O mie
si una de
nopti

Vol 11

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul XI

(Nopţile 775-819)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus*, Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht*, aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

Iar Şeherezada îi spuse sultanului Şahriar:

PARABOLA ADEVĂRATEI ŞTIINŢE A VIEŢII

Se povesteşte că într-o anume cetate, în care se învăţau toate ştiinţele, trăia un tânăr frumos şi plin de sârg la învăţătură. Şi, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieţii sale, era pătimit de dorinţa de a şti tot mai mult. Or, i se dezvălui într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o ţară tare depărtată un învăţat care era omul cel mai sfânt din Islam şi care el singur avea atâta ştiinţă de carte, atâta înţelepciune şi atâta har cât toţi învăţaţii veacului la un loc. Şi află că învăţatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră şi tătâne-său şi bunicu-său.

Şi, dacă auzi vorbele acestea, tânărul se întoarse la el acasă, îşi luă papucii şi traista şi băţul, şi plecă pe dată din cetatea lui şi dintre prieteni. Şi porni înspre ţara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfânt, cu gândul de a se pune sub îndrumarea lui şi de a dobândi oleacă de ştiinţă şi de înţelepciune. Şi merse vreme de patruzeci de zile şi de patruzeci de nopţi şi, după multe primejdii şi osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în cetatea fierarului. Şi se duse drept în sukul fierarilor şi se înfăţişă dinaintea aceluia a cărui fierărie toţi trecătorii i-o arătau. Şi, după ce îi sărută poala cămăşii, şezu înaintea lui, cu o înfăţişare plină de sfială. Iar fierarul, care era un om în vârstă şi cu faţa pecetluită de binecuvântare, îl întrebă:

— Ce doreşti, fiul meu?

El răspunse:

— Doresc să învăţ ştiinţa!

Şi covaliul, drept răspuns, îi puse în mână funia de la foalele covăliei şi îi spuse să tragă. Şi învăţăcelul cel nou răspunse că ascultă şi că se supune, şi începu numaidecât să întindă şi iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul când ajunsese acolo până la asfinţitul soarelui. Şi a doua zi îndeplini aceeaşi muncă, la fel ca şi în zilele următoare, vreme de săptămâni, de luni şi de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulţi, care fiecare avea câte o sarcină tot atâta

de aspră ca şi a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvânt, şi fără ca nimeni să se plângă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele şi tăcute. Şi învăţăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura şi să spună:

— Învătătorule!

Iar fierarul se opri din munca lui. Şi toţi învăţăceii, până peste măsură de tulburaţi, făcură la fel. Şi, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tânăr şi îl întrebă:

— Ce vrei?

El spuse:

— Ştiinţa!

Iar fierarul spuse:

— Trage de funie!

Şi fără niciun cuvânt mai mult, tânărul îşi luă iarăşi de la capăt munca de făurar. Şi alţi cinci ani se scurseră, în care, de dimineaţă până seara, învăţăcelul trăgea funia foalelor, fără răgaz şi fără ca nimeni să-i spună măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuinţă să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare şi să dea ţidula dascălului, dimineaţa, când intra în fierărie. Şi meşterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hârtia în jarul din vatră ori, mai adesea, o punea în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hârtia în foc, o făcea, fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea niciun fel de răspuns. Dar dacă hârtia era pusă la turban, ucenicul care o dăduse găsea, seara, răspunsul meşterului, scris cu slove dăruite, pe peretele chiliei sale.

Şi când se scurseră zece ani aşa, bătrânul fierar veni la tânărul învăţăcel şi îl bătu pe umeri. Şi tânărul, pentru întâia oară, după zece ani, lăsă din mână funia covăliei. Şi bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicând:

— Fiul meu! poţi să te întorci la ţara ta şi la casa ta, cu ştiinţa toată a lumii şi a vieţii în inima ta. Căci pe toată ai dobândit-o, dobândind virtutea răbdării!

Şi îi dădu sărutul păcii. Iar învăţăcelul se întoarse luminat în ţara sa, între prietenii lui; şi îşi trăi limpede viaţa.

Şi sultanul Şahriar strigă:

— O, Şeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Şi cât îmi mai dă de cugetat!

Şi rămase cufundat un răstimp în gândurile lui. Pe urmă adăugă:

— Grăbeşte-te acuma, o, Şeherezada, de-mi povesteşte *Povestea cu Kamar şi cu mult-priceputa Halima*.

Ci Şeherezada spuse:

— Îngăduie-mi, o, Măria Ta, să mai amân oleacă istorisirea acelei poveşti; întrucât sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea; şi îngăduie-mi mai degrabă să-ţi încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă şi cea mai curată din câte ştiu!

Şi sultanul spuse:

— Horărât, o, Şeherezada, sunt gata să te ascult, căci şi eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Şi-apoi zăboveala are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare!

Atunci Şeherezada spuse:

FARIZADA CEA CU ZÂMBET DE TRANDAFIR

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci – ci numai unul Allah e Atoateştiutor! – un împărat al Persiei, pe nume Khosru Şah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinereţe şi cu frumuseţe, şi îi pusese în inimă atâta dor de dreptate încât, sub domnia lui, tigrul şi iedul umblau grumaz la grumaz şi se adăpau laolaltă dintr-un pârâu. Şi împăratul acela, căruia îi plăcea să-şi dea seama singur, cu chiar ochii lui, de toate câte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, străvestit în neguţător străin, întovărăşit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe când da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecând pe o uliţă auzi nişte glasuri tinereşti care răzbăteau limpede până la el. Şi se apropie, împreună cu soţul său, de căsuţa cea umilă din care ieşeau glasurile acelea şi, lipindu-şi ochiul de o crăpătură a uşii, se uită înlăuntru. Şi zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfârşindu-şi masa, şedeau de vorbă. Şi cele trei fete, care semănau între ele aşa cum seamănă nişte surori, erau desăvârşit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, şi cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Şi cea dintâi spunea:

— Eu, surorile mele, mi-aş dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorinţă, să ajung soţia plăcintarului sultanului. Căci ştiţi şi voi cât de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului”. Şi numai baş-plăcintarul sultanului poate să le izbutească aşa! Ah, surorile mele, ce m-aţi mai pizmui în inima voastră, când aţi vedea belşugul de cofeturi alese cum îmi rotunjeşte şoldurile cu grăsimea lor cea albă, şi cum m-ar face de frumoasă, şi cum mi-ar subţia obrazul!

Iar cea de a doua dintre fete spune:

— Eu, surorile mele, nu râvnesc atâta de sus! Eu m-aş mulţumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aş mai vrea! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbuşite de-atâta timp de când tot jinduiesc să gust şi eu din cele bucate minunate din care nu se mănâncă decât la palat!

mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveţi umpluţi şi copţi la cuptor, care, numai când le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospeţelor date de sultan, îmi şi simt inima plină cu totul de tulburare! Of, ce le-aş mai mânca! Şi n-aş uita să vă poftesc şi pe voi, din când în când, dacă soţul meu, bucătarul, mi-ar îngădui; da nu cred că mi-ar îngădui!

Şi, după ce surorile cele două îşi mărturisiră astfel dorinţele, se întoarse înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, şi o întrebară, râzându-şi de ea:

— Da tu, o, prâsleo, ce-ţi doreşti? Şi pentru ce îţi laşi ochii în jos şi nu spui nimic? Ci fii pe pace! Îţi făgăduim că, atunci când o să fim soţiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te măritām şi pe tine fie cu vreun rândaş de-al sultanului, fie cu vreun alt slujbaş de cinul lui, ca să fii şi tu totdeauna pe lângă noi! Spune, tu ce-ţi doreşti?

Şi copila, tulburată şi înroşindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor:

— O, surorile mele!

Şi nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, râzând de sfiala ei, atâta îi dădură ghes cu întrebările şi cu zeflemelile, până ce o hotărâră să vorbească. Iar ea, fără a-şi ridica ochii, spuse:

— O, surorile mele, eu mi-aş dori să ajung soţia stăpânului nostru, sultanul! Şi i-aş dărui nişte moştenitori blagosloviţi! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fetiţa, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zâmbetul cerului; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă; lacrimile ei, dacă ar plânge, ar fi ca nişte mărgăritare curgătoare; râsul ei, când ar râde, ar fi ca un zuruit de dinari de aur; iar zâmbetele ei, numai când ar surâde oleacă, ar fi toate ca nişte bumbi de trandafiri care i s-ar deschide pe buze!

Şi-aşa!

Iar sultanul Khosru Şah şi vizirul său vedeau şi ascultau. Ci, temându-se să nu fie băgaţi de seamă, se hotărâră să plece fără a asculta mai multe. Şi Khosru Şah, veselit până peste poate, simţi cum i se stârneşte în suflet ispita de a împlini cele trei dorinţe; şi, fără a-i împărtăşi nimica din gândurile sale tovarăşului de drum, îi porunci să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori şi să i le aducă la palat. Şi vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, iar a doua zi alergă să

îndeplinească porunca împărătească aducându-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Şi sultanul, care şedea în jeţul său, le făcu din cap şi din ochi un semn care vroia să zică: „Veniţi încoace!” Iar ele se duseră tremurând toate şi împiedicându-se în săracele lor rochii de pânză; şi sultanul le spuse, cu un zâmbet binevoitor:

— Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se împlinească dorinţele! Iar dorinţele voastre, o, fetelor, eu le ştiu; că împăraţilor nimica nu le rămâne ascuns! Şi, mai întâi tu, cea mai mare, ai să-ţi vezi dorinţa cu ochii, şi căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soţul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeţi de soţ pe baş-bucătarul meu!

Şi împăratul, după ce vorbi astfel, se opri şi se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată până peste poate, îşi simţi inima că-i stă în loc, şi păru gata să se prăbuşească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare şi, luând-o de mână, o pofti să şadă lângă el, pe laviţa jeţului, spunându-i:

— Eşti împărăteasă! Iar palatul acesta este palatul tău, şi eu sunt soţul tău!

Şi cu adevărat, nunţile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea – nunta sultănitei cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soţiei bucătarului şi cea a soţiei plăcintarului după datinile de rând ale nunţilor. Încât zavista şi ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari; şi, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se feriră cu grijă să-şi dea pe faţă cele ce simţeau, şi primiră cu mulţumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupeţea să le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărăteşti, să stea în preajma ei, măcar că aveau nişte cinuri atâta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulţumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simţeau fată de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii şi ale pizmei.

Şi nouă luni trecură aşa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorinţa sultanei, o vegheau la naştere şi ţineau locul moaşelor, departe de a fi înduioşate faţă de bunătatea surorii lor mai mici şi faţă de frumuseţea pruncului, găsiră într-un sfârşit prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei-mame. Luară, aşadar, copilul, pe când mama se afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coşuleţ de răchită pe care îl ascunseră pentru o clipită, şi în locu-i aşezară un căţeluş mort, pe care îl înfăţişară dinaintea tuturor femeilor din palat, dându-l drept rod al

pântecului sultanei. Iar sultanul Khosru Şah, la vestea aceea, se duse şi se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească de treburile domniei. Iar sultăniţa se cufundă în jale, şi sufletul i se cerni, şi inima i se zdrobi.

Cât despre noul-născut, apoi pe acesta mătuşile lui îl duseră cu coşul şi îl lăsară pe apa din şanţul ce curgea în jurul palatului. Şi ursitoarea voi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblându-se de-a lungul malului acelui şanţ, să zărească acel coş ce se legăna pe firul apei. Şi trase cu o cazma coşul înspre malul pârâului, îl cercetă şi văzu pruncul cel frumos. Şi rămase la fel de uluit ca şi fata faraonului când a dat de Moise în păpuriş.

Or, erau ani mulţi de când paznicul grădinilor era însurat şi de când îşi tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvânteze pe zămislitorul lor. Ci dorurile sale şi ale soţiei sale nu fuseseră deloc luate în seamă până acum de Cel Preaînalt. Şi amândoi erau apăsaţi de singurătatea stearpă în care trăiau. Încât, atunci când paznicul grădinilor îl văzu pe copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coş şi, bucuros până peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, şi intră în odaia neveste-sii şi, cu glas tulburat, spuse:

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moşului meu! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvântată, pe care ni-l trimite Cel Preamărinimos! Copilul pe care ţi-l aduc să ne fie ca un copil al nostru, aşa cum este copilul ursitoarei!

Şi îi povesti cum îl găsise în coş, plutind pe pârâul din şanţuri; şi îi spuse că însuşi Allah li-l trimitea, răsplătind, astfel, într-un sfârşit, statornicia rugăciunilor lor.

O, slavă lui Allah cel carele a pus simţirea de mamă în sânul femeilor sterpe, aşa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute şaptezeci şi cincea noapte

Spuse:

…Slavă lui Allah cel carele a pus simţirea de mamă în sânul femeilor sterpe, aşa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

Or, în anul următor, biata mamă, cea atât de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduinţa Atoatedătătorului alt băiat, şi mai frumos decât cel dintâi. Însă cele două surori vegheau naşterea, cu nişte ochi plini

de luare-aminte în afară şi plini de ură în lăuntru; şi fără a avea mai multă milă decât întâia oară faţă de sora lor şi faţă de pruncul ei, luară pe furiş copilul şi, cum făcuseră şi cu cel dintâi, îl lăsară într-un coş pe pârâu. Şi înfăţişară dinaintea palatului întreg un pisicuţ, spunând tuturor că îl născuse sultana. Şi uluirea şi mâhnirea intrară în inimile toate. Iar sultanul, până peste poate de umilit, fără nicio îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare şi de mânie dacă nu ar fi nutrit în sufletul său virtutea supunerii faţă de orândele judeţului cel de nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune şi în deznădejde, şi inima ei plânse toate lacrimile durerii.

Ci cât despre copil, Allah carele veghează asupra sorţii poruncilor, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pârâului. Şi, ca şi întâia oară, acesta îl mântui din ape şi îl duse soţiei lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, şi îl crescu la fel de cu grijă ca şi pe cel dintâi.

Or, pentru ca dorurile drept-credincioşilor lui să nu rămână niciodată neîmplinite, Allah sădi sămânţa rodniciei în pântecele sultăniţei, care născu şi a treia oară. Ci acum născu o domniţă. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mântuire a mezinei lor, făcură cu fetita ceea ce făcuseră şi cu frăţiorii ei. Ci şi ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca şi cei doi fraţi împărăteşti ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită şi îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, când cele două surori, după ce săvârşiră ticăloşia, arătară lumii, în locul copilei nou-născute, un şoricuţ orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpâni mai mult şi strigă:

— Allah îmi blesteamă neamul din pricina femeii cu care m-am însurat! Este o pacoste pe care am luat-o ca mamă a urmaşilor mei! Şi numai moartea poate să-mi cureţe casa de ea! Şi rosti osânda de moarte asupra domniţei, şi îl puse pe gâdele lui să-şi îndeplinească slujba. Ci, când o văzu dinainte-i topită de lacrimi şi în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simţi cum coboară în el o milă mare. Şi, întorcând capul, porunci să fie dusă şi închisă, pe toate zilele ei, într-un turn din afundul palatului. Şi, din ceasul acela, lăsând-o lacrimilor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscu toate durerile de pe pământ.

Iar cele două surori cunoscură toate bucuriile urii împlinite, şi putură să guste, fără vreo umbră de zavistie de aici înainte, bucatele şi plăcintele pe care le găteau soţilor lor.

Şi trecură zile şi ani, la fel de repede peste capul celor nevinovaţi ca şi peste capul celor ticăloşi, aducând şi unora şi altora curgerea ursitei lor.

Ci, când cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăţie pentru ochi. Şi îi chema aşa: pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Şi Farizada era chiar zâmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă parte; lacrimile ei, când plângea, erau mărgăritare topite; râsul ei, când râdea, era zurnet de dinari de aur; iar zâmbetele-i erau bumbi de trandafiri deschişi pe buzele-i rumene. Lucru pe care toţi cei din preajma ei, şi tătâne-său, şi maică-sa, şi fraţii săi nu se puteau opri, atunci când o strigau pe nume, spunând: „Farizada!” să nu adauge şi: „cea cu zâmbet de trandafir”, însă cel mai adesea o strigau numai aşa: „Zâmbet de trandafir”.

Şi toţi se minunau de frumuseţea, de înţelepciunea, de dulceaţa, de îndemânarea ei la întreceri, când încăleca pe cal spre a-i însoţi pe fraţii săi la vânătoare, când trăgea cu arcul, ori când arunca jungherul sau suliţa; de gingăşia purtării ei, de priceperea ei la stihuri şi la ştiinţele cele tainice, şi de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă. Şi, când o vedeau aşa de frumoasă şi de desăvârşită totodată, prietenele mamei sale plângeau de tulburare.

Şi iaca aşa se făcură mari copiii crescuţi de chehaia sultanului. Şi el însuşi, înconjurat de dragoste şi de ascultarea lor, şi cu ochii răcoriţi de frumuseţea lor, ajunse nezăbavnic la bătrâneţele adânci. Iar soţia lui, trăindu-şi sorocul de viaţă, i-o luă în curând înainte, întru mila Atoatedătătorului. Şi moartea ei fu pentru toţi pricină de atâtea păreri de rău şi de atâta mâhnire, încât chehaiaua grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătăţii şi al fericirii lor. Şi se duse de se aruncă la picioarele sultanului, şi i se rugă a-i îngădui să-şi lase dinaintea Mariei Sale slujbele pe care le îndeplinea de atâta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărţirea de un slujitor atâta de credincios, nu se învoi decât cu multă părere de rău la jalba ce i se făcea. Şi nu îl lăsă pe grădinar să plece decât după ce îi dărui o moşie falnică, în preajma cetăţii, cu nişte delniţe de pământuri bune pentru plugărie, şi cu nişte livezi şi păşuni, şi cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvârşit de măiestru trasă de chiar chehaia, şi cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte şi plină cu păsări de toate culorile, şi cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Şi acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Şi acolo, înconjurat de grija lor drăgăstoasă, se săvârşi el în pacea Stăpânului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Şi fu plâns de copiii lui fiaştri, aşa cum niciodată n-a fost plâns un tată adevărat. Şi duse cu el, sub

lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina naşterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o ştiuse prea bine pe când trăia.

Şi acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieţi, în tovărăşia surorii lor mezine. Şi, cum fuseseră crescuţi în înţelepciune şi curăţie, nu aveau niciun alt vis şi nicio altă dorinţă decât să trăiască la fel mai departe, toată viaţa lor, în acea tihnă desăvârşită şi în acea fericire dulce.

Or, Farid şi Faruz plecau adesea la vânătoare prin pădurile şi prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei celei cu zâmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Şi, într-o zi, pe când se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrână de treabă, cu un obraz luminat de binecuvântare, cerea îngăduinţa de a se odihni un ceas, două la umbra acelor grădini frumoase. Şi Farizada, care avea o inimă tot atâta de miloasă pe cât îi era de bun sufletul şi pe cât de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăşi pe biata bătrână. Şi îi dădu să mănânce şi să bea şi pe urmă îi puse dinainte o tabla de farfuriu împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi şi cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, ştiind că este oricând folositor să ţii tovărăşie celor care au trăit multe, şi să asculţi vorbele înţelepciunii.

Şi se preumblară împreună prin grădini. Şi Farizada cea cu zâmbet de trandafiri sprijinea mersul bunei bătrâne. Şi, când ajunseră amândouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofti să şadă la umbra acelui copac frumos. Şi, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfârşit, pe bătrână, ce zice de locul în care se afla, şi dacă îi era pe plac.

Atunci bătrâna, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea şi răspunse:

— De bună seamă, o, stăpâna mea, eu mi-am petrecut viaţa umblând pământurile lui Allah în lung şi-n lat, şi niciodată nu m-am odihnit într-un loc mai desfătat. Ci, o, stăpâna mea, aşa precum tu eşti fără de seamăn pe pământ, precum sunt pe cer soarele şi luna, la fel aş vrea să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie şi ea tot aşa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc!

Iar Farizada cea cu zâmbet de lună fu până peste poate de uimită aflând că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire; şi îi spuse bătrânei:

— Mă rog ţie, maica mea cea bună, grăbeşte de-mi spune, ca să aflu, care sunt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le ştiu?

Şi bătrâna răspunse:

— O, stăpâna mea, ca să-ţi mulţumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atât de miloasă faţă de o bătrână străină, am să-ţi dezvălui care sunt cele trei podoabe.

Şi mai tăcu un răstimp; pe urmă spuse:

— Află, dar, că podoaba cea dintâi dintre acele trei podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă şi, văzând-o, ar începe să cânte laolaltă. Întrucât şi filomelele, şi turturelele, şi ciocârliile, şi silviile, şi cintezoii, şi sticleţii, o, stăpâna mea, şi toate neamurile cele fără de sfârşit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumuseţe. Iar aceea, o, stăpâna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea Vorbitoare! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, până şi adierea care face să cânte toţi pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte; iar lăutele şi harfele şi ţimbalele dintre aceste ziduri şi-ar vedea strunele rupte. Întrucât adierea care face să cânte toţi pomii de prin grădini, ca şi lăutele şi harfele şi ţimbalele, o, stăpâna mea, mărturisesc că ea este mai presus decât ele în frumuseţe. Şi minunea aceea este Pomul-Cântător! Şi nici adierea vântului printre ramuri, o, stăpâna mea, nici alăutele, nici harfele, nici ţimbalele nu scot un cântec care să se asemuie cu dulceaţa acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cântător! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădinile tale, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor şi ar privi-o. Întrucât toate apele, şi cele din râuri, şi cele din cetăţi ori din grădini mărturisesc că ea este Apa-ca-de-Aur! Şi, o, stăpâna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla şi s-ar ridica fremătând în şuvoaie de aur, şi n-ar mai conteni să ţâşnească în sus şi să cadă iarăşi, fără ca să se reverse vreodată peste marginile havuzului. Şi cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare, să-şi stâmpere setea; şi cu apa aceea de aur şi limpede le place să-şi stâmpere setea şi gurile cele fără de număr din pomul cu frunze cântăreţe.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când, fu cea de a şapte sute şaptezeci şi şasea noapte

Spuse:

…gurile cele fără de număr din pomul cu frunze cântăreţe. O, stăpână a mea, o, domniţă, dacă minunăţiile acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ţi-ar fi frumuseţea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii!

Când auzi vorbele acestea ale bătrânei, Farizada cea cu zâmbet de trandafir strigă:

— O, chip binecuvântat, măicuţa mea, toate-s minunate! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei lucruri fără de asemuire!

Şi bătrâna răspunse, sculându-se să-şi ia drumul:

— O, stăpână a mea, acele trei minunăţii vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Aşa că, dacă vrei să trimiţi pe cineva să ţi le aducă, nu ai decât a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile şi, în cea de a douăzecea zi să-l întrebe pe cel dintâi om pe care l-o vedea în cale: „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur?” Şi drumeţul acela nu are să pregete a-l lămuri în această privinţă. Şi Allah răsplătească-ţi sufletul cel bun cu darul acelor minunăţii zămislite pentru frumuseţea ta! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito!

Şi bătrâna, după ce spuse toate astea, îşi strânse frumuşel năframele pe lângă ea şi plecă murmurându-şi binecuvântările.

Or, bătrâna şi pierise atunci când Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre cele trei lucruri atât de minunate, se gândi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele şi despre căile de-a ajunge la ele. Ci, dacă văzu ea că era prea departe, începu să-şi prefire prin minte vorbă cu vorbă puţinele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Şi simţi astfel cum sporea în sufletul ei dorinţa de neînfrânt de-a avea sau numai de-a vedea acele minunăţii, măcar că se silea să nu se mai gândească la ele. Şi porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, şi ungherele ştiute care îi erau atâta de dragi; ci toate i se părură fără de niciun farmec şi pline de urât; şi tare sâcâitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dădeau bineţe în cale.

Şi Farizada cea cu zâmbetul de trandafir se întristă de tot şi începu să plângă pe cărările grădinii. Şi, umblând aşa, cu lacrimile şiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritare, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid şi Faruz, fraţii ei, se întoarseră de la vânătoare. Şi negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aştepta de obicei întoarcerea

lor, rămaseră nedumeriţi de nepăsarea ei şi porniră s-o caute. Şi văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, şi îşi ziseră:

— O, ce tristă este sora noastră! Şi oare ce pricină de mâhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plângă aşa?

Şi merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, şi o găsiră scăldată în lacrimi în afundul tufişurilor. Şi alergară la ea şi o sărutară şi o mângâiară, ca să-i aline sufletul iubit. Şi îi spuseră:

— O, Farizada, surioara noastră, unde îţi sunt trandafirii bucuriei şi unde-i aurul voioşiei tale? O, surioara noastră, răspunde!

Şi Farizada le zâmbi, întrucât îi iubea; şi un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei; şi le spuse:

— O, fraţii mei!

Şi nu cuteză, ruşinată de cea dintâi dorinţă a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră:

— O, Farizada cea cu zâmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îţi tulbură aşa sufletul? Ci povesteşte-ne mâhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră!

Şi Farizada, hotărându-se să vorbească, într-un sfârşit le spuse:

— O, fraţii mei, nu-mi mai plac grădinile mele!

Şi o năpădi plânsul, iar mărgăritarele şiroiră din ochii ei.

Şi întrucât ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o ştire atâta de grea, le spuse:

— Oh, nu-mi mai plac grădinile mele! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cântător, nici Apa-ca-de-Aur!

Şi Farizada, lăsându-se furată deodată de focul dorinţelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraţilor ei cum o găzduise pe bătrâna cea bună, şi îi lămuri, cu un glas aţâţat până peste poate, ce minunăţii sunt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur.

Iar fraţii săi, după ce o ascultară, rămaseră până peste poate de uimiţi şi îi răspunseră:

— O, sora noastră, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi şi pe piscul cel mai de neajuns al muntelui Kaf, noi tot ne-am duce să le dobândim. Ci, spre a ne uşura căutările, poţi să ne spui numai în ce loc pot fi găsite?

Şi Farizada, înroşindu-se toată că-şi mărturisise dorinţa ei cea dintâi, îi lămuri cu ce ştia despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Şi adăugă:

— Asta-i tot ce ştiu, şi nimic mai mult!
Iar ei strigară amândoi deodată:
— O, sora noastră, ne ducem să le căutăm!
Ci ea ţipă speriată:
— O, nu! o, nu! Să nu vă duceţi!
Şi Farid, fratele cel mai mare, spuse:
— Dorinţa ta este asupra capului şi asupra ochilor noştri, o, Farizada! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înşeuat, şi are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunăţii, pe care am să ti le aduc, de-o vrea Allah.
Şi se întoarse înspre fratele său Faruz şi îi spuse:
— Tu, fratele meu, rămâi aici, ca s-o veghezi, cât oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă!
Şi se duse tot atunci la calul său, sări în spinarea lui şi, aplecându-se, sărută pe fratele său Faruz şi pe sora sa Farizada, care îi spuse, plângând de zor:
— O, naică al nostru, mă rog ţie, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, şi descalecă. Decât să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu aud vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de Aur!
Ci Farid îi spuse, sărutând-o iar:
— O, surioara mea, lasă-ţi pustiei spaimele, întrucât lipsa mea nu are să fie prea lungă şi, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întâmple niciun necaz şi nicio supărare la drumul acesta. Şi-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cât am să lipsesc, iacătă un jungher pe care ţi-l las!
Şi scoase de la brâu un jungher, cu mânerul bătut cu mărgăritarele dintâi căzute din ochii Farizadei pe când era copilă, şi i-l înmână spunându-i:
— Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ţi arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoţi din teacă şi să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot aşa de curat şi de lucitor cum e acuma, are să însemne că sunt tot viu şi plin de sănătate; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei şti că mi s-a întâmplat vreo năprasnă, sau că mă aflu robit undeva; şi de-ai să-l vezi picurând de sânge, să fii încredinţată că eu nu mai sunt printre cei vii! Şi de-o fi aşa, tu şi cu fratele meu să chemaţi asupra mea mila Celui Preaînalt!
Spuse, şi, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre ţara Indului. Şi merse el aşa vreme de douăzeci de zile şi de douăzeci de nopţi, prin pustietăţi în care nu se aflau nimic altceva decât iarba verde şi sufletul lui Allah. Şi în cea de a douăzecea zi de mers ajunse

într-o câmpie la poalele unui munte. Şi în câmpia aceea era un copac. Şi sub copac şedea un şeic tare bătrân. Şi faţa acelui prea bătrân şeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprâncenelor şi sub fuiorul unei bărbi cumplite şi albe ca lâna proaspăt dărăcită. Iar mâinile şi picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brâncile şi tălpile i se sfârşeau cu nişte unghii amarnic de lungi. Şi depăna cu mâna stângă un şirag de mătănii, pe când mâna dreaptă o ţinea nemişcată în dreptul frunţii, cu degetul arătător ridicat în sus, aşa cumu-i sfânta datină, spre a adeveri că Unul singur este Cel Preaînalt. Şi nu încape îndoială că moşneagul acela era un schivnic bătrân, care părăsise lumea cine mai ştie din ce vremuri uitate.

Şi întrucât chiar el era întâiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întâlnea în cale, crăişorul Farid descălecă şi, ţinându-şi calul de dârlogi, se duse până la şeic şi îi spuse:

— Salamalecul fie asupra ta, o, preacuviosule!

Şi bătrânul îi răspunse la salamalec, ci cu un glas atâta de înăbuşit sub desetul mustăţilor şi al bărbii, că prinţul Farid nu putu să audă decât nişte murmure de neînţeles.

Atunci crăişorul Farid, care nu se oprise acolo decât spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atâta de departe de ţara sa, îşi zise: „Trebuie numaidecât să aud ce spune!” Şi scoase din desaga de drum nişte foarfeci, şi îi spuse şeicului:

— O, preacinstite uncheşule, îngăduie-mi să-ţi dau cele câteva îngrijiri pe care nu ai vreme să ţi le dai tu însuţi, cufundat cum eşti, fără de contenire, în cugetările cuvioşiei!

Şi întrucât şeicul cel bătrân nu ridică nicio împotrivire şi nu arătă nicio supărare, Farid începu să taie, să reteze şi să potrivească şi barba, şi mustăţile, şi sprâncenele, şi pletele şi unghiile, câte-un pic, până ce şeicul ieşi întinerit cu douăzeci de ani, pe puţin. Şi, dacă îi făcu binele acesta moşneagului, îi spuse după datina bărbierilor:

— Să-ţi fie cu priinţă şi cu desfătare!

Iar şeicul cel bătrân, dacă se simţi uşurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulţumit până peste poate şi zâmbi înspre drumeţ. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse:

— Allah coboare-şi asupra ta binecuvântările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ţi-l datorează moşneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumeţule de treabă, sunt gata şi eu să te ajut cu sfaturile şi cu priceperea mea!

Şi Farid nu pregetă să-i răspundă:
— Vin tare de departe să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur. Poţi să-mi spui unde pot să le găsesc? Or, nu ştii chiar nimic despre ele?
Când auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, şeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atât de tulburat fu. Şi nu răspunse nimic. Iar Farid îl întrebă:
— Uncheşule taică, pentru ce nu grăieşti nimic? Nu zăbovi să-mi spui, ca să nu-mi las calul să îngheţe aici, dacă ştii ceva ori dacă nu ştii despre ce te întreb!
Iar şeicul, până la urmă, îi spuse:
— De bună seamă, o, fiul meu, ştiu şi locul unde se află acele trei lucruri, şi drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atâta de mare în ochii mei, că nu mă îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năprasnele cele amarnice ale unei încercări ca aceea!
Pe urmă adăugă:
— Of, fiul meu, mai bine zoreşte de te-întoarce pe unde ai venit şi du-te îndărăt în ţara ta! Câţi flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, şi nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată!
Iar Farid, plin de bărbăţie, spuse:
— Uncheşule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, şi nu te îngrija mai mult. Întrucât Allah m-a dăruit cu nişte braţe care se pricep să-l apere pe cel care le are!
Iar şeicul îl întrebă domol:
— Da cum să-l apere de Cel-ce-nu-se-vede, o, copilul meu, mai ales când ai lui Cel-ce-nu-se-vede sunt mii şi mii?
Iar Farid scutură din cap şi răspunse:
— Nu este putere şi tărie decât în Allah Preaslăvitul, o, preacinstitule şeic! Ursita mea se află la gâtul meu şi oricât aş fugi, ea tot are să mă urmeze! Spune-mi, dar, de vreme ce ştii, spune-mi ce-mi rămâne de făcut! Şi în felul acesta, ai să mă îndatorezi!
Dacă văzu că nu poate să-l întoarcă pe drumeţul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins şi scoase un gogoloi de cremene roşie…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute şaptezeci şi şaptea noapte

Spuse:

Dacă văzu că nu poate să-l întoarcă pe drumeţul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins şi scoase un gogoloi de cremene roşie. Şi îi întinse drumeţului gogoloiul, spunând:

— Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal şi azvârle-o înaintea ta. Şi ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei până unde s-o opri. Atunci să descaleci şi să legi calul cu frâul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc până ce te vei întoarce. Iar tu să te caţeri până în vârful muntelui pe care îl zăreşti de aici. Şi peste tot pe unde au să te ducă paşii, ai să vezi nişte pietre mari, negre, şi ai să auzi nişte glasuri care nu sunt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vânturilor în genuni; ci sunt glasurile supuşilor Celui-ce-nu-se-vede. Şi au să-ţi urle nişte vorbe care îngheaţă sângele în om. Ci tu să nu le iei în seamă, întrucât dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiţi îndărăt, pe când ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stâncile negre din acel munte; ci dacă, împotrivindu-te chemărilor, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-Vorbitoare. Şi să-i spui: „Salamalecul fie asupra ta, o, Biulbiul-el-Hazar! Unde este Pomul-Cântător? Unde este Apa-ca-de-Aur?” Şi Pasărea-Vorbitoare are să-ţi spună tot. Uassalam!

Iar şeicul cel bătrân, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adânc. Şi nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal; şi zvârli piatra înainte, din toate puterile lui. Şi gogonuiu de cremene roşie se duse de-a rostogolul. Şi calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se ţină după el printre tufărişurile pe care le străbătea, peste văiugile pe care le sărea şi peste piedicele pe care le trecea în zbor. Şi se rostogoli aşa mai departe, cu o iuţeală nedomolită, până ce se izbi de cea dintâi stâncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăişorul Farid se dete jos de pe cal şi răsuci frâul pe după piatra de cremene. Şi calul împietri pe cele patru picioare ale lui, şi nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pământ.

Şi pe dată emirul Farid începu să se caţere pe munte. Şi nu auzi dintru-ntâi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pământul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriţi. Şi el nu ştia că acelea erau trupurile feciorilor de crai care călcaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdii. Şi deodată, dintre stânci, se auzi un ţipăt cum nu mai auzise în

viaţa lui, şi care fu urmat numaidecât, şi din dreapta şi din stânga, de alte ţipete care nu aveau nimica omenesc. Şi nu erau nici urletele vânturilor turbate de prin pustietăţi, nici mugetele pâraielor umflate de prin munţi, nici vuietul năhlapilor de pe ape când se prăbuşesc în genuni, întrucât erau glasurile acelor Navede. Şi unele ziceau: „Ce vrei? Ce vrei?” Iar altele ziceau: „Opriţi-l! Opriţi-l!” Iar altele ziceau: „Daţi-i brânci! Prăvăliţi-l îndărăt!” Iar altele îl batjocoreau, strigând: „Ho! Ho! Prăpăditule! Prăpăditule! Ho! Ho! Haida-hai! Haida-hai!”

Ci crăişorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui pieptiş muntele mai departe, cu sârguinţă şi dârzenie. Iar glasurile se făcură în curând atâta de multe şi atâta de amarnice şi, adeseori, răsuflarea lor îi trecea atâta de aproape de obraz, şi atâta de înfricoşată ajunse zarva lor, şi de-a drepta şi de-a stânga, şi înainte şi îndărăt, şi atâta erau de năprasnice, şi atâta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încât emirul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur şi, uitând sfatul Bătrânului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasuri. Şi tot atunci un urlet spăimântător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Şi crăişorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Şi, la poalele muntelui, la fel păţi şi calul, care fu prefăcut într-o stâncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roşie, rostogolindu-se, îşi luă drumul îndărăt înspre Bătrânul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domniţa Farizada, după obiceiul ei, scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brâu. Şi se gălbeni şi începu să tremure, când văzu că fierul, cel încă în ajun atâta de curat şi atâta de strălucitor, se înceţoşase acuma şi ruginise de tot. Şi, prăbuşindu-se în braţele crăişorului Faruz, care venise fuga la chemarea ei, strigă:

— Ah, fratele meu, unde eşti? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci? Ce-ai păţit tu în acele ţări străine? Vai de păcatele mele! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine!

Şi o înăbuşeau sughiţurile care îi zguduiau inima. Şi crăişorul Faruz, tot atât de amărât ca şi soră-sa, începu s-o aline; pe urmă îi spuse:

— Ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat, o, Farizada, întrucât ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rândul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru şi, totodată, să-ţi aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemne că a căzut.

Iar Farizada, rugându-se de el, strigă:

— Nu, nu! fie-ţi milă, nu te duce, dacă te duci să cauţi ce a jinduit sufletul meu nesăţios! O, fratele meu, dacă ţi s-ar întâmpla vreo năpastă, eu aş muri!

Ci plânsetele şi lacrimile ei nu-l clătinară pe crăişorul Faruz din hotărârea lui. Şi încălecă pe cal şi, după ce îşi luă bun-rămas de la soră-sa, îi dădu un şirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de pruncă ai Farizadei atunci când plânsese ea a doua oară, şi îi spuse:

— Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă unele după altele printre degetele tale, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că eu am urmat soarta fratelui nostru!

Şi Farizada, năpădită de jale, spuse sărutându-l:

— Deie Allah, o, mult-dragul meu, să nu păţeşti nimic! Şi să te întorci acasă cu naica al nostru!

Şi emirul Faruz luă la rându-i calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Şi, în cea de a douăzecea zi de călătorie, ajunse la Bătrânul-de-sub-Copac, care şedea cum îl găsise crăişorul Farid, cu degetul arătător de la mâna dreaptă în dreapta frunţii. Şi, după salamalecuri, moşneagul, întrebat, îi povesti flăcăului tot ce păţise frate-său, şi stărui din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să ajungă la niciun căpătâi cu stăruinţa aceea, îi înmână gogonuiul de piatră roşie. Şi piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Şi emirul Faruz se avântă pe clinul muntelui, şi glasurile se stârniră la paşii lui. Ci el nu le asculta. Şi, la hulirile, la huiduielile şi la strigătele lor, nu răspundea nimic. Şi iacătă că şi ajunsese la jumătatea urcuşului, când auzi deodată un strigăt în urma lui!

— Fratele meu! Fratele meu! să nu fugi de mine!

Şi Faruz, uitând de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, şi fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Şi, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mână şiragul de mărgăritare nici zi, nici noapte, şi care prefira necurmat boabele printre degete, simţi deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, şi văzu că se lipiseră unele de altele. Şi strigă: „O, sărmanii fraţi ai mei, supuşi toanelor mele, am să vă găsesc!” Şi îşi sugrumă toată durerea în sine şi, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, îşi luă armele, se încinse cu ele, şi porni călare, luând calea pe care o luaseră şi fraţii ei.

Şi în cea de a douăzecea zi ajunse la şeicul cel bătrân, care sta sub copac, la marginea drumului. Şi domniţa îi dădu bineţe şi îi spuse:

— O, preacuvioase moşule taică, nu cumva ai văzut trecând pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăişori tineri şi frumoşi, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cântător şi Apa-ca-de-Aur?

Şi bătrânul răspunse:

— O, Farizada, stăpâna mea cu zâmbet de trandafir, i-am văzut şi i-am îndrumat. Iar ei, vai! ca şi atâţia alţi crăişori înainte de ei, au fost opriţi în drumul lor de către cel Navede!

Şi Farizada, dacă văzu că moşneagul îi spune pe nume, rămase până peste poate de nedumerită; iar bătrânul îi zise:

— O, domniţă a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ţi-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atâţia crai şi crăişori. Da ei nu ţi-au spus şi primejdiile care sunt de înfruntat într-o încercare atâta de grea ca încercarea în care ai intrat!

Şi îi spuse Farizadei toate câte avea de înfruntat, dacă se ducea să-şi caute fraţii şi cele trei minunăţii. Iar Farizada îi spuse:

— O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucât sufletu-i uşor de înfricoşat! Ci cum să dau eu îndărăt, când sunt datoare să-mi găsesc fraţii? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare şi povăţuieşte-mă cum să-i dezleg de vrajă.

Iar şeicul cel bătrân răspunse:

— O, Farizada, fiică de împărat, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poţi să-i dezlegi de vrajă decât atunci când ai să fii stăpâna celor trei minunăţii. Şi întrucât nu-ţi primejduieşti sufletul decât din pricina dragostei de fraţii tăi, şi nu mânată de dorinţa de a dobândi ceea ce nu este cu putinţă, atunci ceea ce este cu neputinţă are să-ţi fie rob. Află, dar, că niciunul dintre fiii oamenilor nu a putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbeşti pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusinţă, întrucât Navede are mare putere. Iar iscusinţa fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede!

Şi, după ce spuse toate astea, Bătrânul-de-sub-Copac îi înmână gogonuiul de piatră roşie; pe urmă scoase de la brâu un smoc de lână şi spuse:

— Cu smocul ăsta uşurel de lână, o, Farizada, ai să-i biruieşti pe toţi ai lui Navede!

Şi adăugă:

— Apleacă-ţi înspre mine cununa capului tău, o, Farizada!

Iar ea îşi aplecă înspre moşneag capul cel cu pletele pe o parte de aur, iar pe cealaltă de argint. Şi bătrânul spuse:

— Fiică a oamenilor, cu smocul acesta uşurel ai să biruieşti puterile celor din văzduhuri şi toate şiretlicurile lui Navede!

Şi, făcând smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche câte un ghemotoc, şi îi făcu semn cu mâna să purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moşneag şi zvârli cu dibăcie piatra înspre munte.

Şi ajunse astfel la cea dintâi stâncă, şi descălecă de pe cal şi porni să urce spre piscuri, iar glasurile se şi stârniră sub paşii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoşătoare. Ci ea de-abia dacă auzea un murmur surd, neprinzând niciun cuvânt, neîncercând nicio spaimă. Şi îşi văzu de suiş, fără a se opri, măcar că era gingaşă şi măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decât nisipişul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Şi ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Şi, în mijlocul podişului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stâlp de aur. Şi în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Şi Farizada se repezi şi puse mâna pe colivie, strigând:

— Pasăre! Pasăre! eşti a mea! eşti a mea! Şi n-ai să-mi scapi!

Şi, tot atunci, îşi scoase, aruncându-le cât colo, doapele de lână din urechi, rămase acum de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele şi la hulele lui Navede. Întrucât toate glasurile lui Navede tăcuseră acuma şi o linişte mare domnea peste munte. Şi în adâncul acelei tăceri, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute şaptezeci şi opta noapte

Spuse:

Şi în adâncul acelei tăceri, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Şi spuse, cu toţi clopoţeii din ea, cântând pe limba ei de pasăre:

Ah, cum, ah, cum,
O, Farizada, o, Farizada,
Tu, cea cu zâmbet
De trandafir,
Cum aş putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum

Spre nicăiri
Să-mi caut drum?
O, noapte, ah!
Ah, ochi, priviri!
Eu ştiu, eu ştiu,
Eu, decât tine,
Eu ştiu mai bine
Cine eşti tu!

O, Farizadă, o, Farizadă!
Ah, ochii, ah!
Ah, nopţi senine!
Eu ştiu mai bine,
Ah, decât tine,
Cine eşti tu,
Cine eşti tu!
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii!
Eu
Roaba ta sunt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, Farizadă
O, Farizadă!

Aşa cânta, o, alăutelor! aşa cânta Pasărea-Vorbitoare. Iar Farizada, vrăjită până peste marginile vrăjirii, îşi uită supărările şi chinurile; şi, încrezându-se în vorba păsării năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună:

— O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi eşti roabă, dovedeşte-mi, dovedeşte-mi!

Şi Biulbiul, drept răspuns, cântă:

Farizadă, Farizadă,
Porunceşte, porunceşte,
Porunceşte, Farizadă!
Întrucât, fără tăgadă,

A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine însemnează
A mă supune
La dorinţa ta!

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, şi începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cântător. Şi Biulbiul, în cântecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre clina cealaltă a muntelui. Şi Farizada se întoarse înspre clina dimpotrivă coastei pe care urcase şi privi. Şi văzu la mijlocul povârnişului un pom atât de uriaş, că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Şi se minună în cugetul ei, şi nu-i da prin gând cum ar putea să scoată din rădăcini şi să ia cu ea pomul acela. Şi Biulbiul, văzându-i nedumerirea, o lămuri, cântând, că nu era deloc trebuinţă să scoată din rădăcini copacul cel bătrân, şi că era destul să rupă o crenguţă din el şi s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, şi are să vadă pe dată cum prinde rădăcini şi cum ajunge un pom tot aşa de frumos ca şi acela pe care îl vede aici. Şi Farizada se duse la Copac şi auzi cântecul care se ridica din el. Şi înţelese că se află dinaintea Copacului-Cântător! Întrucât nici adierea vântului în grădinile persieneşti, nici alăutele indieneşti, nici harpele Siriei, nici ţimbalele Egiptului nu au scos nicicând vreun cântec asemuitor cu zvonul cel dulce al gurilor celor fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului cântăreţ.

Şi după ce îşi veni în fire din vraja în care o cufundase cântecul, Farizada rupse o ramură din Copacul-Cântător şi se întoarse la Pasărea Biulbiul şi o rugă să-i arate unde se află Apa-ca-de-Aur. Şi Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soarele-apune şi să se ducă să privească pe după stânca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune şi văzu o stâncă de peruzea curată. Şi se duse înspre ea şi, după stânca de peruzea curată, văzu cum izvora un pârâiaş subţire, ca de aur topit. Şi apa aceea toată de aur a pârâiaşului pe care îl asuda stânca de peruzea era încă şi mai de-a mirările s-o vezi străvezie şi limpede ca însăşi apa peruzelelor.

Şi pe stâncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleştar. Şi Farizada luă vasul şi îl umplu cu apa strălucitoare. Şi se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleştar pe umăr şi cu creanga cântătoare în mână.

Şi iacătă că Farizada cea cu zâmbet de trandafir ajunse stăpână pe cele trei minunăţii fără de asemuire.
Şi îi spuse păsării Biulbiul:
— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugăminte să-ţi fac. Şi anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atâta de departe după tine!
Şi întrucât pasărea o pofti să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător:
— Fraţii mei, o, Biulbiul, fraţii mei!
Biulbiul, dacă auzi vorbele acelea, păru tare stânjenită. Întrucât ştia că nu stă în puterile ei să lupte împotriva celor mulţi ai lui Navede şi împotriva vrăjilor lor, şi ştia că ea le era supusă dintotdeauna. Ci îşi zise pe dată că dacă ursita o ajutase pe domniţă să izbândească, îi era îngăduit şi ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slujească şi să se lepede de stăpânii ei de până atunci. Şi drept răspuns, cântă:

Cu stropii, cu stropii, cu stropii
De apă, din vasul cel plin, de cleştar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropeşte, o, trandafirule al meu rar,
Stropeşte stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă!

Şi Farizada luă într-o mână olul de cleştar, iar în mâna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul şi creanga cântătoare, şi porni pe brâna muntelui în jos. Şi ori de câte ori da de-o stană de piatră neagră, o stropea cu câteva picături de Apă-ca-de-Aur. Şi piatra prindea viaţă şi se schimba în om. Şi Farizada, fără a lăsa nicio stană nestropită, ajunse şi la fraţii ei.
Iar Farid şi Faruz, dezlegaţi din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Şi toţi voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mâna. Şi se făgăduiră robi ai ei. Şi toţi laolaltă coborâră iarăşi înspre câmpie şi încălecară iarăşi pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă şi pe aceştia din vrajă. Şi porniră înspre Copacul-Moşneagului.
Ci Moşneagul nu se mai afla pe pajişte, iar Copacul nici el nu mai era pe pajişte. Şi Biulbiul, când fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintr-odată:
— Pentru ce vrei să-l vezi iarăşi, o, Farizadă? El i-a dat fetei oamenilor învăţătura de a se sluji de smocul de lână care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmaşe, glasurile potrivnice şi toate glasurile care tulbură lăuntrurile

sufletului şi îl opresc să ajungă în piscuri. Şi precum dascălul păleşte dinaintea învăţăturii sale, tot aşa şi Moşneagul-Copacului s-a mistuit când ţi-a trecut ţie învăţătura lui, o, Farizadă! Şi de-acum înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulţi dintre oameni nu au să mai aibă nicio putere asupra sufletului tău. Întrucât ai să ştii să nu-ţi mai laşi sufletul să asculte de întâmplări din afara ta, care nu au putere decât din pricina acestei ascultări. Şi ai învăţat să cunoşti netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Aşa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălţa înainte Copacul-Moşneagului. Şi toţi se minunară de frumuseţea felului ei de a vorbi şi de adâncimea cugetului său.

Şi oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceata începu să scadă, întrucât voinicii, sloboziţi din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfăţişau unul câte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată

vorbele lor de mulţumire şi, sărutându-i mâna, îşi luau bun-rămas de la ea şi de la fraţii ei. Şi în seara celei de a douăzecea zile, domniţa Farizada şi emirii Farid şi Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, îndată ce descălecă, Farizada nu zăbovi să atârne colivia în grădină, sub un umbrar. Şi pe dată ce Biulbiul scoase cel dintâi tril al glasului ei, toate păsările veniră fuga s-o vadă şi, dacă o văzură, îi dădură bineţe laolaltă, întrucât şi filomelele, şi turturelele, şi ciocârliile, şi silviile, şi cintezoii, şi sticleţii şi toate neamurile cele fără de sfârşit ale păsăreturilor care sălăşluiesc prin livezi mărturisiră că frumuseţea ei este mai presus de frumuseţea lor. Şi cu glasuri mai subţiri ori mai groase, ca nişte almee, ţinură hangul cu ciripitul lor la trilurile ei tânguioase. Şi de fiecare dată când ea încheia un tril dibaci, ele îşi vedeau încântarea cu nişte slăviri pline de farmec, în limba lor de păsări.

Şi Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă îşi făcuse obiceiul să-şi privească pletele-i cele de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă, şi vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleştar. Şi picătura de aur se umflă şi se ridică şi crescu în şuvoaie lucitoare, şi nu conteni să ţâşnească în sus şi să cadă iarăşi frântă, revărsând o reveneală de peşteră de mare în aerul aprins.

Şi Farizada sădi, cu chiar mâinile sale, creanga luată din
Pomul-Cântător. Şi creanga prinse numaidecât rădăcină şi, în câteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca şi acela din care odrăslise. Şi se porni un cântec atât de frumos, că nici adierea vântului prin livezile Persiei, nici alăutele indieneşti, nici harpele Siriei, nici ţimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cântec aşa de ceresc! Şi, ca să asculte gurile cele nevăzute şi fără de număr din frunzele cântăreţe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însele îşi curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări îşi strânse mătăsăriile.

Şi viaţa îşi începu iarăşi în casa şi în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada îşi luă iarăşi plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în şir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cântător şi să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid şi Faruz se dedară iarăşi petrecerilor lor vânătoreşti şi goanelor de-a călare.

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă, încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi fraţi se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute şaptezeci şi noua noapte

Spuse:

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă, încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi fraţi se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare. Şi săriră jos de pe cai şi se temeniră cu frunţile la pământ. Şi sultanul, peste măsură de uimit că vedea în pădurea aceea doi crăişori viteji de care el nu ştia nimic, îmbrăcaţi falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simţi ispitit să-i privească mai bine la chip şi le spuse să se ridice. Şi fraţii cei doi se ridicară în picioare şi şezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreţie care se potrivea de minune cu înfăţişarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumuseţea lor şi îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurându-i din creştet până în talpă. Pe urmă îi întrebă cine sunt şi unde locuiesc. Întrucât inima îi era fermecată de ei şi se tulburase foarte. Iar ei răspunseră:

— O, doamne al vremilor, suntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, şi locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a îndatorat dărnicia ta!

Şi sultanul se bucură nespus cunoscându-i pe feciorii slujitorului său cel credincios; da se miră că nu se înfăţişaseră la palat până în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Şi îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Şi ei răspunseră:

— O, doamne al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit până astăzi să ne înfăţişăm dinaintea mâinilor tale darnice; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, şi pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gândi a o părăsi!

Şi sultanul fu înduioşat până peste măsură de legătura aceea frăţească, şi se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întâlniri, zicându-şi: „N-aş fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăţia mea doi flăcăi atât de desăvârşiţi şi totodată atâta de dezlegaţi de orice lăcomie!” Şi îi veni dorinţa de neînfrânt să-i vadă în casa lor, spre a-şi răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Şi le mărturisi numaidecât dorinţa sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă şi că se supun, şi grăbiră să-i fie străji. Şi craiul Farid o luă înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Şi Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeţi, nu ştia cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în faţa sultanului. Şi, în fâstâceala ei, nu găsi altceva mai bun decât să se ducă şi să ceară sfat de la prietena ei Biulbiul, Pasărea-Cântătoare. Şi îi spuse:

— O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbeşte de mă învaţă cum am putea să facem faţă, în aşa fel ca el să plece multumit!

Şi Biulbiul răspunse:

— O, stăpâna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi şi tăvi de bucate. Întrucât numai o tavă i se potriveşte astăzi sultanului şi numai ea cere să i se aducă la masă. Şi aceasta-i o tavă cu castraveţi umpluţi cu mărgăritare!

Iar Farizada, de tot nedumerită, şi gândind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunând:

— Pasăre! Pasăre! nu te gândeşti? Castraveţi îndopaţi cu mărgăritare! Păi o mâncare ca asta unde s-a mai pomenit? Dacă ne face cinstea să vină la noi la masă, fără îndoială că împăratul vrea să mănânce ceva, nu să ronţăie mărgăritare! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveţi cu umplutură de orez”, o, Biulbiul?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată:

— Ba deloc! Ba deloc! Ba deloc! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare! Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez!

Şi Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bătrânei bucătărese să gătească tava de castraveţi cu mărgăritare. Şi întrucât mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoţit de craiul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care îl aştepta în poartă, îi ţinu scara şeii şi îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zâmbet de trandafir, acum întâia oară cu faţa ascunsă sub iaşmac (întrucât aşa o povăţuise Biulbiul), veni să-i sărute mâna. Şi sultanul fu fermecat până peste poate de gingăşia ei aleasă şi de curăţia de iasomie ce se revărsa din toată făptură ei şi, gândindu-se la bătrâneţea lui fără de urmaşi, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvântând-o:

— Acela care lasă urmaşi după el nu moare! O, părinte al unor copii atâta de frumoşi, dăruiască-ţi Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiţi!

Pe urmă adăugă, coborându-şi iarăşi privirile asupra Farizadei care sta tot plecată:
— Ci, o, fiică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiş unde să ne adăpostim de arşiţa zilei!
Şi sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, şi cu cei doi fraţi ai ei în urmă, porni spre umbrar. Şi cel dintâi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Şah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Şi se opri o clipă să privească minunându-se, şi strigă:
— Ce apă minunată! ce desfătare să te uiţi la ea!
Şi se duse s-o vadă mai de aproape. Şi deodată auzi cântarea Pomului-Cântător. Şi întinse o ureche fermecată înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Şi ascultă îndelung. Pe urmă strigă:
— O, ce cântare cum n-am mai auzit vreodată!
Şi întrucât, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cântecul, iacătă că deodată cântecul încetă şi o tăcere mare adormi grădina toată. Şi din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vorbitoare, într-un cântec singuratic, răsunător şi pătimaş. Şi zicea:
— Binevenit… sultanul… Khosru Şah! Binevenit! Binevenit! Binevenit!
Şi, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descânta văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa:
— Binevenit! Binevenit! Binevenit!
Şi sultanul Khosru Şah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, atâta de tulburat de toate câte văzuse într-un răstimp atâta de scurt, fu înduioşat până peste poate. Şi strigă:
— Aici este casa fericirii! Oh, mi-aş da şi puterea şi scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu!
Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba pe Farizada şi pe fraţii săi de obârşia minunăţiilor despre care nu izbutea să-şi dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cântător şi Pasărea-Vorbitoare. Şi Farizada îi spuse:
— În ce priveşte minunăţiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului, stăpânul nostru, după ce are să se odihnească!
Şi îl pofti pe sultan să şadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, şi unde tocmai erau aduse bucatele pe o tabla mare. Şi sultanul şezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Şi i se aduse să mănânce castraveţii cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.
Şi sultanul, căruia chiar îi plăceau castraveţii umpluţi, când îi văzu pe farfuria pe care însăşi Farizada i-o punea dinainte, fu mulţumit de grija

aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecât rămase peste măsură de nedumerit când văzu că în loc de a fi umpluţi, ca de obicei, cu orez şi cu fistic, castraveţii erau îndopaţi cu mărgăritare. Şi spuse Farizadei şi fraţilor ei:

— Pe viaţa mea! ce noutate şi la umplutura aceasta de castraveţi! Da de când oare se pun mărgăritare în loc de orez şi fistic?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua şi s-o ia la fugă de tulburare, când Pasărea-Vorbitoare, dând glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunând:

— O, stăpâne al nostru Khosru Şah!

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea Vorbitoare, care vorbi mai departe cu glas adânc:

— O, stăpâne al nostru Khosru Şah! Da de când copiii unui sultan al Persiei pot, de la naştere, să fie schimbaţi în alte vieţuitoare? Dacă, dar, o, doamne al vremurilor, ai crezut odinioară un lucru atâta de peste putinţă de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru aşa de mărunt ca acesta de acum!

Pe urmă adăugă:

— Adu-ţi aminte, o, stăpâne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă! De le-ai uitat, o, stăpâne al nostru, îngăduie roabei Farizada să ţi le mai spună o dată!

Şi Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse:

— O, surorile mele! când am să fiu soţia sultanului, am să-i dăruiesc nişte urmaşi binecuvântaţi! Întrucât feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privinţele; iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zâmbetul cerului! Părul ei ar fi de aur pe-o parte şi de argint pe cealaltă; lacrimile ei, când ar plânge, ar fi mărgăritare, iar zâmbetele ei boboci de trandafir!

Şi sultanul, la vorbele acestea, îşi ascunse capu-n palme şi începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decât în zilele amare ale trecutului. Şi toate gândurile înăbuşite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă şi i-o sfâşiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăşi, cântând voios. Şi spunea:

— Dă-ţi deoparte iaşmacurile, o, Farizada, dinaintea tatălui tău!

Şi Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dădu la o parte iaşmacurile. Şi, odată cu ele, căzu şi basmaua sub care îi sta strâns

părul. Şi sultanul văzu totul şi, cu mâinile întinse înainte, se ridică scoţând un strigăt mare. Şi glasul Păsării Biulbiul îl strigă:

— Copila ta, o, împărate!

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, şi de argint pe partea cealaltă; şi avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, şi un boboc de trandafir pe buze.

Şi împăratul tot atunci se uită şi la cei doi fraţi, care şedeau cuminţi. Şi se văzu în ei. Şi glasul Păsării Biulbiul strigă:

— Copiii tăi, o, împărate!

Şi pe când sultanul Khorsu Şah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, şi lui şi copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început până la sfârşit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem şi noi încă o dată.

Şi nici nu-şi sfârşise ea bine povestea, că sultanul şi copiii săi, strânşi unii în braţele altora, îşi amestecau lacrimile şi sărutările. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărţit, lui Allah Atotputernicul şi Atotnepătrunsul!

Şi după ce îşi mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse:

— O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră!

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut când biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soţul ei sultanul, şi când află că este mama Farizadei celei cu zâmbet de trandafir şi a celor doi flăcăi minunaţi, fraţii Farizadei. Şi mărire lui Allah a cărui bunătate este fără de sfârşit şi al cărui judeţ nu greşeşte nicicând, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, şi carele a menit desfături lungi şi viaţă plină de fericire împăratului Khosru Şah, sultăniţei soţia sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz şi domniţei celei frumoase Farizada, până ce a venit Despărţitoarea celor ce se au dragi şi Spărgătoarea sindrofiilor. Şi slavă aceluia carele, în veşnicia sa, nu cunoaşte schimbare.

Şi-aceasta-i povestea minunată a Farizadei celei cu zâmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai ştiutor!

După ce Şeherezada povesti povestea aceasta, micuţa Doniazada strigă:

— O, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale, şi ce vrăjitoare, şi ce proaspete, şi ce gustoase! Şi ce minunată este povestea aceasta!

Iar sultanul Şahriar zise:

— E adevărat!

Şi Doniazadei i se păru că vede ochii sultanului umeziţi, şi îi spuse Şeherezadei încet de tot:

— O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stâng al sultanului, şi parcă altă lacrimă în ochiul lui cel drept!

Şi Şeherezada se uită la sultan cu o uitătură furişă, zâmbi şi spuse, sărutând-o pe micuţă:

— Fie ca sultanul să nu simtă o desfătare mai mică ascultând *Povestea cu Kamar şi cu mult-priceputa Halima!*

Iar sultanul Şahriar zise:

— Nu cunosc povestea aceea, o, Şeherezada, şi ştii că o aştept şi că o doresc!

Ea spuse:

— De-o vrea Allah, şi dacă sultanul îmi îngăduie, am s-o încep mâine.

Iar sultanul Şahriar, amintindu-şi de parabola adevăratei ştiinţe, spuse:

— Binevoiesc să am răbdare până mâine spre a asculta şi povestirea aceea!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzecea noapte

Micuţa Doniazada strigă:

— O, Şeherezada, sora mea, Allah fie asupra ta! grăbeşte de ne povesteşte *Povestea cu Kamar şi cu mult-priceputa Halima.*

Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA CU KAMAR ŞI MULT-PRICEPUTA HALIMA[1]

Se povesteşte că a fost odată, în vechimea vremilor – ci Allah este mai ştiutor! — un neguţător foarte preţuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atoatedătător îl binecuvântase cu o fată şi cu un fecior. Şi neguţătorul dăduse numele de Steaua-Dimineţii[2] fetei sale, dată fiind frumuseţea ei desăvârşită, şi de Kamar[3] băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Dar când crescură mai mari, neguţătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec şi ca desăvârşire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i viclenească vreun dezmăţat, şi îi ţinu închişi în casă până la vârsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrână care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, când neguţătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioşie, soţia lui, mama copiilor, îi spuse:

— O, părinte a lui Kamar, iacătă că fiul nostru are să ajungă la vremea însurătoarei şi poate să se poarte de aici înainte ca un bărbat. Da tu ce socoţi? Au este el fată sau băiat, ia spune-mi?

Şi neguţătorul Abd el-Rahman, până peste poate de nedumerit, îi răspunse:

— Băiat!

Ea spuse:

— Apoi atunci pentru ce te încăpăţânezi să-l ţii ascuns, ca pe o fată, de ochii întregii lumi, şi nu-l iei cu tine în suk, şi nu-l duci să stea lângă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea şi ca să-l cunoască şi lumea pe el şi să ştie măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moştenească şi să rostuiască treburile vânzărilor şi ale cumpărărilor? Altminteri, după viaţa cea lungă (Allah meni-ţi-o-ar fără de sfârşit!), nimenea habar n-ar avea de urmaşul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor: „Eu sunt fiul negustorului Abd el-Rahman!” că nu are să audă decât răspunsul plin de neîncredere supărată, şi pe bună dreptate: „Nu te-am văzut niciodată! Şi nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai de-aproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu!”

Şi atunci, o, ce năprasnă pe capetele noastre! stăpânirea are să vină şi să pună gabja pe bunurile tale, şi să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui!

Şi, după ce spuse toate astea cu mare însufleţire, femeia urmă cu acelaşi glas:

— Şi tot aşa-i şi cu fata noastră Steaua-Dimineţii! Aş vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soţie, şi ca noi, la rându-ne, avem să ne putem bucura de nunta ei! Că lumea, o, taică a lui Kamar, este făcută din viaţă şi din moarte, şi noi nu ştim ziua sorocului nostru!

La vorbele acestea ale soţiei sale, neguţătorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă săltă capul şi răspunse:

— O, fiică a moşului meu, dreptu-i! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gât. Ci tu ştii bine că nu mi-am ţinut copiii ascunşi în casă decât pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva[4]! De ce, dar, mă învinuieşti pentru chibzuinţă mea şi uiţi de grija ce m-a călăuzit?

Ea spuse:

— Alungat fie Cel-Rău, Procletul! Roagă-te în numele Profetului, o, şeicule!

El spuse:

— Binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa şi asupra tuturor alor săi!

Ea urmă:

— Şi-acuma, pune-ţi încrederea în Allah carele are să ştie cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase şi de ochiul cel rău. Şi-apoi, iacătă colea turbanul din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar şi în care am avut grijă să cos cutiuţa de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate! Aşa că poţi să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul şi să-i arăţi, într-un sfârşit, prăvălia tatălui său!

Şi fără a mai aştepta încuviinţarea soţului ei, alergă să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, şi îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine şi se lumină la vederea lui, şi murmură:

— Maşallah! Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejurul tău, ya Kamar!

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mână şi plecă cu el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi una noapte

Spuse:

…se ridică, îl luă de mână şi plecă cu el. Or, de cum trecură pragul casei şi făcură câţiva paşi pe uliţă, se pomeniră înconjuraţi de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburaţi până peste marginile tulburării, de flăcău şi de frumuseţea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva când ajunseră la poarta sukului. Acolo trecătorii se opriră de-a binelea din umblat şi unii se duseră să-i sărute mâinile lui Kamar, după ce se terminară cu salamalecurile de cuviinţă dinaintea tătâne-său, iar alţii strigau:

— Ya Allah! Soarele se arată a doua oară în dimineaţa aceasta! Crai-nou străluceşte ca-n luna Ramadanului peste făpturile lui Allah! Lună-nouă se iveşte astăzi peste suk!

Şi-aşa se minunau din toate părţile, beţi de încântare şi facându-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mânie sugrumată şi încurcat de tot, degeaba îi suduia şi îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduţi în minunare faţă de frumuseţea cea peste fire care îşi făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvântare. Şi, în felul acesta, îi dădeau dreptate poetului, întorcând asupra lor înşişi vorbele acestuia:

Doamne, tu zămislit-ai frumuseţea
Ca să ne iei şi minţile cu ea!
Şi tot tu spui: „Păziţi-vă cu teamă
De ce-i poprit, şi de mânia-mi grea!”

Doamne, tu frumuseţilor izvor,
Şi care tot ce e frumos iubeşti,
Cum ar putea nişte făpturi supuse

A nu iubi ce e ca din poveşti,
Cum să-şi sugrume dorul care-i mână
Spre ce-i scăldat în frumuseţi cereşti?

Când neguţătorul Abd el-Rahman se văzu aşa, în mijlocul şirurilor de bărbaţi şi de muieri stând grămadă dinaintea lui şi înlemniţi de minunare dinaintea fiu-său, rămase până peste poate de năucit şi începu, în sufletul lui, s-o potopească cu blesteme pe nevastă-sa şi s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechemaţilor aceia, punându-i în

seamă toate câte i se întâmplau atâta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezi pe cei care îl împresurau şi se furişă grabnic în prăvălia sa, pe care o deschise şi în care, numaidecât, îl puse pe Kamar să stea jos, da în aşa fel ca neobrăzarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decât de departe. Iar prăvălia ajunse locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala şi-a celor mari şi-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă: întrucât cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă şi ei cât de cât.

Şi iacătă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviş cu privirea pierdută ca în rugăciune, şi care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stând lângă tatăl său, şi atâta de chipeş, se opri scoţând nişte oftaturi adânci şi, cu un glas tulburat până peste poate, rosti stihurile acestea:

Ia uite ramul arborelui ban
Cum şade pe-o tulpină de şofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Şi când întreb apoi anume:
„Cum îţi zice pe nume?
Cum te numeşti tu?”

El răspunde: „Lu-lu!”
Iar eu îl strig atunci de-aci:
„Li-li!”
Ci el răspunde-atunci aşa:
„La-la!”[5]

Pe când băiatul cel cu chip frumos
Şedea în tihnă, iar vrăjita-i faţă
Era ca răsăritul luminos
Al lunii-n Ramadan – cu o măreaţă
Şi rară călcătură iată vine.

După care dervişul cel bătrân, alintându-şi întruna barba lungă şi albă, se duse până lângă prăvălie, între rândurile de privitori care se traseră la o parte dinainte-i, din cinstirea faţă de vârsta lui înaintată. Şi îl privi pe băiat cu nişte ochi plini de lacrimi, şi îi dărui un mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă şezu jos pe laviţa tejghelei, pe locul cel mai de lângă băietan. Şi cum

sta aşa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului:

Un preacinstit şeic, cu-nfăţişare
De derviş ars în schivnicii haine,
Cu osteneli şi râvne îndelungi
Liubovul cercetând cu prisosinţă,
Intreaga-i taină, după-atâtea munci,
O dobândise-n vrednică ştiinţă.
Neprecurmat, şi fete şi feciori
Oblăduise inima-i miloasă,
De-ajunse-ntocmai unei scobitori —
Bătrâne oase într-o piele roasă.
Ci, după cât se spune, nu deplin
Pornit femeii să-i îndure struna,
Măcar că se vădise priceput
Şi la mai acrişor şi la mai dulce,
Şi tânărul Zeid fiind plăcut,
Şi tânăra Zeinab, când să şi-i culce:
Cu inima-nmuiată-n duioşie,
Iar restul tare pururi ca de piatră.
Era cu-adevărat minunăţie!
Fie un ţap cu cătătură şoatră,
Fie o capră smulsă din juvăţ,
Fie o barbă ori obraz mai lin,
Şeicu-i gata la orice răsfăţ,
Apururi sprinten, ca un magrebinl

Când oamenii care se buluceau fermecaţi dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervişului, începură să-şi împărtăşească între ei cele ce cugetau, zicând:

— Uallah! toţi dervişii sunt la fel! Seamănă cu jungherul neguţătorului de colocase: nu fac nicio osebire între bărbătesc şi femeiesc!

Iar alţii strigau:

— Alungat să fie Cel-Rău! Dervişul scapără după băiatul cel drăgălaş! Prăpădi-i-ar Allah pe dervişii de soiul ăsta!

Cât despre neguţătorul Abd el-Rahman, părintele tânărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate, îşi zise: „Cel mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai

devreme decât de obicei.” Şi, spre a-l hotărî pe derviş să plece, scoase de la chimir un galben şi i-l dărui, spunând:
— Ia-ţi partea ta de astăzi, o, dervişule!
Şi, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar şi îi spuse:
— Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atâtea sâcâieli!
Ci, întrucât dervişul nu se clintea de pe locul său şi nu întindea mâna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse:
— Scoală-te, moşule, ca să închidem dugheana şi să ne ducem în calea noastră!
Şi grăind aşa, se ridică în picioare şi vru să tragă obloanele amândouă. Atunci dervişul fu nevoit să se scoale de pe laviţa pe care se pironise şi coborî în uliţă, ci fără a putea să-şi desprindă o clipă privirile de pe tânărul Kamar. Şi când neguţătorul şi fiul său, după ce încuiară prăvălia, îşi tăiară drum prin bulucul de lume şi porniră înspre ieşirea din suk, dervişul se luă după ei şi merse, păşind pe urmele lor şi însoţindu-le fiecare călcătură cu ţăcănitul băţului său, până la poarta casei lor. Iar neguţătorul, văzând stăruinţa dervişului şi necutezând să-l suduiască, din cinstire faţă de dreapta credinţă, precum şi din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta şi îl întrebă:
— Ce doreşti, o, dervişule?
El răspunse:
— O, stăpâne al meu, tare doresc să mă pofteşti la tine în noaptea aceasta, şi tu ştii că acela care este poftit este oaspetele lui Allah – proslăvit fie El!
Şi părintele lui Kamar spuse:
— Binevenit fie oaspetele lui Allah! Intră, dar, o, dervişule!
Ci îşi zise în sineşi: „Pe Allah! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta! De-o avea vreun gând ascuns faţă de fiu-meu, şi dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreşit că am să-l omor, am să-l îngrop în grădină şi am să scuip pe mormântul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea de mâncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ţi-l scoate în cale!” Şi îl băgă în casă şi porunci unei arăpoaice să-i aducă ibricul şi ligheanul de spălat, şi mâncare şi băutură. Iar dervişul, după ce se spălă rostind numele lui Allah, se aşeză a rugă şi nu se mai ridică până ce nu îngână toată *suraua vacii*, pe care o lungi cu *suraua mesei* şi cu cea a *pocăinţii*. După care spuse *bismillah* şi începu să ia din

mâncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie şi cu multă cumpătare. Şi mulţumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Când neguţătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervişul sfârşise de mâncat, îşi zise: „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba!” Şi se întoarse înspre fiul său şi-i spuse:

— O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervişul, şi întreabă-l dacă are tot ce-i trebuieşte, şi stai cu el de vorbă o vreme, întrucât vorbele dervişilor care străbat pământul în lung şi în lat sunt adeseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sunt cu folos de ascultat pentru suflet. Şezi, dar, jos cât mai aproape de el şi, dacă te-o lua de mână, să nu ţi-o tragi, întrucât aceluia care dă învăţăminte îi place să simţească între el şi învăţăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învăţătura. Şi, în toate cele, să arăţi faţă de el luarea-aminte şi supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete şi vârsta-i înaintată!

Şi, după ce îl povăţui pe fiul său aşa, îl trimise la derviş, iar el se duse fuga să se pitească la catul de deasupra într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă şi să audă tot din odaia în care se afla dervişul.

Or, de îndată ce flăcăiaşul cel frumos se ivi în prag, dervişul fu cuprins de o tulburare aşa de mare, că lacrimile îi ţâşniră din ochi şi se porni să suspine întocmai ca o mamă care şi-a pierdut şi şi-a găsit iarăşi copilul. Iar Kamar se duse lângă el şi, cu un glas dulce de să prefacă în miere şi amarul smirnei, îl întrebă dacă mai duce lipsă de ceva şi dacă avusese parte de bunurile lui Allah pentru făpturile sale. Şi şezu jos aproape de el, cu gingăşie şi cu îngrijire şi, pe când se aşeza, îşi dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă şi fragedă ca un aluat de migdale. Şi anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezminţit:

O, voi, drept-credincioşilor, e-o coapsă
Numai migdale şi mărgăritare!
Ci nu vă minunaţi că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nicicând mai strălucită ca atunci
Când coapsele sclipesc duios şi lungi.[6]

Însă dervişul, dacă se văzu singur cu flăcăiaşul, departe de a se lăsa ispitit faţă de el la vreo uşurătate de orice fel să fi fost, se trase cu câţiva paşi mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo pe

rogojină, cu o înfăţişare răzvedită de cuviinţă şi de cinstire de sine-însuşi. Şi se uită la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi şi pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl ţintuise pe laviţa din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acela de a se purta al dervişului; şi îl întrebă pentru ce se ferea aşa şi dacă are a se plânge de el ori de găzduirea din casa lor. Şi dervişul, drept orice răspuns, prociti într-un chip plin de simţire aceste cuvinte frumoase ale poetului:

Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseţii chip vrăjit,
Căci dragostea de frumuseţe
Te face-a fi desăvârşit.

Ci nu vă minunaţi că-ntreagă-i
Neîntinată de dorinţi,
Şi slobodă de tot ce leagă
De simţuri şi porniri fierbinţi.

Dar din atare Frumuseţe
Mi-am făurit al vieţii ţel;
Şi mi-e lehamite şi scârbă
De toţi care iubesc altfel.[7]

Iacătă! Şi tatăl lui Kamar vedea şi auzea, şi era până peste măsură de uluit. Şi îşi zicea: „Mă plec dinaintea lui Allah pe carele l-am supărat, prepuindu-l de gânduri dezmăţate pe dervişul acesta sfânt! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispiteşte pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor!” Şi, dumirit asupra rosturilor dervişului, coborî în mare grabă şi intră în odaie. Şi îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalecurile şi urările de cuviinţă, iar la urmă îi spuse:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturiseşti pricina tulburării şi a lacrimilor tale, şi pentru ce te face vederea fiului meu să scoţi nişte oftaturi atâta de adânci. Întrucât atare amar trebuie numaidecât să aibă o pricină!

Dervişul spuse:

— Adevărat grăieşti, o, taică al găzduirilor!

El spuse:

— Dacă-i aşa, nu mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini!

El spuse:

— O, stăpâne al meu, pentru ce mă sileşti să zădăresc o rană care se zviduise, şi să-mi răsucesc jungherul în carne?

El spuse:

— În temeiul hatârurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ţie, o, fratele meu, să-mi stâmperi nedumeririle!

Atunci dervişul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi doua noapte

Spuse:

…Atunci dervişul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu, că sunt un biet derviş care străbate necurmat pământurile şi olaturile lui Allah, minunându-se de lucrurile de zi şi de noapte ale Ziditorului. Or, într-o zi de vineri, dimineaţa, m-a dus ursita în cetatea Bassra. Şi, intrând eu în cetate, am băgat de seamă că şi sukurile şi prăvăliile şi dughenele erau deschise, cu toate mărfurile aşezate pe tarabe, şi cu toate merindele şi cu tot ceea ce îndeobşte se vinde şi se cumpără, tot ce se mănâncă ori se bea; da mai băgai de seamă că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de neguţător sau de cumpărător, de femeie ori de fetişcană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, şi peste tot era atâta părăsire şi atâta pustietate, de nu se afla pe nicio uliţă nici măcar un câine ori vreo pisică ori vreo zurbă de copii; ci pretutindenea numai pustiul şi tăcerea, şi numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă minunam de toate astea şi îmi ziceam în cugetul meu: „Cine ştie în ce parte o fi putut să se ducă târgoveţii din cetatea aceasta, cu pisicile şi cu câinii lor, de şi-au părăsit aşa pe tejghele toate aceste mărfuri!” Ci, întrucât mă chinuia pe dinăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gânduri şi, ducându-mă la tejgheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mâncai toate plăcintele pe care le râvneam şi la care mă îndemna pofta. Pe urmă pornii înspre taraba unui grataragiu şi mâncai vreo trei-patru frigărui grase de miel şi vreo doi pui fripţi, calzi încă de la cuptor, cu câteva gogoşi ninse cu zahăr, cum de când sunt derviş călător limba mea n-a mai gustat şi nici nasul meu n-a mai mirosit; şi mulţumii lui Allah pentru darurile lui asupra capului săracilor săi. După care mă urcai în dugheana unui neguţător de sorbeturi şi băui vreo

două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard şi cu smirnă, cu care de-abia îmi stâmpărai oleacă cele mai dintâi doruri ale gâtului meu, de atâta amar de vreme dezvăţat de băuturile târgoveţilor cei bogaţi. Şi înălţai mulţumire Atoatebinefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioşii săi şi le dă încă de pe pământ o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii astfel lăuntrurile, mă apucai să cuget la starea anapoda a acelei cetăţi, care neîndoielnic că numai de puţine clipe fusese părăsită de locuitorii săi. Şi nedumerirea îmi sporea pe măsură ce cugetam; şi începu să mi se facă o frică mare de vuietul paşilor mei prin singurătatea aceea, când auzii răsunând o zvoană de alăute care, din câte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu minţile cam vălmăşite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nicio îndoială că nu m-aş afla acolo într-o cetate fermecată şi că acele cântări pe care le auzeam n-ar fi cântate de efriţii şi de ginnii cei procleţi – prăpădi-i-ar Allah! Şi cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul unei dugheni de grăunţe, şi mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucât eu din fire, o, stăpâne al meu, mă aflu sub stăpânia păcatului iscodeniei – ierta-m-ar Allah! — nu mă lăsă inima să mă aşez în aşa chip încât să pot să mă uit pe uliţă, de după sacul meu, şi să văd fără ca să fiu văzut. Şi nici nu sfârşii eu bine să mă ghemuiesc cât mai mulţumitor, că şi văzui cum se ivea în uliţă un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efreţi, ci hotărât că de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetişcane cu chipuri de lună, care veneau în frumuseţea lor fără de văluri, pe două şiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cântec. Iar înaintea lor păşea o liotă de cântăreţe din alăute şi de dănţuitoare care îşi legănau după bătaia cântecului mişcările lor de păsări. Că păsări erau, chiar de adevăratelea, şi erau mai albe ca porumbiţele şi mai uşoare ca ele, de bună seamă. Căci cum ar fi putut nişte fete de oameni să fie atât de gingaşe şi de uşoare? Şi nu erau mai degrabă decât nişte făpturi venite din saraiurile Iramului-cel-cu-pilaştri, ori făpturi din grădinile raiului, ca să farmece pământul cu ivirea lor. Orice-ar fi fost, o, stăpâne al meu, de îndată ce trecu şi cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o iapă cu stea în frunte şi cu hăţurile ţinute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atâta tinereţe şi cu atâta frumuseţe, încât vederea ei îmi zbură minţile de tot, îmi pierdui răsuflarea şi era mai-mai să mă prăbuşesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpâne al meu! Şi femeia aceea era cu atâta mai ameţitoare cu cât hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gâtul, încheieturile de la

mâini şi de la picioare piereau sub focul adamantelor şi sub salbele şi brăţările de mărgăritare şi de gemme năstrăpate. Şi de-a dreapta ei mergea o roabă care ţinea în mână o sabie trasă, cu mânerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea păşea ca o împărătiţă mândră de cununa-i de pe cap. Şi arătarea aceea de strălucire se depărtă legănându-se şi mă lăsă cu inima înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, şi cu doi ochi care nu mai uită şi care spun faţă de orice frumuseţe: „Ce eşti tu pe lângă ce am văzut eu?” Când alaiul pieri cu totul din vedere şi când muzica acelor cântăreţe nu mai răzbătu până la mine decât ca nişte sunete îndepărtate, mă hotărâi să ies de după sacul cu bob, şi din prăvălie în uliţă. Şi-o brodii bine, întrucât tot atunci, spre deplina mea uluire, văzui sukurile însufleţindu-se şi toţi neguţătorii ieşind ca din pământ, spre a veni să-şi ia în seamă locurile la tejghelele lor, iar stăpânul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămânţarul, ivindu-se, răsărit de nu ştiu unde, şi apucându-se să-şi vândă grăunţele la crescătorii de orătănii şi la alţi cumpărători. Şi eu, tot mai buimac, mă hotărâi să-l opresc pe unul dintre trecători şi să-l întreb ce va să însemne toate câte văzusem, şi cum o cheamă pe domniţa aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip şi, suflecându-şi poalele mantiei, îmi întoarse spatele şi îşi slobozi picioarele în vânt, într-o fugă mai sprintenă decât dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, şi îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, acela se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, şi îşi cătă de drumul lui, uitându-se în altă parte. Şi mai întrebai aşa o mulţime de inşi; da niciunul nu vru să răspundă la întrebările mele; şi toată lumea fugea de mine de parcă aş fi ieşit din vreo groapă cu scârne, ori de parcă aş fi vânturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci îmi zisei în mine: „O, dervişule *cutărică*, nu-ţi mai rămâne, ca să luminezi cumu-i treaba, decât să intri în prăvălia vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap şi, totodată, să-l icsodeşti. Întrucât, precum ştii, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mâncărici la limbă şi stau cu vorba pururea pe vârful buzelor. Şi numai unul ca acesta poate că ţi-ar spune ce vrei tu să afli!” Şi, cugetând aşa, intrai la un bărbier şi, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate câte îmi şedeau pe inimă să le ştiu, şi îl întrebai cine era domniţa cea peste fire de frumoasă. Şi bărbierul, tare înfricoşat, îşi roti ochii în dreapta şi în stânga, şi într-un sfârşit răspunse: „Pe Allah, o, dervişule, moşule al meu, dacă ţii să-ţi păstrezi capul pe grumaz şi gâtul întreg şi nevătămat, fereşte-te să nu care cumva să

pomeneşti cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina ta tihnă, să părăseşti numaidecât cetatea noastră, altminteri eşti pierdut fără de izbavă! Şi asta-i tot ce pot să-ţi spun în privinţa aceasta; întrucât este vorba de o taină care bagă în sperieţi toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele alaiului. Cu adevărat, roaba care ţine spada trasă retează capul celor necugetaţi pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Şi iacătă tot ce pot să-ţi spun!" Eu, atunci, o, stăpâne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie şi zorii ca să ies din cetate; şi nu-mi dobândii liniştea decât când mă văzui dincolo de ziduri. Şi drumeţii prin câmpuri şi prin pustietăţi până ce ajunsei în cetatea voastră. Şi îmi era sufletul mereu plin de acea frumuseţe întrezărită, şi atâta mă tot gândeam la ea că deseori şi uitam să mai mănânc şi să mai beau. Şi în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, şi îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumuseţea lui îmi învie în minte tocmai frumuseţea acelei copilandre mândre peste fire din Bassra, şi cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Şi atâta tulburare îmi pricinui asemuirea aceasta, încât nici nu mai putui să-mi ţin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit! Şi aceasta-i, o, stăpâne al meu, pricina oftaturilor şi a tulburării mele!

Şi după ce îşi încheie astfel istorisirea, dervişul izbucni iarăşi în plânset, uitându-se la tânărul Kamar; şi adăugă, în toiul lacrimilor:

— Allah fie asupra-ţi, o, stăpâne al meu! Acuma, că ţi-am povestit ce ţi-am povestit, şi întrucât nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi uşa de ieşire şi lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Şi, dacă am o rugă de rostit asupra creştetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah, carele a zămislit două făpturi atâta de desăvârşite ca feciorul tău şi ca tinereaua din Bassra, să-şi împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune!

Şi, spunând acestea, dervişul se sculă, cu toate rugăminţile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, şi mai chemă o dată binecuvântarea asupra gazdelor sale, şi plecă, oftând, cum venise. Şi-atâta cu el.

Ci în ceea ce îl priveşte pe tânărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atâta de muncit fiind de povestirea dervişului, şi atâta de tulburat de zugrăvirea fetişcanei. Şi, dis-de-dimineaţă, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deşteptă şi îi spuse:

— O, maică, pune-mi nişte lucruri într-o legăturică, întrucât trebuie să plec numaidecât la cetatea Bassrei, unde mă aşteaptă scrisa mea!

Şi maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plângând, şi îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtăşească şi lui vestea cea atâta de uluitoare şi de neaşteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte niciun sfat şi care, în chip de încheiere, spuse:

— Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor, fără doar şi poate!

Iar tatăl şi mama lui Kamar, faţă cu spusele acestea răspicate şi cu hotărâre atâta de neclintită, nu putură decât să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Şi tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-sii toate belele câte i se întâmplaseră din ceasul când se luase după sfaturile ei şi îl dusese pe Kamar la suk. Şi îşi zicea: „Iacătă unde s-au sfârşit toate grijile şi toată fereala ta, ya Abd el-Rahman! Nu este ajutor şi putere decât întru Allah cel Atotputernic! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, şi nimenea nu poate să se lupte cu hotărârile sorţii!" Iar maica lui Kamar, de două ori amărâtă – şi că se vedea ţinta îmboldelilor soţului ei, şi de durerea pe care i-o pricinuia hotărârea feciorului – fu oricum nevoită să-i facă pregătirile de plecare. Şi îi dărui o punguţă în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant şi de smarald, spunându-i:

— Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu! Că ţi-o fi de folos, dacă ai să ajungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dărui nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum şi de şedere prin străini. Şi amândoi îl sărutară, plângând, şi îşi luară rămas-bun de la el. Şi tătâne-său îl dădu în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Şi Kamar, după ce sărută mâna tătâne-său şi a maică-sii, plecă înspre Bassra, însoţit de urările părinţilor săi. Şi Allah îi meni bună pace; şi ajunse cu bine în cetatea aceea.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi treia noapte

Spuse:

…şi ajunse cu bine în cetatea aceea. Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineaţa; şi Kamar putu să se încredinţeze că tot ce îi povestise dervişul era aidoma întru totul. Văzu, într-adevăr, că sukurile erau goale, uliţele pustii, iar prăvăliile deschise, însă fără niciun neguţător şi

fără niciun muşteriu. Şi întrucât îi era foame, mâncă şi bău tot ce-i plăcu, pe săturate. Şi numai ce-şi sfârşi masa, că şi auzi cântarea şi se repezi să se ascundă, aşa cum făcuse şi dervişul. Şi o văzu ivindu-se în curând pe domniţa copilandră cu cele patruzeci de însoţitoare ale ei. Şi, la vederea frumuseţii ei, fu cuprins de o tulburare atâta de aprigă, încât căzu fără de simţire în ungherul lui.

Când îşi veni în fire, văzu că sukurile erau însufleţite şi pline de lume, întocmai de parcă niciodată viaţa târgului nu s-ar fi oprit. Şi, prefirându-şi prin minte farmecele peste fire ale fetişcanei, se duse dintru-întâi să-şi cumpere nişte haine falnice, tot ce putu să găsească mai bogat şi mai strălucit pe la negustorii de vază. Şi pe urmă se duse la hammam, de unde, după ce se scăldă îndelung şi cu de-amănuntul, ieşi luminos ca un crai tinerel. Şi numai atunci porni să caute dugheana bărbierului care răsese altădată capul dervişului, şi nu avu mult de căutat până s-o găsească. Şi intră în bărbierie şi, după salamalecurile de cuviinţă şi dintr-o parte şi din cealaltă, îi zise bărbierului:

— O, taică al mâinilor uşoare, vreau să-ţi spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ţi închizi prăvălia pentru muşterii pe care ai obiceiul să-i primeşti, şi iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută!

Şi îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o preţălui cu o mişcare uşoară de mână, se grăbi s-o înghesuie la brâu. Şi, când rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse:

— O, taică al mâinilor uşoare, sunt străin în cetatea aceasta. Şi de la tine nu vreau să aflu decvât pricina pentru care au fost părăsite de dimineaţă sukurile, în ziua aceasta de vineri.

Şi bărbierul, câştigat de dărnicia tânărului şi de înfăţişarea lui de emir, îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac şi eu ca toată lumea şi am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineaţa. Da dacă treaba aceasta îţi stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aş face nici pentru fratele meu. Am să te pun, aşadar, în legătură cu femeia mea, care ştie tot ce se petrece în cetate, întrucât vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra şi pe la saraiurile celor mari. Şi, întrucât văd de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba şi că, pe de altă parte, cele spuse de mine îţi plac, dau fuga într-o clipeală până la fiica moşului meu, să-i spun tărăşenia. Aşa că aşteaptă-mă liniştit aci în prăvălie, până mă întorc.

Şi bărbierul îl lăsă pe Kamar în prăvălie şi alergă la nevastă-sa, ca să-i spună pricina; şi totodată îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute şi inima săritoare, răspunse:

— Să fie binevenit în cetatea noastră! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul şi cu ochii mei! Du-te la el şi adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să ştie!

Şi bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stând şi aşteptându-l, şi îi spuse:

— O, fiul meu, scoală-te şi hai cu mine la maica ta, fiica moşului meu, care m-a trimis să-ţi spun: „Treaba se poate face!”

Şi îl luă de mână şi îl duse acasă, unde soţia sa îi ură bun venit cu o înfăţişare binevoitoare şi îndatoritoare, şi îl pofti să şadă la locul de cinste, pe divan, şi îi spuse:

— Deie-i Allah copii şi spor oaspetelui cel frumos! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sunt stăpânii casei! Eşti domn peste capetele şi peste ochii noştri. Porunceşte! A asculta înseamnă a ne supune!

Şi zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele şi dulceţurile datorate oaspeţilor, şi îl îmbie să ia câte oleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită:

— Plăcerea şi reveneala în inima oaspetelui nostru!

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur şi îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind:

— Fie-mi cu iertăciune puţinătatea! Ci, inşallah! am să ştiu eu să-ţi preţuiesc şi mai bine bunătatea!

Pe urmă îi spuse:

— Acuma, măicuţă, povesteşte-mi tot ce ştii despre ceea ce ştii!

Iar nevasta bărbierului spuse:

— Află, o, copilul meu, o, lumină a ochilor şi cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din ţara Indului ca peşcheş un mărgăritar atâta de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo gemmă de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era şi alb şi dauriu, după felul în care îl priveai, şi parcă frământa în inima lui un pojar scăldat în lapte. Şi sultanul s-a tot uitat la el o zi întreagă, şi a dorit, spre a nu se mai despărţi de el nicicând, să-l poarte legat la gât cu o panglică de mătasă. Ci, întrucât mărgăritarul era nesmintit şi neatins, a poruncit să vină toţi giuvaiergiii din Brassa şi le-a spus: „Vreau să găuriţi cu meşteşug mărgăritarul acesta năstrăpat. Şi cine se va pricepe să facă treaba fără a-i

vătăma miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară ce îi va pofti inima; şi va fi răsplătit, şi cu prisosinţă! Dar dacă nu va izbândi cu desăvârşire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatăme fie cât de cât, poate să se aştepte la cea mai neagră dintre morţi; întrucât am să pun să i se taie capul, după ce mai întâi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păcătoasa lui de neîndemânare! Ce ziceţi, o, giuvaiergiilor?” Când au auzit vorbele acestea ale sultanului şi când au văzut la ce îşi primejduiau sufletele, giuvaiergiii s-au speriat cu mare spaimă şi au răspuns: „O, doamne al vremilor, e lucru tare gingaş cu un mărgăritar ca acesta! Şi noi ştim că şi pentru un mărgăritar de rând se cere o iscusinţă şi o îndemânare aparte, şi puţini meşteri giuvaiergii ajung la bun sfârşit fără niciun necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ţie să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre puţine nu pot să ducă, întrucât mărturisim că o iscusinţă ca aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mâinile noastre. Ci putem să-ţi spunem pe unul care ar şti să săvârşească această vrăjitorească artă, şi care-i şeicul nostru!” Iar sultanul a întrebat: „Şi cine-i şeicul vostru?” Ei au răspuns: „Este meşterul giuvaiergiu Obeid! El este nemăsurat mai dibaci decât noi, şi are câte un ochi în fiecare vârf de deget, şi o gingăşie peste fire în fiecare ochi!” Şi sultanul a zis: „Duceţi-vă să mi-l aduceţi şi nu zăboviţi!” Iar giuvaiergiii au zorit să se supună şi s-au întors cu şeicul lor, meşterul Obeid care, după ce a sărutat pământul dintre mâinile sultanului, a rămas încremenit, aşteptând poruncile. Şi sultanul a arătat ce lucru cerea de la el şi ce răsplată sau ce osândă îl aştepta, după izbândă ori neizbândă. Şi, totodată, i-a arătat mărgăritarul. Iar giuvaiergiul Obeid a luat mărgăritarul cel minunat şi l-a cercetat vreme de un ceas, apoi a răspuns: „Să mor eu dacă nu-l găuresc!” Şi, pe loc, s-a ghemuit pe vine, cu îngăduinţa sultanului, şi scoţându-şi de la brâu nişte scule gingaşe, a pus mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strânse şi, cu o dibăcie şi cu o uşurinţă de neînchipuit, şi-a mânuit sculele aşa cum ar face un copil cu un titirez şi, în mai scurtă vreme decât ar trebui spre a găuri un ou, a sfredelit mărgăritarul dintr-o parte până în cealaltă, fără de niciun cusur şi fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură şi pe-o potrivă. Pe urmă l-a şters cu mâneca şi l-a întins sultanului, care s-a umplut şi s-a înfiorat de bucurie şi de mulţumire. Şi şi l-a petrecut pe după gât, legat cu un şiret de mătasă, şi s-a suit să şadă pe tronul lui. Şi se uita în toate părţile cu nişte ochi luminaţi de bucurie, pe când mărgăritarul era ca un soare atârnat de gâtul lui. După care s-a întors înspre giuvaiergiul Obeid şi i-a zis: „O,

meştere Obeid, acuma-i rândul dorinţei tale!” Iar giuvaiergiul a cugetat vreme de un ceas şi a răspuns: „Sporească Allah zilele sultanului! ci robul, care cu mâinile lui betege a avut nepreţuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat şi de a i-l da îndărăt găurit stăpânului nostru, după dorinţa sa, are o soţie tare tânără pe care este dator s-o bucure cât mai des, dat fiind că el este tare bătrân şi că bărbaţii trecuţi, care nu vor să se facă urâţi de soţiile lor, se cade să se poarte faţă de ele cu tot soiul de marghiolii şi să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău, o, doamne al vremurilor. El ar vroi să se ducă să afle părerea soţiei sale în privinţa cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpânului nostru cel preadarnic, şi să vadă de nu are chiar ea vreo dorinţă de rostit, mai bună decât aceea pe care aş putea eu s-o închipui. Întrucât Allah a dăruit-o nu numai cu tinereţe şi cu farmec, ci şi cu o minte rodnică şi pătrunzătoare şi cu o judecată de toată minunea!” Şi sultanul i-a răspuns: „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te sfătuieşti cu soţia ta şi să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decât atunci când am să-mi îndeplinesc făgăduiala!” Şi giuvaiergiul a plecat de la palat şi s-a dus la nevastă-sa şi i-a povestit tărăşenia. Şi nevestica a strigat: „Preamărit fie Allah, cel carele face să vină şi ziua mea mai nainte de soroc! Am, cu adevărat, o dorinţă de rostit şi un gând, cam ciudat, ce-i drept, de împlinit! Noi, din mila lui Allah şi din sporul neguţătoriilor tale, suntem de mult bogaţi şi la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimic de râvnit în privinţa aceasta, iar dorinţa pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nicio drahmă din vistieria domnească. Iacătă! Du-te de-i cere sultanului să-mi dea numai îngăduinţa de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de sultani, prin sukurile şi pe uliţele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe uliţe, sub pedeapsa de a-şi pierde capul! Şi iacătă tot ce doresc de la sultan ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit!” Când a auzit vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaiergiul, până peste poate de uluit, şi-a zis: „Allah karim! Chiar că-i tare subţire la minte acela care se poate lăuda că ar şti ce se petrece în capul unei femei!” Ci întrucât o iubea pe nevastă-sa, şi fiind bătrân şi de altminteri tare urât, n-a vrut s-o supere şi s-a mulţumit să-i răspundă: „O, fiică a moşului meu, dorinţa ta este asupra capului şi a ochiului meu! Ci dacă neguţătorii din sukuri au să-şi lase prăvăliile ca să se ducă să se ascundă, cât o trece alaiul, câinii şi pisicile au să le prade tarabele şi au să se săvârşească nişte stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul”. Ea a spus:

„Ca să nu pată aşa, să se dea poruncă la toţi locuitorii şi la toţi paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toţi câinii şi pisicile. Întrucât eu vreau ca prăvăliile să rămână deschise la trecerea alaiului meu! Şi toată lumea, mari şi mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă uşile, aşa ca nimenea să nu poată scoate capul şi să se uite afară!” Atunci giuvaiergiul Obeid s-a dus la sultan şi, până peste poate de fâstâcit, i-a povestit ce vroia nevastă-sa. Iar sultanul a spus: „Prea bine!” Şi a poruncit numaidecât să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domneşti, orânduielii ca toţi locuitorii să-şi lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, şi să se ducă să se ascundă în moschei şi să se ferească straşnic de a-şi arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a şi le vedea zburate de pe grumaji. Şi să le dea de ştire să-şi închidă câinii şi pisicile, măgarii şi cămilele, şi toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Şi de-atunci nevasta giuvaiergiului se preumblă aşa în fiecare vinere, două ceasuri până-n rugăciune, fără ca niciun om, nici câine, nici pisică, să cuteze a se arăta pe drumuri. Şi-i chiar ea, negreşit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineaţa aceasta, în mândreţea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetişcane şi având-o în frunte pe roaba cea tânără care ţine sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea când trece.

Şi nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zâmbind şi adăugă:

— Da văd eu bine, o, îmbelşugatule cu chip de vrajă, o, stăpâne al meu binecuvântat, că istorisirea asta nu îţi este de ajuns şi că mai vrei de la mine şi altele, de pildă să-ţi spun vreo cale de-a mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soţia giuvaiergiului cel bătrân!

Şi Kamar răspuse:

— O, maică a mea, acesta-i într-adevăr dorul cel mai adânc al inimii mele. Întrucât numai ca s-o văd pe ea am venit din ţara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată şi o mamă care tare mă mai iubesc.

Şi soţia bărbierului spuse:

— Dacă-i aşa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe şi de preţ ai la tine!

El spuse:

— O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, nişte pietre scumpe, de patru soiuri: pietrele de cel dintâi soi preţuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur; cele de al doilea soi preţuiesc fiecare şapte sute de dinari

de aur; cele de al treilea – opt sute cincizeci; iar cele de al patrulea – o mie de dinari de aur, pe puţin, fiecare!

Ea întrebă:

— Şi sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, câte una din fiecare soi?

El răspunse:

— Sufletul meu este cât se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am şi tot ce e al meu!

Ea spuse:

— Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, cunună a capului celor mai mărinimoşi, şi du-te de-l caută în sukul giuvaiergiilor şi al aurarilor pe giuvaiergiul Osta-Obeid, şi fă întocmai cum am să-ţi spun!

Şi îi arătă tot ce vroi ea să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, şi adăugă:

— În tot ce vei face, se cere multă grijă şi răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învăţat, să nu uiţi să vii să-mi dai seama şi să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soţul meu, care-i un om sărac.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi patra noapte

Spuse:

…şi să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soţul meu, care-i un om sărac.

Şi Kamar răspunse că ascultă şi că se supune, şi ieşi din casa bărbierului, prefirându-şi încă o dată prin gând, ca să şi le sape adânc în minte, poveţele neguţătoarei de parfumuri, soţia bărbierului. Şi îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Şi aşa ajunse în sukul giuvaiergiilor şi al argintarilor, unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia şeicului giuvaiergiilor, Osta-Obeid. Şi intră în prăvălie şi îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaiergiu; şi se temeni cu cea mai mare cuviinţă, ducându-şi mâna la inimă, la buze şi la cap, apoi rosti:

— Pacea fie cu tine!

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalecul şi îl întâmpină cu bunăvoinţă, şi îl pofti să şadă jos. Şi Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din

soiul celor mai puţin frumoase dintre cele patru soiuri pe care le avea, şi îi spuse:
— O, meştere, doresc să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meşteria ta, însă în chipul cel mai simplu şi greu de un *miskal*, nu mai mult!
Şi îi puse în palmă totodată şi douăzeci de galbeni, spunând:
— Aceştia, o, meştere, nu sunt decât o arvună măruntă faţă de plata cu care m-am socotit să-ţi răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci.
Şi tot aşa dărui câte un galben la fiecare dintre mulţii ucenici, în chip de bacşiş; şi la fel şi mulţimii de cerşetori care se iviseră în uliţă de cum îl văzuseră intrând în prăvălie pe tânărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Şi pe urmă plecă, lăsându-i pe toţi uluiţi de filotimia, de frumuseţea şi de purtările-i alese.
Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nicio zăboveală la facerea inelului şi, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamă, şi cum avea la îndemână toate mijloacele pe care niciun alt giuvaiergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu şi îl isprăvi, gata şlefuit şi lustruit, până la sfârşitul acelei zile. Şi întrucât tânărul Kamar nu urma să vie decât a doua zi, giuvaiergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate şi soţiei sale, tinerica despre care este vorba, atâta de minunată i se părea piatra şi de o limpezime de-ţi venea s-o duci la gură şi s-o bei.
Când tinerica, soţia lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos şi întrebă:
— Pentru cine-i?
El răspunse:
— Pentru un tânăr străin care este şi mai strălucitor, şi încă cu mult, decât această gemmă minunată. Află, într-adevăr, că stăpânul acestui inel, care m-a şi plătit dinainte aşa cum niciodată n-am mai fost plătit, este nurliu şi zarif, cu nişte ochi care te bagă-n boală de dor, cu nişte obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu nişte buze scăldate în sângele cornalinelor, şi cu gât cum e gâtul de antilopă, care îşi poartă aşa de gingaş capul cum îşi poartă un fir de floare bobocul. Şi ca să spun tot ceea ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, şi dulce pe cât e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvârşiri, ci tot aşa şi la tinereţe şi la trăsăturile chipului.
Aşa i-l zugrăvi giuvaiergiul soţiei sale pe tânărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năprasnică şi cu atâta mai cruntă cu cât cel îndrăgit nu fusese văzut. Şi acest stăpân al unei frunţi pe

care, ca nişte castraveţi pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoşlâc, nici izbândă mai neîndoielnică, decât codoşlâcul unui soţ care laudă dinaintea neveste-sii, fără să ia aminte la urmări, harurile şi frumuseţea unui necunoscut. Şi iacă-aşa, atunci când Allah Preaînaltul vrea să pună în rotire hotărârile menite făpturilor zămislite de el, le face să bâjbâie prin negurile orbirii.

Or, tânăra nevestică a giuvaiergiului îi ascultă vorbele şi le aşternu în adâncul minţii ei, ci fără să-şi dea pe faţă nimic din ispitele care o frământau. Şi îi spuse soţului său, cu un glas nepăsător:

— Dă-mi să văd şi eu inelul!

Şi Osta-Obeid i-l întinse, iar ea îl privi cu un ochi sastisit şi şi-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse:

— Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu! Ia te uită ce bine îmi vine!

Şi giuvaiergiul răspunse:

— Trăiască degetele huriilor! Pe Allah, o, stăpână a mea, stăpânul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie şi-i tare îndatoritor, şi chiar mâine am să-l rog să mi-l vândă la orice preţ o fi, şi am să ţi-l aduc!

În vreme aceasta, Kamar se dusese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învăţăturile ei; şi îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac! Şi o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămânea de făcut. Iar ea îi spuse:

— Iacătă! Când ai să te duci la giuvaiergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ţi-l facă. Ci prefă-te că este prea strâmt pentru degetul tău, şi dă-i-l în dar; şi arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decât cea dintâi, dintre acelea care preţuiesc şapte sute de dinari bucata; şi spune-i să ţi-o pună la un inel într-un fel cât mai îngrijit. Totodată, dă-i şaizeci de dinari de aur lui, şi mai dă câte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacşiş. Şi să nu-i uiţi nici pe milogii de la uşă. Şi, de-ai să faci aşa, lucrurile au să se întoarcă spre mulţumirea ta. Şi nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, şi să aduci cu tine câte ceva şi pentru soţul meu bărbierul, săracul acela!

Şi Kamar răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Plecă de la soţia bărbierului şi, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaiergiu. Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui şi, după salamalecuri şi firitisiri, îi înfăţişă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, şi spuse apoi:

— Pe Allah, o, meştere Obeid, inelul este bine făcut, da-i puţin cam mic pentru degetul meu. Ia-l! Ţi-l las ca să-l dăruieşti vreuneia dintre roabele cele multe din haremul tău! Şi iacătă acuma altă gemmă, care îmi place mai mult decât cea dintâi, şi care are să fie şi mai arătoasă pe un ghiul frumos.

Şi, grăind acestea, îi înfăţişă o gemmă de şapte sute de dinari de aur; şi totodată îi înmână şaizeci de dinari de aur lui, şi mai dărui câte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunând:

— Numai ca să vă răcoriţi cu un sorbet! Şi nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveţi să fiţi mulţumţi toţi de felul cum veţi fi răsplătiţi!

Şi plecă, împărţind în dreapta şi în stânga bani de aur cerşetorilor adunaţi dinaintea uşii prăvăliei.

Când văzu atâta dărnicie la muşteriul său cel tânăr, giuvaiergiul fu peste poate de uimit. Şi seara, când se întoarse acasă, nu mai pridida să-l laude, dinaintea neveste-sii, pe străinul cel filotim, despre care spunea:

— Pe Allah! nu se mulţumeşte să fie frumos cum n-au fost vreodată nici cei mai frumoşi, da are şi-o mână largă ca de beizadea!

Şi cu cât vorbea, cu atâta făcea să se învârsteze şi mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simţea pentru tânărul Kamar. Iar când giuvaiergiul îi puse în palmă inelul, darul de la muşteriul său, ea şi-l trecu încet pe deget şi întrebă:

— Şi nu ţi-a cerut ca să-i faci altul?

El spuse:

— Ba da! Şi am lucrat la el toată ziua, cu atâta sârg încât iacătă-l gata!

Ea spuse:

— Dă să-l văd!

Şi ea îl luă, îl cercetă zâmbind şi spuse:

— Tare aş vrea să-mi rămână mie!

El spuse:

— Cine ştie? Tânărul acela ar fi în stare să mi-l lase, aşa cum a făcut şi cu fratele său!

Estimp, Kamar se dusese să-i povestească soţiei bărbierului tot ce se întâmplase, şi să pună la cale ce mai avea de făcut. Şi îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soţul ei bărbierul, săracul acela! Iar ea îi spuse:

— Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Când ai să te duci la giuvaiergiu, să nu iei inelul pe care l-ai poruncit; ci mai degrabă fă-te că e prea mare şi lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care preţuiesc nouă sute de dinari bucata; şi, aşteptând ca lucrarea să

fie terminată, dă o sută de dinari meşterului şi câte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Şi să nu uiţi, fiul meu, când ai să vii să-mi povesteşti ce-ai făcut, să-i aduci şi omului meu, bărbierul, săracul acela, cu ce să-şi cumpere o bucată de pâine! Şi Allah să te apere şi să-ţi sporească zilele scumpe, o, copile al dărniciei!

Or, Kamar urmă întocmai sfatul neguţătoresei de parfumuri. Şi giuvaiergiul nu mai găsea cu ce vorbe şi cu ce proslăviri să zugrăvească soţiei sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercând inelul cel nou:

— Nu-ţi este oarecum, o, fiu al moşului meu, că nu l-ai poftit până acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atâta de darnic faţă de tine? Şi nu eşti, totuşi, mulţumită milei lui Allah, nici zgârcit şi nici nu te tragi din vreun neam de zgârciţi; da mi se cam pare că tu uneori uiţi cele ce se cuvin! Încât e de datoria ta să-l rogi numaidecât pe străin să vină mâine şi să guste din sarea găzduirii tale!

La rându-i, Kamar, după ce se sfătui cu soţia bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier – ca să aibă cu ce să-şi cumpere o bucată de pâine – nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaiergiului ca să încerce al treilea inel. Şi-aşa, după ce şi-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, şi spuse:

— E destul de bine făcut; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, aşadar, pentru vreuna din roabele tale, şi fă-mi din gemma de colea un inel aşa cum se cuvine!

Şi iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, şi câte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Şi iartă-mă pentru toată supărarea pe care ţi-o pricinuiesc.

Şi, spunând acestea, îi întinse o gemmă albă şi minunată, care preţuia o mie de dinari de aur. Şi giuvaiergiul, peste măsură de uluit, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, au nu vrei să-mi cinsteşti casa cu chipul tău şi să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine? Întrucât milele tale sunt asupra-mi şi inima mea s-a legat de mâna ta cea darnică!

Iar Kamar răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi îi spuse unde se află hanul la care trăsese.

Or, venind seara, giuvaiergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său. Şi îl duse acasă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi cincea noapte

Spuse:

Şi îl duse acasă, unde îl cinsti cu o primire falnică şi cu un ospăţ strălucit. Şi, după ce se strânseră tablalele de mâncăruri şi de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mâinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroi nicicum să încalce datinele sindrofiilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, şi rămase în harem. Şi trebui să aştepte acolo până ce viclenia ei să-şi împlinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar şi gazda lui din sorbetul cel minunat, că şi căzură amândoi într-un somn adânc: de vreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri de îndată ce-i văzu întinşi fără de nicio mişcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămăşuţa şi gătită toată ca pentru cea dintâi noapte a ei de nuntă, trase la o parte perdeaua şi intră în sala de ospeţe. Şi cine ar fi văzut-o pe junişcuţa aceea în toată mândreţea ei, cu ochii plini de omoruri, şi-ar fi simţit inima făcută fărâme şi minţile zvânturate. Se duse, aşadar, până lângă Kamar, pe care până atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, când intrase în casă, şi începu să-l privească lung. Şi văzu că era întru totul pe potriva ei. Şi dintru-întâi, şezu lângă el şi începu să-l mângâie dulce cu mâna pe obraz. Şi deodată puiculeana cea flămândă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău şi începu să-l ciugulească de buze şi de obraji atâta de amarnic de ţâşnea sângele. Şi aceste giuguleli crude durară un timp şi fură înlocuite de asemenea mişcări, că doar Allah ar putea şti ce se petrecea în toată acea agitaţie a puicuţei încălecate pe cocoşelul adormit.

Şi, toată noapte se scurse cu jocul acela. Iar când se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, şi scoase din sân patru osişoare de miel şi le puse în buzunarul lui Kamar. Şi, după asta, îl lăsă şi se întoarse în harem. Şi o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ţinea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tânărului Kamar şi al bătrânului giuvaiergiu, le suflă în nas un praf potrivnic prafului de adormit. Şi puterea acelui praf nu zăbovi mult până să se arate; întrucât cei doi adormiţi se deşteptară numaidecât după ce strănutară. Iar roaba cea tânără îi spuse giuvaiergiului:

— O, stăpâne al nostru, stăpâna noastră Halima m-a trimis să te trezesc şi să-ţi spun: „Este ceasul rugăciunii de dimineaţă şi iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe drept-credincioşi. Şi mai iacătă şi ligheanul şi apa pentru spălatul cel de datină!”
Şi bătrânul, încă buimac, strigă:
— Pe Allah! tare adânc se mai doarme în odaia asta! Ori de câte ori mă culc aici, nu mă trezesc decât când soarele e sus!
Iar Kamar ce să răspundă? Ci, ridicându-se să se spele, simţi că buzele şi faţa, fără a mai vorbi şi despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Şi rămase până peste poate de nedumerit şi îi spuse giuvaiergiului:
— Nu ştiu, da simt că buzele şi faţa îmi ard ca focul, iar şoldurile îmi sunt ca jarul. Ce să fie asta?
Şi bătrânul răspunse:
— A, nu-i nimica! Sunt pişcături de ţânţari! întrucât am făcut greşeala să dormim fără a ne coperi cu vălul!
Iar Kamar spuse:
— Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înţepături de ţânţar pe faţa ta, de vreme ce şi tu ai dormit lângă mine!
El răspunse:
— Pe Allah! dreptu-i! numai că tu trebuie să ştii, o, mult-chipeşule, că ţânţarilor le place obrazul cel fraged şi fără păr, şi li-i silă de feţele bărboase. Şi vezi bine şi tu ce sânge gingaş curge sub faţa ta cea frumoasă, şi ce barbă lungă atârnă de pe obrajii mei amândoi.
Spunând acestea se spălară, îşi făcură datoria rugăciunii şi mâncară masa de dimineaţă împreună. După care Kamar îşi luă rămas-bun de la gazda sa şi plecă la nevasta bărbierului.
Or, o găsi aşteptându-l. Şi îl primi râzând şi îi spuse:
— Hai, o, fiule, povesteşte-mi întâmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău!
El spuse:
— În ce priveşte semnele, nu sunt decât nişte muşcături de ţânţari, măicuţă a mea, şi nimic altceva!
Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un râs şi mai vârtos, şi spuse:
— Chiar nişte muşcături de ţânţari? Da ospăţia ta în casa celei care ţi-e dragă n-a mai avut şi alte urmări?
El răspunse:

— Nu, pe Allah! afară de patru arşice, cu care se joacă copiii, şi pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să ştiu în ce fel or fi ajuns acolo!

Ea spuse:

— Ia arată-mi-le!

Şi bătrâna le luă, le cântări o clipă şi spuse apoi:

— Tare mai eşti copil, o, fiul meu, dacă nu ai priceput că porţi pe faţă nu urmele înţepăturilor de ţânţari, ci urmele sărutărilor împătimite ale femeii ce ţi-e dragă. Iar arşicele acestea, pe care ea ţi le-a pus în buzunar, sunt o mustrare ce-ţi face că ţi-ai trecut timpul dormind, când ai fi putut să ţi-l foloseşti mai bine cu ea. Şi cu asta a vrut să-ţi spună: „Eşti un copil care îşi trece timpul dormind. Iată nişte arşice pe potriva unui copil care nu ştie să se veselească cu altfel de joc.” O, iacătă, ăsta-i rostul arşicelor, o, fiul meu. Şi-i un fel de a vorbi cât se poate de limpede dintru-ntâia dată. Şi de altminteri nu ai decât să faci cercare chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuieşti, aşadar, de poftirea pe care o să ţi-o facă giuvaiergiul care, nu am nicio îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiţi să te porţi într-un chip care să te mulţumească, dar şi pe ea, şi s-o fericească şi pe bătrânica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Şi adu-ţi aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci când ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soţului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărât!

Şi Kamar răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei!

Şi se întoarse la hanul la care locuia. Şi-atâta cu el.

Estimp, tânăra Halima îl întrebă pe soţul său, bătrânul giuvaiergiu, atunci când veni la ea în harem:

— Cum te-ai purtat faţă de străinul cel tânăr, oaspetele tău?

El răspunse:

— Cu toată cuviinţa şi cu toată cinstirea, o, *Cutărică!* Da pesemne a petrecut o noapte tare rea, întrucât l-au pişcat ţânţarii amarnic!

Ea spuse:

— Asta-i numai vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vălul pologului. Da în noaptea aceasta, fără de îndoială că are să fie mai puţin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai pofteşti o dată. Şi ăsta-i cel mai mărunt lucru pe care poţi să-l faci faţă de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit!

Iar giuvaiergiul nu putu să răspundă decât că ascultă şi că se supune, cu atât mai mult cu cât şi el simţea la fel o mare dragoste faţă de flăcău.

Şi-aşa, atunci când Kamar veni la prăvălie, giuvaiergiul nu pregetă să-l poftească iarăşi, şi toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca şi în noaptea de dinainte, în ciuda vălului împotriva ţânţarilor. Întrucât toată noaptea, de îndată ce băutura cea toropitoare îşi făcuse rostul, tânăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume şi să se frământe într-un chip încă şi mai năprasnic ca întâia oară. Şi când tânărul Kamar, dimineaţa, în urma prafului suflat în nas, ieşi din somnul lui greu, îşi simţi faţa ca de foc şi tot trupul zdrobit de suptături, de muşcături şi de altele asemenea din partea iubitei lui pojarnice. Ci nu dădu nimic în vileag faţă de giuvaiergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, şi, după ce îşi luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întâmplate. Şi, când se uită în buzunar, găsi un cuţit ce-i fusese pus acolo. Şi îi arătă cuţitul ocrotitoarei sale, punându-i în palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soţul ei, sărăcanul acela! Iar bătrâna, după ce îi sărută mâna, strigă când văzu cuţitul:

— Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu! Iacătă că drăguţa ta s-a mâniat şi că te ameninţă cu moartea, dacă te mai găseşte adormit. Întrucât acesta-i tâlcul cuţitului pus în buzunarul tău!

Şi Kamar, tare năucit, întrebă:

— Da cum să fac să nu mai adorm? Că eu şi în noaptea asta eram tare hotărât să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit!

Ea răspunse:

— Păi pentru asta nu ai decât să-l laşi pe giuvaiergiu să bea numai el; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verşi în spatele tău; pe urmă să te prefaci adormit, cât o fi roaba de faţă. Şi aşa ai să ajungi la ţinta dorită!

Şi Kamar răspunse că ascultă şi că se supune, şi nu pregetă să urmeze întocmai acele poveţe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către bătrână. Întrucât giuvaiergiul, la sfatul soţiei sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rând. Şi atunci când roaba care adusese sorbeturile îi văzu adormiţi pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpână-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceea, pojarnica de Halima, mânioasă că-l vede pe flăcău nepricepând nimic din semnele ei, intră în sala de ospeţe, cu jungherul în mână, gata să-l împlânte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, râzând,

se ridică în picioare şi se temeni până la pământ dinaintea tineruicii, care îl întrebă:

— A, da cine te-a învăţat o viclenie ca asta?

Şi Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse aşa urmând sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zâmbi a râde şi îi spuse:

— E isteaţă bătrâna! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decât cu mine. Şi n-o să ai a te plânge!

Şi spunând acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femei, şi îl mânui într-un chip atâta de priceput…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi şasea noapte

Spuse:

…şi îl mânui într-un chip atâta de priceput, încât pe loc învăţă să decline fără de şovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, şi să treacă forma directă în rostul ei activ, încât noaptea aceea fu cu totul şi cu totul noaptea cocoşului! Slavă lui

Allah, cel carele dă aripi rostului dintâi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naşte, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gâlgâie râul de îndată ce iese din stâncă, şi carele pune în inima drept-credincioşilor săi un har de neînfrânt şi frumos cum e cântecul de ziuă al cocoşului!

Şi, după ce mult-priceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier, proaspăt ieşit din ou, îşi potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi:

— Să ştii, o, roadă a inimii mele, că eu nu aş mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu care cumva să socoţi că o noapte sau două, ori o săptămână sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul! Vreau să-mi petrec viaţa toată cu tine, să-l las pe soţul acesta bătrân şi urât, şi să te urmez în ţara ta. Ascultă-mă, aşadar, şi dacă îţi sunt dragă şi dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulţumit, fă ceea ce am să-ţi spun. Iacătă! Dacă băbătia de soţ al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi: „Pe Allah, moşule al meu, fiii lui Adam sunt tare nevolnici din fire, şi au sângele cam greu! Iar când îşi sporesc musafirlâcul la cineva, ajung de se scârbesc de el, şi cei bogaţi şi cei săraci, deopotrivă! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucât mi-e teamă că aş săvârşi o necuviinţă ţinându-te aşa trei sau patru nopţi la rând departe de haremul tău!” Şi, după ce ai să vorbeşti astfel, roagă-l să-ţi închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că aşa aţi putea amândoi să vă vedeţi mai lesne şi să petreceţi rând pe rând o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, ştiu bine, soţul meu are să vină să se sfătuiască cu mine în privinţa aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă aşa. Şi când avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut!

Iar tânărul Kamar răspunse:

— A asculta înseamnă a mă supune!

Şi i se jurui că are să facă întocmai după dorinţele ei şi, spre a-i pecetlui jurământul, mai făcu o lecţie cu ea, de declinare, încă şi mai amănunţită ca întâia oară. Şi, hotărât! În noaptea aceea cârja hagiului lucră cu sârg pe cărarea netezită acuma.

Pe urmă, după sfatul drăguţei sale, Kamar se duse şi se culcă lângă giuvaiergiu, ca şi cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineaţa, după ce giuvaiergiul se trezi de praful deşteptător, Kamar vroi să-şi ia ziua-bună de la el, ca de obicei. Ci giuvaiergiul nu-l lăsă să plece şi îl pofti să mai vină iarăşi să mănânce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitând povaţa

drăguţei lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaiergiului; îi înfăţişă însă socoteala ce fusese pusă la cale, şi îi spuse că numai aşa era cu putinţă să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrânul giuvaiergiu răspunse:

— Nu este nicio piedică!

Şi, fără a mai zăbovi, se ridică şi se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbrăcă bogat şi îl aşeză în ea pe tânărul său prieten. Şi dibacea Halima avu grijă, la rându-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă şi pe-o parte şi pe cealaltă cu un dulap.

Şi-aşa că, a doua zi, Kamar fu până peste poate de uluit când o văzu, de parcă ar fi ieşit din nimic, pe iubita sa că intră în odaia lui. Ci ea, după ce îl potoli cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul şi, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-şi îndeplinească datoria cocoşească. Iar Kamar se supuse cu sârguinţă şi cu grăbire, şi mânui de şapte ori la rând cârja hagiască. După care tânăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sân un jungher minunat al soţului ei giuvaiergiul, pe care şi-l lucrase el însuşi cu cea mai mare grijă, şi pe care îl împodobise cu nestemate rare şi frumoase; şi i-l dădu lui Kamar, spunându-i:

— Puneţi jungherul acesta la brâu şi du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soţul meu, arată-i jungherul şi întrebă-l dacă îl găseşte pe gustul lui şi cât preţuieşte. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai; atunci să-i spui că, trecând prin sukul armurierilor, ai auzit doi inşi care şedeau de vorbă, şi unul îi spunea celuilalt: „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguţa mea, care îmi dă lucrurile soţului ei bătrân, cel mai urât şi mai scârbos dintre soţii babalâci!” Şi să adaugi că omul care vorbea aşa a venit la tine şi că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie şi să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găseşti în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul!

Şi Kamar, luând jungherul, se duse la prăvălia giuvaiergiului, unde jucă pozna pe care iubita lui o ticluise.

Când văzu jungherul şi când auzi vorbele lui Kamar, giuvaiergiul fu cuprins de o mare tulburare, şi răspunse cu nişte vorbe frânte, ca un ins cu minţile pierdute.

Iar Kamar, văzând starea giuvaiergiului, ieşi din prăvălie şi dete fuga să-i ducă jungherul drăguţei sale, care îl aştepta în dulap. Şi flăcăul îi zugrăvi starea amarnică şi rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaiergiu, soţul ei.

Estimp, amărâtul de Osta-Obeid la rându-i alergă acasă, pradă vârtejurilor bănuielii şi suflând ca un şarpe cuprins de furii. Şi intră în casă, cu ochii

ieşiţi din cap, răcnind din cap:
— Unde mi-e jungherul?
Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbând nişte ochi mari de nedumerire:
— Este la locul lui, în bisactea. Ci pe Allah, o, fiu al moşului meu, te văd cu mintea tulbure şi am să mă feresc să ţi-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva!
Iar giuvaiergiul stărui, jurându-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisacteaua, Halima îi înfăţişă jungherul. Şi bătrânul strigă:
— Na minune!
Ea întrebă:
— Da ce este aşa de minune?
El spuse:
— Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brâul prietenului meu cel tânăr!
Ea spuse:
— Pe viaţa mea! ai putea să ai vreo bănuială cât de cât asupra soţiei tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soţi?
Iar giuvaiergiul îi ceru iertare şi îşi dădu toate silinţele spre a-i potoli mânia.
Or, a doua zi, după ce jucă o partidă de şah cu iubitul ei împărţită în şapte părţi, se gândi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaiergiul cel bătrân să se despărţească de ea, şi îi spuse lui Kamar:
— Vezi şi tu că mjlocul cel dintâi nu ne-a izbutit. Or, acuma am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soţului meu. Şi ai să-mi dai iaşmacul la o parte, spunându-i bătrânului că tocmai m-ai cumpărat din târg. Şi o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii!
Şi se ridică şi se îmbrăcă într-adevăr ca o roabă, şi îl însoţi pe iubitul ei până în prăvălia soţului. Iar Kamar îi spuse bătrânului giuvaiergiu:
— Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îţi place!
Şi, grăind acestea, îi ridică iaşmacul. Iar giuvaiergiul era mai-mai să cadă când văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, şi purtând pe degete inelele pe care i le dăruise Kamar. Şi strigă:
— Cum o cheamă pe roaba aceasta?
— Halima!

Şi giuvaiergiul, la vorbele acelea, îşi simţi beregăţile cum i se umflă, şi căzu pe spate. Iar Kamar şi tinerica se folosiră de leşinul lui spre a pieri de acolo.
Când se trezi din leşin, Osta-Obeid dădu fuga acasă cât putu el de iute şi, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire şi de spaimă când o găsi pe soţia sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse şi strigă:
— Nu este putere şi adăpost decât numai întru Allah cel Atotputernic!
Iar ea îi spuse:
— O, fiu al moşului meu, da de ce te minunezi aşa?
El spuse:
— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Râu! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tânărul meu prieten, şi care parcă erai tu nu alta, aşa îţi semăna!
Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă:
— Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă umileşti cu nişte bănuieli atâta de neruşinate? Du-te să te încredinţezi cu ochii tăi, dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găseşti acolo pe roaba aceea!
El spuse:
— Ai dreptate! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta!
Şi coborî scara, şi ieşi din casă, spre a se duce la prietenul său Kamar.
Or, Halima, trecând prin dulap, se şi află acolo atunci când sosi soţul ei. Şi bietul de el, năucit de o asemănare atâta de mare, nu putu decât să îngaime:
— Mare-i Allah! El zămisleşte jocurile firii, şi tot ce i se năzare!
Şi se întoarse acasă până peste măsură de tulburat şi de buimăcit, şi găsind-o pe nevastă-sa aşa cum o lăsase, nu putu decât s-o potopească cu laude şi să-i ceară iertăciune. Pe urmă se întoarse la prăvălia lui.
Estimp, Halima, trecând prin dulap, se întoarse la Kamar şi îi spuse:
— Vezi şi tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moşneagului acesta cu barbă de ruşine! Nu ne mai rămâne aşadar decât să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am orânduit lucrurile, iar cămilele sunt gata încărcate, şi tot aşa şi caii, iar caravana nu ne mai aşteaptă decât pe noi ca să pornească!
Şi se ridică şi, învăluindu-se cu iaşmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Şi amândoi încălecară pe caii care îi aşteptau, şi plecară. Iar Allah le scrise bună pace, şi ajunseră în Egipt fără de niciun necaz.
Când sosiră la casa părintelui lui Kamar şi când preacinstitul negustor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit

într-un potop de lacrimi de fericire. Şi când Halima intră în casă, toţi ochii rămaseră robiţi de frumuseţea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său:

— O, fiul meu, au este o domniţă?

El răspunse:

— Nu este o domniţă, ci este aceea a cărei frumuseţe a fost pricina plecării mele. Întrucât ea este femeia despre care ne-a povestit dervişul. Şi acuma am de gând s-o iau de soţie după *sunnà* şi după lege!

Şi îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început până la sfârşit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflând toată întâmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă:

— O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, şi pe lumea aceasta şi pe cealaltă, dacă vei stărui în dorinţa de a te însura cu femeia asta ieşită din iad! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte şi faţă de tine într-un fel tot atât de ticălos ca şi faţă de soţul ei dintâi! Mai degrabă lasă-mă să-ţi caut aici o soţie printre fetele de neam bun!

Şi îl dojeni îndelung şi îi vorbi atâta de înţelept, încât Kamar răspunse:

— Am să fac cum doreşti tu, o, taică al meu!

Şi preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, şi porunci numaidecât ca Halima să fie închisă într-un foişor lăturalnic, unde să aştepte până ce bătrânul are să ia o hotărâre în privinţa ei.

După care se apucă să caute prin toată cetatea o soţie potrivită pentru fiul său. Şi, după multe alergături ale mamei lui Kamar pe la neveste de dregători şi de neguţători bogaţi, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărât că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Şi, cu acel prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupeţiră nici ospeţele, nici luminăţiile, nici danţurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfârşit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftească să ia loc împrejurul tablalelor aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuşi slugile în vremea acelui ospăţ, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decât cei mai săraci, şi ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi şi ale unor amaruri grele. Şi, oprindu-se asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaiergiul Osta-Obeid. Şi alergă să-i spună şi lui tătâne-său, care zise:

— Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cât stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvârşit la îndemnul desfrânatei pe care am întemniţat-o!

Şi se îndreptă înspre bătrânul giuvaiergiu care era pe cale să plece şi, strigându-l pe nume, îl îmbrăţişă cu duioşie şi îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag şi să nu poată da duşmanilor săi prilejul de a-şi râde de el, dar că în deşert căzuse în mâinile unor arabi hoţi care îl despuiaseră de tot ce avea! Şi preacinstitul Abd-el-Rahman porunci ca giuvaiergiul să fie dus degrabă la hammam şi, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese; pe urmă îi spuse:

— Eşti oaspetele meu şi îţi datorez adevărul! Află, dar, că soţia ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foişor lăturalnic. Şi mă gândeam să ţi-o trimit sub pază la Bassra; ci, de vreme ce Allah te-a îndrumat până aici, înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărâtă dinainte. Aşa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierţi sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucât nu trebuie să-ţi ascund că ştiu toată întâmplarea cea urâtă, de care numai soţia ta este vinovată; întrucât bărbatul care se află ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dar fiindcă bărbatul nu poate să înfrângă pornirea pe care Allah a sădit-o în el; ci femeia nu este alcătuită în acelaşi fel, iar dacă nu fuge de căutarea şi de înghesuiala bărbaţilor, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele meu, se cere o mare vistierie de înţelepciune şi de răbdarea bărbatului care are o muiere!

Iar giuvaiergiul spuse:

— Ai dreptate, fratele meu! Numai soţia mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i?

Şi tatăl lui Kamar spuse:

— În foişorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, şi iacătă cheile!

Iar giuvaiergiul luă cheile cu o mare bucurie şi porni înspre foişor, unde deschise uşile şi intră la femeia sa. Şi se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, şi cu amândouă mâinile repezite înspre ea, o strânse de gât, strigând:

— Aşa să moară dezmăţatele de teapa ta!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi şaptea noapte

Spuse:

…o strânse de gât, strigând:

— Aşa să moară dezmăţatele de teapa ta!

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvârşi de îndreptat greşelile fiului său Kamar faţă de giuvaiergiu, găsi drept şi de cuviinţă dinaintea lui Allah cel Preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunţii lui Kamar pe fiica sa Steaua-Dimineţii cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare şi mai darnic!

Iar Şeherezada, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, tăcu. Şi sultanul Şahriar strigă:

— Deie Allah, o, Şeherezada, ca toate muierile cele desfrânate să îndure soarta soţiei giuvaiergiului. Întrucât aşa ar trebui să se sfârşească multe istorii dintre câte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mâniat în sufletul meu, Şeherezada, văzând că unele femei aveau un sfârşit potrivnic gândurilor şi socotelilor mele. Întrucât, în ce mă priveşte, ştii bine ce-am făcut cu dezmăţata şi ticăloasa de soţie – pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa – ca şi cu toate roabele ei cele străine!

Ci Şeherezada, nevrând ca sultanul să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gânduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privinţa aceasta, şi se grăbi să înceapă, precum urmează, *Povestea cu pulpa de berbec.*

POVESTEA CU PULPA DE BERBEC

Se povesteşte – ci Allah este mai ştiutor! – că trăia la Cairo, sub domnia unui sultan dintre sultanii acelei ţări, o femeie dăruită cu atâta viclenie şi cu atâta iscusinţă, încât a bea o înghiţitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cât de mic era pentru ea un lucru la fel de uşor. Or, Allah – carele dăruieşte cum vrea El harurile şi nevolniciile – pusese în femeia aceea o fire atâta de pojarnică, încât de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman şi să împartă după dreptate nopţile în patru, câte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor neogoit. Şi-aşa că se pricepuse să-şi orânduiască treburile atâta de bine, încât izbutise să ajungă nu doar singura soţie a unui bărbat, ci să se mărite cu doi bărbaţi deodată, amândoi din spiţa cocoşilor din Egiptul-de-Sus, care ştiu să mulţumească douăzeci de găini, una după alta. Şi se folosise de atâta viclenie, şi ştiuse atâta de bine să-şi rostuiască lucrurile, încât niciunuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărţanie atâta de potrivnică legii şi obiceiurilor drept-credincioşilor. Şi, de altminteri, era ajutată în matrapazlâcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi soţi, întrucât unul era hoţ de noapte, iar celălaltul pungaş de zi. Fapt care făcea ca atunci când unul se întorcea seara acasă, celălalt să se şi afle plecat în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce priveşte numele lor, apoi ei se numeau: hoţul Haram şi pungaşul Akil.

Şi trecură zile şi luni, iar hoţul Haram şi pungaşul Akil îşi îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoşi, în casă, şi pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoţul Haram, după ce moştenirea ce-o avea de la tătâne-său o mulţumi pe fiica lui socru-său, chiar cu mai multă vrednicie decât de obicei, îi spuse soţiei sale:

— O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă sileşte să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbândă, încât să mă întorc cât mai degrabă lângă tine!

Iar femeia răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejurul tău, o, frunte a oamenilor! Da ce are să se facă amărâta de mine în vremea cât bărbatul ei are să fie

plecat?
Şi se mohorî amarnic, şi îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, şi nu îl lăsă să plece decât după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Şi hoţul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevestica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încântat şi plesnind din limbă de mulţumire.
Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de când acesta plecase, că Akil pungaşul se întoarse acasă. Şi vru soarta ca şi el având o pricină să lipsească din cetate tocmai atunci, să-i vestească soţiei că are să plece. Iar nevestica nu pregetă să-i mărturisească şi celui de al doilea soţ toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui şi, după felurite şi spornice dovezi de o înflăcărare până peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru drum, şi îşi luă rămas-bun de la el, chemând asupra capului său binecuvântările lui Allah – preamărit fie El! Şi pungaşul Akil plecă, mândru că are o soţie atâta de caldă şi atâta de grijulie, şi pocnind din limbă de mulţumire.
Şi întrucât soarta oricărui ins îl aşteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soţi aveau s-o găsească pe a lor tocmai în clipa când se gândeau cel mai puţin la ea. Într-adevăr, la sfârşitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gândind să-şi petreacă noaptea acolo. Şi, când intră în han, nu găsi acolo decât un călător, cu care, după salamalecurile şi urările de datină şi dintr-o parte şi din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoţul Haram, care luase aceeaşi cale ca şi tovarăşul său, pe care nu-l cunoştea. Iar cel dintâi îi spuse celui de-al doilea:
— O, prietene, pari tare ostenit!
Iar celălalt răspunse:
— Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsuflare drumul de la Cairo până aici! Dar tu, prietene, de unde vii?
El răspunse:
— Tot de la Cairo! Şi slăvit fie Allah carele îmi scoate în drum un tovarăş atâta de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – „un tovarăş este cea mai bună merinde la drum!” Da până una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărţim între noi pâinea şi să întingem în aceeaşi sare! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, nişte curmale proaspete şi nişte friptură cu usturoi!
Iar celălalt răspunse:

— Allah sporească-ţi bunurile, o, prietene! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc şi eu obolul.

Şi pe când cel dintâi îşi scotea din sac merindele, celălalt le aşternea pe ale sale pe masa la care şedeau.

După ce amândoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mâncare, văzură că au întocmai aceleaşi merinde: turte de pâine cu susan, curmale şi câte o jumătate de pulpă de berbec. Şi rămaseră uluiţi până peste marginile uluirii când băgară de seamă că cele două jumătăţi de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potriveală desăvârşită. Şi strigară:

— *Allahu akbar!* a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-şi vadă strânse alături amândouă jumătăţile, în pofida morţii, a prăjelii şi a condimentării!

Pe urmă pungaşul îl întrebă pe hoţ:

— Pe Allah care-i asupra ta! o, prietene, aş putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec?

Iar hoţul răspunse:

— Mi-a dat-o fiica lui socru-meu, când am plecat de-acasă! Ci, pe Allah care-i asupra ta! o, prietene, aş putea să aflu la rându-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă?

Iar panglicarul zise:

— Tot fiica lui socru-meu mi-a pus-o şi mie în sac! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ţi casă?

El spuse:

— Lângă Poarta Biruinţelor!

Iar celălalt strigă:

— Şi a mea tot aşa!

Şi repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungaşi ajunseră să dobândească încredinţarea că, din ziua când se însuraseră, amândoi erau sâmbraşi, fără să ştie, pe acelaşi aşternut şi pe aceeaşi pătură. Şi strigară:

— Alungat fie Cel-Rău! Iacătă-ne că amândoi suntem amăgiţi de păcătoasa aceea!

Pe urmă, măcar că dintru-ntâi dovedirea aceea era cât pe-aici să-i stârnească la vreo năprasnă, izbutiră într-un sfârşit, întrucât erau oameni cu cap, trecuţi prin ciur şi prin dârmon, să priceapă că hotărârea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă şi de a răzvedi, cu chiar ochii şi cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit cu ticăloasa. Şi, căzând la învoială în privinţa aceasta, luară amândoi drumul îndărăt spre Cairo, şi nu peste mult ajunseră la casa lor. Când nevestuica, deschizându-le uşa, îi văzu pe

cei doi soţi ai ei laolaltă, nu mai avu nicio îndoială că viclenia îi fusese dovedită şi, întrucât era femeie cu cap, trecută prin ciur şi prin dârmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiţă spre a mai oboroci o vreme adevărul. Şi gândi: „Inima şi a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e dragă!” Şi deodată, izbucnind în suspine şi smulgându-şi părul, se aruncă la picioarele celor doi soţi, cerându-le milostivire.

Or, amândoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încât, cu toată ticăloşia sa vădită, simţiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se ştirbise întru nimic; şi o ridicară şi îi dădură iertarea, ci numai după ce totuşi îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucaţi. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfăţişare tare spăşită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecât să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atâta de potrivnice datinilor şi legii drept-credincioşilor. Şi adăugară:

— Trebuie numaidecât să te hotărăşti, pe loc, şi să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ţii ca soţ!

La vorbele acestea ale celor doi soţi, nevestica lăsă capu-n jos şi chibzui adânc. Şi degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărâre, fu cu neputinţă s-o facă să-l arate pe cel pe care şi l-ar fi vrut mai mult, căci pe amândoi îi găsea deopotrivă ca bărbăţie, ca vrednicie şi ca sârguinţă. Ci, întrucât cei doi, stârniţi de tăcerea sa, ţipau la ea cu glas ameninţător ca să-şi rostească alegerea, ridică într-un sfârşit capul şi spuse:

— Nu este ajutor şi milă decât întru Allah Cel-Atotputernic! O, soţii mei, de vreme ce mă siliţi să aleg între voi, şi să iau o hotărâre care sfâşie dragostea pe care v-am dovedit-o deopotrivă, şi întrucât, cugetând şi cumpănind urmările, nu am nicio pricină să ţin la unul mai mult decât la celălalt, iată ce zic eu! Voi amândoi trăiţi din îndemânarea voastră, şi în privinţa aceasta vi-s sufletele liniştite, iar Allah, carele judecă faptele făpturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor, nu are să vă alunge de la sânul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să şterpeleşti la lumina zilei, iar tu, Haram, hoţeşti noaptea. Şi-aşa că, mărturisesc dinaintea lui Allah şi dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soţ pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, şi are să săvârşească isprava cea mai iscusită!

Şi amândoi răspunseră că ascultă şi că se supun, plăcându-le numaidecât hotărârea aceea, şi se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintâi trecu la fapte pungaşul Akil, care plecă împreună cu sâmbraşul său Haram în sukul zarafilor. Şi acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrân ce se preumbla iavaş-iavaş de la o prăvălie la alta, şi spuse:

— Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela? Iacătă că eu, până a apuca el să-şi sfârşească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da punga lui de zaraf, plină cu aur!

Şi rostind acestea, se apropie, uşor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, şi îi şterpeli punga plină cu dinari de aur, pe care o avea la el. Şi se întoarse la tovarăşul său, care dintru-ntâi, cuprins de mare spaimă, vru să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaş, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atâta de îndemânatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, şi îi spuse:

— Pe Allah! tare mă tem că eu, la rându-mi, n-am să pot niciodată să săvârşesc o ispravă atâta de strălucită! Eu gândeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui drept-credincios!

Ci pungaşul începu să râdă şi îi spuse:

— O, bietul de tine! ăsta nu este decât un început, întrucât nu aşa mă fălnicesc eu că am pus gabja pe punga lui! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea şi să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpânul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcând în aşa fel ca însuşi cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptuşit cu aur!

Şi spunând acestea, deschise punga, numără galbenii câţi se aflau în ea, luă zece dinari şi puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă punga şi, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură uşurel punga în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemânarea este un dar de la Allah, o, drept-credincioşilor!

Or, nici nu făcu zaraful bine câţiva paşi că pezevenghiul se şi repezi înspre el, da cât mai făţiş de data aceasta şi ţipând:

— Ticăloase, osânda ta-i aproape! Dă-mi punga mea îndărăt, ori haidem numaidecât amândoi la cadiu!

Şi zaraful, până peste poate de uluit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoştea nici după mamă, nici după tată, şi pe care nu-l mai văzuse niciodată în viaţa lui, începu dintru-ntâi, spre a se feri de lovituri, să-şi ceară un potop de iertăciuni şi să se juruiască pe Ibrahim, pe Isac şi pe Yacub că năpăstuitorul său se înşela şi că, în ce îl priveşte, nu se gândise nicicând să-i răpească vreo pungă! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare

vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuţi împotriva lui tot sukul şi, într-un sfârşit, îl luă de caftan, strigând:

— Haidem amândoi la cadiu!

Şi, întrucât zaraful se împotrivea, îl înşfacă de barbă şi îl târî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Şi cadiul întrebă:

— Care-i necazul?

Iar Akil răspunse degrabă:

— O, doamne al nostru, cadiule, de bună seamă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mâinilor tale împărţitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoţ care a intrat vreodată în sala ta de judeţe. Iacătă că, după ce mi-a furat punga plină cu aur, cutează să se preumble prin suk liniştit, ca un musulman fără de vreo vină!

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, nu este adevărat! Niciodată nu l-am văzut şi nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit şi m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stârnit sukul împotriva mea şi mi-a spulberat pe totdeauna lefteria şi mi-a stricat faima de zaraf fără de pată!

Akil însă strigă:

— O, blestematule, au de când a ajuns cuvântul unui câine de zaraf mai presus decât cuvântul unui drept-credincios? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduieşte că a furat, cu tot atâta neruşinare ca şi neguţătorul acela din ţara Indului, a cărui poveste aş putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o ştii!

Iar cadiul răspunse:

— Nu ştiu povestea neguţătorului din ţara Indului! Da cumu-i? Spune-mi-o pe scurt!

Şi Akil spuse:

— Pe capul şi pe ochii mei! O, stăpâne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, neguţătorul acela din ţara Indului era un ins care izbutise să dobândească atâta încredere la oamenii din suk, încât într-o zi i s-a încredintat o hazna mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el s-a folosit de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredinţase vreun ban, în ziua când stăpânul haznalei a venit să-şi ia bunul îndărăt. Şi, întrucât nu avea împotriva ticălosului niciun martor şi niciun înscris, de bună seamă că tâlharul ar fi putut să mănânce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul cetăţii, cu iscusinţa lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Şi,

dobândind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, şi l-a izgonit din cetate!

Pe urmă Akil mai spuse:

— Şi-acuma nădăjduiesc de la Allah, o, stăpâne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înţelepciune şi de agerime, lesne ai să găseşti calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta! Şi, dintru-ntâi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoieşti a da poruncă să fie scotocit hoţul, spre a-l dovedi de hoţ!

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Şi nu le trebui multă vreme până să găsească la el punga cu pricina. Şi învinuitul, gemând, o ţinea morţiş că punga este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurăminte şi de blesteme aruncate necredinciosului, că îşi cunoştea fără de şovăire punga ce-i fusese şterpelită. Şi cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaş să spună ce pretindea că ar fi având în punga cu pricina. Iar ovreiul spuse:

— În punga mea, o, stăpâne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puţin, pe care i-am pus acolo azi-dimineaţă!

Iar Akil strigă:

— Minţi, câine de ovrei! doar dacă, contrar obiceiurilor celor de teapa ta, o să întorci îndărăt ceea ce nu ai luat! Or, eu mărturisesc că în punga aceasta nu sunt decât patru sute nouăzeci de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puţin. Şi, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo şi un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea; de nu cumva l-ai fi şi prăpădit!

Şi cadiul desfăcu punga dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în pungă nu putu decât să dea dreptate hoţomanului. Şi numaidecât cadiul îi întinse lui Akil punga, şi porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuţise!

Când hoţul Haram văzu izbânda renghiului cel atâta de dibaci al sâmbraşului său Akil, îl firitisi pe acesta şi îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înţelese totuşi cu el să se întâlnească iarăşi pe seară, în preajma saraiului sultanului, spre a încerca şi el la rându-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică faţă de şiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încât, la căderea nopţii, cei doi tovarăşi se şi aflau la locul de întâlnire. Şi Haram îi spuse lui Akil:

— Tovarăşe al meu, tu ai izbutit să-ţi râzi de barba unui zaraf şi de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacată aşadar o scară de

frânghie cu care am să ajung în iatacul sultanului! Ci trebuie să mă însoţeşti, spre a fi martor la ce are să se petreacă!

Şi Akil, care nu era deprins nicicum cu hoţia adevărată, ci numai cu pungăşia, fu dintru-ntâi tare speriat de cutezanţa unei încercări ca aceea; ci îi fu ruşine să dea îndărăt faţă de sâmbraşul lui; şi îl ajută să arunce scara de frânghie pe zidul saraiului. Şi se căţărară amândoi pe scară, coborâră de partea cealaltă, străbătură grădinile şi se strecurară chiar în sarai, ocrotiţi de noapte.

Şi se furişară, de-a lungul coridoarelor, până chiar la iatacul sultanului; şi Haram, dând de-o parte o perdea de la o uşă, i-l arătă tovarăşului său pe sultanul adormit, lângă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi opta noapte

Spuse:

…un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Şi copilandrul acela, care prin acea frecare uşura somnul sultanului, părea toropit şi el de somn şi, spre a nu se lăsa să aţipească, mesteca o bucată de sacâz.

La priveliştea aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbuşească pe spate; dar Haram îi spuse la ureche:

— Pentru ce te sperii aşa, tovarăşe al meu? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rându-mi, vreau să vorbesc cu Măria Sa sultanul!

Şi, lăsându-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse un căluş în gură, îl legă burduf şi îl agăţă, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se aşeză în locul băiatului şi începu să-l frece pe sultan la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Şi, după un răstimp, îşi mişcă mâinile în aşa fel încât să-l trezească pe sultan, care se porni să caşte. Iar Haram, prefăcându-şi glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului:

— O, doamne al vremilor! Întrucât Luminăţia Ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva?

Şi sultanul răspunse:

— Poti!

Iar Haram spuse:

— A fost odată, o, doamne al vremilor, într-o cetate oarecare, un hoţ cu numele de Haram şi un pungaş cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală şi la dibăcie!

Şi îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, şi împinse cutezanţa până la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar sarai acolo, schimbând doar numele sultanului şi locul întâmplării. Şi, când sfârşi istorisirea, spuse:

— Şi-acuma, o, doamne al vremilor, pe care dintre cei doi soţi îl socoate Măria Ta cel mai iscusit?

Iar sultanul răspunse:

— Apoi, fără de nicio cârtire, este hoţul care s-a strecurat în saraiul sultanului!

Când auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuinţă de a ieşi afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Şi se îndreptă înspre tovarăşul său, care tot timpul cât ţinuse povestea îşi simţea sufletul cum îşi ia zborul de spaima îndrăznelii sale. Şi îşi luară drumul îndărăt pe unde veniseră, şi ieşiră din sarai la fel de norocoşi cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu până peste poate de uluit când îl văzu agăţat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Şi numaidecât dobândi încredinţarea că chiar el fusese cel înşelat de hoţul cel îndrăzneţ. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască; şi, drept aceea, porunci să se dea de ştire de către pristavii domneşti că îl ierta pe insul care se furişase noaptea în saraiul său şi că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfăţişa dinainte-i. Şi Haram, cu credinţa în acea făgăduială, se duse la sarai, şi se înfăţişă dinaintea sultanului, care îl lăudă straşnic pentru curajul lui şi, spre a răsplăti atâta iscusinţă, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăţiei. Şi, la rândul ei, nevestica nu pregetă, când află întâmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soţ, şi trăi cu el în huzur şi în bucurie. Ci Allah este mai ştiutor!

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe sultan cu simţămintele stârnite de istorisirea aceasta, şi începu numaidecât să-i istorisească ciudata poveste care urmează.

CHEILE URSITEI

Mi s-a izvodit, o, norocitule sultan, că sultanul Egiptului, califul Mohammad ben-Theilun, era un stăpân pe atâta de înţelept şi de bun pe cât fusese de crud şi de asupritor părintele său Theilun. Încât, departe de a se purta ca tătâne-său, schingiuindu-şi supuşii spre a-i face să plătească de trei şi de patru ori aceleaşi biruri şi poruncind să fie ciomăgiţi spre a-i sili să dezgroape cele câteva drahme pe care le ascunseseră în pământ de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăşi tihna şi să aducă îndărăt dreptatea la norodul său. Şi de toate comorile pe care tătâne-său Theilun le strânsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeţi şi pe învăţaţi, spre a-i răsplăti pe viteji şi spre a veni în ajutorul celor nevoiaşi şi năpăstuiţi. Aşa că Atoateîmpărţitorul făcea ca totul să izbândească sub domnia lui blagoslovită: întrucât niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atâta de statornice şi de îmbelşugate, niciodată holdele nu au mai fost atâta de rodnice şi de spornice, niciodată câmpurile de lucernă şi de cafeluţe nu au fost atâta de verzi, şi niciodată neguţătorii nu au văzut curgând atâta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toţi dregătorii de pe lângă saraiul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute şi despre leafa pe care o primeau de la vistierie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuşi muncile şi mijloacele lor de trai, zicându-şi: „Dacă aflu vreunul cu o slujbă grea şi cu o leafă mică, am să-i scad sarcinile şi am să-i sporesc simbria; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare şi cu o slujbă uşoară, am să-i scad simbria şi am să-i sporesc munca!”

Şi cei dintâi care se înfăţişară între mâinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toţi nişte preacinstiţi moşnegi, cu bărbi lungi şi albe şi cu chipuri pecetluite de înţelepciune. Şi purtau pe cap nişte mitre cu trei rânduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe; şi se sprijineau pe nişte cârje lungi cu vârful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valiii de vilaiete şi căpeteniile de oşti şi toţi cei care, mai mult ori mai puţin, aveau în seamă să păstreze liniştea şi să împartă dreptatea. Şi rând pe rând

îngenuncheară şi sărutară pământul dintre mâinile califului, care îi cercetă îndelung, şi îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfăţişă cel mai de pe urmă fu hadâmbul de gâdea, împlinitorul judeţelor. Şi măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfăţişare şi, în loc să calce falnic, cu spada pe umăr, mergea cu capu-n jos şi cu paloşul în teacă. Şi când ajunse între mâinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pământul şi zise:

— O, doamne şi cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptăţii are să strălucească într-un sfârşit şi pentru robul împlinitor al judeţelor tale! O, Măria Ta, o, doamne al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun – aibă-l Allah întru mila sa – zi de zi am tot văzut cum se împuţinează treburile slujbei mele şi cum pier câştigurile pe care le dobândeam de pe urma ei. Iar viaţa mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorâtă şi zadarnică. Şi dacă Egiptul are să se bucure tot aşa de tihnă şi de belşug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa nici baremi cu ce să mi se cumpere un giulgiu – lungească-i Allah viaţa stăpânului nostru!

Când auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme şi pricepu că plângerile gâdei erau întemeiate, întrucât chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine ştie ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca adiate, de la cei pe care îi ucidea. Şi strigă:

— Venim de la Allah şi la el ne întoarcem! Iacătă că-i adevăr adevărat că fericirea tuturora este o nălucire, şi că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi! O, călăule, potoleşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, întrucât de-aci înainte, spre a te ajuta să trăieşti, acuma, când slujbele tale nu mai sunt plătite, ai să primeşti în fiecare an câte două sute de dinari drept leafă! Şi deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ţi rămână la fel de zadarnică precât este în ceasul acesta, şi să se învăluiască în rugina cea paşnică a tihnei!

Şi gâdele sărută pulpana mantiei califului şi se orândui la locul lui. Or, toată întâmplarea aceasta nu dovedeşte decât ce stăpân drept şi milos era sultanul Mohammad.

Şi pe când divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele şirurilor de dregători, un tare bătrân şeic, cu chipul plin de creţuri şi cu spinarea gârbovită, pe care încă nu-l cercetase. Şi îi făcu semn să se apropie şi îl întrebă care era sarcina lui la sarai. Iar şeicul răspunse:

— O, doamne al vremilor, sarcina mea stă întru totul şi cu totul numai în a veghea asupra unui sipeţel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău. Şi, pentru slujba aceasta, mi-a hotărât să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună!

Iar sultanul Mohammad se minună şi zise:

— O, şeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atâta de uşoară! Da ce se află în sipeţel?

El răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al nostru, iacătă se împlinesc patruzeci de ani acum de când am sipeţelul în samă, şi habar nu am ce se află în el!

Şi sultanul spuse:

— Du-te şi adu-l aici, cât mai degrabă!

Iar şeicul zori să îndeplinească porunca.

Or, sipeţelul pe care şeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu şi era bogat împodobit. Iar şeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întâia oară. Şi nu se afla înlăuntru decât un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Şi mai era, la fund de tot, şi un piculeţ de pământ roşu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă şi vru să citească ce spune. Ci, măcar că Măria Sa era tare priceput la scriere şi la învăţătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvânt din literele necunoscute cu care era scris. Şi nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de faţă nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rând pe rând, toţi învăţaţii cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia şi din ţările Indului: ci niciunul dintre ei nu ştiu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela, întrucât învăţaţii nu sunt de obicei decât nişte bieţi neştiutori înzorzonaţi cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de ştire în toată împărăţia că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăţi pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atâta de învăţat, încât să ştie citi literele cele necunoscute.

Or, la puţină vreme după strigarea ştirii, un bătrân cu turbanul alb se înfăţişă spre a sta de vorbă cu sultanul şi, după ce căpătă îngăduinţa de a vorbi, spuse:

— Allah să-i lungească viaţa stăpânului nostru sultanul! Robul care se află între mâinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, şi tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osândit! Aibă-

l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osândit la izgonirea aceasta! Or, mă înfăţişez acuma între mâinile tale, o, doamne şi stăpâne al nostru, spre a-ţi spune că numai un om ştie să citească manuscriptul scris pe pielea de gazelă! Şi omul acela-i stăpânul de drept al manuscriptului, şeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Aşar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniţă, din porunca răposatului sultan. Şi Allah ştie de-o mai geme acolo ori de-o fi murit!

Iar sultanul întrebă:

— Şi pentru care pricină a fost închis şeicul Hassan Abdallah la temniţă?

El răspunse:

— Din pricină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe şeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise!

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecât pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toţi întemniţaţii, cu nădejdea de a-l mai găsi încă în viaţă printre ei pe şeicul Hassan Abdallah, şi de a-l scoate de acolo. Şi vru soarta ca şeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbrăcă într-o mantie falnică şi îl aduse dinaintea stăpânului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfăţişarea preacinstită şi cu chipul bătut de suferinţi. Şi se ridică în cinstea lui şi îl rugă să ierte răutatea nedreptăţii pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lângă el şi, dându-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse:

— O, preacinstitule şeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpân pe toate comorile pământului!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, şeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi şi, întorcându-şi palmele înspre cer, strigă:

— Doamne, tu eşti fântâna înţelepciunii şi tu faci să crească din acelaşi pământ şi otrava şi iarba cea lecuitoare! Iacătă patruzeci de ani din viaţa mea trecuţi în afundul unei temniţe! şi-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare! Doamne, mărire şi slavă ţie, ale căruia judeţe sunt de nepătruns!

Pe urmă se întoarse înspre sultan şi zise:

— O, stăpâne şi doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătăţii! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viaţa ca să ajungă în stăpânirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept! El este începutul şi sfârşitul tuturor ştiinţelor şi el este singurul

bun pe care l-am adus din cetatea lui Şedad ben-Aad, cetatea cea tainică în care niciun om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaştri!

Iar califul îl sărută pe bătrân şi îi spuse:

— O, taică al meu, grăbeşte, rogu-mă ţie, să-mi spui ce ştii despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, şi despre cetatea lui Şedad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaştri!

Iar şeicul Hassan Abdallah răspunse:

— O, Măria Ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieţi. Şi dacă ea ar fi scrisă cu acul în colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţătură oricui ar citi-o cu cinstire!

Şi povesti:

Află, o, doamne al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogaţi şi cei mai cinstiţi din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Şi tatăl meu n-a precupeţit nimic pentru învăţătura mea, şi m-a dat la dascălii cei mai buni din Egipt. Încât, încă la douăzeci de ani, ajunsesem vestit printre ulemale pentru ştiinţa şi pentru priceperea mea la cărţile celor de demult. Iar tatăl meu şi mama mea, vrând să se bucure de nunta mea, îmi găsiseră de soţie o tânără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu şi gingaş, şi ca o gazelă de zarifă şi de subţire. Iar nunta mea fu împărătească. Şi petrecui cu soţia mea zile de bucurie şi nopţi de fericire. Şi trăii aşa zece ani, tot atâta de frumoşi ca şi în noaptea cea dintâi de nuntă. Ci, o, stăpâne al meu, cine poate să ştie ce-i păstrează soarta pentru ziua de mâine? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniştită, ajunsei prada sorţii, şi toate urgiile se abătură dintr-odată peste fericirea casei mele. Întrucât, în răspas de câteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghiţiră corăbiile care neguţau în depărtări bogăţiile mele. Şi, sărac şi gol ca pruncul când iese din sânul maicii sale, nu mai avusei alt mijloc de trai decât îndurarea lui Allah şi mila drept-credincioşilor. Şi începui să bat curţile pe la moschei, cu cerşetorii lui Allah; şi trăiam în cârdăşie cu sfinţii fachiri cei cu vorba aleasă. Şi mi se întâmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nicio coajă de pâine la sălaşul meu şi, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mâncare. Şi mă chinuiam până peste poate, şi de ticăloşia mea şi de cea a maicii mele, a soţiei şi a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese niciun fel de pomană cerşetorului său, soţia mea îşi scoase îmbrăcămintea cea mai de pe urmă şi mi-o întinse

plângând, şi îmi spuse:

— Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noştri o bucată de pâine.

Iar eu luai îmbrăcămintea femeii şi ieşii din casă, spre a mă duce s-o vând, întru norocul copiilor noştri…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute optzeci şi noua noapte

Spuse:

…Iar eu luai îmbrăcămintea femeii şi ieşii din casă, spre a mă duce s-o vând, întru norocul copiilor noştri. Şi cum mă îndreptam înspre suk, mă întâlnii cu un beduin călare pe o cămilă roşie. Şi beduinul îşi opri deodată cămila, când mă zări, o făcu să se lase în genunchi, şi îmi spuse:

— Salamalecul fie asupra ta, o, fratele meu! Nu cumva ai putea să-mi arăţi unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă şeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Aşar?

Iar eu, o, stăpâne al meu, mă ruşinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca şi bogăţia, ne vine de la Allah, şi răspunsei, lăsând capu-n jos:

— Şi asupra ta să fie salamalecul şi binecuvântarea lui Allah, o, taică de arabi! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din câte ştiu, niciun om cu numele pe care l-ai rostit tu!

Şi vrusei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei şi luând mâinile mele în mâinile lui îmi spuse cu glas dojenitor:

— Allah este mare şi îndurător, o, fratele meu! da nu chiar tu eşti şeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Aşar? Şi cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ţi-l trimite, şi să-ţi ascunzi numele?

Eu atunci, până peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpânesc lacrimile şi, rugându-l întruna să mă ierte, îi luai mâinile ca să i le sărut; ci el nu vroi să mă lase şi mă cuprinse în braţe, aşa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Şi mergând aşa cu beduinul, care îşi ducea cămila de căpăstru, inima şi mintea îmi erau chinuite de gândul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Şi, când ajunsei acasă, alergai să-i spun şi fiicei moşului meu despre întâlnirea aceea a mea; iar ea îmi spuse:

— Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, şi până şi pâinea copiilor este a lui! Întoarce-te, aşadar, şi vinde rochia pe care ţi-am dat-o şi, cu banii pe

care ai să-i capeţi, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Şi, de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim şi noi!

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de oaspeţi, unde îl lăsasem pe beduin. Şi, cum ascundeam rochia, el îmi spuse:

— Fratele meu, ce duci sub haină?

Iar eu răspunsei, lăsând capu-n jos încurcat:

— Nu duc nimic!

Ci el stărui, zicând:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ţie să-mi spui ce duci sub haină?

Iar eu, tare stânjenit, răspunsei:

— Este rochia fiicei moşului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui ştie să cârpească rochiile!

Iar beduinul stărui mai departe şi îmi spuse:

— Dă să văd rochia aceeea, o, fratele meu!

Iar eu, înroşindu-mă, îi arătai rochia, şi el strigă:

— Allah este îndurător şi darnic, o, fratele meu! Iacătă că vroiai să te duci să vinzi la mezat rochia soţiei tale, mama copiilor tăi, spre a-ţi îndeplini faţă de un străin îndatoririle ospeţiei!

Şi mă sărută şi îmi spuse:

— Ţine, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sunt de trebuinţă pentru nevoile noastre şi pentru nevoile casei tale!

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, şi luai banii de aur. Şi belşugul şi bunăstarea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atâţia bani şi, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în acelaşi chip. Şi aşa a ţinut cincisprezece zile. Şi îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineaţa celei de a şaisprezecea zile, beduinul, oaspetele meu, îmi spuse, după salamalecuri:

— Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie?

Şi eu răspunsei:

— O, stăpâne al meu, de mult sunt robul tău şi îţi sunt dator vândut!

Ci el îmi spuse:

— Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înţeleg eu, lucrul! Dacă îţi cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Încât nu vreau să

mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăşti singur preţul la care vrei să fii vândut!

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi aşa decât spre a glumi; şi răspunsei, în chip de şagă:

— Preţul unui om slobod, o, stăpâne al meu, este hotărât de *Cartea cea Sfântă* la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăţi, făcându-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părţi, atunci preţul lui ajunge să fie o mie cinci sute de dinari!

Iar beduinul îmi spuse:

— Nu este nicio piedică, Hassan Abdallah! am să-ţi plătesc preţul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoieşti cu vânzarea ta!

Iar eu, pricepând atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărât să mă cumpere, cugetam în sufletul meu: „Allah ţi l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ţi mântui copiii de la foame şi de la prăpăd, ya şeicule Hassan! Dacă îţi este ursita să fii tăiat în bucăţi, nu ai cum să scapi!” Şi răspunsei:

— O, frate arab, primesc să mă vând! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privinţa aceasta!

Iar el îmi răspunse:

— Fie!

Şi mă lăsă, plecând la treburile lui. Or, eu, o, doamne al vremilor, mă dusei la maica, la soţia şi la copiii mei, şi le spusei:

— Allah vă izbăveşte de prăpăd!

Şi le povestii ce vroia beduinul. Da când auziră vorbele mele, maică-mea şi nevastă-mea începură să se bată peste faţă şi peste piept strigând:

— O, ce urgie pe capul nostru! Ce vrea să-ţi facă beduinul acela?

Iar copiii se repeziră la mine şi se agăţară de hainele mele. Şi plângeau toţi. Iar soţia mea, care era femeie înţeleaptă şi iscusită la sfaturi, urmă:

— Cine ştie dacă blestematul de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încât, ca să nu fii luat pe neaşteptate, trebuie să te duci cât mai degrabă să găseşti pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărâtă, cel mai de pe urmă bun care ţi-a mai rămas, şi, cu banii pe care ai să-i dobândeşti, să-ţi plăteşti datoria faţă de beduin. Şi, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic şi ai să fii slobod în făptura ta.

Şi izbucni în suspine, gândind că îi şi vedea pe copiii noştri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, şi eram până peste poate de încurcat. Şi gândeam necurmat: „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ţi-l trimite Allah! Cu banii pe care ţi-i dă beduinul ca să te cumpere, nu mai ai grija pâinii pentru casa ta!” Pe urmă gândii: „Bine, bine! Da pentru ce vrea el să te cumpere! Şi ce vrea să facă cu tine? Baremi de-ai mai fi tânăr şi frumos! Da barba ta este ca poalele fustei bietei Agar! şi nu l-ai ispiti nici măcar pe un băştinaş din Egiptul-de-Sus! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăţi, de vreme ce te plăteşte urmând cea de a doua preţuială!”

Ci, atunci când beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută şi hotărârea luată. Şi îl întâmpinai cu o faţă zâmbitoare şi, după salamalecuri, îi spusei:

— Sunt al tău!

Atunci el se desfăcu la brâu, scoase o mie cinci sute de dinari de aur şi mi-i numără, spunând:

— Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah!

Iar eu răspunsei:

— Cu el fie rugăciunea, pacea şi binecuvântările lui Allah!

Şi el îmi spuse:

— Ei bine, frate al meu, acuma, că te-ai vândut, poţi să fii fără de teamă, întrucât viaţa are să-ţi fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Când te-am târguit, nu am dorit decât să am un tovarăş ales şi credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci ştii şi tu că Profetul – aibă-l Allah întru mila sa – a spus: „Un tovarăş este merindea cea mai bună la drum!”

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau maică-mea şi nevastă-mea, şi pusei dinaintea lor, pe rogojină, cei o mie şi cinci sute de dinari ai vânzării mele. Iar ele, când îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată nişte ţipete amarnice, smulgându-şi părul şi bocindu-se, cum se face peste racla celor morţi. Şi strigau:

— Ăsta-i preţul sângelui! O, ce nenorocire! o, ce nenorocire! Niciodată n-avem să ne atingem de preţul sângelui tău! Şi mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot!

Iar eu, văzând zădărnicia străduinţelor mele de a le potoli, le lăsai o vreme să-şi verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurându-le că beduinul era om de treabă, cu gânduri minunate; şi, până la urmă, le mai potolii oleacă văicărelile. Şi mă folosii de liniştea aceea spre a le îmbrăţişa,

şi pe copii la fel, şi să-mi iau rămas-bun. Şi, cu inima frântă, îi lăsai în lacrimile jalei. Şi plecai de-acasă, în tovărăşia beduinului, stăpânul meu.

Şi, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorinţa lui, câte o cămilă bine preţuită pentru iuţeala ei. Apoi, după porunca stăpânului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Şi, sfârşind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpânul meu să încalece pe cămilă, încălecai şi eu pe a mea şi, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum. Şi călătorirăm fără de popas, şi ajunserăm curând în pustie, unde drept orice suflet nu era decât numai sufletul lui Allah, şi unde nu se vedea nicio urmă de călător pe nisipul mişcător. Iar stăpânul meu, beduinul, se călăuzea, prin acele nemărginiri, după nişte semne numai de el ştiute şi de cămila pe care călărea. Şi merserăm aşa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, şi fiecare zi mi se părea mai lungă decât o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineaţa, ajunserăm la marginea unei câmpii mari, cu un pământ scânteietor ce părea făcut din fluturaşi de argint.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzecea noapte

Spuse:

…Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineaţa, ajunserăm la marginea unei câmpii mari cu un pământ scânteietor făcut parcă din fluturaşi de argint. Şi în mijlocul acelei câmpii se înălţa un stâlp de piatră, tare înalt. Iar în vârful stâlpului sta în picioare un bărbat tânăr, făcut din aramă roşie, şi la mâna lui dreaptă, întinsă şi desfăcută, atârna pe fiecare dintre cele cinci degete câte o cheie. Şi cheia cea dintâi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Şi fiecare dintre cheile acelea era un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpânul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucât acelea erau cheile ursitei: cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morţii, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înţelepciunii şi a fericirii.

Ci eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpânul meu le ştia. Iar neştiinţa mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca şi norocirile, ne vin de la

Allah cel Atoateîmpărţitorul. Şi orice făptură trebuie să le primească pe toate cu umilinţă.

Aşadar, o, doamne al vremilor, atunci când ajunserăm la piciorul stâlpului, stăpânul meu beduinul îşi îngenunche cămila şi coborî pe pământ. Şi făcui şi eu ca el. Şi-atunci stăpânul meu scoase din torbă un arc de o înfăţişare ciudată, şi puse în el o săgeată. Şi struni arcul şi zvârli săgeata înspre tânărul cel de aramă roşie. Ci, fie că dintr-o neîndemânare adevărată, fie că dintr-o neîndemânare prefăcută, săgeata nu ajunse până la înălţimea ţintită. Iar beduinul îmi spuse atunci:

— Ya Hassan Abdallah, iacătă acuma poţi să-ţi plăteşti datoria faţă de mine şi, dacă vrei, să-ţi răscumperi slobozenia. Căci ştiu că eşti puternic şi dibaci, şi numai tu poţi să nimereşti ţinta. Ia, dar, arcul acesta, şi săgetează cu el în aşa fel ca să cadă cheile.

Eu atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria şi să-mi răscumpăr slobozenia, nu şovăii deloc să fac cele cerute de stăpânul meu. Şi luai arcul şi, cercetându-l, cunoscui că era lucru indienesc şi ieşit din mâinile unui meşter iscusit. Şi, dornic să-i arăt stăpânului meu priceperea şi dibăcia mea, înstrunai arcul cu nădejde şi ţintii mâna tânărului de pe stâlp. Şi de la cea dintâi săgeată făcui să cadă o cheie, şi era cheia de aur. Şi, tare mândru şi bucuros, o ridicai şi o înfăţişai stăpânului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia şi, lepădându-se de ea, îmi spuse:

— Ia-o tu, o, săracule! să fie ca preţ pentru dibăcia ta!

Iar eu îi mulţumii şi pusei cheia de aur la brâu. Şi habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu voi nicidecum s-o atingă, şi o pusei la brâu lângă cea dintâi. Şi habar nu aveam că aceea era cheia suferinţelor.

După care, cu alte două săgeţi, mai doborâi două chei: cheia de fier şi cheia de plumb. Şi una era cea a faimei, iar cealaltă a înţelepciunii şi a fericirii. Ci eu habar nu aveam. Şi stăpânul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le şi înhăţă, scoţând chiuituri de bucurie şi strigând:

— Binecuvântat să fie sânul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah! Binecuvântat să fie Acela carele ţi-a îndrumat braţul şi te-a învăţat cum să ocheşti!

Şi mă strânse în braţe şi îmi spuse:

— De-acuma înainte îţi eşti singur stăpân!

Iar eu îi sărutai mâna şi vrusei iarăşi să-i dau cheia de aur şi cheia de argint. Ci el nu vroi să primească, spunând:

— Sunt ale tale!

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată şi mă pregăteam să dobor şi cheia de pe urmă, cea de aramă chinezească, de care nu ştiam că este cheia morţii. Ci stăpânul meu se împotrivi straşnic dorinţei mele, apucându-mă de mână şi strigând:

— Ce ai de gând să faci, nenorocitule?

Iar eu, luat pe neaşteptate, lăsai din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pământ. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stâng, pe care mi-l înţepă făcându-mi o rană grea. Şi acesta fu începutul unui şir întreg de năpaste!

După ce stăpânu-meu, necăjit de păţania mea, îmi obloji cât putu mai bine rana, mă ajută să încalec pe cămila mea. Şi ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile şi trei nopţi de umblet tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajişte, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Şi pe pajiştea aceea se aflau nişte pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viaţa mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase şi coapte, care cu înfăţişarea lor proaspătă şi îmbietoare împingeau mâna să le culeagă. Şi eu, îndemnat de sete, mă târâi până la unul din pomi şi mă grăbii să culeg o poamă. Şi poama era de o culoare roşie aurită şi avea o mireasmă ameţitoare. Şi o dusei la gură şi muşcai. Şi na! Iacătă că dinţii mi se înfipseră atâta de tare, încât fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă de ea. Şi vrusei să strig, ci din gura mea nu ieşi decât un muget fără rost şi înfundat. Şi mă înăbuşeam înfricoşător. Şi începui să fug dintr-o parte în cealaltă, şonticăind din piciorul meu şchiop şi cu fructul acela înfipt între fălcile înţepenite, şi dând din mâini ca un smintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pământ, cu ochii ieşiţi din cap.

Atunci stăpânul meu, beduinul, văzându-mă în starea aceea, dintru-ntâi se sperie rău. Iar când înţelese pricina zbuciumului meu, veni la mine şi încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decât să-mi sporească durerea. Şi, dacă văzu aşa, mă lăsă şi se duse de strânse de pe sub copaci vreo câteva dintre poamele căzute pe jos. Şi le cercetă cu luare-aminte şi, într-un sfârşit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Şi se întoarse la mine şi îmi spuse:

— Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah! Iacătă gângăniile cum o rod şi o mistuie! Ei bine, astea-s gângăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă linişte şi răbdare!

Apoi adăugă:

— Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îţi închide gura câteva gângănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama şi, în două, trei zile cel mult, ai să scapi!

Şi cum era un om trecut prin multe, îl lăsai să facă aşa, măcar că gândeam: „Ya Allah! trei zile şi trei nopţi într-un chin ca acesta! Of, mai bună ar fi moartea!" Iar stăpânul meu, şezând jos lângă mine, la umbră, făcu precum spusese, punând pe afurisita de poamă gângăniile cele izbăvitoare.

Şi în vreme ce gângăniile rozătoare îşi începeau treaba, stăpânul meu scoase din sacul de merinde nişte curmale şi nişte pâine uscată, şi se apucă să mănânce. Şi se oprea din când în când, spre a mă îndemna să am răbdare, spunându-mi:

— Vezi şi tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ţine din drum lăcomia ta şi cum mă zăboveşte de la împlinirea rosturilor mele. Ci sunt om cuminte şi nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta! Fă şi tu ca mine!

Şi se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel.

Ci eu, vai! Îmi trecui noaptea şi ziua următoare numai în chin. Şi, pe deasupra durerilor din fălci şi din picior, mă mai chinuiau şi setea şi foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredinţa că lucrul gângăniilor înaintează. Şi, în felul acesta, mă făcu să am răbdare până în cea de a treia zi. Şi în dimineaţa celei de a treia zile simţii într-un sfârşit că mi se descleştează fălcile. Şi rostind şi binecuvântând numele lui Allah, zvârlii cât colo poama cea blestemată cu gângăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintâi fu să scotocesc în sacul de merinde şi să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpânul meu zviduise tot, în cele trei zile ale chinurilor mele, şi mă pornii pe plâns, învinuindu-l de toate câte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceaţă:

— Drept eşti tu, Hassan Abdallah? Şi oare-ar fi trebuit să mă las şi eu să mor de foame şi de sete? Pune-ţi, dar, mai degrabă credinţa în Allah şi în profetul său, şi scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi!

Iar eu mă sculai atunci şi pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce priveşte poamele, nu se aflau pe acolo decât cele din soiul cel primejdios şi pe care le văzusem ce pot. Într-un sfârşit, tot căutând, dibuii

până la urmă, într-o crăpătură de stâncă, un pârâiaş cu apa strălucitoare şi proaspătă care te îmbia s-o bei. Şi mă opream o clipă, şi iarăşi beam.

După care, oleacă mai potolit, mă încumetai să pornesc la drum şi să mă iau pe urma stăpânului meu, care se şi îndepărtase pe cămila lui roşie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de paşi, că-mi şi simţii lăuntrurile cuprinse de nişte junghieturi atâta de năprasnice, încât gândeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Şi începui să ţip:

— O, mama mea! Ya Allah! O, mama mea!

Şi mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu paşi mari alerga cât putea de repede pe urmele tovarăşei sale vânteşe. Şi, de săriturile pe care le făcea şi de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atâta de mari, încât începui să scot nişte urlete înfricoşătoare şi să mă revărs cu nişte înjurături pe cămila mea, pe mine însumi şi pe tot, încât beduinul mă auzi într-un sfârşit şi întorcându-se înspre mine mă ajută să opresc cămila şi să mă dau jos de pe ea. Şi mă ghemuii pe nisip, şi – binevoieşte a ierta păcătoşenia robului tău, o, doamne al vremilor! — dădui drumul flăcării din lăuntrul meu! Şi parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Şi o vijelie întreagă se învălmăşi în bietul meu pântec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpânul meu beduinul îmi spunea:

— Ya Hassan Abdallah, ai răbdare!

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pământ, leşinat. Şi nu ştiu cât timp o fi ţinut leşinul meu. Da când îmi venii în fire, mă văzui iarăşi pe spinarea cămilei care mergea în urma tovarăşei ei. Şi era seara. Şi soarele se culca în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curând. Şi oprirăm să poposim acolo. Iar stăpânul meu îmi spuse:

— Preamărit fie Allah, cel carele nu îngăduie să rămânem flămânzi astăzi! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic, şi să stai liniştit, întrucât viaţa pe care am trăit-o eu prin pustiuri şi drumurile multe câte le-am făcut au să mă ajute să găsesc de mâncare ceva bun şi întremător, acolo unde tu n-ai şti să dai decât de otrăvuri!

Şi, grăind acestea, se duse înspre un tufăriş de ierburi cu frunzele groase, cărnoase şi acoperite cu ţepi, şi începu să taie câteva cu sabia. Şi le jupui de coajă, şi scoase la iveală un miez galben şi zăhărit, asemenea la gust cu miezul de smochină. Şi îmi aduse câte vrusei, şi mâncai până ce mă săturai şi mă învigorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferinţele; şi nădăjduiam că într-un sfârşit am să-mi pot petrece liniştit noaptea într-un somn căruia de atât timp

îi uitasem gustul. Şi, pe la răsărit de lună, îmi aşternui pe pământ mantia din păr de capră şi mă pregăteam să mă culc, când beduinul, stăpânul meu, îmi zise:

— Ya, Hassan Abdallah, acuma ai să poţi să-mi dovedeşti dacă îmi eşti cu adevărat mulţumitor cât de cât…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi una noapte

Spuse:

— Ya Hassan Abdallah, acuma ai să poţi să-mi dovedeşti dacă îmi eşti cu adevărat mulţumitor cât de cât. Întrucât vreau ca la noapte să te sui pe muntele acesta şi, când ai să ajungi în vârful lui, să aştepţi acolo răsăritul soarelui. Atunci, stând în picioare, întors cu faţa înspre răsărit, să rosteşti rugăciunea de dimineaţă; pe urmă să cobori de pe munte. Şi acesta-i ajutorul pe care ţi-l cer! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Aşar, să nu care cumva să te laşi furat de somn. Întrucât abureala acelui pământ este cum nu se poate mai rea, şi-aşa că sănătatea ţi-ar fi vătămată fără de mântuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguielii amarnice şi a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult şi că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul adusese pâinea copiilor, a soţiei şi a maicii mele, şi mă mai gândeam şi că poate, de n-aş fi vrut să-i dau acel ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punându-mi, aşadar, credinţa în Allah, pornii pe munte în sus şi, în ciuda stării piciorului şi a pântecelui meu, ajunsei în vârf cam pe la miezul nopţii. Şi pământul acolo era jilav şi gol, fără de niciun copăcel şi fără de niciun firicel de iarbă. Şi vântul îngheţat care sufla năprasnic pe pisc, precum şi osteneala din toate acele zile de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală aşa de grea, că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pământ şi, în pofida strădaniilor voinţei mele, să nu dorm până la ziuă.

Când mă deşteptai, soarele tocmai se ivea pe zare. Şi vrusei să îndeplinesc pe dată dorinţa beduinului. Aşa încât vrusei să sar în picioare, ci căzui numaidecât îndărăt, fără simţire, la pământ; căci picioarele mi se făcuseră groase cât ale unui elefant, şi erau moi şi mă dureau, şi nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul şi pântecele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul îmi atârna pe umeri mai greu decât dacă ar fi fost de plumb, şi nu izbuteam să-mi ridic mâinile rămase înţepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinţei mele şi, cu toate suferinţele amarnice pe care le înduram, izbutii să mă ţin pe picioare. Şi mă întorsei înspre răsărit şi rostii rugăciunea de dimineaţă. Şi soarele răsărind îmi lumina bietul trup şi îmi aşternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povârnişul era atâta de drept, iar eu eram atâta de slăbit, încât, de la pasul cel dintâi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui şi mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuţeală înfricoşătoare. Iar pietrele şi spinăriile, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăţa, departe de a-mi opri căderea, nu făceau decât să rupă fâşii-fâşii din carnea şi din hainele mele. Şi nu putui să pun capăt rostogolirii, stropind pământul cu sângele meu, decât jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpânul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pământ şi trăgea nişte linii pe nisip, cu o luare-aminte atâta de mare, încât nici nu băgă de seamă că eram acolo şi nici nu văzuse în ce fel venisem. Şi când gemetele mele necontenite îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine şi fără a mă privi:

— *Al hamdu lillah!* Ne-am născut sub zodia norocului şi totul ne-a izbândit! Iacătă că datorită ţie, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfârşit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurând umbra pe care o aşternea din vârful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii:

— Vino degrabă de-mi ajută să sap pământul, colea unde am înfipt lancea!

Ci întrucât eu nu răspundeam decât cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfârşit capul şi se înturnă înspre mine. Şi mă văzu în ce stare eram, nemişcat pe pământ şi ghemuit în mine ca un bulgăre. Şi veni înspre mine, ţipând:

— Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat şi ai dormit pe munte. Şi aburii cei răi ţi-au trecut în sânge, şi te-au otrăvit!

Şi, cum clănţăneam din dinţi şi eram jalnic de văzut, se potoli şi îmi zise:

— Asta-i! ci să nu te îndoieşti de ajutorul meu! Am să te lecuiesc!

Şi grăind acestea, trase de la brâu un cuţit cu limba subţire şi ageră şi, până a apuca eu să mă feresc, îmi şi spintecă straşnic, în mai multe locuri, pântecele, mâinile, şoldurile şi picioarele. Şi numaidecât porni să curgă din mine apa şuvoaie; şi mă dezumflam ca un burduf când se goleşte. Şi pielea

începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simţii oleacă mai uşurat; şi izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol şi să-l ajut pe stăpânul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, aşadar, să scormonim pământul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Şi nu peste mult dădurăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei şi găsi dedesubt nişte oseminte de om şi manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu purpură pe care îl ţii în mână, o, doamne al vremilor, şi pe care erau înşiruite nişte litere de aur care ardeau.

Şi stăpânul meu, tremurând, luă manuscriptul şi, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Şi, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroşea de mulţumire, iar ochii îi sticleau de bucurie. Şi, într-un sfârşit, strigă:

— O, Hassan Abdallah, bucură-te! În curând avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaştri, cetatea în care niciun adamit n-a mai călcat vreodată. Şi acolo avem să găsim obârşia tuturor bogăţiilor de pe pământ, şi sâmburele tuturor mademurilor de preţ: pucioasa roşie.

Or, eu, pe care gândul de a porni iarăşi la drum mă înspăimânta până peste marginile spaimei, strigai când auzii vorbele acelea:

— Ah, doamne, iartă-l pe robul tău! Întrucât acesta, măcar că îţi împărtăşeşte bucuria, socoteşte că toate comorile îi sunt de puţin folos, şi ar vrea mai degrabă să fie sărac şi sănătos la Cairo, decât bogat şi îndurând toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaştri!

Şi stăpânul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine şi îmi spuse:

— O, săracul de tine! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atâta cât şi pentru a mea! Şi până acuma tot aşa am făcut mereu!

Iar eu strigai:

— Este adevărat, pe Allah! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău! şi soarta s-a asmuţit amarnic asupra mea!

Iar stăpânul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile şi la cârtelile mele, strânse pentru drum o grămadă mare de buruieni cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu, vrând-nevrând, trebui să fac ca el. Şi ne urmarăm drumul înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Şi călătorirăm iarăşi vreme de trei zile şi trei nopţi. Şi în cea de a patra zi, dimineaţa, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă

întinsă ce răsfrângea soarele. Şi, apropiindu-ne, văzurăm că era un râu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Şi peste el trecea o punte de cleştar fără primblă, aşa de îngustă, aşa de povârnită şi aşa de lunecoasă, încât un om cu mintea întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păşi pe ea.

Ci stăpânul meu, beduinul, fără a şovăi o clipită, descălecă de pe cămilă şi îmi porunci să fac şi eu la fel, şi dădurăm jos şeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă scoase din desagi o pereche de papuci de lână cu care se încălţă, şi îmi întinse şi mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Şi îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stânga. Şi, cu pas hotărât, trecu puntea de cleştar. Iar eu, tremurând tot, fusei nevoit, vrând-nevrând, să-l urmez. Şi Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Şi ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste câteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părţile de stânci negre, şi în care nu creşteau decât nişte pomi negri. Şi, printre frunzişurile negre, văzui lunecând nişte şerpi înfricoşători, mari şi negri, acoperiţi cu solzi negri. Şi, cuprins de spaimă, dădui dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucât peste tot împrejurul meu stâncile cele negre se ridicau ca nişte pereţi de fântână.

La priveliştea aceea, mă lăsai să cad la pământ, plângând, şi strigai înspre stăpânul meu:

— O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor şi al năpastelor? Vai de mine şi de mine! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, şi nici pe mama lor, şi nici pe mama mea! Ah, pentru ce m-ai scos din viaţa mea săracă, da atâta de liniştită? Nu eram, este adevărat, decât un cerşetor pe drumurile lui Allah, da mă vânzoleam prin curţile de la moschei, şi ascultam parimiile cele alese ale sfinţilor cerşetori…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi doua noapte

Spuse:

…şi ascultam parimiile cele alese ale sfinţilor cerşetori!

Iar stăpânul meu, fără a se tulbura, îmi spuse:

— Fii bărbat, Hassan Abdallah, şi prinde inimă! Căci nu ai să mori aici, ci ai să te întorci curând la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat

decât cel mai bogat dintre sultani!

Şi, după ce spuse acestea, stăpânul meu şezu jos pe pământ, desfăcu manuscriptul scris pe piele de gazelă şi începu să-l prefire, înmuindu-şi degetul arătător în gură, şi să-l citească, aşa de liniştit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea şi îmi zise:

— Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieşim de aici cât mai degrabă şi să ne vedem la capătul călătoriei noastre?

Iar eu strigai:

— Ya Allah! dacă vreau? Păi de bună seamă că vreau!

Şi adăugai:

— Numai spune-mi, mă rog ţie, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *suratele* din *Coran?* Ori mai degrabă să spun toate numele şi toate harurile cele sfinte ale lui Allah? Ori să mă leg că am să mă duc în hagialâc zece ani în şir la Mecca şi la Medina? Spune, o, stăpâne al meu, sunt gata de orice, ba şi la mai mult decât de orice!

Atunci stăpânul meu, privindu-mă mereu cu bunătate, îmi spuse:

— Nu, Hassan Abdallah, nu! Ce vreau să-ţi cer este ceva mai lesne decât toate astea. Nu ai decât să iei arcul şi săgeata de colea, şi să străbaţi valea aceasta până ce ai să dai de un şarpe mare cu coarne negre. Şi, cum eşti îndemânatic, să-l ucizi dintr-o lovitură şi să-mi aduci capul şi inima lui! Şi asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale!

Iar eu, la vorbele acelea, strigai:

— Vai! Vai! Au acesta-i un lucru atâta de uşor? Pentru ce atunci, o, stăpâne al meu, nu-l săvârşeşti chiar tu? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viaţă!

Ci beduinul mă bătu pe umăr şi îmi spuse:

— Adu-ţi aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soţiei tale şi de pâinea casei tale!

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi şi mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun întru totul omului care îmi izbăvise casa şi pe cei din casa mea. Şi, tremurând, luai arcul şi săgeata şi mă îndreptai înspre stâncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoşătorii balauri. Şi nu peste mult dădui de şarpele pe care îl căutam, şi pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru şi hâd. Şi, chemând în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi şi slobozii săgeata. Iar şarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimântător, şi se întinse o dată, ca să cadă

apoi nemişcat pe pământ. Şi când mă încredinţai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuţitul şi, despicându-i pântecele, îi scosei inima. Şi dusei cele două bucăţi la stăpânul meu beduinul.

Iar stăpânul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăţi de şarpe şi îmi spuse:

— Acuma hai de mă ajută să fac focul!

Iar eu strânsei nişte iarbă uscată şi nişte surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă scoase de la sân un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, şi făcu să ţâşnească o rază de lumină care aprinse numaidecât grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaş de fier şi un şipuleţ tăiat dintr-o singură bucată de rubin, şi în care se afla ceva roşu. Şi îmi zise:

— Te uiţi la acest şipuleţ de rubin, Hassan Abdallah?
Ci habar nu ai ce se află în el!

Şi se opri o clipită şi spuse:

— Este sânge de Phoenix!

Şi, spunând acestea, destupă şipul şi îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima şi creierul şarpelui cu coarne. Şi puse ceaunul la foc şi, deschizând manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înţeles pentru urechile mele.

Şi deodată se ridică în picioare, îşi dezveli umerii aşa cum fac hagiii la plecarea de la Mecca şi, înmuind un capăt de la brâul lui în sângele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul şi cu inima şarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare şi pe umeri cu capătul acela al brâului. Şi mă apucai să îndeplinesc porunca. Şi, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele şi de pe umerii lui începe să se umfle şi să strălucească, lăsând încet-încet să se ivească nişte aripi care creşteau văzând cu ochii şi care în curând ajunseră până la pământ. Iar beduinul Ie scutură cu putere, stând pe pământ, şi dintr-odată, luându-şi vânt, se ridică în văzduh, iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decât să rămân părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea şi toată bărbăţia ce-mi mai rămăseseră şi îl înşfăcai straşnic pe stăpânul meu de brâul care, spre norocul meu, spânzura încă de el. Şi zburai laolaltă cu beduinul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Şi ajunserăm până în slava norilor.

Or, n-aş putea să-ţi spun, o, doamne al meu, cât timp a ţinut drumul nostru prin văzduh. Da ştiu că am ajuns degrabă deasupra unei câmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brâu de cleştar albastru. Iar pământul din câmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Şi, în mijlocul acelei câmpii, se ridica o cetate plină cu palate şi cu grădini.

Iar stăpânul meu strigă:

— Iată Aram-cea-cu-Pilaştri!

Şi oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg fără a le mai mişca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Şi, atinserăm pământul chiar la temelia zidurilor cetăţii lui Şeddad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpânului meu se micşorară încet-încet şi pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rânduri de cărămizi de aur puse peste rânduri de cărămizi de argint, şi aveau şapte porţi asemuitoare cu porţile raiului. Poarta dintâi era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia

de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a şasea de argint, iar cea de a şaptea de aur.

Şi intrarăm în cetate pe poarta de aur, şi merserăm înainte chemând în ajutor numele lui Allah. Şi trecurăm pe nişte uliţe mărginite de palate împodobite cu nişte şiruri de stâlpi de alabastră şi de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar râurile erau de ape înmiresmate. Şi ajunserăm la un palat care domnea peste cetate şi care era zidit cu o măiestrie şi cu o măreţie până peste marginile închipuirii, şi cu terasele sprijinite pe mii de stâlpi de aur, cu nişte primbluri din cleştar colorat şi cu pereţii bătuţi în smaralde şi în safire. Şi în mijlocul acelui palat se răsfăţa o grădină fermecată, în care pământul mirosind a mosc era scăldat de trei râuri de vin curat, de apă de trandafiri şi de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foişor, şi, sub bolta lui făcută dintr-un singur smarald, se adăpostea un jeţ de aur roşu bătut în pietre de rubin şi în mărgăritare. Iar pe jeţ se afla un sipeţel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, doamne al vremilor, se află acum în mâinile tale.

Iar beduinul, stăpânul meu, luă sipetul şi îl deschise. Şi găsi în el un praf roşu, şi strigă:

— Iacătă pucioasa cea roşie, ya Hassan Abdallah! Aceasta este Al Kimia învăţaţilor şi a filosofilor, care toţi au murit fără s-o găsească!

Iar eu zisei:

— Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpâne al meu, şi hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghif- tuiesc palatul!

Iar stăpânul meu se uită la mine cu milă şi îmi spuse:

— O, bietul de tine! Pulberea aceasta este însăşi obârşia tuturor bogăţiilor de pe pământ! Şi numai un firicel din praful acesta este de-ajuns ca să prefacă în aur până şi metalele cele mai de rând. Asta-i Al Kimia! Acesta-i sulful cel roşu, o, biet neştiutor ce eşti! Cu praful acesta, dacă aş vrea, aş zidi nişte palate mai frumoase decât cel de aici, aş întemeia nişte cetăţi mai strălucitoare decât cea de aici, aş cumpăra oameni, precum şi sufletul celor neprihăniţi, aş duce întru ispită însăşi virtutea, şi m-aş face fiu de împărat!

Iar eu îi spusei:

— Şi poţi, oare, o, stăpâne al meu, cu praful acesta, să-ţi lungeşti viaţa măcar cu o zi, ori să ştergi un ceas din anii care ţi s-au dus?

Iar el îmi răspunse:

— Allah singur este mare!

Şi eu, nefiind încredinţat de rostul puterilor acelui sulf roşu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cele scumpe şi mărgăritarele. Şi îmi şi tixisem cu ele chimirul, buzunarele şi turbanul, când stăpânul meu răcni la mine:

— Vai de tine şi de tine, om cu mintea proastă! Ce faci acolo? Au tu nu ştii că, dacă am răpi fie şi numai o piatră din pământul acesta şi din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiţi cu moartea?

Şi ieşi cu paşi mari din palat, ducând cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mâhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul şi turbanul, şi plecai după stăpânul meu, ci tot întorcându-mi mereu capul spre bogăţiile fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpânul meu care, de frică să nu mă las ispitit de toate câte mi se înfăţişau vederii şi îmi şedeau la îndemână, mă luă de braţ. Şi ieşirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar când ajunserăm aproape de zarea de cleştar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră şi ne lăsă să trecem. Şi, după ce trecurăm, ne întorserăm să mai vedem o dată câmpia de minuni şi cetatea lui Aram; ci şi câmpia şi cetatea pieriseră. Şi ne pomenirăm pe ţărmul apei de mercuriu, peste care trecurăm, ca şi întâia oară, pe puntea de cleştar.

Şi ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al râului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Şi, după ce strânsei la loc curelele de la şei, încălecarăm pe cămile; iar stăpânul meu îmi spuse:

— Ne întoarcem în Egipt!

Iar eu ridicai mâinile, mulţumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur şi cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu ştiam că acelea erau cheile năpastelor şi ale chinurilor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi treia noapte

Spuse:

…iar eu nu ştiam că acelea erau cheile năpastelor şi ale chinurilor.

Şi-aşa, cât ţinu drumul tot, până ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi şi multe lipsuri, şi dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfărâmată. Ci, ca într-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpânul meu, tihnit, voios şi până peste poate de mulţumit, parcă înflorea de pe urma

tuturor necazurilor care mă bântuiau. Şi trecea peste primejdii şi printre năpaste surâzând, şi călca prin viaţă ca pe un preş de mătase.

Şi aşa ajunserăm la Cairo, iar cea dintâi grijă a mea fu să dau fuga pe dată până acasă. Şi găsii acolo uşa spartă şi aruncată; iar câinii fără de stăpân îşi făcuseră adăpost în casa mea. Şi nimenea nu era acolo să mă întâmpine. Şi nu văzui nici urmă de maica, de soţia şi de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse când intrasem şi care auzea ţipetele jalei mele, deschise uşa casei lui şi îmi spuse:

— Ya Hassan Abdallah, fie-ţi zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toţi ai tăi din casă s-au prăpădit!

Iar eu, la vestea aceea, căzui la pământ, leşinat.

Or, când mă deşteptai din leşin, îl văzui lângă mine pe stăpânul meu beduinul, care mă îngrijea şi mă stropea pe faţă cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbuşindu-mă de lacrimi şi de suspine, nu putui de data aceasta să mă opresc de a-i arunca nişte sudalme şi de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Şi multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcându-l răspunzător de relele care se strângeau şi se asmuţeau asupra mea. Ci el, fără a-şi pierde nimica din seninătate şi fără a se clinti din liniştea lui, mă bătu pe umăr şi îmi spuse:

— Toate ne vin de la Allah şi la Allah se duc toate!

Şi, luându-mă de mână, mă scoase afară din casă. Şi mă duse într-un palat falnic, pe ţărmurile Nilului, şi mă sili să locuiesc cu el acolo. Şi, întrucât vedea că nimica nu izbuteşte să-mi scuture sufletul de mâhnire şi de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Şi, împingând filotimia până peste marginile firii, se apucă să mă înveţe ştiinţele cele tainice, şi mă dăscăli cum să citesc în cărţile de alchimie şi cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Şi adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de plumb, pe care îl punea să se topească până da în clocot şi, aruncând atunci în el un strop din sulful cel roşu din sipet, preschimba metalul acela de rând în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor şi împresurat de voioşia şi de ospeţele pe care stăpânul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborât de dureri şi sufletul îmi era amărât. Şi nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate şi stofele cele scumpe cu care mă silea să mă îmbrac. Şi mi se aduceau bucatele cele mai alese şi băuturile cele mai ispititoare, ci cu totul şi cu totul zadarnic, întrucât eu nu simţeam decât silă şi greaţă faţă de toate. Şi aveam nişte iatacuri strălucite, şi nişte paturi făcute din lemn aromitor, şi

nişte divanuri de purpură; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei mai aleşi, aduşi cu multă cheltuiala din ţările Indului, din Persia, din China şi din Insule; şi nişte olane întocmite cu meşteşug ridicau apa Nilului şi o făceau să cadă şuvoaie răcoritoare în nişte havuzuri de marmură şi de porfiră; ci eu nu mă înfruptam din niciunul dintre aceste farmece, întrucât o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul şi sufletul.

Ci în ceea ce îl priveşte pe stăpânul meu, beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor şi al desfătărilor, iar nopţile lui erau un început al bucuriilor din rai. Şi locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase ţesută cu fir de zarafir, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufişuri de portocali şi de lămâi printre care se îngemănau iasomiile şi trandafirii. Şi acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alţi oaspeţi, pe care îi cinstea împărăteşte. Şi când inimile şi simţurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi şi cu muzici şi cântări, punea să li se perinde pe dinaintea ochilor nişte fetişcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la târgurile din Egipt, din Persia şi din Siria. Iar când vreunul dintre oaspeţi arunca o privire de dorinţă înspre vreuna dintre ele, stăpânul meu o lua de mână şi, înfăţişând-o celui care o dorea, îi spunea acestuia:

— O, doamne al meu, îndatorează-mă luând-o în casa ta pe roaba aceasta.

Şi-aşa, toţi care îl cunoşteau îi ajungeau prieteni. Şi nu i se mai spunea decât Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpânul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care beteşugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neaşteptate, aducând cu el o copilandră proaspătă. Şi beduinul avea un chip luminat de beţie şi de mulţumire, şi nişte ochi pătimaşi în care ardea un foc fără de pereche. Şi veni de şezu lângă mine, şi îmi zise:

— Ya Hassan Abdallah, vreau să cânt! Tu nu mi-ai auzit până acuma glasul. Ia ascultă!

Şi, luându-mă de mână, începu să cânte stihurile acestea, cu un glas vrăjit, legănând din cap:

Vino, copilă! E un înţelept
Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viaţa, şi o poartă-n piept.
Habotnicii să-şi bea habotnicia

Cu apă goală – tu să-mi torni din plin
Din vinul care schimbă în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Până-am să-mi pierd şi minţile deplin,
Ci bea tu mai întâi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adânc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i niciun martor care să ne vadă,
Doar portocalii ce-şi trimit prin vânt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Şi apele doar, care curg râzând…
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cânte,
Şi-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încât şi filomelele înfrânte
Să tacă şi să-şi pară de prisos.
Hai, cântă-mi, scumpo, cântă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult!
Iar tu, în noaptea care-şi cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decât cum se deschide trandafirul
Şi inima mea cu fiori bătând.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubirel
Ah, scoate-ţi vălul, că numai eu sunt,
Alţi martori nu avem – poate doar luna
Şi poate doar tovarăşele ei.
Apleacă-ţi fruntea şi mă lasă-ntruna
Să ţi-o sărut! Şi lasă-mă, de vrei,
Şi ochii mari să ţi-i sărut, şi gura,
Şi sânu-ţi alb ca neaua să-l sărut.
Ah, fără teamă-apleacă-ţi lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Şi-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrăţişare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, şi mai întâi de toate,

Ascunde-te după iaşmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aş mai scăpa de ochiul lui gelos.

Şi, după ce cântă astfel, beduinul, stăpânul meu scoase un oftat adânc de fericire, îşi lăsă capul pe pieptul meu şi păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din braţele lui, ca să nu-i tulbure tihna, şi se trase la o parte binişor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l acopăr şi să-i sprijin capul pe o pernă; şi atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase; şi mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, şi văzui că îşi dăduse sufletul ca un fericit, surâzând vieţii! Aibă-l Allah întru mila sa!

Eu atunci, cu inima strânsă de pieirea stăpânului meu, care, cu toate câte-au fost, totdeauna se dovedise faţă de mine plin de blândeţe şi de bunăvoinţă, şi uitându-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua când îl întâlnisem, poruncii să i se facă o înmormântare împărătească, îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprâncenele, îi cănii genele şi îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pânzuindu-l în loc de giulgiu cu o pânză minunată ce fusese ţesută pentru un sultan de-al Persiei, şi îl aşezai într-o raclă făcută din lemn de aloe învrâstat cu aur.

După care chemai pe toţi prietenii pe care stăpânul meu şi-i făcuse cu dărniciile lui; şi poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcaţi toţi cu haine pe potriva împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Şi, după ce alaiul se alcătui, pornirăm înspre mecet. Şi o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoţând ţipete de jale şi fluturându-şi basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cântând *suralele* cele sfinte, la care mulţimea răspundea pe rând: „Nu este alt dumnezeu decât unul Allah! Şi Mahomed este trimisul lui Allah!” Şi toţi musulmanii întâlniţi în cale se înghesuiau să vină şi să ajute la ducerea raclei, fie şi măcar numai atingând-o cu mâna. Şi îl îngroparăm, în vuietul plânsetelor unui întreg norod. Şi poruncii să se junghie pe mormântul lui o turmă întreagă de oi şi de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datorinţa faţă de răposatul meu stăpân, şi după ce şezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca să încep a pune rânduială în treburile moştenirii. Şi grija cea dintâi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea

dacă se mai află în el praful de pucioasă roşie. Ci nu găsii acolo decât puţinul care se mai vede şi acum, şi pe care îl ai sub ochi, o, doamne al vremilor! Întrucât stăpânul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădise pe tot, preschimbând în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puţinul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogăţească şi pe cel mai mare dintre împăraţi. Şi nu eram deloc îngrijorat în privinţa aceasta. Şi, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogăţii, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să ştiu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpânul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învăţase să buchisesc literele talismanice. Şi îl desfăcui şi-l cercetai. Şi-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ţi le spun într-o zi, însuşirile prielnice şi neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Şi pricepui că beduinul nu mă cumpărase şi nu mă luase cu el decât ca să ocolească amarnicele însuşiri ale celor două chei, cheia de aur şi cheia de argint, abătând asupra mea puterile lor cele rele. Şi trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului – asupra-i fie rugăciunea şi pacea! – ca să nu-l blestem pe beduin şi să nu scuip pe mormântul lui.

Încât nu mai zăbovii să scot de la brâu cele două chei afurisite şi, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncai într-un ceaun şi aprinsei focul spre a le topi şi a le face să piară pe veci. Şi, totodată, începui să caut cele două chei – cheia slavei şi cheia înţelepciunii şi a fericirii. Ci degeaba scotocii palatul tot până în cele mai ascunse unghere, că nu le găsii. Şi mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi patra noapte

Spuse:

…Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta şi nădăjduiam că nimicind cele două chei aducătoare de rău am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, şi pe când înteţeam focul, spre a uşura topirea care nu se făcea atâta de repede pe cât aş fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupra-mi şi mă târâră dinaintea stăpânului lor.

Şi califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că ştia că eu cunosc taina alchimiei, şi că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc şi lui, şi să-l fac să

se bucure de ea. Ci eu, ştiind, vai! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de ştiinţă împotriva dreptăţii şi pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, până peste măsură de mânios, puse să fiu legat în lanţuri şi mă aruncă în temniţa cea mai întunecată. Şi, totodată, puse să fie pustiit şi dărâmat tot palatul nostru, din creştet până în temelie, şi se făcu stăpân pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum şi cele câteva grăunţe de pulbere roşie. Şi îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit şeic, care îl aduse acum între mâinile tale, o, doamne al vremilor. Şi în fiecare zi califul poruncea să fiu pus la schingiuri, nădăjduind că aşa are să dobândească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Şi vreme de ani şi ani am trăit aşa, aşteptându-mi de la moarte slobozenia.

Şi-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniştit, întrucât prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui şi întrucât pot să mă apropii de cel mai drept şi de cel mai mare dintre sultani!

După ce ascultă povestea aceasta a bătrânului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jeţul său şi îl sărută pe moşneag, strigând:

— Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea şi să aline năpastele!

Şi îl căftăni numaidecât pe Hassan Abdallah în slujba de mare vizir, şi îl îmbrăcă cu chiar mantia sa împărătească. Şi îl trecu în grija vracilor cei mai iscusiţi din împărăţie, ca aceştia să ajute la zviduirea sa. Şi porunci diecilor cei mai îndemânatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, şi să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăţiei.

După care, încredinţat întru totul de însuşirile sulfului cel roşu, califul vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Şi porunci să fie aduse şi să fie puse la topit, în nişte cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb; şi aruncă peste ele sulful cel roşu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le şoptea bătrânul Hassan Abdallah. Şi numaidecât tot plumbul se preschimbă în aur străcurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Şi se gândi să dureze o moschee care să nu-şi aibă asemuirea în toate ţările musulmane. Şi chemă pe arhitecţii cei mai vestiţi din împărăţia lui, şi le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua

seama la greutăţile zidirii ori la gândul grămezilor de bani cât ar putea să coste. Şi arhitecţii aşternură la poalele unei coline care se ridica deasupra cetăţii un pătrat uriaş cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părţi ale zării. Şi în fiecare colţ puseră câte un turn îngemănat de minune, cu vârful împodobit cu un cerdac şi încununat cu o boltă de aur. Şi pe fiecare latură a moscheii ridică un şir de pilaştri pe care se sprijineau nişte arcuituri mărunte, vârtoase, dar bortelite dulce, şi-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Şi, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atâta de uşoară şi de înalt durată, de părea că stă fără niciun fel de sprijin între cer şi pământ. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalţ de culoarea cerului, şi presărat cu stele de aur. Şi nişte marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sidef cu mărgăritare şi gemme scumpe. Iar stâlpii şi arcuiturile fură acoperite cu *surale* din *Coran* întreţesute, sculptate şi zugrăvite în culori alese. Şi, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nicio bucăţică de lemn. Şi şapte ani întregi şi şapte mii de oameni şi şapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiţi pentru săvârşirea acelei moschei. Şi fu numită Moscheea sultanului Mohammad ben-Theilun. Şi cu numele acesta este cunoscută şi în zilele noastre.

În ceea ce îl priveşte pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme îşi dobândi iarăşi sănătatea şi puterile şi trăi, cinstit şi slăvit, până la vârsta de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai ştiutor! Că el singur este fără de moarte!

Iar Şeherezada, după ce istorisi astfel povestea aceasta, tăcu. Şi sultanul Şahriar zise:

— Hotărât, nimeni nu poate să scape de ursita lui! Ci, o, Şeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Şeherezada spuse:

— Să mă ierte Măria Ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ţi povestesc numaidecât povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc*, scoasă din *Divanul năzbâtiilor uşuratice şi al înţelepciunii vesele* al şeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care copere-l Allah cu îndurarea sa şi aibă-l întru mila lui!

DIVANUL NĂZBÂTIILOR UŞURATICE ŞI AL ÎNŢELEPCIUNII VESELE

Papucii care nu se mai prăpădesc

Se povesteşte că a fost odată la Cairo un neguţător de leacuri, pe nume Abu-Cassem El-Tamburi, care ajunsese de pomină pentru zgârcenia lui. Or, măcar că Allah îl dăruise cu bogăţie şi cu spor la alişverişuri, el trăia şi se îmbrăca aidoma cu cel mai milog cerşetor; iar hainele pe care le purta nu mai erau decât nişte plotoage şi nişte zdrenţe; iar turbanul lui era atâta de vechi şi atâta de jegos, încât nu se mai putea ghici ce culoare avusese vreodată; ci, dintre toate lucrurile lui, mai cu seamă papucii îi arătau cărpănoşenia; întrucât nu numai că erau ferecaţi cu nişte cuie mari, şi trainici ca un car de luptă, cu nişte pingele mai vârtoase decât o căpăţână de hipopotam, şi peticite de mii de ori, şi cu căputele atâta de cârpite, încât, de douăzeci de ani de pe când papucii fuseseră papuci, cei mai iscusiţi cârpaci şi peticari din Cairo îşi irosiseră toată priceperea spre a mai îmbina între ele rupturile. Şi, după atâta meştereală, papucii lui Abu-Cassem ajunseseră atâta de grei, încât de mult trecuseră în zicale în tot Egiptul; întrucât, atunci când cineva vroia să spună că un lucru este greu, papucii aceia erau totdeauna luaţi ca măsură. Aşa, dacă un oaspete cam zăbovea în casa gazdei, se zicea despre el: „Are sângele greu ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori dacă vreun dascăl de şcoală, din soiul dascălilor de şcoală zăticniţi de dăscăleală, vroia să se arate plin de minte, se zicea despre el: „Izgonit fie Cel-Rău! Ăsta are mintea grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când vreun hamal era covârşit de greutatea poverii, ofta şi zicea: „Bătu-l-ar Allah pe stăpânul poverii acesteia! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când prin vreun harem vreo bătrână din soiul cel afurisit al bătrânelor posomorâte vroia să le oprească pe soţiile cele tinere ale stăpânului să se veselească între ele, se zicea: „Chiorî-o-ar Allah pe pacostea asta! E grea ca papucii lui Abu-Cassem.” Ori dacă vreo mâncare mai amarnică pica greu şi stârnea furtuna în lăuntrurile pântecului, se zicea: „Mântui-m-ar Allah! Afurisita

asta de mâncare este grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Şi, tot aşa, în toate împrejurările când greimea îşi arăta greutatea.

Or, într-o zi, după ce încheie o daraveră mai mănoasă ca de obicei, Abu-Cassem se simţi năpădit de o voioşie aparte. Încât, în loc să dea şi el vreun aldămaş, mai mare ori mai mic, după datina negustorilor când Allah îi ajută să izbândească un târg, găsi mai de folos să se ducă să facă o scaldă la hammam, unde, de când ţineau oamenii minte, nu-i călcase piciorul. Şi, încuindu-şi prăvălia, porni înspre hammam, luându-şi papucii la spinare, în loc să-i încalţe; căci de multă vreme tot aşa făcea, spre a-i ocroti să nu se prăpădească. Şi, ajungând la hammam, îşi puse papucii pe prag, laolaltă cu toate încălţările ce se aflau rânduite acolo, cumu-i obiceiul. Şi intră să se scalde.

Or, pielea lui Abu-Cassem era atâta de bătucită de jeg, încât băieşii care îl frecară şi masagiii avură de trudit peste măsură până să-i dea de hac; şi nu izbutiră decât înspre sfârşitul zilei, când toţi cei care veniseră să se îmbăieze plecaseră de mult. Şi Abu-Cassem putu într-un sfârşit să iasă din hammam, şi îşi căută papucii; ci papucii nu se mai aflau unde îi lăsase, iar în locul lor era o pereche de iminei frumoşi, făcuţi dintr-o piele galbenă ca lămâia. Şi Abu-Cassem îşi zise: „Fără de nicio îndoială că Allah mi i-a trimis, acela carele ştie că de mult tânjesc să-mi cumpăr unii ca aceştia. Ori poate că i-o fi schimbat careva cu ai mei, din greşeală!” Şi, plin de bucurie că se vedea astfel cruţat de a-şi mai cumpăra alţii, îi luă şi plecă.

Or, imineii cei de piele turungie erau papucii cadiului, care se mai afla încă în hammam. Iar în ce priveşte papucii lui Abu-Cassem, apoi pe aceştia omul însărcinat cu paza încălţărilor, văzând scârboşeniile acelea care duhneau de împuţeau intrarea de la hammam, se repezise să-i ia şi să-i ascundă într-un ungher. Pe urmă, când ziua se sfârşise şi când ceasul lui de veghe se împlinise, paznicul plecase, fără a-şi mai aduce aminte să-i pună la loc.

Încât, atunci când cadiul îşi isprăvi îmbăiatul, slujitorii de la hammam, zorind la poruncile lui, îi căutară zadarnic imineii, şi, până la urmă, găsiră într-un colţ papucii cei de pomină, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Şi o luară la fugă după el şi, ajungându-l, îl întoarseră la hammam, cu dovada furtişagului pe umăr. Şi cadiul, după ce îşi luă ceea ce era al lui, porunci să i se dea lui Abu-Cassem îndărăt papucii şi, cu toate împotrivirile lui, îl trimise la închisoare. Şi Abu-Cassem, ca să nu moară în temniţă, trebui, măcar că fără inimă bună, să se arate darnic la bacşişuri cu

caraliii şi cu cavazii de la agie; întrucât toţi ştiindu-l că era tot atâta de putred de bani pe cât era de otrăvit de zgârcenie, nu-l socotiră izbăvit cu una cu două.

Şi Abu-Cassem putu, în felul acesta, să iasă din închisoare; ci, păcurit şi înciudat peste măsură, şi socotind că papucii-s pricina nenorocirii lui, dete fuga şi-i aruncă în Nil, ca să scape de ei.

Or, peste câteva zile, nişte pescari, trăgându-şi cu mare caznă năvodul mai greu ca de obicei, găsiră în năvod papucii, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Şi văzură, plini de mânie, că grămada de cuie cu care erau împodobiţi le rupsese ochiurile năvodului. Şi se duseră la dugheana lui Abu-Cassem şi zvârliră papucii năprasnic înlăuntru, blestemându-l pe stăpânul lor. Iar papucii, aruncaţi prea tare, izbiră şipurile cu apă de trandafir şi cu alte ape ce se aflau pe rafturi, şi le răsturnară, spărgându-le într-o puzderie de cioburi.

La priveliştea aceea, jalea lui Abu-Cassem ajunse până peste poate, şi amărâtul de el strigă:

— A, papuci blestemaţi, vă ţineţi de fundul meu! Da nu mult aveţi să-mi pricinuiţi voi necazuri!

Şi îi ridică de pe jos şi se duse în grădină şi se apucă să sape o groapă în care să-i astruce. Da un vecin, care avea un dinte împotriva lui, găsi prilejul să se răzbune şi dete fuga numaidecât să-l vestească pe valiu că Abu-Cassem dezgropa de zor la o comoară, în grădină. Iar valiul, ştiind bogăţia şi zgârcenia neguţătorului de leacuri, nici nu puse vreun pic la îndoială ştirea aceea, şi trimise numaidecât străjerii să-l înşface pe Abu-Cassem şi să-l aducă dinaintea sa. Şi amărâtul de Abu-Cassem degeaba se tot jură că nu găsise niciun fel de comoară, şi că numai vroise să-şi îngroape papucii, valiul nu vroi să creadă nicidecum un lucru atâta de ciudat şi atâta de potrivnic cu zgârcenia de pomină a celui zeberit; şi, întrucât la valiul acela totul, orice-ar fi fost, se măsura în bani, îl sili pe păcuritul de Abu-Cassem, spre a-şi dobândi slobozenia, să-i verse o grămadă de bănet. Iar Abu-Cassem, slobozit după această probozeală amarnică…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi cincea noapte

Spuse:

…Iar Abu-Cassem, slobozit după această probozeală amarnică, luându-şi papucii, se jurui că are să se descotorosească de ei cu orice preţ. Şi rătăci multă vreme, chibzuind la calea de izbândă cea mai bună şi, până la urmă, hotărî să se ducă şi să-i arunce într-o gârlă departe, undeva în câmp. Şi socoti că de data aceasta nu are să mai audă nicio pomeneală despre ei. Ci vroi soarta ca apa gârlei să ducă papucii până la un scoc de moară, unde ierecul acela făcea să se învârtească roţile. Iar papucii se prinseră în roţi şi le dezgărdinară, smucindu-le din şleaul lor. Iar stăpânii morii se repeziră să dreagă stricăciunea şi văzură că pricina se datora papucilor cei mari, pe care îi găsiră înţepeniţi în dinţii roţilor, şi pe care îi cunoscură numaidecât a fi papucii lui Abu-Cassem. Şi amărâtul de neguţător de leacuri fu aruncat iarăşi în temniţă şi osândit de data aceasta să plătească nişte daune mari stăpânilor morii, pentru paguba pe care le-o pricinuise. Şi, pe deasupra, mai trebui să plătească şi nişte bacşişuri straşnice, spre a-şi dobândi iarăşi slobozenia. Şi, totodată, i se dădură şi papucii îndărăt.

Atunci, până peste poate de uluit, se duse acasă şi, suindu-se pe terasă, se propti în coate şi se porni să cugete adânc la ce-i mai rămânea de făcut. Şi pusese papucii nu departe de el, pe terasă; ci se întorsese cu spatele înspre ei, ca să nu-i mai vadă. Şi, tocmai în clipita aceea, un câine de-al vecinilor văzu papucii şi, repezindu-se de pe terasa stăpânilor lui pe terasa lui Abu-Cassem, luă în gură unul dintre papuci şi începu să se joace cu el. Şi, din zbeaga câinelui, papucul sări deodată cât colo, şi soarta cea blestemată îl prăvăli de pe terasă drept în capul unei babe care trecea pe uliţă. Şi greutatea de pomină a papucului feruit din belşug o strivi pe babă, făcând-o să-şi amestece lungimea cu lăţimea. Iar rudele babei cunoscură papucul lui Abu-Cassem şi se duseră cu jalba la cadiu, cerând preţul pentru sângele rudei lor, sau moartea lui Abu-Cassem. Şi bietul de el fu silit să plătească preţul sângelui, după pravilă. Şi, pe deasupra, trebui să mai plătească şi nişte bacşişuri grase caraliilor şi cavazilor de la agie.

De data aceasta însă hotărârea lui era luată. Se întoarse prin urmare acasă, luă cei doi afurisiţi de papuci şi, venind iarăşi la cadiu, ridică amândoi papucii deasupra capului şi strigă cu o dârzenie ce-i făcu să izbucnească în râs şi pe cadiu şi pe martori şi pe toţi cei care se brodiseră de faţă:

— O, domnia ta cadiule, iacătă pricina belelelor mele!

Şi-n curând am să ajung să cerşesc prin curţile de pe la moschei. Mă rog, dar, să te miluieşti a da o poruncă prin care să se adeverească precum că Abu-Cassem nu mai este stăpânul acestor papuci, că îi dă cu legată cui o

vrea să-i ia şi că el, Abu-Cassem, nu mai este răspunzător de pacostele pe care au să le mai pricinuiască pe viitor!

Şi, după ce spuse acestea, aruncă papucii în mijlocul sălii de judecată şi o rupse la fugă în picioarele goale, în vreme ce toţi cei de faţă, de-atâta râs, se prăbuşiră pe spate. Ci Allah ştie mai bine!

Bahlul, măscăriciul lui Al-Raşid

Cică emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid, avea un măscărici, care trăia la el la sarai şi care avea sarcina de a-l înveseli pe calif în ceasurile sale de inimă rea. Şi pe măscăriciul acela îl chema Bahlul-cel-înţelept. Iar califul îi zise într-o zi:

— Ya Bahlul, ştii tu cumva câţi nebuni sunt în Bagdad?

Şi Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, înşiruirea ar fi cam lungă!

Iar Harun zise:

— Îţi dau în seamă s-o întocmeşti. Şi aştept să fie întocmai!

Iar Bahlul scoase din gâtlej un hohot lung de râs. Şi califul îl întrebă:

— Ce-i cu tine?

Iar Bahlul spuse:

— O, doamne al meu, eu sunt vrăjmaş pe orice trudă care osteneşte. Drept care, spre a te mulţumi, am să mă apuc pe dată să întocmesc o socoteală de înţelepţii câţi se află în Bagdad! Întrucât asta-i o trudă care nu-mi va cere mai multă vreme decât atâta cât să beau o gură de apă. Şi, cu socoteala asta, care o să fie tare scurtă, tu ai să ştii, pe Allah! şi câţi smintiţi se află în cetatea de scaun a împărăţiei tale!

Şi tot Bahlul acesta, aşezându-se într-o zi în jeţul califului, a căpătat din partea uşarilor, pentru neobrăzarea aceea, o ploaie de lovituri de băţ. Iar ţipetele înfricoşătoare pe care le-a scos el în împrejurarea aceea au stârnit tot saraiul şi l-au adus acolo până şi pe calif. Iar Harun, văzându-şi măscăriciul cum plângea cu lacrimi fierbinţi, s-a apucat să-l aline. Ci Bahlul i-a spus:

— Of, o, emire al drept-credincioşilor, durerea mea-i fără de alinare, întrucât nu pe mine mă plâng, ci pe stăpânul meu calif! Că dacă iacătă eu căpătai atâtea lovituri numai pentru că am şezut o clipită în jeţul lui domnesc, ce potop are să-l pască pe el care şade de-atâta amar de ani!

Şi iarăşi tot Bahlul a fost atâta de înţelept, încât să-i fie greaţă de însurătoare. Iar Harun, spre a-i juca un renghi afurisit, l-a pus să se însoare cu de-a sila cu o fetişcană dintre roabele sale, încredinţându-l că fata are să-l fericească şi că el, Harun însuşi, se pune chezaş pentru aceasta. Iar Bahlul fu nevoit să se supună vrând-nevrând şi intră în odaia de nuntă unde îl aştepta tânăra-i nevastă, care era de o frumuseţe fără de cusur. Ci nici nu se întinsese bine lângă ea, că şi sări deodată cu spaimă şi o zbughi din odaie, de parcă l-ar fi alungat niscai vrăjmaşi nevăzuţi, şi o luă la fugă ca un nebun prin sarai. Iar califul, înştiinţat despre cele ce se petrecuseră, porunci să vină dinainte-i Bahlul şi îl întrebă cu glas aspru:

— Pentru ce, o, afurisitule, i-ai făcut ruşinea asta soţiei tale?

Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, spaima este o boală fără de leac! Or, eu nu am, de bună seamă, nimica de ce s-o învinuiesc pe soţia pe care dărnicia ta mi-a dăruit-o, întrucât este frumoasă şi cuminte. Ci, o, doamne al meu, nici nu am intrat eu bine în patul de nuntă, că am şi auzit limpede o sumedenie de glasuri care ieşeau laolaltă din lăuntrul soţiei mele. Şi una îmi cerea o rochie, iar alta îmi cerea un iaşmac de mătase; una vroia nişte papuci, alta o hăinuţă cu horbote, iar cealaltă alte lucruri iarăşi. Eu, atunci, n-am mai putut să-mi stăpânesc spaima şi, în ciuda poruncilor tale şi a nurilor fetei, am luat-o la fugă cât mă ţineau călcâiele, de frică să nu ajung încă şi mai nebun şi mai amărât decât sunt!

Şi tot Bahlul nu a vroit într-o zi să primească un dar de o mie de dinari cu care, de două ori, l-a îmbiat califul. Şi, întrucât califul, nedumerit până peste măsură de atâta nelăcomie, îi cerea lămuriri, Bahlul, care şedea jos, cu un picior întins şi cu celălalt strâns, se mulţumi drept orice răspuns să întindă, destul de neobrăzat, dinaintea califului Al-Raşid, amândouă picioarele deodată. Şi, văzând obrăznicia aceea nemaipomenită şi lipsa de cuviinţă faţă de calif, căpetenia hadâmbilor dete să-l înşface şi să-l pedepsească; ci Al-Raşid îl opri cu un semn, şi îl întrebă pe Bahlul care-i pricina unei atare uitări a bunei-cuviinţe. Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, dacă aş fi întins mâna ca să iau darul tău, mi-aş fi pierdut pe veci slobozenia de a-ţi întinde picioarele!

Şi, într-un sfârşit, tot Bahlul, intrând într-o zi în cortul lui Al-Raşid, care se întorsese de la un război, îl găsi pe calif însetoşat şi cerând cu strigăte amarnice un pahar cu apă. Iar Bahlul dete fuga de-i aduse un pahar cu apă proaspătă şi, arătându-i-l, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie să-mi spui, înainte de a bea, cu ce preţ ai fi plătit paharul acesta cu apă, dacă, din întâmplare, nu s-ar fi găsit ori ar fi fost anevoie să se capete?

Şi Al-Raşid spuse:

— De bună seamă că aş fi dat, ca să-l am, jumătate din împărăţia mea!

Iar Bahlul zise:

— Acuma bea-l, şi Allah să-l umple cu desfătare în inima ta!

Şi, după ce califul sfârşi de băut, Bahlul îi zise:

— Şi dacă, o, emire al drept-credincioşilor, acuma, că l-ai băut, paharul acesta nu ar vroi să mai iasă din trupul tău, din pricina vreunei zăpreli în preacinstita-ţi băşică, la ce preţ ai plăti leacul care l-ar făcea să iasă?

Şi Al-Raşid răspunse:

— Pe Allah! mi-aş da atunci toată împărăţia în lung şi-n lat!

Iar Bahlul, mohorându-se dintr-odată, spuse:

— O, doamne al meu, unei împărăţii care nu trage în cumpănă mai mult decât un pahar cu apă ori decât o ţâşnitură de ud, nu ar trebui să i se închine toate grijile pe care ţi le dă şi toate războaiele scăldate în sânge pe care ni le pricinuieşte!

Şi Harun, auzind acestea, începu să plângă.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Chemarea la pace peste tot pământul

Se povesteşte că un preacinstit şeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o tare frumoasă poiată pe care o îngrijea cu toată luarea-aminte şi care era bine împodobită şi cu orătănii de parte bărbătească şi cu orătănii de parte femeiască, şi care îi dedeau şi ouă frumoase şi nişte pui minunaţi buni de mâncat. Or, printre păsările de parte bărbătească, şeicul avea şi un cocoş mare şi minunat, cu glas limpede, cu pene strălucite şi aurite, şi care, peste însuşirile frumuseţii de pe dinafară, mai era dăruit şi cu agerime, cu înţelepciune şi cu pricepere la treburile lumeşti, la schimbările de vreme şi la chiţibuşurile vieţii. Şi era plin de dreptate şi de grijă cu soţiile lui, şi îşi îndeplinea datoriile faţă de ele pe cât de vrednic, pe atâta de nepărtinitor, ca să nu lase zâzania să le intre în inimi şi ura în priviri. Şi era dat de pildă pentru toată gloata din curtea de păsări, ca soţ, ca putere şi ca bunătate. Iar stăpânul său îi pusese numele de Glasul-Zorilor.

Or, într-o zi, pe când soţiile lui îşi vedeau de puişori şi îşi dichiseau penele, Glasul-Zorilor ieşi să cerceteze pământurile gospodăriei. Şi, tot minunându-se de câte vedea, scormonea şi ciugulea ba ici, ba colo, pe măsură ce da în drumul lui de boabe de grâu, sau de orz, sau de porumb, sau de sesam, sau de hrişcă, sau de mei. Şi, târât de găselile şi de căutările lui mai departe decât ar fi vrut, se văzu de la o vreme dincolo de marginile satului şi ale gospodăriei, şi singur cu totul într-un loc sălbatic pe care nu-l mai văzuse vreodată. Şi degeaba se tot uită el ba la dreapta, ba la stânga, că nu zări nicio faţă de prieten şi nicio făptură cunoscută. Şi începu să se simtă tulburat şi scoase câteva ţipete scurte, de îngrijorare. Şi în vreme ce se pregătea să facă drum întors…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi şasea noapte

Spuse:

…Şi în vreme ce se pregătea să facă drum întors, iacătă că privirea îi căzu pe un vulpan care, de departe, venea înspre el alergând în copci mari. Şi, văzând aşa, începu să tremure pentru viaţa sa, dete dosul înspre duşman, îşi luă vânt din toate puterile aripilor întinse şi izbuti să ajungă pe creasta unui zid dărăpănat, unde nu avea decât numai atâta loc cât să-şi pună picioarele, şi unde vulpanul nu putea să-l ajungă în niciun chip.

Şi vulpanul se opri cu sufletul la gură sub zid, adulmecând şi scheunând. Ci văzând că nu are nicio putinţă de a se căţăra până la pasărea dorurilor sale, ridică înspre ea capul şi îi zise:

— Pacea fie asupra-ţi, o, chip de bunăvestire, o, fratele meu, o, tovarăşe minunat!

Ci Glasul-Zorilor nu-i întoarse salamalecul şi nu se înduplecă nici măcar să se uite la el. Iar vulpanul, dacă văzu aşa, îi spuse:

— O, prietene al meu, o, gingaşule, o, frumosule, pentru ce nu vrei nici măcar să-mi faci hatârul unei bineţi ori al unei priviri, când eu aş dori atâta să-ţi dau o veste mare?

Ci cocoşul, prin tăcerea lui, se scutură de toate vorbele acelea dulci şi de toate ispitele, iar vulpanul urmă:

— Ah, fratele meu, dacă ai şti ce ştire sunt trimis să-ţi aduc, te-ai da jos cât mai iute să mă îmbrăţişezi şi să mă săruţi pe gură!

Ci cocoşul se făcea mai departe n-aude n-avede şi, fără a-i răspunde nimic, se uita în zare, cu nişte ochi rotunzi şi nemişcaţi. Iar vulpanul urmă:

— Află, dar, o, fratele meu, că sultanul animalelor, care-i Măria Sa Leul, şi sultanul păsărilor, care-i Măria Sa Vulturul, s-au întâlnit de curând în inima unei poieni înverzite, împodobite cu flori şi cu izvoare, şi au adunat împrejurul lor pe trimişii tuturor jivinelor zămislite de Allah – şi tigri, şi hiene, şi leoparzi, şi râşi, şi pantere, şi şacali, şi antilope, şi lupi, şi iepuri, şi dobitoace de pe lângă casa omului, şi şoimi, şi ereţi, şi ciori, şi porumbei, şi turturele, şi prepeliţe, şi potârnichi, şi orătănii, şi toate păsările. Şi cei doi împăraţi ai noştri, când solii tuturor supuşilor s-au aflat dinaintea lor, au dat de ştire, cu ucaz domnesc, că de-acuma înainte, peste tot întinsul pământului cel locuit, au să domnească stăpâne tihna, frăţia şi buna-învoire; şi că numai preţuirea, prietenia, tovărăşia şi dragostea au să fie simţămintele îngăduite între neamurile jivinelor din pădure, ale dobitoacelor de pe lângă casa omului şi ale păsărilor; că uitarea trebuie să se aştearnă peste vechile vrăjmăşii şi peste urile dintre neamuri; şi că fericirea tuturora şi a fiecăruia în parte este ţinta înspre care trebuie să tindă toate strădaniile. Şi au hotărât că oricine va încălca starea aceasta de lucruri va fi adus fără de zăbavă dinaintea judeţului cel mare şi va fi judecat şi osândit fără de milă. Şi mi-au dat slujba de crainic al proaspătului ucaz, şi mi-au dat în seamă să mă duc să vestesc peste tot pământul hotărârea adunării, cu porunca de a însemna numele tuturor care vor cârti, spre a fi osândiţi pe măsura răzvrătirii lor. Şi, o, cocoşule, fratele meu, drept aceea mă vezi tu acum la temelia acestui zid pe care te-ai cocoţat, întrucât eu, într-adevăr, eu, cu chiar ochii mei, eu şi nu altul, sunt trimisul, solul, crainicul şi împuternicitul cu puteri depline al stăpânilor şi domnilor noştri. Şi, pentru aceasta, adineauri, te-am întâmpinat cu urarea de pace şi cu vorbele prieteniei, o, fratele meu!

Şi-aşa! Ci cocoşul, fără să ia aminte la toată poliloghia aceasta mai mult decât dacă n-ar fi înţeles nimic, se uita mai departe în zări, cu o înfăţişare nepăsătoare, şi cu nişte ochi rotunjiţi şi pieriţi, pe care îi închidea din când în când, legănând din cap. Iar vulpanul, cu inima arsă de dorul de-a ronţăi prada aceea dulce, urmă:

— O, fratele meu, pentru ce nu vrei să mă cinsteşti cu un răspuns, ori să catadicseşti a-mi spune măcar un cuvânt, ori numai să-ţi coborî privirile înspre mine, care-s trimisul sultanului nostru Leul, stăpânul jivinelor, şi al sultanului vostru Vulturul, stăpânul păsărilor? Or, îngăduie-mi a-ţi aduce aminte că, dacă stăruieşti în tăcerea ta faţă de mine, am să fiu nevoit să spun

lucrul acesta sfatului; şi tare mă tem că ai să cazi sub pedeapsa legii celei noi, care este neînduplecată în dorinţa de a statornici pacea peste întreg pământul, chiar cu primejdia de-a omorî jumătate din vieţuitoare. Te rog, aşadar, pentru ultima oară, o, fratele meu cel chipeş, să-mi spui măcar pentru ce nu vrei să-mi răspunzi!

Atunci cocoşul, care până aci se înţepenise într-o nepăsare mândră, întinse gâtul şi, plecându-şi capul pe-o parte, îşi coborî privirea ochiului său din dreapta înspre vulpan, şi spuse:

— O, fratele meu, chiar că vorbele tale sunt asupra capului şi asupra ochilor mei, şi te cinstesc în inima mea ca pe un trimis, şi ca pe un pristav, şi ca pe un crainic, şi ca pe un împuternicit, şi ca pe un sol al stăpânului nostru Vulturul. Ci, dacă nu ţi-am răspuns, să nu care cumva să crezi că am făcut-o din sfruntare ori din răzvrătire ori din orice alt simţământ vinovat, o, nu! pe viaţa ta! am făcut-o numai şi numai pentru că eram tare tulburat de ceea ce vedeam şi încă mai văd în depărtare, colo jos, înaintea mea!

Şi vulpanul întrebă:

— Allah fie cu tine, o, fratele meu! Da ce vedeai şi ce încă mai vezi acolo? Alungat fie Cel-Viclean! Nimica de rău, nădăjduiesc, ori nimica dăunător?

Iar cocoşul întinse iarăşi încă şi mai mult gâtul, şi spuse:

— Cum, o, fratele meu, tu nu zăreşti ceea ce zăresc eu, cu toate că Allah a pus deasupra preacinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, măcar că oleacă ciacâri – fie zis fără a te simţi jignit!

Iar vulpanul întrebă cu îngrijorare:

— Da spune-mi odată, ce zăreşti, rogu-mă ţie! Că eu nu-ş’ ce am astăzi la ochi, măcar că nu mă ştiu nicidecum zbanghiu – fie zis fără a te supăra!

Iar cocoşul Glasul-Zorilor spuse:

— Păi iacătă, văd cum se ridică un nor de pulbere, şi văd în văzduh un stol de şoimi de vânătoare într-un cerc rotitor!

Iar vulpanul, la vorbele acelea, începu să tremure şi întrebă, până peste poate de îngrijorat:

— Asta-i tot ce zăreşti, o, chip vestitor de bine? Da pe jos nu vezi nimica gonind?

Iar cocoşul îşi aţinti îndelung privirea în zare, răsucindu-şi capul şi pe dreapta şi pe stânga şi, până la urmă, spuse:

— Da! văd ceva cu patru picioare gonind pe jos, cu nişte labe sprintene, lung, subţire, cu un cap micuţ şi ascuţit, şi cu nişte urechi clăpăuge. Şi vine iute înspre noi!

Iar vulpanul, tremurând din toate mădularele, întrebă:
— Au nu-i un ogar ceea ce vezi tu, o, fratele meu? Allah să ne apere!
Iar cocoşul spuse:
— Nu ştiu dacă este un ogar, întrucât eu încă nu am văzut asemenea dihanie şi numai Allah ştie! Da sunt încredinţat, oricum, că e un câine, o, chipeşule!
Când auzi cuvintele acestea, vulpanul strigă:
— Sunt silit, o, fratele meu, să-mi iau rămas-bun de la tine!
Şi, rostind acestea, dete dosul şi îşi aruncă picioarele în vânt, încredinţându-se Maicii-Scăpării. Iar cocoşul strigă după el:
— Hei, tu! Hei, tu! frate-al meu, mă dau jos, mă dau jos! De ce nu mă aştepţi?
Iar vulpanul zise:
— Păi, vezi tu, mie mi-e cam silă de câinele ogar, cu care nu sunt nici prieten, nici nimic!
Iar cocoşul urmă:
— Ci, o, chip al binecuvântării, nu-mi spuneai tu mai adineaori că vii ca trimis şi ca pristav din partea domnitorilor noştri, spre a vesti ucazul păcii între toate neamurile de pe pământ, aşa cum s-a hotărât în divanul tuturor trimişilor ginţilor noastre?
Iar vulpanul răspunse de foarte departe:
— Da, aşa e! Da, aşa e! o, fratele meu, cocoşule, numai că pramatia asta de ogar – bătu-l-ar Allah! — s-a ţinut să nu vină la divan, iar neamul lui nu şi-a trimis niciun sol, iar numele lui nu a fost rostit când s-au strigat numele ginţilor care au hotărât chemarea la pace peste tot pământul. Şi de aceea, o, cocoşule plin de gingăşie, dăinuie încă neprietenia între neamul meu şi neamul lui, şi vrăjmăşia între mine şi el! Ci Allah să te ţie bine sănătos, până ce m-oi întoarce!
Şi vulpanul, după ce grăi toate astea, pieri în depărtare. Iar cocoşul scăpă astfel de colţii duşmanului, mulţumită iscusinţei şi deşteptăciunii sale. Şi se grăbi să se dea jos de pe culmea zidului şi să se întoarcă la gospodăria şeicului, preamărindu-l pe Allah, carele îl aduse îndărăt în tihna poiatei sale. Şi le povesti numaidecât soţiilor şi vecinilor săi păcăleala pe care i-o trăsese asupritorului său din neam de neam. Şi toţi cocoşii din ogradă ridicară spre văzduhuri chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători izbânda Glasului-Zorilor.

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Brăcinarele înnodate

Se povesteşte că un sultan ca toţi sultanii şedea într-o zi în jeţul său, în mijlocul divanului, şi-i primea pe supuşii veniţi cu plângeri, când intră un şeic, grădinar de meserie, şi care purta pe cap un coş cu poame frumoase şi cu felurite legume, numai trufandale. Şi grădinarul sărută pământul dintre mâinile sultanului, şi chemă asupra Măriei Sale binecuvântarea cerului, şi îi dete în dar coşul cu trufandale. Iar sultanul, după ce îi răspunse la salamalec, îl întrebă:

— Da ce ai în coşul acela acoperit cu frunze, o, şeicule?

Iar grădinarul spuse:

— O, doamne al vremurilor, nişte legume proaspete şi nişte poame, din cea dintâi pârgă de pe pământurile mele, şi ţi le aduc ca trufandale!

Iar sultanul zise:

— Cu dragă inimă! Sunt primite!

Şi sultanul dete la o parte frunzele care fereau de deochi cele ce se aflau în coş, şi văzu că erau acolo şi nişte minunaţi castraveţi brobonaţi, şi bame tare ispititoare, şi banane, şi pătlăgele vinete, şi lămâi, şi felurite alte fructe, şi legume pretimpurii. Şi strigă:

— Maşallah!

Şi luă un castravete brobonat şi cronţăi din el cu mare poftă. Pe urmă spuse hadâmbilor să ducă totul la harem. Iar hadâmbii zoriră să îndeplinească porunca. Şi femeile, la rându-le, mâncară cu multă desfătare trufandalele acelea. Şi fiecare luă ceea ce vroi, firitisindu-se una pe alta şi spunând:

— Trufandalele din anul care vine să ne aducă sănătate şi să ne găsească tot bine şi frumoase!

Pe urmă împărţiră roabelor ce mai rămăsese în coş. Şi toate de-un gând spuseră:

— Pe Allah! trufandalele acestea sunt lucru rar! Şi trebuie numaidecât să-i dăm un bacşiş celui care ni le-a adus!

Şi îi trimiseră felahului, prin mijlocirea hadâmbilor, o sută de dinari de aur. Iar sultanul, tot aşa, fu mulţumit până peste măsură de castravetele cel brobonat pe care îl mâncase, şi mai adăugă şi el două sute de dinari de aur la darul soţiilor sale. Iar felahul căpătă astfel, pentru coşul lui plin de trufandale, trei sute de dinari de aur. Ci cu asta nu se isprăvi treaba, întrucât

sultanul, punându-i felurite întrebări despre rosturile pomăritului şi ale grădinăritului, şi despre încă alte multe, îl găsi a-i fi întru totul folositor şi îi plăcură răspunsurile; căci felahul avea o vorbă dulce, limba spornică, răspunsul pe buze, mintea rodnică, purtarea frumos şlefuită, şi graiul cuminte şi ales. Iar sultanul vroi să şi-l facă îndată tovarăş de ospeţe, şi-i spuse:

— O, şeicule, ştii cumva cum se ţine tovărăşie sultanilor?

Iar felahul răspunse:

— Ştiu.

Iar sultanul îi zise:

— Asta-i bine, o, şeicule! Întoarce-te degrabă în satul tău, să le duci alor tăi cele de care Allah ţi-a făcut parte astăzi, şi vino cât mai iute îndărăt la mine, spre a-mi fi de-acuma înainte tovarăş de ospeţie!

Şi felahul răspunse că ascultă şi că se supune şi, după ce duse alor lui cele trei sute de dinari de aur trimişi de Allah, se întoarse la sultan, care tocmai atunci se aşezase la cină. Şi sultanul îl pofti să şadă lângă el, dinaintea tablalei, şi să mănânce şi să bea cât o putea. Şi îl găsi încă şi mai plăcut decât întâia oară, şi îl îndrăgi de-a binelea, şi îl întrebă:

— De bună seamă că tu trebuie să ştii nişte poveşti frumoase de povestit şi de ascultat, o, şeicule?

Iar felahul răspunse:

— Aşa-i, pe Allah! Iar la noapte am să-i povestesc sultanului!

Şi sultanul, la vestea aceea, se învoioşi până peste poate şi se înfioră de mulţumire. Şi, spre a-i da tovarăşului său de ospăţ o dovadă de grijă şi de prietenie, porunci să vină din harem cea mai tânără şi cea mai frumoasă dintre însoţitoarele sultanei, o copilă fecioară şi pecetluită…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi şaptea noapte

Spuse:

…porunci să vină din harem cea mai tânără şi mai frumoasă dintre însoţitoarele sultanei, o copilă fecioară şi pecetluită, şi i-o dete în dar, măcar că şi-o pusese deoparte pentru sine, încă din ziua când fusese cumpărată, păstrându-şi-o ca pe o bucăţică aleasă. Şi puse la îndemâna celor doi proaspăt însurăţei un iatac frumos, în saraiul de lângă saraiul său, şi

îmbrăcat măreţ, şi dăruit cu toate cele de trebuinţă. Şi după ce le ură toate desfătările pe noapte, îi lăsă singuri şi se întoarse la haremul său.

Or, tinerica, după ce se dezbrăcă, aşteptă culcată să vină la ea noul ei stăpân. Iar şeicul grădinar, care în viaţa lui nici nu gustase, nici nu văzuse trup alb, rămase uluit de ceea ce văzu acum, şi îl preamări în inima lui pe acela carele a zămislit pielea albă. Şi veni lângă fată şi începu să se joace cu ea toate jocurile îndătinate într-o împrejurare ca aceea. Şi iacătă că, fără ca el să-şi dea seama nici cum, nici pentru ce, copilul cel moştenit de la tătâne-său nu vroi să ridice capul, ci rămase aţipit, cu un ochi fără de viaţă, şi bleojdit în jos. Şi grădinarul degeaba îl tot dojeni şi îl îmbărbătă, că el nu vroi să audă de nimic, şi rămase surd la toate îndemnurile, împotrivindu-se cu o neclintire şi o încăpăţânare fără de niciun înţeles. Şi bietul grădinar, până peste poate de nedumerit, strigă:

— Chiar că asta-i o treabă de-a mirărila!

Iar fata, cu gândul de-a trezi dorurile copilului, începu să şuguiască cu el, şi să-l dezmierde cu toate dezmierdările, şi să-l îndemne ba cu alintări, ba cu zgâlţâieli, ci nu izbuti neam să-l facă să se trezească. Şi, într-un sfârşit, strigă:

— O, stăpâne al meu, deie Allah să-şi desfăşoare sporul!

Şi, văzând că nimica nu slujea la nimica, zise:

— O, stăpâne al meu, mă cam socotesc că tu habar nu ai din ce pricină copilul-de-la-tătâne-tău nu vrea să se trezească!

El zise:

— Nu, pe Allah! habar nu am!

Ea spuse:

— Păi din pricină că stăpânul lui este înnodat la brăcinări!

El întrebă:

— Şi ce-i de făcut, o, preacinstito, ca să dezlegăm brăcinările acelea?

Ea spuse:

— Nu-ţi bate capul cu asta. Ştiu eu ce-i de făcut!

Şi se ridică pe clipă pe dată, luă nişte tămâie tare şi, aruncând-o într-o căţuie, începu să-l afume pe soţul ei, aşa cum se tămâiază trupul celor morţi, rostind:

— Allah să-i scoale pe cei morţi! Allah să-i scoale pe cei adormiţi!

Şi după asta, luă un ulcior plin cu apă şi începu să stropească pruncul-cel-moştenit, aşa cum se stropesc trupurile celor morţi înainte de a fi pânzuite cu giulgiul. Şi după ce îl scaldă aşa, luă o năframă de moselină şi îl învălui

pe copilul cel adormit, aşa cum se pânzuiesc morţii cu giulgiul. Şi după ce îndeplini toate aceste pregătiri îndătinate pentru o înmormântare prefăcută, tinerica le chemă pe roabele cele multe pe care sultanul le pusese în slujba ei şi a soţului ei; şi le arătă ce le arătă la bietul grădinar, care sta nemişcat, cu trupul pe jumătate acoperit cu năframa şi învăluit de un nor de tămâie. Şi, la priveliştea aceea, femeile, scoţând ţipete de veselie şi icnete de râs, o luară la fugă prin sarai povestind ceea ce văzuseră tuturor celor care nu văzuseră.

Or, dimineaţa, sultanul, sculat mai devreme ca de obicei, trimise după grădinar, tovarăşul său de ospeţe, şi îi făcu urările de dimineaţă, şi îl întrebă:

— Cum ţi-ai petrecut noaptea, o, şeicule?

Şi felahul îi povesti sultanului toate câte le păţise, fără să-i ascundă niciun amănunt. Iar sultanul, când auzi păţania, se porni pe un râs de căzu pe spate; pe urmă strigă:

— Pe Allah, fata care a doftoricit în felul acesta bine chibzuit înnodarea brăcinărilor tale este o fată dăruită cu ştiinţă, cu iscusinţă şi cu minte! Şi o iau îndărăt, pentru a mă sluji eu însumi de ea!

Şi porunci să vină fata la el şi o puse să-i povestească toate câte se întâmplaseră. Şi fata îi spuse şi ea sultanului totul aşa cum se urmase, şi îi istorisi cu toate amănuntele truda cu care se căznise spre-a risipi somnul copilului cel îndărătnic, lăsat moştenire, şi leacul de care până la urmă se slujise, fără de izbândă! Iar sultanul, învoioşindu-se peste măsură, se întoarse înspre felah şi îl întrebă:

— Adevăratu-i?

Iar felahul dete din cap în semn că este adevărat, şi lăsă ochii în jos. Iar sultanul, râzând din tot gâtlejul, îi spuse:

— Pe viaţa mea şi-a ta, o, şeicule, mai povesteşte-mi o dată cum a fost!

Şi după ce bietul om îi mai spuse o dată povestea, sultanul începu să lăcrimeze de mulţumire, şi strigă:

— Uallah! ăsta-i un lucru de pomină!

Pe urmă, întrucât muezinul tocmai îşi începea din minaret chemarea la rugăciune, sultanul şi grădinarul îşi îndepliniră datorinţele faţă de Atoatefăcătorul, apoi sultanul spuse:

— Acuma, o, şeicule, să-mi povesteşti istoriile făgăduite!

Iar grădinarul spuse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată preadarnicului stăpân!

Şi şezând jos, cu picioarele ghemuite sub el, dinaintea sultanului, povesti:

Povestea cu cei doi mâncători de haşiş

Află, o, doamne şi cunună a capului meu, că într-o cetate ca toate cetăţile era un om, pescar ca îndeletnicire, şi mâncător de haşiş ca deprindere. Or, după ce îşi aduna rodul unei zile de muncă, o parte din agoniseală şi-o cheltuia pe merindea gurii, iar partea care îi mai rămânea o da pe iarba cea înveselitoare din care se scoate haşişul. Şi lua trei tainuri de haşiş pe zi: una pe care o înghiţea pe nemâncate dimineaţa, una la prânz şi una la scăpătatul soarelui. Şi astfel îşi trecea viaţa în voioşie şi în aiureală. Da asta nu-l împiedica să-şi vadă de munca lui, pescuitul; ci adeseori o făcea într-un fel tare ciudat. Aşa, într-o seară, luând o tuţie de haşiş mai mare ca de obicei, aprinse mai întâi o lumânare de seu, şi şezu jos, dinaintea ei, şi începu să vorbească cu sine însuşi, punându-şi întrebări şi răspunzându-şi singur, şi bucurându-se de toate huzururile visului şi ale desfătării tihnite. Şi rămase multă vreme aşa, şi nu fu scos din visătoria lui cea minunată decât de răcoarea nopţii şi de strălucirea lunii în plinătatea ei. Şi spuse atunci, vorbindu-şi singur: „Măi, *Cutare!* Ia te uită! uliţa-i tăcută, boarea nopţii este curată, iar strălucirea lunii cheamă la preumblare. Aşa că ai face mai bine să ieşi din casă şi să iei oleacă de aer şi să priveşti faţa lunii, la un ceas când oamenii nu umblă pe drumuri şi nu pot să-ţi tulbure mulţumirea şi desfătarea singuratică!” Şi, cugetând astfel, pescarul ieşi din casă şi îşi îndreptă preumblarea înspre ţărmul apei. Or, era tocmai în cea de a paisprezecea zi a lunii, şi noaptea era plină de lumină. Iar pescarul, văzând pe caldarâm oglindirea talgerului cel argintiu, luă strălucirea aceea a lunii drept apă, iar închipuirea lui bezmetică îi zise: „Pe Allah, o, pescarule *Cutare,* iacătă că ai ajuns pe ţărmul apei şi niciun alt pescar în afară de tine nu se mai află pe mal. Aşa încât bine ai face să te întorci repede să-ţi iei undiţa şi să vii să te apuci să pescuieşti ce ţi-o dărui norocul în noaptea aceasta!” Aşa gândi, în sminteala lui, şi aşa făcu. Şi aducându-şi undiţa, veni şi şezu pe o piatră de drum, şi se apucă să pescuiască în inima strălucirii lunii, aruncând firul cu nada pe faţa albă oglindită de caldarâm.

Or, iacătă că un dulău peste măsură de mare, ademenit de miasma cărnurilor ce slujeau de momeală, se repezi la cârlig şi îl înghiţi. Iar cârligul i se înfipse în beregată şi îi pricinui o vătămare atâta de amarnică, încât începu să scuture deznădăjduit de aţa undiţei spre a putea să se descotorosească de ea. Iar pescarul, care socotea că a prins vreun peşte

straşnic, trăgea din toate puterile; iar câinele, care începea să nu mai poată să îndure durerea, trăgea şi el în partea cealaltă, scoţând nişte urlete de te lua spaima; până ce, într-un sfârşit, pescarul, nevrând să lase să-i scape vânatul, fu smucit din loc şi răsturnat pe jos. Şi-atunci, gândind că are să se înece în râul pe care i-l năzărea haşişul, se porni să scoată nişte ţipete înfricoşate strigând după ajutor. Şi, la zarva aceea, străjerii din mahala dădură năvală, iar pescarul, când îi văzu, strigă:

— Săriţi, o, musulmanilor! Ajutaţi-mă să scot peştele acesta năprasnic din adâncurile apei în care mă târăşte. Yallah, yallah! săriţi odată, voinicilor! Mă înec!

Iar străjerii, tare nedumeriţi, îl întrebară:

— Ce-ai păţit, o, pescarule? Şi despre ce apă vorbeşti?

Şi despre ce peşte e vorba?

Iar el Ie spuse:

— Bătu-v-ar Allah, o, pui de căţea! Acuma-i vreme de glumit, ori de-a mă ajuta să-mi scap sufletul de la înec şi să scot peştele din apă?

Iar străjerii, care dintru-ntâi râseseră de năzbâtia lui, se mâniară când îl auziră că-i face pui de căţea şi se repeziră la el şi, după ce îl tumbăciră în bătaie, îl duseră la cadiu.

Or, şi cadiul, la fel, cu îngăduinţa lui Allah, era tare dedat haşişului…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi opta noapte

Spuse:

…Or, şi cadiul, la fel, cu îngăduinţa lui Allah, era tare dedat haşişului. Şi când îşi dete seama, dintr-o singură privire aruncată asupra pescarului, că insul pe care străjerii îl învinuiau că a tulburat tihna mahalalei se afla sub puterea prafului cel înveselitor pe care şi el îl gusta la fel de tare, nu pregetă să-i certe aspru pe străjeri şi să le poruncească să plece. Şi dete în seama robilor săi să aibă mare grijă de pescar şi să-i orânduiască un pat bun în care să-şi treacă noaptea în deplină linişte.

Într-adevăr, după ce îşi petrecu noaptea toată tihnit şi netulburat, apoi toată ziua următoare hrănindu-se bine, pescarul fu chemat seara la cadiu, care îl primi cu toată prietenia şi se purtă faţă de el ca faţă de un frate. Şi, după ce cinară laolaltă, şezu jos lângă el, înaintea lumânărilor aprinse şi, punându-i dinainte nişte haşiş, începură să se înfrupte din el amândoi. Şi mistuiră

singuri atâta haşiş cât ar fi fost de-ajuns să răstoarne cu tuspatru-i picioarele în sus până şi-un elefant trecut de o sută de ani.

Iar când haşişul li se încuibă bine în minte, începu să le stârnească pornirile cele păcătoase ale firii lor.

Or, la ceasul acela sultanul şi vizirul său tocmai se preumblau prin cetate, amândoi străvestiţi în neguţători. Şi auziră toată zarva ce se revărsa din casa cadiului; şi, cum uşile nu erau încuiate, intrară şi găsiră pe cadiu şi pe pescar în nebunia veseliei. Iar cadiul şi tovarăşul său, când îi văzură pe oaspeţii aduşi de soartă că intră peste ei, se opriră din dănţuială şi le urară bun venit şi îi poftiră cu prietenie să şadă jos, fără a părea stingheriţi în vreun fel de venirea lor. Iar sultanul, când îl văzu pe cadiul cetăţii dănţuind aşa, gol teacă, dinaintea unui om tot atâta de gol, îşi zgâi ochii şi, plecându-se la urechea vizirului, spuse:

— Pe Allah! cadiul nostru nu este tot aşa de bine înzestrat ca tovarăşul său cel negru.

Iar pescarul se întoarse înspre el şi zise:

— Ce ai, mă ăla, de vorbeşti aşa la urechea ăluia? Staţi jos amândoi, cum vă poruncesc eu, stăpânul vostru, sultanul cetăţii! Că de nu, îl pun pe vizirul meu, dănţuitorul, să vă reteze căpăţânile. Întrucât mă socotesc că veţi fi ştiind că eu îs chiar sultanul, că acesta-i vizirul meu, şi că eu ţin lumea întreagă, ca pe un peşte, în pumnul mâinii mele drepte!

Iar sultanul şi vizirul, la vorbele acelea, pricepură că se aflau faţă cu doi mâncători de haşiş, din cel mai amarnic soi. Iar vizirul, spre a-l înveseli pe sultan, îi spuse pescarului:

— Şi de când, o, stăpâne al meu, ai ajuns sultan al cetăţii? Şi-ai putea să-mi spui ce s-a făcut cu stăpânul nostru cel vechi, de dinaintea ta?

— Păi l-am dat jos şi i-am spus: „Cară-te!” şi s-a dus. Şi m-am aşezat în locul lui!

El întrebă:

— Da sultanul nu s-a împotrivit?

El răspunse:

— Deloc! Ba s-a şi foarte bucurat să-şi descarce asupra-mi povara cea grea a domniei. Iar eu, ca să-i răsplătesc politeţurile, l-am oprit pe lângă mine, să mă slujească. Şi mă gândesc să-i istorisesc niscaiva poveşti, de i-o părea rău că s-a lepădat de domnie!

Şi, după ce vorbi aşa, pescarul adăugă:

— Mă trece-o nevoie!

Iar cadiul, la rându-i, spuse:
— Şi pe mine!
Şi se apropie de vizir, şi vroi să facă şi el la fel ca pescarul. Şi, dacă văzură aşa, sultanul şi vizirul, potopiţi de râs, săriră în picioare şi îşi luară tălpăşiţa, strigând:
— Bătu-i-ar Allah pe mâncătorii de haşiş!
Şi-avură mult de caznă până ce să scape de cei doi tovarăşi smintiţi.
Or, a doua zi, vroind să-şi împlinească râsetele din preseara aceea, sultanul porunci străjilor să-i dea de ştire cadiului să se înfăţişeze la sarai, dimpreună cu oaspetele din casa lui. Şi cadiul, însoţit de pescar, nu zăbovi să vină între mâinile sultanului, care îi zise:
— Te-am chemat, o, apărătorule al legii, pentru ca să poţi, laolaltă cu soţul tău, să-mi arăţi care este calea cea mai lesnicioasă de a te uşura!…
Când cadiul auzi vorbele acestea ale sultanului, şi cum pe de altă parte cunoştea că sultanul avea obiceiul să se preumble străvestit, noaptea, pricepu că la trăsnaia şi la sminteala lui din ajun fusese martor însuşi sultanul, şi se simţi până peste poate de înfricoşat gândind că se dovedise fără de cuviinţă faţă de sultan şi de vizir. Şi căzu în genunchi, strigând:
— Aman! Aman! o, doamne al meu, haşişul m-a împins la mişelii şi la necuviinţă!
Da pescarul, care din pricina preamultului haşiş pe care îl înghiţea în fiece zi se afla şi acuma tot în stare de beţie, îi spuse sultanului:
— Şi-apoi ce? Dacă tu acuma eşti în saraiul tău, aseară şi noi eram în saraiul nostru.
Şi sultanul, până peste poate de înveselit de purtările pescarului, îi spuse:
— O, tu, cel mai desfătător trăsnit din împărăţia mea, de vreme ce şi tu eşti sultan, şi de vreme ce şi eu sunt la fel, te juruiesc să-mi ţii tovărăşie de-acuma înainte în saraiul meu. Şi întrucât ştii să istoriseşti poveşti, nădăjduiesc că ai să vrei să ne îndulceşti auzul cu vreuna dintre ele!
Iar pescarul răspunse:
— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată! Ci, hotărât, nu până n-ai să dai iertare vizirului meu, care-i îngenuncheat la picioarele tale!
Şi sultanul nu pregetă a-i da cadiului poruncă să se ridice, şi îl iertă de boacăna lui din ajun, şi îi spuse să se întoarcă la casa şi la slujbele lui. Şi îl opri la sine numai pe pescar, care, fără a mai zăbovi, îi povesti precum urmează povestea cadiului Tată al Vânturilor!

Povestea cu cadiul tată al vântuiturilor

Se povesteşte că a trăit odată în cetatea Trablus din Siria, pe vremea lui Harun Al-Raşid, un cadiu care îndeplinea puterile slujbei sale cu o asprime şi cu o neînduplecare până peste poate. Şi-aşa, ajunsese de pomină pentru toată lumea.

Or, cadiul acela al prăpădului avea, spre a-l sluji, o arăpoaică bătrână, cu pielea aspră şi groasă ca pielea unui bivol de pe Nil. Şi asta-i tot ce avea el ca femeie în haremul lui. Izgoni-l-ar Allah de la mila sa! Întrucât cadiul acela era de o cărpănoşenie ce nu se putea asemui decât cu neînduplecarea lui la osândele pe care le da. Bătu-l-ar Allah! Şi, măcar că era bogat, nu trăia decât cu pâine uscată şi cu ceapă. Şi, după toate, mai era şi plin de fudulie, şi-i era ruşine să se arate zgârcit, şi totdeauna vroia să dea dovadă de belşug şi de dărnicie, da trăia cu legumeala unui cămilar ajuns la capătul merindelor. Şi spre a amăgi cu o strălucire care nici gând să se afle în casa lui, îşi făcuse năravul de-a coperi sofaua cu o faţă de masă chindisită cu horbote de aur. Şi astfel, dacă din întâmplare intra careva în casa lui, cu vreun necaz, la ceasul mesei, cadiul nu pregeta s-o cheme pe arăpoaică şi să-i spună cu glas tare:

— Pune faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi gândea că aşa oamenii au să creadă că masa lui era îmbelşugată şi că bucatele erau tot atâta de bune şi de multe pe cât de frumoasă era faţa de masă cea cu ciucuri de aur. Ci nimenea n-a fost vreodată poftit la vreuna dintre acele mese aşternute pe acea faţă strălucită; şi nimenea nu se amăgea, ba dimpotrivă, în privinţa adevărului despre calicenia cea ticăloasă a cadiului. Până într-atâta că se şi spunea îndeobşte, atunci când la vreun ospăţ se mânca prost: „Am fost poftiţi la faţa de masă a cadiului!” Şi-aşa că omul acela, pe care Allah îl dăruise cu bogăţii şi cu fălnicii, trăia o viaţă cu care nu s-ar fi mulţumit nici câinii de pe uliţă. Fir-ar el afurisit să fie!

Or, într-o zi, nişte inşi, care vroiau să şi-l facă binevoitor la o pricină, îi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, pentru ce nu îţi iei tu o soţie? Întrucât arăpoaica cea bătrână pe care o ai în casă nu este vrednică de făloşiile tale!

Şi el răspunse:

— Este careva printre voi care vrea să-mi găsească o femeie?

Iar unul dintre cei de faţă răspunse:

— O, stăpâne al nostru, eu am o fată tare frumoasă, iar tu l-ai precinsti pe robul tău dacă ai vroi s-o iei de soţie.

Şi cadiul primi târgul; şi nunta se sărbători repede; şi fata fu dusă chiar în seara aceea în casa soţului ei. Şi tinerica era tare nedumerită că nu vedea să se pregătească de niciun fel de masă, şi că nici măcar nu se pomenea de masă; ci întrucât era fată la locul ei, şi cu mult bun-simţ, nu puse nicio întrebare şi, vrând să se supună deprinderilor soţului ei, încercă să-şi treacă vremea. La rându-le, martorii de la căsătorie şi oaspeţii prepuneau că nunta cadiului avea să prilejuiască vreun ospăţ, sau măcar o masă; ci nădejdile şi aşteptarea lor se dovediră zadarnice, iar ceasurile trecură fără ca scârţanul de cadiu să le facă vreo poftire. Şi toţi plecară blestemându-l pe maţe-pestriţe.

Ci în ceea ce o priveşte pe tânăra mireasă, apoi aceasta, după ce îndură amarnic un post atâta de aprig şi atâta de îndelung, îl auzi într-un sfârşit pe soţul ei că o cheamă pe arăpoaica cea cu piele de bivol şi îi porunceşte să pregătească sofraua şi să aştearnă pe ea faţa cu ciucuri de aur şi podoabele cele mai frumoase. Şi amărâta de mireasă nădăjduia atunci că are să poată într-un sfârşit să se despăgubească de postul cel greu la care fusese osândită, ea care totdeauna trăise, în casa tatălui ei, în mijlocul belşugului şi al bunăstării. Ci vai de ea şi de ea! Ce să mai facă, atunci când arăpoaica aduse, drept orice altă tabla cu mâncăruri, o farfurie pe care erau trei bucăţi de pâine neagră şi trei cepe? Şi întrucât mireasa nu cuteza să facă nicio mişcare şi nu pricepea nimic, cadiul luă cu multă luare-aminte o bucată de pâine şi o ceapă, îi dete o parte la fel şi arăpoaicei, şi o pofti pe tinerica-i nevastă să cinstească ospăţul, spunându-i:

— Nu te sfii să guşti din darurile lui Allah!

Şi începu să mănânce cu o duioşie care vădea cât de mult preţuia el minunăţia mesei aceleia. Iar arăpoaica şi ea, la fel, mântui repede ceapa, de vreme ce asta era toată masa din ziua aceea. Şi biata nevastă amăgită dete să-ncerce a face şi ea ca ei. Şi până la urmă se ridică de la masă nemâncată, blestemând în suflet întunecimea sorţii sale. Şi trei zile trecură aşa, în cumpătare, cu tot aceeaşi chemare de la ceasul mesei, cu tot aceleaşi podoabe frumoase pe sofra, cu tot acelaşi chindeu cu ciucuri de aur, cu pâinea cea neagră şi cu cepele jalnice. Ci în cea de a patra zi, cadiul auzi nişte ţipete înfricoşătoare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şapte sute nouăzeci şi noua noapte

Spuse:

…Ci în cea de a patra zi, cadiul auzi nişte ţipete înfricoşătoare ieşind din harem. Iar arăpoaica veni să-i dea de ştire, ridicând mâinile înspre cer, că stăpâna ei în casă se răzvrătise împotriva lumii întregi şi că a trimis după taică-său. Iar cadiul, mânios, se duse la soţie cu ochii aprinşi, îi răcni tot felul de lucruri urâte şi, învinuind-o că s-ar fi dedat la tot soiul de dezmăţuri, îi tăie părul cu de-a sila şi se lepădă de ea, spunându-i:

— Eşti despărţită de mine, cu cele trei lepădări!

Şi o izgoni cu mânie, şi încuie poarta după ea. Bătu-l-ar Allah! Că i se şi cade să fie blestemat!

Or, nu la multe zile de la despărţenia de nevastă, se mai găsi un muşteriu care să-l îmbie pe cărpănosul acela, plod de cărpănoşi, a-i lua fata de soţie, mulţumită slujbei care îl făcea de mare folos pentru multă lume. Şi se însură cu fata, care fu ospătată în acelaşi fel şi care, neputând să îndure mai mult de trei zile ajunarea cu ceapă, se răzvrăti, şi fu şi ea, tot aşa, alungată. Da asta nu sluji de învăţătură şi altora; întrucât cadiul mai găsi încă multe fete de măritat, şi se însură cu ele rând pe rând, ca să le alunge apoi după o zi sau două, din pricina răzvrătirii lor împotriva pâinii celei negre şi a cepelor.

Da când despărţeniile de soţii se înmulţiră într-un chip atâta de peste măsură, zvonul despre zgârcenia cadiului răzbătu şi la urechile la care până atunci nu răzbătuseră, iar purtarea lui faţă de soţiile sale ajunse să fie de poveste la toate taifasurile din haremuri. Şi cadiul îşi pierdu toate lefteriile cu putinţă faţă de toate mijlocitoarele, şi nu mai putu cu niciun chip să se mai însoare.

Or, într-o seară, chinuit de moştenirea de la tătâne-său, întrucât nicio femeie nu-l mai vroia, cadiul se preumbla pe-afară din cetate, când văzu că venea înspre el o femeie călare pe o catârcă de culoarea sturzului. Şi rămase tulburat de înfăţişarea ei cilibie şi de hainele-i bogate, încât, ridicându-şi sfârcurile mustăţilor, se îndreptă înspre ea cu o legănare dulce, îi făcu o temenea adâncă şi, după salamalecuri, îi spuse:

— O, preaaleasă domniţă, de unde vii?

Ea răspunse:

— De pe drumul care se află îndărătul tău!

Iar cadiul zâmbi a râde şi spuse:

— Da, de bună seamă! da, de bună seamă! ştiu! Da din care cetate?

Ea răspunse:
— Din Mossul!
El întrebă:
— Eşti fată ori eşti măritată?
Ea spuse:
— Sunt încă fată!
El întrebă:
— Nu vrei, dacă-i aşa, să-mi slujeşti de-acuma înainte de soţie, iar eu în schimb să-ti fiu bărbat?
Ea răspunse:
— Spune-mi unde locuieşti, iar eu am să mă îngrijesc să capeţi răspunsul chiar mâine.
Şi cadiul o lămuri cine-i el şi unde stă. Da ea ştia! Şi îl lăsă, lunecându-şi înspre el zâmbetul cel mai făgăduitor, din coada ochiului.
Or, a doua zi dimineaţa, fetişcana îi trimise ştire cadiului, spre a-l vesti că primeşte să se mărite cu el, dacă-i dă de zestre cincizeci de dinari. Iar maţe-fripte, zbuciumându-se amarnic împotriva cărpănoşeniei din el, scoase şi numără, dată fiind patima pe care o simţea pentru fată, cei cincizeci de dinari, şi o însărcină pe arăpoaică să se ducă s-o cheme. Şi fetişcana, nelepădându-se de făgăduiala dată, veni, într-adevăr, în casa cadiului; iar căsătoria fu repede încheiată dinaintea martorilor, care apoi numaidecât plecară, fără a fi fost omeniţi în niciun fel.
Şi cadiul, credincios deprinderilor lui, îi spuse arăpoaicei, cu un glas plin de fală:
— Aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!
Şi, ca de obicei, pe masa falnic împodobită se aduseră, drept orice bucate, cele trei coji de pâine şi cele trei cepe. Iar tânăra mireasă luă cu o înfăţişare foarte mulţumită cea de a treia porţie şi când sfârşi spuse:
— *Alhamdu lillahl* Mărire lui Allah! Ce masă minunată am mâncat!
Şi însoţi strigarea aceea cu un zâmbet de nemăsurată mulţumire. Iar cadiul, dacă văzu şi dacă o auzi aşa, strigă:
— Slăvit să fie Cel Preaînalt, carele într-un sfârşit mi-a hărăzit, în dărnicia sa, o soţie ce îngemănează în ea toate desăvârşirile şi ştie să se mulţumească cu ce i se dăruieşte, mulţumindu-i Atoateziditorului şi pentru mult şi pentru puţin!
Da orbul de scârţan, râtanul – prăpădi-l-ar Allah! – habar nu avea că ursitoarea îl şi osândise în mintea cea ageră a tinerei lui mirese.

Or, a doua zi dimineaţa, cadiul plecă la divan, iar nevestica în lipsa lui începu să cerceteze una după alta toate ungherele casei. Şi-aşa ajunse la o încăpere cu uşa bine zăvorită, lăcătuită cu trei lăcăţoaie cât toate zilele şi întărită cu trei rânduri de drugi de fier vârtoşi, care stârniră o aprigă dorinţă de-a vedea ce se află înlăuntru. Şi după ce se învârti o bună bucată de vreme de jur împrejur, şi după ce cercetă bine ceea ce avea de cercetat, până la urmă băgă de seamă o crăpătură pe lângă ciubucăria zidului, cam cât un deget de mare. Şi se uită prin crăpătura aceea, şi fu până peste poate de uluită şi de bucuroasă când văzu că acolo înlăuntru era înghesuită averea cadiului, numai aur şi argint, în nişte căldări de aramă puse pe jos. Şi numaidecât îi trecu prin minte să se prilejuiască fără de zăbavă de norocul acela nenădăjduit; şi dete fuga să caute o ramură lungă de palmier, pe care o mânji bine la vârf cu nişte aluat lipicios, şi o vârî prin gaura din perete. Şi tot învârtind binişor ramura, câţiva bani de aur se lipiră de vârful ramurii pe care tinerica îi trase numaidecât afară. Şi se duse în iatacul ei, o chemă pe arăpoaică şi îi spuse, întinzându-i banii de aur:

— Du-te degrabă la suk şi adu nişte pită caldă încă din cuptor, presărată cu susan, nişte orez cu şofran, nişte carne fragedă de miel, şi tot ce vei putea să găseşti mai bun ca poame şi ca dulciuri!

Şi arăpoaica, uluită, răspunse că ascultă şi că se supune, şi zori să îndeplinească poruncile stăpâne-sii, care, când tuciuria se întoarse din suk, o puse să întindă tăvile şi împărţi cu ea lucrurile cele gustoase pe care le adusese. Iar negricioasa, care întâia oară în viaţa ei mânca o masă atâta de bună, strigă:

— Ţinea-te-ar Allah, o, stăpână a mea, şi făcea-te-ar să schimbi în grăsimea cea mai aleasă minunăţiile cu care mă hrăneşti tu acuma! Pe viaţa ta! mi-ai dat să mănânc, numai la masa aceasta, datorată dărniciei palmei tale, nişte bunătăţuri pe care eu nu le-am gustat vreodată de când mă aflu în slujbă la cadiu!

Iar tinerica îi spuse:

— Ei, dacă doreşti în fiecare zi nişte bucate la fel, ba şi mai bune decât cele de astăzi, nu ai decât a te supune la tot ce ţi-oi spune eu şi să-ţi ţii limba încuiată în gură faţă de cadiu.

Şi balaoacheşa chemă asupra stăpâne-sii toate binecuvântările, şi îi mulţumi, şi îi sărută mâna, făgăduindu-i supunere şi credinţă. Întrucât nu avea de şovăit nici baremi o clipă să aleagă între belşug şi bunăstare pe de-o parte, lipsuri şi legumeală amară pe de alta.

Şi când, către prânz, cadiul se întoarse acasă, strigă la arăpoaică:

— O, roabo, aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi după ce cadiul se aşeză la masă, nevastă-sa se ridică şi îi aduse ea însăşi ceea ce mai rămăsese de la ospăţul cel minunat. Iar el mâncă cu mare poftă şi se bucură de o mâncare atâta de bună şi întrebă:

— De unde-s bucatele acestea?

Iar ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, eu am în cetate multe rude, şi una dintre ele mi-a trimis astăzi bunătăţile acestea, pe care nu am pus preţ decât cu gândul de a le împărţi cu stăpânul meu!

Iar cadiul se firistisi în sine-şi că s-a însurat cu o femeie ce are nişte neamuri atâta de avute.

Or, a doua zi, creanga de palmier lucră ca şi întâia oară şi scoase din comoara cadiului câţiva bani de aur, cu care soţia lui trimise să se cumpere nişte bucate minunate, printre care şi un miel îndopat cu fistic, şi pofti şi vreo câteva vecine să împartă cu ea masa aceea strălucită. Şi îşi petrecură vremea între ele în chipul cel mai plăcut, până la ceasul de întoarcere a cadiului. Şi femeile se despărţiră atunci, cu făgăduiala că ziua aceea de binecuvântare se va mai înnoi, cu toată dragostea. Iar cadiul, de cum intră în casă, îi strigă arăpoaicei:

— Aşterne faţa de masă cea cu ciucuri de aur!

Şi când masa fu întinsă, scârţogarul – bătu-l-ar Allah – rămase tare uluit văzând pe tablale cărnuri şi bucate încă şi mai bune şi mai alese decât cele din ajun. Şi plin de îngrijorare întrebă:

— Pe capul meu! de unde-s bunătăţile astea scumpe?

Iar tânăra nevastă, care îi slujea chiar ea, răspunse:

— O, stăpâne, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, şi, fără a te frământa mai mult în privinţa bunurilor pe care Allah ni le trimite, nu te gândi decât să le mănânci cât mai bine şi să-ţi bucuri lăuntrurile. Întrucât tablalele acestea cu bucate mi-au fost trimise de o mătuşă de-a mea, şi m-aş socoti norocită dacă stăpânul meu va fi mulţumit.

Iar cadiul, peste măsură de bucuros că are o soţie atâta de bine înrubedenită, şi atâta de drăgăstoasă, şi atâta de grijulie, nu se mai gândi decât să se folosească pe cât putea de atâta noroc neplătit. Încât, după un an de asemenea trai, cadiul prinse atâta grăsime, iar burdihanul lui se buici într-un chip atâta de vădit, că locuitorii din cetate, când vroiau să dea o asemuire pentru un lucru mare, spuneau: „E mare ca pântecele cadiului!” Ci

maţe-fripte – alungat fie Pârdalnicul! – habar nu avea de ce îl aştepta şi că femeia lui făcuse jurământ să le răzbune pe toate bietele femei cu care el se însurase şi-apoi aproape că le făcuse să moară de foame, şi le izgonise după ce le tăiase părul şi se lepădase de ele rostind pe totdeauna despărţania de trei ori. Şi iacătă ce se apucă să facă muieruşca, spre a-şi ajunge ţinta şi spre a-i trage tivul.

Printre vecinele pe care le ospăta ea zi de zi, se afla şi o biată femeie însărcinată, care avea cinci copii, şi al cărei soţ era un hamal ce de-abia câştiga atâta cât să facă faţă la nevoile cele mai amarnice ale casei. Iar soţia cadiului îi spuse într-o zi:

— O, vecina mea, Allah ţi-a dăruit o casă plină de plozi, iar bărbatul tău nu are cu ce să vă hrănească. Şi iacătă că iar eşti însărcinată, din vrerea Celui Preaînalt! Au n-ai vrea, după ce ai să-l aduci pe lume pe noul-născut, să mi-l dai să-l îngrijesc şi să-l cresc eu ca pe copilul meu, de vreme ce Allah nu m-a binecuvântat şi pe mine cu darul rodirii?” Şi îţi făgăduiesc, în schimb, că n-ai să duci lipsă niciodată de nimic, şi că belşugul are să-ţi binecuvânteze casa! Ci nu-ţi cer decât să nu spui la nimeni nimica, şi să-mi dai copilul pe ascuns, aşa ca nimeni din mahala să nu ştie nimica!

Iar nevasta hamalului primi târgul şi făgădui să păstreze taina. Iar în ziua când născu, în mare taină, îi dete soţiei cadiului copilul nou-născut, care era un băiat gras cât doi copii de seama lui.

Or, în ziua aceea, nevestica găti chiar ea, pentru ceasul mesei, o cratiţă plină cu un amestec de bob de mazăre, de fasole albă, de varză, de linte, de ceapă, de căţei de usturoi, de felurite făinuri şi de tot soiul de seminţe piperate şi de mirodenii pisate. Şi când cadiul se întoarse acasă, tare înfometat din pricina burdihanului său cel mare care era gol-goluţ, nevasta îi dete să mănânce amestecătura aceea bine înmiresmată, pe care el o găsi foarte bună şi din care se înfruptă hăpleşte. Şi mai ceru de câteva ori, şi înfulecă până la urmă tot ce se afla în cratiţă, spunând:

— N-am mai mâncat niciodată o mâncare atâta de uşor lunecătoare pe gât! Vreau, o, nevastă, să-mi găteşti în fiecare zi o cratiţă şi mai mare decât asta! Întrucât nădăjduiesc că rubedeniile tale nu au să-şi curme dărnicia!

Iar nevestica răspunse:

— Fie-ţi toate astea plăcute şi uşoare de mistuit!

Iar cadiul îi mulţumi pentru urare şi se firitisi încă o dată că are o soţie atâta de desăvârşită şi atâta de grijulie faţă de poftele lui.

Ci nici nu se scursese bine un ceas de vreme de la masă, că pântecele cadiului şi începu să se umfle şi să sporească văzând cu ochii; şi o mare hărmălaie, ca un vuiet de furtună, răzbătu din lăuntrurile lui; şi nişte bubuituri înfundate, ca un tunet înfricoşător, îi zguduiră temeliile, însoţindu-se numaidecât cu nişte junghieturi cumplite, cu nişte săgetături şi cu nişte dureri prin vintre. Şi se şofrăni de tot la faţă, şi începu să geamă şi să se rostogolească pe jos ca un ulcior, ţinându-se cu amândouă mâinile de burtă şi ţipând:

— Ya Allah! e o furtună în pântecele mele! Of, cine să mă scape?

Şi în curând nu mai putu să se oprească a nu începe să urle, chinuit de zvâcniturile tot mai amarnice din burta care ajunsese mai umflată ca un burduf plin. Iar la ţipetele lui, nevastă-sa veni fuga la el şi, căutând să-l uşureze, îi dete să înghită un pumn de praf de anison şi de fenicel, care aveau să-şi împlinească pe dată rostul. Şi, totodată, spre a-l alina şi a-l îmbărbăta, începu să-l mângâie peste tot, aşa cum se mângâie un elefant bolnav, şi să-l frece uşurel pe partea îndurerată, trecându-şi mâna peste ea. Şi deodată se opri, scoţând un ţipăt ascuţit, urmat de un şir de strigăte de minunare şi de uluială, şi zicând:

— Yuh! Yuh! ce minune! minunea minunilor! o, stăpâne al meu! o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, cu toate durerile cele amarnice care îl făceau să se zvârcolească, întrebă:

— Ce ai? Şi de ce minune e vorba?

Ea spuse:

— Yuh! Yuh! o, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu!

El întrebă:

— Ce ai, spune-mi odată!

Iar ea răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejurul tău!

Şi iarăşi îşi petrecu mâna peste pântecele cel bântuit de furtună, adăugând:

— Preamărit să fie cel Preaînalt, carele poate şi carele face orice vrea el! Fie-i tainele lui împlinite, o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, între două urlete, întrebă:

— Ce ai, o, femeie? Spune! Bătu-te-ar Allah, că mă chinuieşti aşa!

Ea zise:

— O, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu, împlinească-i-se vrerea! Eşti încărcinat! Iar naşterea stă să înceapă!

La vorbele acelea ale soţiei, cadiul se ridică, în pofida junghieturilor şi a zvâcniturilor, şi strigă:

— Ai înnebunit, o, muiere? Da de când rămân însărcinaţi bărbaţii?

Ea spuse:

— Pe Allah! nu ştiu! Da copilul se mişcă în pântecele tale! şi-l simt cum dă din picioare, şi-i pipăi capul cu mâinile mele!

Şi adăugă:

— Allah aruncă seminţele zămislirii unde vrea el! Fie El preamărit! Roagă-te întru Profetul, o, bărbate!

Şi cadiul, pradă junghiurilor, spuse:

— Asupra-i fie toate binecuvântările şi toate milele!

Şi, durerile sporindu-i, iar începu să se zvârcolească urlând de te luau fiorii; şi îşi frângea mâinile, şi nu mai putea să răsufle, atâta de cumplită era frământarea din pântecele lui. Şi deodată, iacătă uşurarea! Lungă şi răsunătoare, o vântuitură înfricoşată se slobozi din läuntrurile lui, de făcu să se cutremure casa toată,

şi îl lăsă pe cadiu leşinat sub năprasnica repezitură a răbufnirii. Şi un şir întreg de alte multe vântuituri, bubuind tot mai stins, se rostogoliră mai departe prin aerul tremurat al casei. Pe urmă cu cea mai de pe urmă borboroseală, asemeni unui vuiet de tunet, în casă se aşternu liniştea. Şi încet-încet îşi veni şi cadiul în fire, şi văzu, culcat pe o salteluţă dinaintea lui, un prunculeţ, înfăşurat în scutece, şi care ţipa şi se zbuciuma. Şi o văzu şi pe nevastă-sa, care spunea:

— Mărire lui Allah şi Profetului său pentru naşterea fericită! *Alhamdu lillah*, o, bărbate!

Şi se porni să îngâne toate numele cele sfinte asupra culcuşului pruncului şi asupra capului soţului ei. Iar cadiul nu mai ştia dacă dormea, dacă era treaz, ori dacă durerile prin care trecuse îi vântuiseră puterile minţii. Însă nu avea cum să tăgăduiască mărturia simţurilor lui! Şi vederea acelui prunc nou-născut, şi încetarea durerilor, şi amintirea furtunii care se dezlănţuise din pântecele lui îl sileau să dea crezare naşterii aceleia uluitoare. Iar pornirea de mamă fu mai tare şi îl făcu să primească pruncul şi să spună:

— Allah aruncă sămânţa şi zămisleşte unde vrea el! Şi până şi bărbaţii, dacă aşa-s meniţi, pot să prindă rod şi să nască la soroc!

Pe urmă se întoarse înspre soţie şi-i spuse:

— O, nevastă, trebuie să te îngrijeşti a-i găsi o doică acestui copil! Întrucât eu nu pot să-l alăptez!

Iar ea răspunse:

— M-am gândit şi la asta! Iar doica este colea, aşteaptă în harem! Da eşti încredinţat, o, stăpâne al meu, că sânii tăi n-ar fi crescut şi că n-ai putea să-l alăptezi pe copil? Întrucât ştii bine că nimica nu este mai bun ca laptele mamei!

Iar cadiul, tot mai năuc, îşi pipăi pieptul cu spaimă şi răspunse:

— Nu, pe Allah! sunt precum erau, fără nimic în ei!

Şi-aşa! Iar pârdalnica de muieruşcă se veselea în sufletul ei de izbânda tertipului. Pe urmă, vroind să-şi ducă viclenia până la capăt, îl îndemnă pe cadiu să se culce în pat şi să stea aşa, ca femeile după ce nasc, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, fără să iasă din casă. Şi se apucă să-i dea de băut băuturile ce se dau de obicei lăuzelor, şi să-l îngrijească şi să-l răsfeţe în toate chipurile. Şi cadiul, peste măsură de vlăguit de junghieturile cele grele din vintre, pe care le îndurase, şi de toată rocoşeala din măruntaiele sale, nu întârzie mult până ce să adoarmă adânc, spre a nu se mai deştepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt suta noapte

Spuse:

…spre a nu se mai deştepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte. Şi cea dintâi grijă a lui fu de a o ruga pe nevastă-sa să păstreze cu grijă taina acelei întâmplări, spunându-i:

— O, vai de păcatele noastre dacă oamenii ar afla de cadiu că a născut un prunc viu!

Iar împieliţata, departe de a-l linişti, se apucă să-i sporească îngrijorarea spunându-i:

— O, stăpâne al meu, nu numai noi ştim despre întâmplarea aceasta minunată şi binecuvântată! Întrucât toţi vecinii noştri o şi ştiu, de la doica noastră, care s-a dus, în ciuda îndemnurilor mele, să le dezvăluie minunea şi să trăncănească în dreapta şi-n stânga; şi e tare greu să opreşti o doică să pălăvrăgească, tot aşa cum e greu acuma să mai pui capăt zvonului în cetate!

Şi cadiul, până peste poate de doborât ştiindu-se de povestea tuturora şi prilej de bârfeli mai mult ori mai puţin supărătoare, îşi petrecu cele patruzeci de zile de zăcere nemişcat în pat, neîncumetându-se să se clintească, de frica vreunor beteşuguri şi a sângerărilor, şi chibzuind, cu sprâncenele încruntate, la starea lui cea jalnică. Şi îşi zicea: „Neîndoielnic! răutatea vrăjmaşilor mei, care-s mulţi, are să mă învinuiască de lucruri mai mult sau mai puţin de râs, de pildă că m-aş fi lăsat ticăloşit în vreun chip nemaipomenit, şi au să spună: «Cadiul este un ticălos! Hotărât, cadiul este un ticălos! A, chiar că degeaba s-a mai arătat atâta de aspru în judecăţile lui, dacă avea să ajungă la giuvănie şi la făţăşug! Pe Allah! cadiul nostru este un giuvan ciudat!» Or, eu, pe Allah, e mult de când habar nu mai am de nişte lucruri ca acelea, şi nu la vârsta mea aş mai putea să-i ispitesc pe cei dornici!”

Aşa cugeta cadiul, neştiind că numai cărpănoşenia lui îl adusese la toată vânzoleala aceea. Şi cu cât chibzuia mai mult, cu atâta i se întuneca mai tare lumea dinaintea ochilor, şi cu atâta mai de râs şi mai de jale i se părea starea lui. Încât, de îndată ce nevastă-sa hotărî că putea să se scoale fără teamă de beteşugurile de după naştere, grăbi să se dea jos din pat şi să se spele, da fără să se încumete a ieşi din casă spre a se duce la hammam. Şi, ca să

ocolească zeflemelile şi înţepăturile, de care nu avea cum să mai scape dacă ar mai fi stat în cetate, hotărî să se mute din Trablus, şi îşi deschise inima faţă de nevastă-sa care, tot prefăcându-se că-i pare rău să-l vadă cum îşi lasă casa şi cum se lipseşte de slujba lui de cadiu, nu pregetă să se învoiască şi să-l îndemne să se ducă, spunându-i:

— Hotărât, o, stăpâne al meu, ai dreptate să te muţi din cetatea asta blestemată, plină de limbi afurisite, da numai pentru o bucată de vreme, până ce s-o uita întâmplarea. Şi-atunci ai să te întorci ca să creşti copilul căruia îi eşti şi tată şi mamă totodată, şi pe care, dacă vrei, avem să-l numim, spre a ne aduce aminte de naşterea lui cea de-a mirările, Izvorul-Minunăţiilor!

Şi cadiul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă!

Şi, pe noapte, se strecură afară din casă, lăsându-şi nevasta să aibă grijă de Izvorul-Minunăţiilor, şi de lucrurile şi de hainele din casă. Şi ieşi din cetate, ferind uliţele umblate, şi plecă înspre Damasc.

Şi ajunse la Damasc, după o călătorie grea, da mângâindu-se cu gândul că în cetatea aceea nimeni nu ştia nici de el, nici de povestea lui. Ci avu pacostea să audă istorisindu-se povestea lui pe la toate locurile de adunare ale oamenilor, de către povestaşii la ale căror urechi şi ajunsese. Şi, precum se temuse, povestitorii din cetate, ori de câte ori spuneau povestea, mai adăugau câte un amănunt şi, spre a-i face pe ascultători să râdă, îl înzestrau pe cadiu cu nişte mădulare de pomină, şi îl împănau cu toate sculele catârgiilor din Trablus, şi îl numeau cu vorba de care el atâta se înspăimântase, făcându-l fiu, nepot şi strănepot al unuia pe care îl numeau cu un nume pe care el nu şi-l rostea lui însuşi. Da, spre norocul său, nimeni nu-l ştia cum arăta la chip, şi-aşa că putu să treacă nebăgat de seamă. Şi seara, când străbătea locurile pe unde se aţineau povestaşii, nu se putea stăpâni să nu se oprească spre a-şi asculta povestea care, în gurile lor, ajunsese peste fire; întrucât acuma nu numai un copil avusese, ci o droaie de copii în şir unul după altul, şi, până la urmă, atâta de mare era hazul celor de faţă că până şi el începea să râdă cu ceilalţi de povestea lui, bucuros că nu-l cunoaşte nimeni şi zicându-şi: „Pe Allah! să-mi pună în cârcă tot ce-or vrea, numai să nu mă cunoască vreunul!” Şi trăi aşa, tare schivnicit, într-o calicie încă şi mai aprigă ca înainte. Şi, cu toate acestea, îşi lefteri până la urmă toţi banii pe care îi adusese cu el şi, într-un sfârşit, ajunse de-şi vându, ca să trăiască, până şi hainele; întrucât nu-i venea a se hotărî să ceară bani,

prin vreun sol, de la nevastă-sa, spre a nu se vedea nevoit să-i dezvăluie locul unde îşi ţinea gălbiorii. Căci nu-i da prin gând nicidecum amărâtului de el că gălbiorii aceia fuseseră dibuiţi de mult. Şi se amăgea că soţia lui trăia mai departe pe spinarea rudelor şi a vecinilor, precum îl făcuse ea să creadă. Şi starea lui de sărăcie ajunsese atâta de mare, încât fu nevoit, el, cadiul de odinioară, să intre cărător de moloz, cu ziua, la un zidar.

Şi-aşa se scurseră vreo câţiva ani. Şi, prăpăditul de el, ducând povara tuturor blestemurilor aruncate asupra-i de toţi oropsiţii judeţelor lui şi de toţi oropsiţii zgârceniei lui, se scovârgise ca o mâţă încuiată într-un pod şi uitată. Şi-atunci se gândi să se întoarcă la Trablus, nădăjduind că anii or fi şters amintirea păţaniei lui. Şi plecă din Damasc şi, după un drum tare greu pentru trupul lui sleit, ajunse la porţile Trablusului, cetatea sa. Şi tocmai când intra pe poarta cetăţii, văzu nişte copii ce se jucau şi îl auzi pe unul dintre ei cum îi spunea altuia:

— Cum vrei să câştigi la joc, când te-ai născut în anul cel rău al cadiului Tată al Vântuiturilor?

Şi bietul de el fu bucuros dacă auzi vorbele acelea, gândind: „Pe Allah! păţania ta s-a uitat, de vreme ce alt cadiu, nu tu, slujeşte acuma de zicală pentru copii!” Şi se duse la copilul care vorbise despre anul cadiului Tată al Vântuiturilor şi îl întrebă:

— Cine-i cadiul acela despre care ai pomenit, şi pentru ce i se zice Tată al Vântuiturilor?

Şi copilul istorisi toată povestea răutăţii nevestei cadiului, cu de-amănuntul, de la început până la sfârşit. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Când scârţanul cel batojit auzi istorisirea copilului, nu mai avu ce să se îndoiască de pacostea lui şi pricepu că fusese de râsul şi de batjocura răutăţii neveste-sii. Şi lăsându-i pe copii să-şi vadă de jocul lor, se repezi înspre casă, vrând în mânia lui s-o pedepsească pe afurisita care îşi râsese de el atâta de crunt. Ci, când ajunse, găsi casa cu toate uşile vraişte, cu tavanul spart, cu zidurile pe jumătate năruite, şi pustiită din creştet până-n temelii, şi dete fuga la comoară, dar nu mai era nici comoară, nici urmă de comoară, nici mireasmă de comoară, nimic-nimica. Iar vecinii, când îl văzură venind, dădură fuga şi-i povestiră în hazul tuturora că e multă vreme de când soţia lui plecase, socotindu-l mort, şi că luase cu ea, nu ştiau în ce ţară depărtată, tot ce se găsea în casă. Şi aflându-şi astfel nenorocirea întreagă, şi văzându-se ţinta râsului lumii, cărpănosul cel bătrân părăsi

degrabă cetatea, fără a mai întoarce îndărăt capul. Şi nu se mai auzi nimica de el niciodată.
Şi asta-i, o, doamne al vremilor, spuse mai departe mâncătorul de haşiş, povestea cu cadiul Tată al Vântuiturilor, cum a ajuns ea până la urechile mele. Ci Allah ştie mai bine!

Iar sultanul, după ce ascultă istorisirea, se zgâţână de mulţumire şi de desfătare, şi îi dărui pescarului un caftan falnic, şi îi spuse:
— Allah fie cu tine, o, gură de zahăr! mai istoriseşte-mi o poveste din poveştile pe care le ştii.
Şi mâncătorul de haşiş răspunse:
— Ascult şi mă supun!
Şi povesti:

Măgarul Cadiu

Am auzit, o, norocitule sultan, că a fost odată, într-o cetate din ţara Egiptului, un om care avea slujba de zapciu şi care, drept aceea, era deseori nevoit să lipsească de acasă. Şi cum nu prea era dăruit cu bărbăţie întru ceea ce se cheamă bărbat dăruit, soţia lui nu pregeta să se folosească de plecările sale spre a se întâlni cu drăguţul ei, un flăcăiandru ca luna şi gata pururea să-i împlinească dorurile. Încât femeia îl îndrăgise până peste poate şi, în schimbul bucuriilor pe care i le dăruia acesta, nu se mulţumea a-i da să se înfrupte cu tot ce era mai bun în grădina sa, şi, întrucât flăcăul nu era bogat şi încă nu ştia să câştige bani cu alişverişurile, îi plătea toate de câte avea nevoie, necerându-i vreodată să-i dea banii îndărăt altminteri decât în alinturi, în giugiuleli şi în altele asemenea. Şi-aşa, amândoi trăiau cel mai dulce trai, ghiftuindu-se şi drăgostindu-se cât îi ţineau puterile. Slavă lui Allah, acela carele dăruieşte unora putinţă, iar pe alţii îi blestemă cu neputerea! De nepătruns sunt gândurile lui!
Or, într-o zi, mumbaşirul, soţul muieruştii, înainte de-a pleca la slujbele lui, îşi pregăti catârul, umplu una dintre desage cu hârţoagele şi cu hainele trebuitoare, şi îi spuse neveste-sii să-i umple celălalt sac al desagilor cu merindea de drum. Iar tinerica, bucuroasă că scapă de el, îi dete degrabă tot ce dorea, da nu putu să-i găsească pâine; întrucât pâinea de săptămâna aceea se sfârşise, iar arăpoaica tocmai se pregătea să frământe alta pentru săptămâna următoare. Atunci zapciul, nemaiputând să aştepte până să se

coacă pâinea acasă, se duse să cumpere din suk. Şi îşi lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute una noapte

Spuse:

…Şi îşi lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle. Iar nevastă-sa rămase în curte, ca să aştepte acolo, până ce s-o întoarce bărbatu-său; şi deodată îl văzu venind pe drăguţul ei, care credea că taxidarul plecase de mult. Şi îi spuse femeii:

— Am mare nevoie de nişte bani. Trebuie să-mi dai numaidecât trei sute de drahme!

Şi ea răspunse:

— Mă jur pe Profet! Nu am acuma, şi nu ştiu de unde să-i iau!

Iar flăcăul spuse:

— E aci măgarul, o, sora mea! Ai putea să-mi dai măgarul soţului tău, pe care-l văd cu samarul pe el, legat la iesle, şi să mă duc să-l vând. Şi capăt pe el, pe puţin, cele trei sute de drahme de care am trebuinţă, mare trebuinţă!

Iar nevestica, uluită de tot, strigă:

— Pe Profetul, habar nu ai ce vorbeşti! Da bărbatu-meu, când s-o întoarce şi n-o mai găsi măgarul? La asta nu te gândeşti? Are să mă învinuiască, de bună seamă, că eu i-am prăpădit măgarul, întrucât m-a lăsat să aştept aici, şi are să mă bată!

Ci flăcăul luă o înfăţişare atâta de amărâtă şi o rugă cu atâta iscusinţă să-i dea măgarul, încât muieruşca nu putu să se împotrivească rugăminţii lui şi, cu toată spaima pe care i-o stârnea soţul ei, zapciul, îl lăsă să ia măgarul, da numai după ce îl descotorosi de tot tărhatul.

Or, nu peste mult se întoarse şi soţul, cu daraburile de pâine la subsuoară, şi se duse la staul să le pună în desagi şi să-şi ia măgarul. Şi văzu căpăstrul măgarului agăţat într-un cui, şi samarul şi desagii aşezaţi pe paie, da măgarul nu, nici urmă de măgar, nici miros de măgar. Şi până peste poate de nedumerit, se întoarse înspre nevastă-sa şi-i spuse:

— O, femeie, ce-i cu măgarul?

Iar soţia, fără a se tulbura, răspunse cu glas liniştit:

— O, fiu al moşului meu, măgarul a plecat mai adineaori şi, din pragul porţii, s-a întors înspre mine şi mi-a spus că se duce să judece împricinaţii la

divanul de judeţuri al cetăţii!

Când auzi asemenea vorbe, taxirgiul, plin de mânie, ridică pumnul asupra neveste-sii şi răcni:

— O, deşănţato, cutezi să-ţi baţi joc de mine? Au tu nu ştii că numai dintr-o lovitură pot să te turtesc?

Iar ea, fără a-şi pierde din seninătate, spuse:

— Numele lui Allah fie asupra ta şi asupra mea, şi împrejurul meu şi împrejurul tău! Cum să-mi bat joc de tine, o, fiu al moşului meu? Şi-apoi de când aş fi eu în stare să te înşel cu ceva? Şi-apoi, şi de-aş vrea să cutez, iscusinţa şi agerimea minţii tale ar dibăci pe dată născocirile mele cele stângace şi necioplite. Da, cu îngăduinţa ta, o, fiu al moşului meu, trebuie să-ţi mărturisesc, într-un sfârşit, un lucru pe care până acuma nu m-am încumetat să ţi-l spun, de teamă ca nu cumva darea lui în vileag să nu tragă asupra-ne vreo năpastă fără de mântuire! Află, dar, că măgarul tău este vrăjit şi, din vreme în vreme, se preschimbă în cadiu!

Iar mumbaşirul, când auzi una ca asta, se minună:

— Ya Allah!

Ci nevestica, fără a-i da răgaz să mai scoată şi alte strigăte de minunare, nici să cugete, nici să vorbească, urmă cu acelaşi glas plin de încredere liniştită:

— Într-adevăr, întâia oară când am văzut dintr-odată ieşind din staul un om necunoscut, pe care nu-l văzusem când intrase, şi pe care nici mai înainte nu-l mai văzusem vreodată, mi s-a făcut o spaimă mare şi, întorcându-i spatele şi acoperindu-mi repede faţa cu poala rochiei, pe care mi-am ridicat-o, întrucât atuncea nu aveam niciun fel de iaşmac pe cap, am dat să-mi zvârlu picioarele în vânt şi să-mi caut scăparea în fugă, căci tu nu erai acasă. Ci omul s-a apropiat de mine şi mi-a spus cu un glas plin de greutate şi de bunătate, fără să-şi ridice ochii înspre mine, de frică să nu-mi facă ruşine: „Linişteşte-ţi sufletul, fata mea, şi înseninează-ţi ochii! Nu sunt nicidecum un străin pentru tine, întrucât eu sunt măgarul fiului moşului tău! Da din firea mea cea adevărată sunt făptură omenească, şi sunt cadiu ca îndeletnicire. Şi am fost prefăcut în măgar de către vrăjmaşii pe care-i am, şi care-s dedaţi la vrăjitorii şi la farmece. Şi întrucât eu nu cunosc ştiinţele lor cele tainice, mă aflu fără de scăpare şi fără de nicio armă împotriva lor. Da cum ei sunt, oricum, nişte drept-credincioşi, îmi îngăduie din când în când, în zilele de judecăţi, să-mi iau chipul de om, din măgarul care sunt, ca să mă duc să împart judeţele la divan. Şi trebuie să-mi duc zilele astfel, ba

măgar, ba cadiu, până ce Allah Preaînaltul va binevoi să mă dezlege din descântecele vrăjmaşilor mei şi să sfarme vraja pe care mi-au scris-o! Ci fie-ţi milă, o, binevoitoarea mea! mă rog ţie, pe părintele tău, pe maica ta şi pe toţi ai tăi, să nu pomeneşti la nimeni despre starea mea, nici măcar fiului moşului tău, birarul. Căci dacă ar afla de taina mea, ar fi în stare, întrucât e om de credinţă luminată şi un tare grijuliu păstrător al datinelor credinţei, să se descotorosească de mine, ca să nu mai aibă în casa lui o făptură ce se află sub puterea vrăjilor; şi are să mă vândă la vreun felah, care m-ar chinui de dimineaţa până seara, şi mi-ar da să mănânc niscaiva pleavă mucedă, pe câtă vreme aici o duc bine în toate privinţele!” Pe urmă a adăugat: „Mai am ceva să te rog, o, stăpâna mea! o, preabuno! o, binevoitoareo! Şi-anume de a-l ruga pe stăpânul meu zapciul, fiul moşului tău, să nu mă mai înţepe prea tare în fund, când e grăbit, întrucât partea aceea a trupului îmi e dăruită, spre păcatele mele, cu o simţire peste măsură şi cu o gingăşie de neînchipuit!” Şi după ce mi-a vorbit aşa, măgarul nostru, preschimbat în cadiu, m-a lăsat într-o mare nedumerire şi s-a dus să judece la divan. Şi-acolo ai să-l găseşti, dacă vrei. Or, eu, o, fiu al moşului meu, nu puteam să ţin prea îndelungă vreme numai pentru mine taina aceasta grea, mai cu seamă acuma când mă aflu învinuită şi când mă primejduiesc a-ţi stârni mânia şi izgoana! Şi îmi cer iertare de la Allah că mi-am încălcat astfel fagăduiala ce i-o făcusem amărâtului de cadiu de-a nu spune la nimeni despre starea lui de măgar! Şi de vreme ce fapta s-a săvârşit, îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să-ţi dau un sfat, şi anume de a nu te despărţi de măgarul acesta, care nu numai că e un dobitoc minunat, plin de râvnă, şi cuminte, şi care nu se vântuie niciodată, şi e plin de sfială, nearătându-şi decât foarte arare scula când este privit, da care, la caz de nevoie, ar putea să-ţi dea nişte sfaturi tare bune în treburile cele încâlcite ale pravilniciilor şi despre temeiurile *cutărui* ori *cutărui* lucru de-al legilor!

După ce zapciul auzi vorbele acestea ale soţiei sale, pe care o ascultase cu o înfăţişare tot mai minunată, rămase până peste măsură de uluit şi spuse:

— Da, pe Allah! treaba-i de-a mirările! Da ce am eu de făcut acuma, când nu mai am măgarul la îndemână şi când trebuie să plec să strâng dările din *cutare* şi din *cutare* sat din împrejurimi? Da măcar ştii la care ceas urmează să se întoarcă? Ori te pomeneşti că nu ţi-a spus nimica în privinţa aceasta?

Iar muieruşca răspunse:

— Nu, n-a spus la care ceas. Nu mi-a spus decât că se duce să judece la divan! Or, eu ştiu prea bine ce-aş face dacă aş fi în locul tău! Da nu-i de

nicio nevoie să dau poveţe unuia mai deştept şi, fără de tăgadă, mai iscusit şi mai ager decât mine!

Iar tăntălăul zise:

— Ci chiar şi-aşa, ia scoate ce ai! Am să văd limpede dacă chiar eşti proastă de-a binelea!

Ea spuse:

— Păi eu, în locul tău, m-aş duce drept la divan, unde se lăfăie cadiul, aş lua în mână un pumn de boabe şi, când aş ajunge dinaintea amărâtului cel vrăjit care se află în capul divanului, i-aş arăta de departe ceea ce am în mână şi i-aş da de înţeles, prin semne, că am trebuinţă de slujbele lui de măgar. Şi el m-ar pricepe şi, întrucât are simţământul datoriei, ar ieşi de la divan şi ar veni după mine, mai ales când ar vedea boabele, hrana lui cea mai plăcută, şi nu s-ar putea opri să nu vină după mine!

— Socot că asta-i tot ceea ce am mai bun de făcut. Hotărât, eşti o femeie tare la sfaturi.

Şi plecă de-acasă, după ce luă un pumn de boabe, pentru ca, de n-o putea să-l înduplece pe măgar cu vorba bună, măcar să-l poată amăgi cu ispita mâncării, meteahna lui cea mai de seamă. Şi pe când se depărta, nevasta îi mai strigă:

— Şi mai cu seamă, o, fiu al moşului meu, fereşte-te să nu care cumva să te mânii pe el şi să-l loveşti; întrucât ştii bine cât e de năzuros şi, pe deasupra, mai este, atât ca măgar cât şi ca un cadiu ce se află, de două ori îndărătnic şi zăcaş!

Şi, cu povaţa asta de pe urmă, zapciul îndemnă înspre divan şi intră în sala de judeţe, unde, pe o podină, şedea cadiul.

Şi se opri la capătul sălii, în spatele celor ce se aflau acolo, şi, ridicând mâna în care ţinea pumnul de boabe, începu cu cealaltă mână să-i facă semne de grabnică poftire cadiului, semne ce vroiau să zică răzvădit: „Hai iute! Trebuie să-ţi spun ceva! Vino încoace!” Şi cadiul, până la urmă, văzu semnele acelea şi, cunoscând în insul care i le făcea pe unul dintre zapciii de frunte, gândi că o fi vrând să-i spună aparte niscaiva lucruri de seamă, ori să-i dea vreo ştire grabnică din partea valiului. Şi se ridică pe dată, oprind mersul judeţelor, şi se duse în sala de la intrare după zapciu, care, spre a-l ademeni mai vârtos, mergea înainte-i, arătându-i boabele şi îndemnându-l prin semne şi prin viu grai, aşa cum se face cu măgarii.

Or, de îndată ce amândoi ajunseră în sala de la intrare, zapciul se aplecă la urechea cadiului şi îi spuse:

— Pe Allah! o, prietene, sunt tare necăjit şi tare mâhnit şi tare amărât de fermecătoria care te ţine vrăjit. Şi de bună seamă, nu ca să te supăr am venit aici după tine, da trebuie numaidecât să plec pe dată la slujba mea şi nu pot să te aştept până să-ţi isprăveşti ziua aici. Mă rog dar ţie să te preschimbi fără de zăbavă în măgar şi să mă laşi să încalec pe spinarea ta!

Şi, văzându-l pe cadiu că se trage îndărăt cu spaimă, pe măsură ce asculta, zapciul luă un glas plin de mare duioşie şi adăugă:

— Mă jur ţie pe Profetul – asupra-i fie rugăciunea şi tihna! – că, dacă vrei să vii îndată după mine, niciodată nu am să te mai înţep în fund cu strămurarea, căci ştiu că eşti tare gingaş şi tare plăpând în ceea ce priveşte partea aceea a trupului tău! Hai, vino, măgăruşul meu, prietene al meu bun! Şi ai să capeţi diseară un tain de două ori mai mare de boabe şi de lucernă proaspătă!

Şi-aşa! Iar cadiul, gândind că are de-a face cu un nebun scăpat de la maristan, se trase încetişor, încetişor înspre uşa sălii, până peste măsură de năucit şi de speriat, şi mai galben ca şofranul la faţă. Ci zapciul, văzând că are să-l scape, făcu o săritură sprintenă şi trecu între el şi uşa dinspre divan, tăindu-i astfel calea. Iar cadiul, nevăzând niciun străjer şi nici pe nimenea pe care să-l cheme în ajutor, găsi cu cale să se poarte cu dulceaţă, cu grijă şi cu gingăşie, şi îi spuse zapciului:

— S-ar părea, o, stăpâne al meu, că ţi-ai pierdut măgarul, socotesc eu, şi-ai vrea altul în locul lui. Or, nimica nu-i mai întemeiat, după părerea mea. Iacătă, dar, din parte-mi, trei sute de drahme, pe care ţi le dau spre a putea să-ţi cumperi altul. Şi cum astăzi este zi de târg la sukul de vite, are să-ţi fie lesne să-ţi alegi, la preţul acesta, cel mai frumos măgar.

Şi spunând acestea, scoase de la chimir cele trei sute de drahme, le dete zapciului, care primi târgul, şi se întoarse în sala de judeţe, luând o înfăţişare aşezată şi îngândurată, ca şi cum tocmai i s-ar fi dat o veste despre vreo treabă de mare însemnătate. Şi îşi zicea în sineşi: „Pe Allah! e vina mea că am pierdut astfel trei sute de drahme! Da-i mai bine aşa, decât să fi stârnit gâlceavă de faţă cu împricinaţii mei. Şi-apoi am să izbutesc eu să-mi capăt îndărăt banii, pe spinarea pricinaşilor!” Şi şezu pe locul lui şi duse mai departe judeţele. Şi-atâta cu el!

Estimp, zapciul, iacătă! Când ajunse la sukul de vite, spre a-şi cumpăra un măgar, începu să cerceteze cu luare-aminte şi pe îndelete toţi măgarii, unul câte unul. Şi până la urmă zări un măgar tare bun, care-i păru să aibă toate însuşirile cerute, şi deodată cunoscu că acela era chiar măgarul său. Iar

măgarul îl cunoscu şi el şi dându-şi urechile pe spate începu să fornăie şi să răgească de bucurie. Ci zapciul, tare cătrănit de obrăznicia asinului, după toate câte se petrecuseră, se trase îndărăt scuturându-şi mâinile şi strigă:

— Nu, pe Allah! nu pe tine am să te cumpăr, dacă am trebuinţă de măgar credincios, întrucât ba cadiu, ba măgar, n-ai să poţi să-ţi faci cu adevărat treaba!

Şi se depărtă, scos din fire de cutezanţa măgarului său care îndrăznea să-l îmbie a-l cumpăra. Şi se duse de cumpără altul şi se întoarse degrabă acasă, spre a-l însămăra şi a încăleca pe el, după ce îi povesti neveste-sii toate câte i se întâmplaseră.

Şi-aşa, datorită minţii pline de rod a muieruştii, soţia zapciului, toată lumea fu mulţumită şi nimenea nu rămase păgubit. Întrucât dacă flăcăiandrul dobândise banii de care avea trebuinţă, iar soţul rostuise un măgar mai bun, fără să dea o drahmă din buzunarul său, nici cadiul nu zăbovise să-şi capete banii, câştigând cinstit, de pe urma împricinaţilor îndatoritori, de două ori mai mult decât îi dăduse zapciului.

Şi asta-i, o, norocitule sultan, tot ce ştiu eu despre măgarul cadiu. Ci Allah ştie mai bine!

După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul strigă:

— O, gură de zahăr, o, tu, cel mai desfătător dintre tovarăşii mei, te căftănesc căpetenie peste cămăraşi!

Şi porunci să fie gătit pe dată cu însemnele slujbei lui, şi îl pofti să şadă jos lângă el, şi îi spuse:

— Pe viaţa mea şi-a ta, o, cap al cămăraşilor mei, tu de bună seamă că trebuie să mai ştii vreo poveste. Şi mult mi-ar plăcea să te aud cum mi-o povesteşti!

Iar pescarul mâncător de haşiş, ajuns cămăraş peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată!

Şi, bălăbănind din cap, istorisi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute doua noapte

Spuse:

…Iar pescarul mâncător de haşiş, ajuns cămăraş peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată!

Şi, bălăbănind din cap, istorisi:

Cadiul şi măgăruşul

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că trăiau odată, într-o cetate ca toate cetăţile, un om cu femeia lui, oameni săraci, vânzători de porumb copt, şi care aveau o fată ca luna, ajunsă la vârsta de măritiş. Şi vru Allah ca un cadiu s-o ceară de nevastă şi s-o capete de la părinţii ei, care îşi dădură degrabă învoirea, măcar că preacinstitul cadiu era de o urâţenie cumplită, cu o barbă aspră ca ţepii ariciului, şi ceacâr de-un ochi, şi-aşa de bătrân, încât ar fi putu să treacă drept tată al fetişcanei. Da era om avut şi se bucura de mare vază.

Iar părinţii fetei, nejinduind decât la îmbunătăţirea pe care măritişul acela avea s-o aducă stării şi vieţii lor, nu se gândiră că dacă bogăţia poate să înlesnească fericirea, nu ea îi este şi temeiul. Da de altminteri cadiul avea să simtă în curând, pe pielea lui, necazurile şi belelele unei însurători ca aceea.

Începu cadiul, aşadar, spre-a încerca să se facă îndrăgit, în ciuda cusururilor legate de trupul lui din pricina bătrâneţii şi a urâciunii, s-o copleşească în fiecare zi cu tot alte daruri pe soţia sa cea tinerică, şi să-i îndeplinească până şi cele mai mărunte nazuri. Da el uita că nici darurile, nici îndeplinirea nazurilor nu preţuiesc cât dragostea cea tinerească şi care stinge pojarurile. Şi se plângea în sufletul său că nu găsea nimic din ceea ce aştepta el de la soţia lui care, altminteri şi fără de nicio pricepere, nu avea cum să-i dea ceea ce nu ştia, din pricina lipsei ei de învăţătură.

Or, cadiul avea de cirac un diac tânăr, pe care îl îndrăgise mult şi despre care nu putea să se oprească a-i vorbi deseori soţiei sale. Şi, tot aşa, nu putea să se oprească, măcar că treaba asta este potrivnică obiceiurilor, să-i povestească flăcăului despre frumuseţea soţiei şi despre iubirea pe care el i-o purta, şi despre nepăsarea soţiei sale faţă de el, în pofida a toate câte făcea pentru ea. Întrucât aşa îl orbeşte Allah pe insul căruia i se cuvine pierzania! Ba mai mult! Pentru ca să se împlinească scrisele, cadiul împinse sminteala şi orbia până la a i-l arăta într-o zi pe flăcăiandru, de la fereastră, tinerei lui soţii. Şi cum flăcăul era zarif şi dulce, tinerica se îndrăgi de el. Şi cum două inimi care se caută tot ajung până la urmă să se găsească şi să se împreune,

împotriva oricăror piedici, cei doi tineri izbutiră să înşele ochii cadiului şi să-i adoarmă veghea zulie. Iar copilandra îl îndrăgi pe copilandru mai mult decât ca pe lumina ochilor şi, dându-i sufletul, i se dărui şi cu tot trupul. Iar calemgiul cel tinerel i-l dete îndărăt sporit şi o făcu să guste ceea ce bătrânul cadiu nu izbutise niciodată să trezească. Şi amândoi trăiră astfel până peste măsură de fericiţi, văzându-se mereu şi îndrăgindu-se zi de zi tot mai tare. Iar cadiul se arăta multumit că o vedea pe nevastă-sa cum se făcea tot mai frumoasă de tinereţe, de sănătate şi de prospeţime. Şi toată lumea era mulţumită, fiecare în felul său.

Or, nevestica, spre a putea să se întâlnească fără de nicio spaimă cu drăguţul ei, se înţelesese cu el că, dacă are să agaţe la fereastra dinspre grădină o năframă albă, flăcăul poate să vină la ea să-i ţină tovărăşie; dar dacă năframa va fi roşie, flăcăul trebuie să se ferească a veni, întrucât năframa aceea vroia să însemne că bătrânul cadiu este acasă.

Ci vru soarta ca într-o zi, tocmai când întinsese năframa cea albă, după ce cadiul plecase la divan, nevestica să audă nişte bătăi grăbite la uşă şi nişte strigăte; şi îl văzu îndată pe soţul ei, sprijinit de braţele unor hadâmbi, şi galben tot, şi schimbat tot la chip şi la înfăţişare. Iar hadâmbii o lămuriră că bietul cadiu fusese cuprins pe neaşteptate la divan de un zor şi că nu mai zăbovise să se întoarcă nevoit acasă spre a se îngriji şi a se odihni. Şi chiar că bietul ghiuj avea o faţă atâta de jalnică, încât tinerica, nevastă-sa, în ciuda ceasului nedorit la care picase şi a tulburării pe care sosirea lui o stârnea, începu a-l stropi cu apă de trandafiri şi a-i da îngrijirile de trebuinţă. Şi după ce îl ajută să se dezbrace, îl culcă în patul pe care i-l aşternu chiar ea, şi unde, uşurat ca urmare a îngrijirilor ce-i dase soţia, nu peste mult adormi. Iar tinerica gândi să se folosească de răgazul pe care i-l aducea întoarcerea fără de veste a soţului, spre a merge să facă o scaldă la hammam. Şi în zorul în care se afla, uită să dea jos năframa cea albă a întâlnirilor şi s-o pună în loc pe cea a opreliştilor. Şi, luând într-o legătură rufe înmiresmate, plecă de-acasă şi se duse la hammam.

Or, diacul cel tânăr, văzând năframa albă la geam, se sui cu pas sprinten pe terasa vecină, de unde, după năravul lui, sări pe terasa cadiului şi intră în odaia unde de obicei o găsea pe drăguţa sa aşteptându-l goală-goluţă sub învelitoarele patului. Şi, întrucât ferestrele de la odaie erau închise de tot, iar în odaie, tocmai spre a ocroti somnul cadiului, stăpânea un întuneric mare, şi cum nevestica adesea, ca să se joace, îl primea pe flăcău în tăcere şi nu da semn de viaţă, se apropie de pat râzând şi, ridicând păturile, îşi duse

mâna repede, ca pentru o mângâiere. Şi, na beleaua! La atingera aceea, calemgiul îşi trase mâna cu scârbă şi cu spaimă, da nu îndeajuns de repede, încât cadiul, sărind din somn şi lecuit dintr-o dată de boală, înşfăcă mâna aceea şi sări cu mânie asupra stăpânului ei. Şi, dându-i puteri mânia, în vreme ce pe stăpânul mâinii uluiala îl ţintuia în nemişcare, îl trânti la pământ, în mijlocul odăii, cu o piedică şi, înhăţându-l bine şi apucându-l pe după brâu, pe negură, îl aruncă în lădoiul în care se ţin saltelele în timpul zilei, şi care acum era deschis şi gol, întrucât saltelele fuseseră scoase afară. Şi puse capacul repede, şi încuie lada cu cheia, fără a avea vreme să vadă chipul celui încuiat. Iar toată vânzoleala aceea, care îi încinsese sângele pricinuind în el o întoarcere mântuitoare, făcu să-şi capete pe deplin puterile; aşa că îmbrăcându-se, cadiul îl întrebă pe hadâmbul de la poartă unde a plecat nevastă-sa, şi dete fuga s-o aştepte la ieşire, dinaintea porţii hammamului. Întrucât îşi zicea: „Mai înainte de a-l omorî pe cel nepoftit, trebuie să ştiu dacă a fost în înţelegere cu nevastă-mea. Pentru aceea am s-o aştept colea la ieşire şi am s-o duc apoi acasă şi, dinaintea martorilor, am s-o pun faţă cu cel din ladă. Întrucât, dat fiind că sunt cadiu, trebuie ca lucrurile să se petreacă aşa cum scrie la lege. Şi-atunci am să văd lămurit dacă este numai un vinovat, ori dacă sunt doi părtaşi. În cea dintâi împrejurare, am să-l sting de pe faţa pământului cu chiar mâna mea, dinaintea martorilor, pe cel închis; iar în cel de al doilea caz, am să-i sugrum pe amândoi, cu cele zece degete ale mele!”

Şi chibzuind aşa şi tot răsucindu-şi în minte gândurile de răzbunare, începu să oprească, una câte una, pe băieşiţele care intrau în hammam, spunând fiecăreia:

— Allah fie cu tine! spune-i femeii mele *cutare* să iasă afară pe dată, întrucât am de vorbit cu ea numaidecât!

Da spunea vorbele cu atâta repezeală şi cu atâta foc, şi avea ochii atâta de aprinşi şi faţa atâta de galbenă, şi da din mâini atâta de anapoda, şi glasul îi era atâta de tremurător şi înfăţişarea atâta de plină de mânie, încât femeile, înfricoşate, o luau la fugă, scoţând ţipete subţiri şi luându-l drept nebun. Iar cea dintâi dintre ele care îşi duse până la capăt solia, în mijlocul sălii hammamului, îi aduse aminte dintr-odată copilandrei, soţia cadiului, de negrija ei şi de uitarea în ce priveşte năframa cea albă pusă în geam. Şi îşi zise: „Gata! sunt pierdută fără de scăpare! Şi numai Allah ştie ce-o fi păţit drăguţul meu!” Şi zori să-şi isprăvească scalda, pe când în sală soliile băieşiţelor veneau repede-repede una după alta, iar soţul ei, cadiul, ajunsese

singurul sâmbure de vorbă al femeilor speriate. Ci spre norocul ei, niciuna nu o cunoştea pe copilandra care, de altminteri, se prefăcea că nu ia aminte nicidecum la ceea ce se spunea, de parcă lucrul nu o privea deloc. Şi, după ce se îmbrăcă, se duse în sala de la intrare unde văzu o biată vânzătoare de năut, ce sta jos dinaintea grămezii ei de boabe, din care vindea la băieşiţe. Şi o chemă şi îi spuse:

— Tuşa mea cea bună, iacătă colea un dinar de aur pentru tine, dacă vrei să-mi împrumuţi pe-un ceas iaşmacul tău cel albastru şi coşul cel gol de lângă tine!

Iar bătrâna, bucuroasă de chilipir, îi dete coşul de răchită şi prăpăditul de iaşmac făcut dintr-o pânză amărâtă.

Iar copilandra se învălui cu iaşmacul, luă coşul în mână şi, străvestită aşa, ieşi din hammam.

Şi în uliţă îl zări pe bărbatu-său, care se vânzolea de colo colo, dând din mâini, dinaintea porţii, şi blestemând cu glas mare hammamurile, şi pe femeile care se duc la hammam, şi pe stăpânii hammamurilor, şi pe zidarii de hammamuri.

Iar ochii-i ieşeau din cap, şi făcea spume la gură. Şi femeiuşca se duse la el şi, schimbându-şi glasul, şi prefăcându-şi-l ca al vânzătoarelor de pe uliţe, îl întrebă dacă vrea să cumpere năut. Iar el atunci începu să afurisească năutul, şi pe vânzătoarele de năut, şi pe cei care seamănă năut, şi pe cei care mănâncă năut. Iar tinerica, râzând de nebunia lui, îl lăsă şi o luă înspre casă, fără a fi cunoscută, sub străvestirea ei. Şi intră în casă, şi se sui repede în odaia ei, şi auzi nişte gemete. Şi, nevăzând pe nimeni în odaia la care deschisese degrabă ferestrele, i se făcu frică şi tocmai se pregătea să cheme hadâmbul ca să-i dea curaj, când deodată auzi limpede că gemetele ieşeau din lada de saltele. Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel Atoateiertătorul şi Milosârdnicul!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treia noapte

Spuse:

…Şi dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, şi o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel Atoateiertătorul şi Milosârdnicul!

Şi îl văzu pe iubitul ei, gata să-şi dea sufletul din pricina înăbuşelii. Şi, cu toată spaima din ea, femeiuşca nu se putu opri să nu pufnească în râs când îl văzu pe flăcău ghemuit acolo, cu ochii încrucişaţi. Ci se şi repezi să-l stropească cu apă de trandafiri şi să-l învioreze. Şi, când îl văzu bine întremat şi în fire, află degrabă tot ce păţise; şi pe dată copilandra îşi şi făcu socoteala cum să orânduiască totul.

Şi-aveau în grajdul lor o asină care chiar în ajun fătase un pui de măgăruş. Şi copilandra fugi la grajd, luă în braţe puişorul cel mititel de măgar şi, aducându-l în odaia ei, îl aşeză în lada în care fusese încuiat diacul şi închise capacul cu cheia. Şi, după ce îşi sărută drăguţul, îl trimise de-acolo, spunându-i să se întoarcă atunci când o vedea ca semn năframa cea albă. Şi, la rându-i, se întoarse degrabă la hammam şi îl văzu pe bărbatu-său cum se vânzolea întruna în lung şi-n lat afurisind hammamurile şi tot ce urmează. Şi, când o văzu că intră în hammam, strigă după ea şi îi spuse:

— O, vânzătoareo de boabe de năut, spune-i femeii mele *Cutare* că dacă mai zăboveşte acolo înăuntru, mă jur pe Allah că am s-o omor până-n seară şi că îi dărâm hammamul în cap!

Iar copilandra, râzând în sufletul ei, ajunse în sala de la intrare a hammamului, dete îndărăt vânzătoarei de boabe de năut iaşmacul şi coşul, şi ieşi numaidecât, cu legăturica de rufe la subsuoară, legănând din şolduri.

Or, de cum o zări, cadiul, soţul ei, se repezi la ea şi ţipă:

— Unde-ai fost? unde-ai fost? Te-aştept aici de două ceasuri! Hai, ia-o după mine! Vino după mine, o, vicleano, o, stricato! Haide!

Iar copilandra, oprindu-se din mers, răspunse:

— Pe Allah! ce ai? Numele lui Allah fie asupra-ţi! Ce ai, o, bărbate? Te-ai smintit dintr-odată de faci atâta zarvă pe uliţă, tu, cadiul cetăţii? Ori te pomeneşti că boala ceea ţi-o fi spulberat judecata şi ţi-o fi scrântit minţile, de nu mai ai niciun fel de cuviinţă în lume şi pe uliţă faţă de fiica moşului tău?

Iar cadiul se burzului:

— Destul cu vorbele de clacă! O să spui tu acasă ce ai de spus! hai după mine!

Şi o luă înainte, dând din mâini, ţipând şi vărsându-şi otrava, fără ca totuşi să-i spună vreo vorbă de-a dreptul neveste-sii, care venea după el, tăcută, la zece paşi în urmă.

Şi, când ajunseră acasă, cadiul o închise pe nevastă-sa în odaia de sus şi se duse să cheme şeicul mahalalei şi încă patru martori, cum cere legea,

precum şi pe toţi cu care putu să se întâlnească de prin vecini. Şi îi aduse pe toţi în odaia cu lada, unde se afla soţia lui şi unde el dorea să-i aibă de martori la ce avea să urmeze.

Când intrară în odaie, cadiul şi toţi cei care îl însoţeau o văzură pe tânăra nevestică, învăluită în iaşmacurile ei, care se trăsese într-un ungher, spre fund, vorbind singură, da în aşa fel încât să fie auzită de toţi. Şi spunea: „O, vai de păcatele noastre! bietul bărbatu-meu! Boala ceea l-a smintit! De bună seamă că a înnebunit de-a binelea, dacă a ajuns să mă potopească aşa cu înjurăturile şi dacă aduce în harem nişte bărbaţi străini! O, păcatele noastre! Bărbaţi străini în haremul nostru! şi-au să se uite la mine! Vai! Vai! e nebun, e nebun de tot!”

Şi într-adevăr, bătrânul cadiu era într-o stare de mânie, de gălbeneală şi de tulburare, încât, cu barba care-i tremura şi cu ochii care îi ardeau, chiar că, după chip, părea să fie lovit de frigurile nebuniei şi de dambla. Aşa că vreo câţiva dintre cei care îl însoţeau căutau să-l liniştească şi îl sfătuiau să-şi vină în fire; ci vorbele nu făceau decât să-l întărâte şi mai rău, şi zbiera la ei:

— Intraţi! Intraţi! N-o ascultaţi pe ticăloasă! Nu vă lăsaţi înduioşaţi de bocetele viclenei! Aveţi să vedeţi! Aveţi să vedeţi! Aceasta-i ziua ei cea de pe urmă! Acesta-i ceasul judecăţii! Intraţi! Intraţi!

Or, după ce toată lumea intră, cadiul închise uşa şi se duse drept la lada de saltele şi săltă capacul. Şi iacătă că măgăruşul scoase capul, scutură din urechi, se uită la toată lumea cu ochii lui mari, negri şi dulci, sforăi răsuflând şi, ridicându-şi coada şi ţinând-o dreaptă, începu să răgească, în bucuria lui că vedea iarăşi lumină şi ca să-şi cheme mama.

La priveliştea aceea, cadiul ajunse până peste poate de turbat şi de mânios, şi fu cuprins de tremurături şi de zvârcoleli; şi deodată se repezi la nevastă-sa, dând s-o sugrume. Iar ea începu să ţipe, luând-o la fugă prin odaie:

— Pe Profetul! vrea să mă strângă de gât. Ţineţi-l pe nebun, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar cei de faţă, văzând într-adevăr spuma turbării pe buzele cadiului, nu se mai îndoiră de nebunia lui, şi se repeziră între el şi nevastă-sa, şi îl luară în braţe, şi îl puseră cu sila jos pe covor, în vreme ce el horcăia vorbe fără de înţeles şi încerca să le scape spre-a o omorî pe nevastă-sa. Iar şeicul mahalalei, peste măsură de tulburat că îl vedea pe cadiul cetăţii într-un hal ca acela, nu putu totuşi să se oprească, luând aminte la nebunia lui îndârjită, să le spună celor de faţă:

— Vai, trebuie să-l ţinem sub veghe, nemişcat, până ce Allah l-o potoli şi l-o face să-şi vină în fire!

Şi toţi strigară:

— Allah să-l lecuiască! Un om de vază el! Ce boală rea!

Iar câţiva spuneau:

— Cum se poate să fie zuliar pe un măgăruş?

Iar alţii întrebau:

— Cum de-a intrat măgăruşul în lada de saltele?

Iar alţii ziceau:

— Vai, păi tot el l-o fi închis acolo, luându-l drept vreun bărbat!

Iar şeicul mahalalei adăugă, ca încheiere:

— Allah să-i vie în ajutor! şi alunga-l-ar pe Cel-Viclean!

Şi toţi răspunseră:

— Izgonit să fie Cel-Viclean!

Şi toată lumea plecă, afară de cei care îl ţineau pe cadiu ţintuit jos pe covor. Da de altminteri nu zăboviră prea multă vreme acolo, încât cadiul fu cuprins dintr-odată de un val de mânie atâta de năprasnic, şi începu să ţipe atâta de tare nişte vorbe de neînţeles, şi să se zbată cu atâta înverşunare, dând mereu să se repeadă la nevastă-sa care, de departe, îi făcea pe furiş nişte strâmbături şi nişte semne de batjocură, încât vinele gâtului i se rupseră şi, vărsând un bolboroş de sânge, îşi dete sufletul. Aibă-l Allah întru mila sa! Întrucât nu numai că era un cadiu fără de cusur, da îi mai şi lăsă neveste-sii, copila cu pricina, destulă avere cât să poată să trăiască în belşug şi să se mărite cu calemgiul cel tinerel pe care îl îndrăgise, şi care o îndrăgise şi el!

Şi, după ce istorisi aşa povestea aceasta, pescarul mâncător de haşiş, văzând că sultanul îl asculta cu desfătare, îşi zise: „Am să-i mai povestesc una!” Şi spuse:

Cadiul cel isteţ

Se povesteşte că a fost odată la Cairo un cadiu care săvârşise atâtea potlogării şi dăduse atâtea judeţe mituite, încât fusese mazilit din huzmeturile lui şi era nevoit, ca să nu moară de foame, să trăiască din pezevenlâcuri.

Or, într-o zi degeaba îşi tot bătu el capul, că nu mai găsi niciun mijloc de a face rost de niscaiva bani, întrucât îşi mistuise toate isteţimile minţii, tot aşa cum le prăpădise şi pe cele ale vieţii sale. Şi văzându-se ajuns la capătul acela, îl chemă pe singurul rob ce-i mai rămăsese şi îi zise:

— O, *Cutărică*, sunt cam bolnav astăzi şi nu pot să ies din casă, da cată să te duci tu să ne găseşti ceva de mâncare, ori să-mi trimiţi pe vreunii care au trebuinţă de sfaturi pentru judecăţi. Şi-am să mă pricep eu să-i fac să-mi plătească osteneala!

Şi robul, care era o pramatie tot atâta de trecută prin ciur şi prin dârmon ca şi stăpânu-său, în ce priveşte pişicherlâcurile şi tertipurile, şi care era tot atâta de dornic ca şi el în izbânda acelui gând, plecă zicându-şi: „Am să mă leg de vreo câţiva trecători, la rând, şi am să mă iau la gâlceavă cu ei. Şi întrucât nu toată lumea ştie că stăpânul meu a fost dat afară din slujbă, am să-i târăsc dinaintea lui, sub cuvânt de a ne judeca pricina, şi am să-i fac să-şi golească chimirul în mâinile lui!” Şi, chibzuind aşa, puse ochii pe un trecător ce mergea înaintea sa şi care păşea liniştit sprijinindu-şi bastonul cu amândouă mâinile pe ceafă; şi, cu o piedică bine adusă, îl dete de-a rostogolul în noroi. Şi bietul om, cu hainele murdărite şi cu imineii beliţi, se ridică mânios, cu gândul de a-l pedepsi pe cel care îl doborâse. Da cunoscându-l că e robul cadiului, nu mai vroi să se înfrunte cu el şi, otrăvit de tot, se mulţumi să spună, luându-şi tălpăşiţa:

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-Viclean!

Şi robul, pezevenghiul, văzând că încercarea dintâi nu-i izbutise, îşi urmă drumul mai departe, zicându-şi: „Mijlocul acesta nu-i bun. Trebuie să căutăm altul, căci toată lumea ne cunoaşte, pe stăpânul meu şi pe mine!” Şi cum chibzuia la ce-i rămânea de făcut, dete cu ochii de un slujitor ce ducea pe cap o tabla pe care se afla o gâscă minunată, umplută şi împodobită de jur împrejur cu pătlăgele roşii, cu dovlecei şi cu vinete, toate iscusit orânduite. Şi se luă după slujitorul acela, care se îndrepta înspre cuptorul unui cuptoragiu, ca să dea gâsca acolo la copt; şi îl văzu cum intră şi cum îi dă stăpânului cuptorului tablaua spunându-i:

— Am să vin s-o iau peste un ceas!

Şi plecă. Atunci robul cadiului îşi zise: „Iacătă chilipirul!” Şi, după o bucată de vreme, intră la cuptorar şi spuse:

— Salamalleikum, ya hagg Mustafa!

Iar stăpânul cuptorului îl cunoscu pe robul cadiului, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme, dat fiind că în casa cadiului nu mai era niciodată

ceva de trimis la cuptor; şi răspunse:
— Şi asupra ta să fie pacea lui Allah, o, Mubarat, fratele meu! Ce vânt te aduce? E multă vreme de când cuptorul meu nu a mai ars pentru stăpânul nostru cadiul! Cu ce pot să te ajut astăzi şi ce mi-aduci?
Iar robul spuse:
— Nimic altceva pe lângă ceea ce ai acuma; şi-am venit să iau gâsca umplută care se află în cuptor!
Iar cuptorarul răspunse:
— Păi da gâsca aceea, o, fratele meu, nu este a ta!
El zise:
— Nu vorbi aşa, o şeicule! gâsca aceea nu-i a mea, spui tu? Păi da eu sunt acela care am văzut-o când a ieşit din ou, care am hrănit-o, care am tăiat-o, care am umplut-o şi care am pregătit-o!
Iar cuptorarul spuse:
— Pe Allah, aş vrea şi eu să fie aşa! Da ce-am să-i spun celui care mi-a adus-o, când are să vină după ea?
El răspunse:
— Nu cred că are să mai vină! Oricum, să-i spui atât, în chip de glumă, întrucât e om hâtru şi-i place să râdă: „Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un ţipăt ascuţit şi şi-a luat zborul…”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute patra noapte

Spuse:

„…Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un ţipăt ascuţit şi şi-a luat zborul!”
Şi-apoi robul cadiului adăugă:
— Dă-mi gâsca, întrucât acuma trebuie să fie îndeajuns de coaptă!
Iar cuptoragiul, râzând de vorbele pe care le auzea, scoase tava din vatră şi o dete cu toată încrederea robului cadiului, care zori să se ducă s-o dea stăpânului său, şi să mănânce gâsca împreună cu el lingându-şi degetele.
Estimp, aducătorul gâştei se duse la cuptoragiu şi îşi ceru tava, zicând:
— Gâsca acuma trebuie să fie taman gata, o, stăpâne!
Iar cuptorarul răspunse:

— Uallah! tocmai când o puneam la cuptor, a dat un ghigăit ascuţit şi şi-a luat zborul!

Şi omul, care era departe de a fi vreun glumeţ, fu cuprins de mânie, încredinţat că stăpânul cuptorului vroia să-şi bată joc de el, şi strigă:

— Cum de cutezi să-ti râzi de barba mea, o, nimicura lumii?

Şi, din vorbă în vorbă şi din sudalmă în sudalmă, cei doi ajunseră la bătaie. Iar mulţimea nu zăbovi mult până ce să se strângă, la auzul ţipetelor, şi să dea năvală pe dată în odaia unde era cuptorul. Şi îşi spuneau între ei:

— Hagg Mustafa se bate cu un ins din pricina unei gâşte fripte care a înviat!

Şi cei mai mulţi îi luau partea şi apărarea stăpânului cuptorului, a cărui bună-credinţă şi cinste o cunoşteau de mult, pe când numai vreo câţiva îşi îngăduiau să ridice o umbră de îndoială în privinţa acelei învieri.

Or, printre cei ce se înghesuiau aşa împrejurul celor doi care se băteau, se afla şi o femeie însărcinată, pe care pârdalnicul o împinsese în rândul din faţă. Da asta fu spre nenorocul ei, întrucât în clipa când cuptoragiul se răsuci ca să-l atingă mai vârtos pe potrivnicul său, femeia primi drept în pântece lovitura năprasnică, menită altcuiva decât ei. Şi căzu la pământ, scoţând un ţipăt de găină speriată, şi lepădă pe clipă pe dată.

Or, soţul femeii cu pricina, care locuia într-o dugheană de poame, în vecinătate, fu vestit numaidecât şi veni pe fugă cu un toroipan amarnic şi răcnind:

— Am să-l betejesc pe cuptoragiu, şi pe tata-al cuptoragiului, şi pe bunicu-său, şi-am să-l sting de pe pământ!

Iar cuptoragiul, istovit şi-aşa de bătaia dintâi şi văzând cum vine asupra-i omul acela mâniat şi înarmat cu toroipanul cel vârtos, nu putu să ţină mai mult şi îşi slobozi picioarele în vânt, fugind în curte. Şi dacă văzu că potrivnicul se luase după el, sări peste nişte ziduri, se caţără pe o terasă de-alături şi de acolo îşi dete drumul să cadă la pământ. Şi vru ursita să cadă drept pe un maghrebin care dormea la temelia casei, înfăşurat în păturile lui. Şi cuptorarul, care cădea de sus şi care era tare greu la trup, îi dezgărdină toate coastele. Iar maghrebinul, fără a şovăi, îşi dete sufletul pe loc. Şi toţi cunoscuţii lui, ceilalţi maghrebini din suk, dădură fuga şi-l înhăţară pe cuptoragiu, snopindu-l în bătăi, şi se porniră să-l târască dinaintea cadiului. Iar aducătorul gâştei, la rându-i, când îl văzu pe cuptoragiu înşfăcat, se alipi şi el repede maghrebinilor. Şi în huietul de ţipete şi răcnete, toată lumea luă calea înspre divanul de judeţe.

Or, tocmai atunci sluga cadiului, mâncătorul gâştei, care, vârându-se printre oameni, venise îndărăt să vadă ce se mai petrece pe acolo, spuse către toţi cei încăieraţi:

— Haideţi după mine, o, norocoşilor! vă arăt eu drumul!

Şi îi duse la stăpânul său.

Iar cadiul, cu o înfăţişare aspră, începu prin a-i pune pe toţi împricinaţii să plătească de două ori huzmetul judeţului. Pe urmă se întoarse înspre pârât, împotriva căruia erau îndreptate toate degetele, şi îi spuse:

— Ce ai a răspunde în privinţa gâştei, o, cuptorarule?

Şi bietul om, pricepând că era mai bine, în împrejurarea de faţă, din pricina robului cadiului, să stăruiască în mărturia lui dintâi, răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al nostru, cadiule, pasărea a dat un ghigăit ascuţit şi, aşa umplută toată cum era, s-a sculat din mijlocul tăvii şi şi-a luat zborul!

Iar aducătorul gâştei, când auzi, strigă:

— A, pui de căţea, tot mai stărui să spui una ca asta şi dinaintea domniei sale cadiul?

Iar cadiul, luând o înfăţişare supărată, îi spuse aducătorului gâştei:

— Da tu, o, necredinciosule, o, păgânule, cum de îndrăzneşti să nu crezi că Acela carele are să învieze toate făpturile la Ziua învierii, adunând la loc oasele lor risipite pe toată faţa pământului, nu poate să dea îndărăt viaţa unei gâşte care are toate oasele şi căreia numai penele îi lipsesc?

Iar mulţimea, la vorbele acelea, strigă:

— Slavă lui Allah, carele înviază morţii!

Şi se porni să-l huiduiască pe nenorocitul de aducător al gâştei, care îşi luă valea, căindu-se de lipsa lui de credinţă.

Pe urmă cadiul se întoarse înspre soţul femeii care lepădase şi îi spuse:

— Da tu ce ai de spus împotriva omului acesta?

Şi, după ce ascultă plângerea, spuse:

— Pricina-i limpede şi nu îngăduie nicio şovăire. Hotărât, cuptoragiul este vinovat de-a fi pricinuit lepădarea pruncului. Şi poate fi osândit cu legea talionului, întocmai!

Şi se întoarse înspre soţ şi îi spuse:

— Pravila îţi dă dreptate, iar eu îţi dau volnicie s-o trimiţi pe soţia ta la vinovat, ca să ţi-o facă la loc însărcinată. Şi poţi s-o laşi pe seama lui toate cele şase luni dintâi ale sarcinii, întrucât lepădarea s-a petrecut când femeia ajunsese în luna a şasea!

Iar soţul, dacă auzi judecata aceea, strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea, şi Allah să-l ierte pe pârâtul meu!

Şi plecă.

Atunci cadiul le spuse rudelor maghrebinului mort:

— Da, voi, o, maghrebinilor, care-i pricina plângerii voastre împotriva omului acesta, cuptorar de meserie?

Iar maghrebinii, dând din mâini de zor, într-un potop de cuvinte, îşi înfăţişară plângerea şi arătară trupul neînsufleţit al nemoteniei lor, cerând preţul sângelui. Şi cadiul le spuse:

— Hotărât, o, maghrebinilor, preţul sângelui vi se cuvine, întrucât dovezile sunt de prisos împotriva cuptorarului. Încât nu aveţi decât să-mi spuneţi dacă vreţi ca preţul să vă fie plătit cu altă viaţă, care va să zică sânge pentru sânge, ori în vreo despăgubire?

Iar maghrebinii, vlăstare dintr-un neam crunt, răspunseră laolaltă:

— Cu viaţa, o, domnia ta, cadiule!

Iar el le spuse:

— Atunci aşa să fie! Luaţi-l pe cuptorar, înfăşuraţi-l în păturile rudei moarte şi puneţi-l sub minaretul de la moscheea sultanului Hassan. Şi, după asta, fratele celui ucis să se suie în minaret şi să-şi dea drumul din vârful moscheii peste cuptorar, ca să-l zdrobească aşa cum l-a zdrobit cuptorarul pe fratele vostru!

Şi adăugă:

— Unde eşti, dară, o, frate al celui ucis?

Şi, la vorbele acelea, un maghrebin ieşi dintre maghrebini şi strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea împotriva omului acesta! Şi Allah să-l ierte.

Şi plecă, urmat de ceilalţi maghrebini.

Şi mulţimea care fusese de faţă la judeţ plecă şi ea, minunată de priceperea pravilnicească a cadiului, de simţul lui de dreptate, de adâncimea şi de agerimea minţii lui. Iar zvonul despre întâmplarea aceea ajungând până la urechile sultanului, cadiul dobândi iarăşi dragostea Măriei Sale şi fu pus iarăşi în slujbele de mai înainte, pe când cadiul care îi luase locul se vedea mazilit, fără să fi săvârşit nimic pentru aceasta, ci numai că nu avea iscusinţa de minte a celui care mâncase gâscă.

Iar pescarul care mânca haşiş, văzând că sultanul îl asculta tot cu o luare-aminte fermecată, se simţi peste măsură de fălos în mândria lui, şi povesti:

Poveţele unuia care se pricepe la femei

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că erau odată la Cairo doi tineri, unul însurat, iar celălalt burlac, şi care erau legaţi cu mare prietenie între ei. Pe cel care era însurat îl chema Ahmad, iar pe cel care nu era îl chema Mahmud. Or, Ahmad, care era cu doi ani mai mare decât Mahmud, se prilejuia de întâietatea pe care osebirea aceea de vârstă i-o da, spre a face pe dascălul şi pe dădaca faţă de prietenul său, mai cu seamă în ce priveşte priceperea la femei. Şi necontenit îi tot vorbea despre asta, istorisindu-i o sumedenie de întâmplări din viaţa lui şi spunându-i totdeauna ca încheiere:

— Acuma, o, Mahmud, poţi spune că ai cunoscut în viaţa ta pe unul care le ştie până în străfunduri pe făpturile acelea afurisite! Şi se cade să te socoteşti tare norocos că mă ai de prieten, ca să te învăţ cum să te fereşti de toate vicleniile lor!

Şi Mahmud era din zi în zi tot mai minunat de câte ştia prietenul său, şi era încredinţat că niciodată vreo femeie, oricât de vicleană ar fi fost ea, n-ar fi putut să-l înşele ori măcar să ascundă ceva de ochii lui. Şi adeseori îi spunea:

— O, Ahmad, ce grozav eşti tu!

Şi Ahmad se umfla în guşă, cu o înfăţişare ocrotitoare, bătându-l pe umăr pe prietenul său şi spunându-i:

— Am să te învăţ să fii şi tu ca mine!

Or, într-o zi – când Ahmad îi spuse iarăşi: „Am să te învăţ să fii şi tu ca mine! Căci te luminezi pe lângă unul care a trăit multe, şi nu pe lângă unul care te dăscăleşte fără a fi trăit nimic!” – tânărul Mahmud îi zise:

— Pe Allah, până a mă învăţa cum trebuie să dejoci răutăţile femeilor, n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveţi ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincea noapte

Spuse:

…n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveţi ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?

Şi Ahmad răspunse, cu glasul lui de dascăl de şcoală:

— Pe Allah, acesta-i lucrul cel mai lesne! Nu ai decât să te duci mâine, la sărbătoarea Muled el-Nabi, sub corturi, şi să iei seama bine la femeile care colcăiesc pe acolo. Şi să-ţi alegi una care să fie însoţită de vreun copilaş, şi care totodată să aibă o călcătură frumoasă şi nişte ochi sclipitori sub iaşmacul de pe faţa ei. Şi după ce ţi-ai ales-o, să cumperi nişte curmale şi nişte năut zăhărit, şi să i le dai copilului, şi să te joci cu el, ferindu-te să nu prea ridici ochii înspre maică-sa; şi să-l mângâi cu gingăşie şi să-l săruţi. Şi după ce copilul are să se deprindă bine cu tine, atunci numai să-i ceri îngăduinţa maică-sii, da fără să te uiţi la ea, să porţi copilul în locul ei. Şi, pe tot drumul, să alungi muştele de pe faţa copilului, şi să-i vorbeşti pe limba lui, povestindu-i o mulţime de snoave. Iar maică-sa, până la urmă, are să înceapă să vorbească şi ea cu tine. Şi dacă începe să vorbească, poţi să fii încredinţat că ai să fii cocoşelul!

Şi după ce îi spuse toate astea, Ahmad plecă. Iar Mahmud, minunat până peste poate de prietenul său, îşi petrecu toată noaptea spunându-şi neîntrerupt în gând dăscăleala pe care o căpătase.

Or, a doua zi dis-de-dimineaţă dete zor să se ducă la Muled, cu o neşovăire ce dovedea cât de încredinţat era de priceperea prietenului său, şi să pună în fapt poveţele din ajun. Şi, spre marea lui minunare, izbânda îi întrecu aşteptările. Şi vru soarta ca femeia pe care o însoţi până acasă la ea, şi pe al cărei ţânc îl luase în cârcă, să fie tocmai soţia prietenului său Ahmad. Şi, ducându-se la ea, era departe de-a gândi că îşi înşală prietenul, întrucât pe deoparte el nu mai fusese niciodată în casa aceluia, iar pe de altă parte nu avea de unde să ghicească, de vreme ce nu o mai văzuse niciodată, nici cu faţa descoperită, nici cu faţa acoperită, că femeia era soţia lui Ahmad. Iar femeia, la rându-i, era bucuroasă că poate, într-un sfârşit, să pună la încercare puterea de pătrundere a soţului ei, care tot aşa o sâcâia şi pe ea cu priceperea lui la femei şi cu iscusinţa de-a le dibui vicleniile.

Or, acea întâlnire dintâi dintre tânărul Mahmud şi soţia lui Ahmad se petrecu foarte plăcut pentru amândoi. Iar flăcăul, care era încă fecior şi neştiutor, gustă din plin mulţumirea de a se simţi prins între mâinile şi între picioarele unei egiptence dedate bine cu meseria. Şi rămaseră atâta de mulţumiţi unul de altul, încât mai puseră în fapt povestea de destule ori în zilele următoare. Iar femeia se bucura că astfel îl dovedeşte de ageamiu, fără ca el să ştie, pe soţul său cel credul; iar soţul se minuna că nu-l mai întâlnea pe prietenul său Mahmud la ceasul când îl întâlnea de obicei, şi îşi

zicea: „Trebuie să fi găsit vreo femeie, folosindu-se de învăţăturile şi de sfaturile mele!”

Totuşi, după o bucată de vreme, pe când se ducea într-o vinere la geamie, îl zări în curte, lângă puţul pentru spălările cele sfinte, pe prietenul său Mahmud. Şi se duse la el şi, după salamalecuri şi bun-întâlnişuri, îl întrebă cu o înfăţişare înţelegătoare dacă a izbutit în căutările lui şi dacă femeia este frumuşică. Iar Mahmud, peste măsură de bucuros să-şi deschidă inima faţă de prietenul său, strigă:

— Ya Allah! dacă-i frumuşică? E numai unt şi lapte! Şi-i grasă şi albă! Numai mosc şi iasomie! Şi ce deşteaptă-i! Şi ce bucate mai face ca să mă ospăteze, la fiecare întâlnire a noastră! Da soţul ei, o, prietene Ahmad, îmi pare-a fi un nătăfieţ fără de leac şi un neisprăvit!

Iar Ahmad se puse pe râs şi spuse:

— Pe Allah! aşa-s mai toţi bărbaţii însuraţi! Hei, văd că te-ai cam priceput să te foloseşti de sfaturile mele! Ţine-o tot aşa, o, Mahmud!

Şi intrară împreună în moschee, pentru rugăciune, şi-apoi se pierdură din vedere.

Or, Ahmad, când ieşi din geamie, în ziua aceea de vineri, neştiind cum să-şi treacă vremea, dat fiind că prăvăliile erau închise, se duse în ospeţie la un vecin, care sta poartă în poartă cu el, şi se urcă să şadă cu vecinul la fereastra care da înspre uliţă. Şi deodată îl văzu venind pe prietenul său Mahmud, chiar el, cu ochii lui, şi intrând repede în casă fără ca măcar să bată, ceea ce era o dovadă răzvedită că înlăuntru fusese cineva în înţelegere cu el şi că îl aştepta. Şi Ahmad, năucit de ce vedea, se gândi dintru-ntâi să dea buzna drept în casă şi să-şi prindă prietenul cu soţia, şi să-i pedepsească pe amândoi. Ci socoti că, la zarva pe care are s-o facă bătând în poartă, soţia lui, care era isteaţă, ar putea prea bine să-l ascundă pe flăcău ori să-i dea drumul pe sus, pe terasă; şi chibzui să intre în casă în alt fel, fără să trezească luarea-aminte.

Se afla, într-adevăr, în curtea lui o fântână, cu gura despărţită în două jumătăţi, una din jumătăţi dând înspre curtea lui, iar cealaltă jumătate înspre curtea vecinului la care se afla acum. Şi Ahmad îşi zise: „Pe-acolo am să-i pot lua pe neaşteptate!” Şi îi spuse vecinului:

— Pe Allah, vecine, ia uite că mi-adusei aminte că mi-a căzut azi-dimineaţă punga în fântână. Şi îţi cer îngăduinţa să intru s-o caut. Şi pe urmă am să ies din fântână la mine în curte.

Şi vecinul răspunse:

— Nu am nimica împotrivă! Ba chiar merg să-ţi ţin lumină, o, fratele meu!

Ci Ahmad nu vroi să primească ajutorul acela, gândând să coboare pe dibuite, pentru ca nu cumva lumina ieşind din puţ să dea deşteptarea la el în casă. Şi după ce îşi luă ziua-bună de la vecin, coborî în fântână.

Or, lucrurile merseră cât se poate de bine în timpul coborârii; da când trebui să se urce pe partea cealaltă, soarta se împotrivi într-un chip tare ciudat. Într-adevăr, Ahmad se şi căţărase, ajutându-se cu mâinile şi cu picioarele, până pe la jumătatea fântânii, când arăpoaica slujnică veni să scoată apă din puţ şi, auzind oarecare zgomot în fântână, se aplecă să vadă ce-i. Şi văzu o umbră neagră, care se zbuciuma în negura fântânii şi, nici gând să-l cunoască pe stăpânul ei, fu cuprinsă de spaimă şi, dând drumul din mâini funiei cu ciutura, o luă la fugă ţipând ca o smintită:

— Efritul! Efritul! Iese din fântână, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar ciutura, slobozită astfel, căzu cu toată greutatea ei drept în capul lui Ahmad, de-aproape să-l omoare.

Când deşteptarea fu astfel dată de către arăpoaică, soţia lui Ahmad zori să-l facă scăpat pe iubitul ei, apoi coborî în curte şi aplecându-se peste ghizdul puţului întrebă:

— Cine-i în fântână?

Şi cunoscu atunci glasul soţului ei care, în ciuda căderii, găsi putere să arunce un potop de sudalme amarnice împotriva fântânii, şi împotriva celor care au fântâni, şi a celor care se bagă în fântâni, şi a celor care scot apă din fântâni.

Şi ea îl întrebă:

— Pe Allah şi pe Nabi! ce-i fi căutând în fundul fântânii?

Iar el răspunse:

— Taci odată, o, afurisito! M-am băgat să-mi caut punga care mi-a căzut azi-dimineaţă! În loc să mă tot întrebi, ai face mai bine să mă ajuţi să ies afară!

Şi nevestica, râzând în sufletul ei, căci pricepuse pricina adevărată a coborârii în fântână, se duse să strige vecinii, care veniră să-l scoată cu nişte funii pe amărâtul de Ahmad, care nici nu mai putea să se mişte, atâta de cumplită fusese lovitura ciuturii. Şi se lăsă dus în pat, fără a zice nici cârc, ştiind că-i mai de folos într-o împrejurare ca acea să-şi tăinuiască supărarea. Şi se simţea tare umilit, nu numai în mândria lui, cât mai cu seamă în priceperea lui la femei şi în dibăcirea vicleniilor lor. Şi chibzui în sineşi să

fie mai cu grijă altă dată, şi începu să cugete ce mijloace ar fi de urmat ca s-o prindă pe ticăloasă.

Şi-aşa, când după o bucată de vreme putu să se ridice din pat, nu mai avu altă grijă decât să stea la pânda răzbunării. Şi într-o zi, stând pitit pe după un colţ de uliţă, îl zări pe prietenul său Mahmud cum tocmai se furişa în casă pe uşa întredeschisă, care fu numaidecât închisă după ce el intră. Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şasea noapte

Spuse:

…Şi se repezi şi începu să bată cu lovituri sporite în uşă. Iar soţia, fără a şovăi, îi spuse lui Mahmud:

— Ridică-te şi hai după mine!

Şi coborî cu el şi, după ce îl aşeză într-un ungher, chiar în dosul uşii dinspre uliţă, îi deschise soţului, spunându-i:

— Pe Allah! ce ai de baţi aşa?

Ci Ahmad, înşfăcând-o de mână şi târând-o mâniat înlăuntru, răcnind, dete fuga în odaia de sus, ca să pună gabja pe Mahmud care, în vremea asta, deschise liniştit uşa în dosul căreia stătuse pitit şi îşi luă tălpăşiţa. Iar Ahmad, văzând cât de zadarnice îi erau strădaniile, mai-mai să moară de turbare, şi hotărî să se lepede de nevastă-sa pe loc. Pe urmă chibzui însă că ar fi mai bine să mai aibă oleacă de răbdare şi îşi înghiţi veninul în taină.

Or, prilejul pe care îl pândea nu zăbovi mult până ce să se înfăţişeze singur, la câteva zile după întâmplarea aceea. Într-adevăr, unchiul lui Ahmad, tatăl soţiei lui, da un ospăţ cu prilejul tăierii-împrejur a unui copil pe care îl dobândise la bătrâneţele lui. Iar Ahmad şi cu nevastă-sa fură poftiţi să se ducă să petreacă la el ziua şi seara aceea. Şi Ahmad puse atunci la cale un gând la care chibzuise. Se duse aşadar să-l caute pe prietenul său Mahmud, care rămăsese mai departe singurul care habar nu avea că-l înşela pe chiar prietenul său, şi găsindu-l, îl pofti să vină cu el să ia parte la cumetria de la socru-său. Şi toată lumea şezu jos dinaintea tăvilor pline cu bucate, în mijlocul curţii luminate, aşternute cu preşuri, şi împodobite cu panglici şi cu năframe. Iar femeile puteau astfel să vadă de la ferestrele haremului tot ce se petrecea în curte, fără a fi văzute, şi să audă tot ce se vorbea. Şi Ahmad, în timpul mesei, aduse vorba despre snoavele deocheate

care îi plăceau în chip osebit tatălui soţiei sale. Şi după ce fiecare povesti ce ştia mai hazliu, Ahmad spuse, arătându-l pe prietenul său Mahmud:

— Pe Allah! fratele meu Mahmud, colea de faţă, mi-a povestit odată o întâmplare adevărată, care i s-a întâmplat chiar lui, şi care-i cu mult mai hâtră decât tot ce am auzit noi aici.

Iar socrul strigă:

— Povesteşte-ne-o, o, saiied Mahmud!

Şi toţi cei de faţă adăugară:

— Chiar, Allah fie cu tine, povesteşte-ne-o!

Şi Ahmad îi spuse:

— Da ştii care! Întâmplarea cu nevestica aceea grasă şi albă ca untul!

Şi Mahmud, mândru că se vedea rugat aşa de toată lumea, începu să povestească cea dintâi întâlnire a lui cu tânăra soţie, care era însoţită de copilul ei, sub corturi, la Muled. Şi începu să dea nişte amănunte atâta de adevărate despre femeie şi despre casa ei, încât socrul lui Ahmad nu zăbovi mult până să priceapă că era vorba de chiar fata lui. Iar Ahmad se şi veselea în sufletul său, încredinţat că are să poată, într-un sfârşit, să facă dovada, dinaintea martorilor, despre necredinţa soţiei lui, şi să se lepede de ea, lipsind-o de drepturile ei la zestrea de căsătorie. Iar moşul, cu sprâncenele încruntate, sta gata să se scoale şi să facă cine ştie ce, când un ţipăt de durere ascuţit se auzi, ca de copil înţepat; şi Mahmud, trezit deodată la ţipătul acela, avu iuţeala de minte să schimbe firul istorisirii, încheind astfel:

— Or, eu, cum purtam copilul tinerei femei pe umerii mei, vrusei, odată ajuns în curte, să mă sui în harem cu copilul. Ci – alungat fie Cel-Viclean! — dădusem, spre nenorocul meu, de o femeie cinstită, care, pricepând îndrăzneala mea, îmi smulse copilul din braţe şi îmi arse un pumn drept în obraz, de mai port urma şi-acuma. Şi mă luă la goană, speriindu-mă că cheamă vecinii! Bătu-o-ar Allah!

Şi bătrânul, părintele tinerei neveste, auzind sfârşitul povestirii, începu să râdă în hohote, la fel ca toţi cei de faţă. Ci numai Ahmad nu avea chef de râs şi se întreba, fără a putea să înţeleagă pricina, pentru ce schimbase Mahmud aşa sfârşitul poveştii. Şi când ospăţul se curmă, se apropie de el şi îl întrebă:

— Allah fie asupra-ţi! poţi să-mi spui pentru ce n-ai povestit lucrurile aşa cum s-au petrecut?

Iar Mahmud răspunse:

— Păi să-ţi spun! Pentru că am priceput, din ţipătul acela de copil, pe care l-a auzit toată lumea, că copilul şi mama lui se aflau în harem şi că prin urmare şi soţul trebuia să se afle printre musafiri. Şi m-am grăbit s-o scot nevinovată pe femeie, ca nu care cumva să dăm amândoi de vreo belea! Da nu-i aşa, o, fratele meu, că povestea mea, întoarsă aşa, l-a veselit straşnic pe socru-tău?

Ci Ahmad, îngălbenind de tot, plecă şi îl lăsă pe prietenul său fără a-i răspunde la întrebare. Şi chiar a doua zi se lepădă de soţia sa şi plecă la Mecca, spre a se sfinţi într-un hagialâc.

Şi aşa că Mahmud, după răstimpul cerut de datini, putu să se însoare cu drăguţa lui şi să trăiască fericit cu ea; întrucât el nu avea nicio pretenţie că le-ar cunoaşte pe femei şi că ar fi meşter să le dibuiască vicleniile şi să le dezlege şiretlicurile. Ci singur Allah este Atoateştiutor!

Şi, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, pescarul mâncător de haşiş, care fusese făcut căpetenie de musaipi, tăcu.

Iar sultanul, până peste măsură de desfătat, strigă:

— O, musaipule, o, limbă de miere, te căftănesc să fii vizirul meu cel mare!

Şi cum tocmai atunci doi împricinaţi intrau în sala de judeţe, cerând dreptate la sultan, pescarul, ajuns mare vizir, fu însărcinat pe loc să le asculte jalba, să le judece pâra şi să rostească asupra pricinei o hotărâre. Şi vizirul cel proaspăt, gătit cu însemnele slujbei sale, le spuse celor doi împricinaţi:

— Apropiaţi-vă şi povestiţi-mi pricina care vă aduce dinaintea sultanului, stăpânul nostru!

Şi iacătă istoria lor:

Judecata mâncătorului de haşiş

După ce, o, norocitule sultan – spuse mai departe grădinarul care adusese castraveţii – vizirul cel proaspăt le porunci celor doi împricinaţi să vorbească, întâiul dintre ei zise:

— O, doamne al meu, am o plângere împotriva acestui om!

Şi vizirul întrebă:

— Şi care ţi-e plângerea?

El spuse:

— O, doamne al meu, am colea afară, la poarta divanului, o vacă cu viţelul ei. Or, în dimineaţa aceasta, mă duceam cu ei la câmpul meu cu lucernă, ca să-i pasc; şi vaca mergea înaintea mea, cu viţelul zburdând după ea, când văzui că vine către noi omul acesta aci de faţă, călare pe o iapă care era urmată de puiul ei, o mânzoacă urâtă şi prăpădită, o stârpiciune. Or viţelul meu, văzând mânzoaca, dete fuga să se cunoască cu ea şi începu să zburde în jurul ei, s-o alinte pe sub vintre cu botişorul, s-o adulmece, să se joace cu ea în fel şi chip, ba depărtându-se spre a zvârli drăgălaş din picioare, ba zvârlind în sus pietricelele de pe drum cu copituţele ei. Şi deodată, o, doamne al meu, stăpânul acesta al iepei descălecă şi se duse la viţeluşul meu cel zburdalnic şi-i petrecu un curmei pe după gât, spunându-mi: „Nu-l mai las! Căci nu vreau ca viţeluşul meu să se dezmăţeze jucându-se cu ticăloasa asta de mânzoacă, fiica vacii tale, şi vlăstarul ei!” Şi se întoarse înspre viţel şi-i zise: „Haide, o, fiu al iepei mele şi vlăstar al ei!” Şi în pofida ţipetelor mele de uluială şi de împotrivire, îmi luă viţelul, lăsându-mi amărâta de mânză care-i colea, cu maică-sa, şi ameninţându-mă că mă zdrobeşte dacă încerc să iau îndărăt ceea ce este bunul şi averea mea dinaintea lui Allah, carele ne vede, şi dinaintea oamenilor!

Atunci vizirul cel proaspăt, care era pescarul mâncător de haşiş, se întoarse înspre pârât şi îi zise:

— Da tu, bre, ce ai de spus la vorbele pe care le-ai auzit?

Iar insul răspunse:

— O, doamne al meu, ştie toată lumea, într-adevăr, că viţelul este fătul iepei mele, şi că mânzoaca e plodul vacii acestui om!

Şi vizirul spuse:

— Aşadar este neîndoielnic că acuma vacile pot să fete mânji, iar caii pot să plodească viţei? Întrucât acesta-i un lucru care până astăzi nu putea să fie primit nicidecum de un om cu mintea întreagă!

Şi pârâtul răspunse:

— O, doamne al meu, au tu nu ştii că nimica nu este cu neputinţă la Allah, carele zămisleşte ce vrea el şi însămânţează unde vrea el, şi că zămislitura nu are decât să se plece, să-l preamărească şi să-l proslăvească?

Iar vizirul spuse:

— Aşa-i! aşa-i! drept spui, bre, nimica nu este cu neputinţă la puterea Celui-Preaînalt, carele poate orândui ca viţeii să se tragă din iepe, şi mânjii din vaci!

Pe urmă adăugă:

— Ci până a-ţi lăsa ţie viţelul, puiul iepei tale, şi până a-i da pârâtului tău ceea ce este al lui, vreau şi eu să vă fac martori la una dintre minunile atotputerii Celui-Preaînalt!

Şi vizirul porunci să i se aducă un şoarece şi un sac mare cu grâu. Şi le spuse celor doi împricinaţi:

— Uitaţi-vă cu luare-aminte la ce are să urmeze şi nu mai rostiti nicio vorbă!

Pe urmă se întoarse înspre pârât şi îi spuse:

— Tu, o, stăpâne al viţelului, fătul iepei, ia sacul acesta cu grâu şi încarcă-l pe spinarea şoarecelui!

Şi omul se minună:

— O, doamne al meu, cum aş putea să fac sacul acesta mare de grâu să stea pe şoarece fără a-l zdrobi?

Iar vizirul îi spuse:

— O, omule puţin la credinţă, cum de cutezi să te îndoieşti de atotputerea Celui-Preaînalt, carele a făcut ca vaca să nască un mânz?

Şi porunci străjerilor să-l înşface pe ins, din pricina necredinţei şi a păgâniei lui, şi să-i tragă o ciomăgeală. Şi puse să i se dea pârâtului viţelul cu mama lui, şi îi mai dete, pe deasupra, şi mânza cu mama lui!

Şi-aceasta-i, o, doamne al vremilor, spuse mai departe grădinarul care adusese coşul cu poame, toată povestea pescarului mâncător de haşiş, ajuns mare vizir al sultanului. Şi-această poznă de la urmă este spre-a dovedi cât de mare era înţelepciunea lui, cum ştia să scoată adevărul prin răzvedirea smintelii, şi câtă dreptate avusese sultanul când îl căftănise mare vizir, şi când şi-l luase ca tovarăş la ospeţe, şi când îl copleşise cu cinstiri şi cu huzmeturi. Ci mai darnic, şi mai măreţ, şi mai făcător de bine este Allah!

După ce ascultă din gura pomarului şirul acesta de snoave, sultanul se ridică în picioare, bucurându-se până peste poate, şi strigă:

— O, şeic al oamenilor plini de dulceaţă, o, limbă de zahăr şi de miere, cui i s-ar cuveni mai mult decât ţie să fie mare vizir, tu care ştii să gândeşti cu temeinicie, să vorbeşti cu har şi să povesteşti plăcut, desfătător şi desăvârşit?

Şi îl căftăni pe dată mare vizir, şi şi-l făcu cirac la ospeţe, şi nu se mai despărţi de el, până la venirea Despărţitoarei de prieteni şi Sfărmătoarei de sindrofii.

— Şi iacătă, spuse mai departe Şeherezada, grăindu-i sultanului Şahriar, tot ce am citit eu, o, norocitule sultan, în *Divanul năzbâtiilor uşuratice şi al înţelepciunii vesele.*

Iar sora ei Doniazada strigă:
— O, sora mea, ce dulci, şi ce zemoase şi ce desfătătoare, şi ce înveselitoare, şi ce ispitite sunt vorbele tale în prospeţimea lor!
Iar Şeherezada spuse:
— Da ce-s astea lângă cele ce am să vă povestesc mâine, despre frumoasa domniţă Nurennahar, dacă oi mai fi în viaţă şi dacă îmi îngăduie stăpânul nostru sultanul!
Şi sultanul Şahriar îşi zise: „Hotărât! Binevoiesc să aud şi povestea aceasta pe care nu o ştiu!”

Dar când fu cea de a opt sute şaptea noapte

Micuţa Doniazada îi spuse suroră-sii:
— O, sora mea, hai, mă rog ţie! grăbeşte de ne începe povestea făgăduită, întrucât sultanul nostru cel dăruit cu purtări alese îngăduie!
Iar Şeherezada spuse:
— Cu tot dragul inimii şi ca pe o cinstire datorată sultanului nostru mult învăţat!
Şi povesti:

POVESTEA CU DOMNIŢA NURRENNAHAR ŞI CU FRUMOASA GENNIE

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a trăit odată, în vechimea vremilor şi în trecerea veacurilor şi a clipelor, un sultan vrednic şi puternic, care fusese dăruit de Allah cel Atoatedătătorul cu trei feciori ca nişte lune şi pe care îi chema: pe cel mai mare Ali, pe cel de al doilea Hassan, iar pe cel mic Hossein. Şi aceşti trei cuconi fuseseră crescuţi în saraiul părintelui lor, laolaltă cu fata unchiului lor, domniţa Nurrennahar, care era orfană şi de tată şi de mamă, şi care nu-şi avea pereche de frumoasă, de mintoasă, de nurlie şi de desăvârşită, printre fetele oamenilor, asemuindu-se la ochi cu gazela cea sperioasă, la gură cu bobocul de trandafir şi cu mărgăritarele, la obraji cu zarnacadelele şi cu bujorii, iar la boiu cu creanga cea mlădie a arborelui ban. Şi crescuse împreună cu cei trei coconi, copiii moşului ei, numai în voioşie şi huzur, jucându-se cu ei, mâncând cu ei şi dormind cu ei.

Or, sultanul, moşul domniţei Nurrennahar, totdeauna îşi zisese în sinea lui că, din ceasul când fata are să ajungă de măritat, are s-o dea de soţie vreunui fecior de crai de prin megieşiile lui. Ci atunci când Nurrennahar îşi puse iaşmacul fecioriei, sultanul băgă de seamă în curând că cei trei cuconi, fiii lui, o îndrăgeau amarnic, tustrei cu o dragoste la fel de mare, şi că râvneau în inima lor s-o dobândească şi s-o aibă de soţie. Şi Măria Sa rămase tare tulburat în inima sa, şi tare încurcat, şi îşi zise: „Dacă o dau pe domniţa Nurrennahar unuia dintre verişorii ei, în paguba celorlalţi doi, aceia nu au să fie mulţumiţi şi au să cârtească împotriva hotărârii mele; iar dacă o mărit cu vreun beizadea de prin străini, cei trei feciori ai mei au să fie până peste poate de necăjiţi şi de amărâţi; şi sufletul lor are să se mohorască şi are să se umple de durere; şi cine ştie dacă nu cumva, într-o atare împrejurare, de deznădejde, nu au să-şi pună capăt zilelor, ori dacă nu au să plece din casa noastră la vreun război în vreo ţară depărtată? Chiar că treaba-i plină de înceţoşare şi de primejdii, şi-i departe de a fi lesne de descâlcit!” Şi sultanul se aşeză să chibzuiască o bună bucată de vreme asupra acestei pricini, şi deodată săltă capul şi strigă: „Pe Allah! treaba-i lămurită!” Şi îi chemă numaidecât pe cei trei cuconi, Ali, Hassan şi Hossein, şi le spuse:

— O, feciorii mei, voi tustrei în ochii mei sunteţi dăruiţi deopotrivă cu aceleaşi vrednicii şi nu pot a mă îndemna să tin la vreunul dintre voi în dauna fraţilor lui, dându-i-o de soţie pe domniţa Nurrennahar; şi nu pot nici s-o mărit cu tustrei la un loc. Încât am găsit o cale potrivită spre a vă mulţumi deopotrivă, fără a-l supăra pe vreunul, şi păstrând între voi buna înţelegere şi dragostea. Ascultaţi-mă, dar, cu luare-aminte, şi să îndepliniţi întocmai ce aveţi să auziţi. Or, iacătă gândul la care cugetul meu s-a oprit: fiecare dintre voi să plece şi să străbată câte o ţară străină şi să-mi aducă de pe acolo vreun lucru rar, pe care l-o socoti el mai osebit şi mai fără de pereche. Iar eu am s-o dau pe fata moşului vostru, domniţa Nurrennahar, aceluia care s-o întoarce cu minunăţia cea mai uluitoare! Încât, dacă primiţi să îndepliniţi gândul acesta pe care vi-l înfăţişez, sunt gata să vă dau atâta aur cât vă va fi fiind de trebuinţă pentru călătoria voastră şi pentru cumpărarea lucrului pe care aveţi să-l găsiţi!

Or, cei trei cuconi, care totdeauna fuseseră copii supuşi şi cuminţi, se învoiră tustrei cu gândul părintelui lor, fiecare fiind încredinţat că are să aducă lucrul cel mai minunat şi că are să ajungă soţul verişoarei Nurrennahar. Iar sultanul, dacă îi văzu atâta de voioşi, îi duse la vistierie şi le dete câţi saci de aur vroiră. Şi, după ce îi îndemnă să nu prea alungească şederea lor prin cele ţări străine, îşi luă rămas-bun de la ei, sărutându-i şi chemând asupra capetelor lor toate binecuvântările. Şi străvestiţi în neguţători călători, şi urmaţi numai de câte un rob, beizadelele plecară din casa părintească, în pacea lui Allah şi călări pe cai de soi ales.

Şi îşi începură călătoria împreună, mergând înspre un han aşezat într-un loc unde drumul se despărţea în trei. Şi acolo, după ce se ospătară cu o masă pe care o gătiră robii lor, se învoiră ca lipsa lor să dureze un an, nicio zi mai mult, nicio zi mai puţin. Şi îşi dădură întâlnire la hanul acela, la întoarcere, cu înţelegerea ca acela care va ajunge acolo cel dintâi să-şi aştepte fraţii, aşa ca să poată să se înfăţişeze tustrei laolaltă dinaintea sultanului, părintele lor. Şi sfârşindu-şi ospăţul, se spălară pe mâini; şi după ce se sărutară şi îşi urară între ei o întoarcere fericită, încălecară iar pe cai şi fiecare apucă pe alt drum.

Or, beizadea Ali, care era cel mai mare dintre cei trei fraţi, după trei luni de umblet prin şesuri şi prin munţi, prin câmpii şi prin pustietăţi, ajunse într-o ţară de pe ţărmurile mării, în India, care era împărăţia Bişangarului. Şi se duse să stea la un han mare, de neguţători, şi luă odaia cea mai mare şi cea mai curată, pentru el şi pentru robul său. Şi de îndată ce putu să se

odihnească de ostenelile drumului, plecă să cerceteze cetatea, care avea trei rânduri de ziduri împrejur, şi care era mai mare de doi parasanji în toate părţile. Şi se îndreptă fără de zăbavă înspre suk, pe care îl găsi minunat, întocmit cum era din mai multe uliţe mari ce duceau înspre o piaţă aflată la mijloc, cu un havuz frumos de marmură în ocolul ei. Şi toate uliţele acelea erau acoperite cu bolţi, şi erau răcoroase şi bine luminate prin deschizăturile lăsate în bolta de deasupra. Şi pe fiecare uliţă erau înşiruite dughene cu negustori de acelaşi soi, şi pe fiecare vedeai acelaşi isnaf de meşteşuguri. Întrucât pe o uliţă nu se vedeau decât pânzeturi gingaşe din ţara Indiei, vopsite în culori aprinse şi limpezi, cu nişte înflorituri înfăţişând dihănii, privelişti, păduri, grădini şi flori, şi atlazuri de la Persia, şi mătăsuri din China; pe când pe altă uliţă se vedeau porţelanurile cele mai frumoase, farfuriuri lucitoare, şi oluri frumos închipuite, şi tăvi meşteşugite, şi ceşti de toate mărimile; pe câtă vreme pe uliţa de alături se vedeau marame mari de la Caşmir, care, odată strânse, puteau să fie ţinute în căuşul palmei, aşa de subţire şi de gingaşă era ţesătura lor; şi preşuri de rugăciune, şi multe alte chilimuri de toate mărimile; şi, mai înspre stânga, închisă pe amândouă părţile cu nişte porţi de acioaie, se afla uliţa giuvaiergiilor şi a aurarilor, sclipind de nestemate, de adamante şi de aurării şi argintării, multe de-ţi luau minţile. Şi preumblându-se el prin acele sukuri ameţitoare, băgă de seamă cu uimire că în mulţimea de indieni şi de indience, care se înghesuiau pe la tarabele prăvăliilor, până şi femeile de rând purtau gherdane, brăţări şi podoabe la picioare, la glezne, la urechi, ba şi la nas; şi cu cât pielea femeilor era mai albă, cu atâta cinul lor era mai înalt şi cu atâta erau şi giuvaierurile lor mai scumpe şi mai strălucite, măcar că pielea neagră a celorlalte avea însuşirea de a face să bată şi mai bine la ochi strălucirea giuvaierurilor şi albeaţa mărgăritarelor.

Dar ceea ce mai ales îl fermecă pe prinţul Ali fu numărul mare de copilandri care vindeau trandafiri şi iasomii, şi chipul cel îndatoritor cu care te îmbiau cu acele flori, şi şerpuirea cu care se strecurau prin mulţimea cea deasă peste tot pe uliţe. Şi tare se mai minună de patima osebită a indienilor pentru flori, care mergea atâta de departe, încât nu numai că le purtau pe tot trupul, şi în plete, şi pe mâini, ci încă şi pe urechi, ori în nări. Şi-apoi toate prăvăliile erau împodobite cu oluri pline cu trandafiri şi cu iasomii; iar sukul era înmiresmat, şi te preumblai prin el ca printr-o grădină sprijinită pe pilaştri.

După ce îşi bucură astfel ochii cu priveliştea tuturor acelor lucruri frumoase, crăişorul Ali vroi să se odihnească oleacă, şi primi poftirea unui neguţător care, stând jos la taraba prăvăliei sale, îl îmbia cu semne şi cu zâmbete să intre să stea. Şi de cum intră, neguţătorul îi dete locul de cinste, şi îi aduse răcoritoare, şi nu-i puse nicio întrebare de prisos ori iscoditoare, şi nu îl sâcâi să cumpere nimic, aşa era de plin de bună-cuviinţă şi de dăruit cu purtări alese. Şi beizadea Ali preţui până peste poate toate astea, şi îşi zise: „Ce ţară minunată! Şi ce oameni plăcuţi!” Şi vru pe dată, atâta de vrăjit era de buna-cuviinţă şi de bună-purtarea neguţătorului, să cumpere tot ce avea neguţătorul în prăvălie. Pe urmă cugetă că nu ar avea ce face cu toate lucrurile acelea, şi se mulţumi deocamdată să lege un chelemet mai strâns cu neguţătorul.

Or, în vreme ce Ali tăifăsuia cu negustorul şi îl întreba despre obiceiurile şi despre datinile indienilor, văzu că trecea prin faţa prăvăliei un telal care ţinea la subsuoară un covoraş pătrat, de vreo şase picioare. Şi deodată telalul, apropiindu-se, îşi întoarse capul şi la dreapta şi la stânga şi strigă:

— O, oameni din suk, o, cumpărătorilor! cel ce va să cumpere n-o să păgubească! la treizeci de mii de dinari de aur covorul! Covorul de rugăciune, o, cumpărătorilor, la treizeci de mii de dinari de aur! Cine va să-l cumpere n-o să păgubească!

Auzind strigarea, cuconul Ali îşi zise: „Ce ţară uluitoare! Un preş de rugăciune – la treizeci de mii de dinari de aur – iacătă un lucru despre care nu am mai auzit să se fi pomenit vreodată! Da poate că telalul vrea să glumească!” Pe urmă, văzând că telalul îşi începe iar strigarea, se întoarse înspre el cu o înfăţişare chibzuită, îi făcu semn să vină şi îi ceru să-i arate preşul mai de-aproape. Iar telalul desfăşură chilimul, fără a scoate o vorbă; şi beizadea Ali îl cercetă îndelung şi, într-un sfârşit, spuse:

— O, telalule, pe Allah! nu văd deloc prin ce poate să preţuiască preşul tău de rugăciune preţul nemăsurat la care îl strigi.

Iar telalul zâmbi a râde şi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu te prea grăbi să te minunezi de preţul strigat, care nu-i deloc nemăsurat faţă de preţul adevărat al chilimului! Şi, de altminteri, minunarea ta are să fie cu mult mai mare după ce ţi-oi spune că am poruncă să-i ridic preţul până la patruzeci de mii de dinari de aur, şi să nu-l dau decât aceluia care îmi va plăti toţi galbenii peşin!

Şi crăişorul Ali strigă:

— De bună seamă, o, telalule, preşul tău, pe Allah! ca să preţuiască un atare preţ, ar trebui să fie năzdrăvan prin vreun colţ al lui, de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute opta noapte

Spuse:

…De bună seamă, o, telalule, preşul tău, pe Allah! ca să preţuiască un atare preţ, ar trebui să fie năzdrăvan prin vreun colţ de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă!

Şi telalul zise:

— Domnia ta spui asta! Află, într-adevăr, că preşul este dăruit cu o putere nevăzută care face ca atunci când te aşezi pe el să fii numaidecât purtat oriunde ai vrea să mergi, şi cu o iuţeală de nici nu ai vreme să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt! Şi nicio piedică nu poate să-l oprească din drum, întrucât dinaintea lui furtuna piere, vijelia se stinge, munţii şi zidurile se întredeschid, iar lacătele cele mai zdravene rămân de prisos şi zadarnice. Şi-aceasta-i, o, doamne al meu, puterea cea nevăzută a preşului meu de rugăciune!

Şi telalul, după ce vorbi astfel, fără a mai adăuga nicio vorbă, începu să împăturească preşul, ca spre a-şi vedea de cale, când beizadea Ali, până peste poate de bucuros, strigă:

— O, telal al binecuvântării, dacă într-adevăr preşul acesta este tot atâta de dăruit pe cât îmi dau de înţeles vorbele tale, sunt gata să-ţi plătesc nu numai cei patruzeci de mii de dinari pe care îi ceri, ci încă o mie ca dar pentru tine, de misitie. Numai că trebuie să văd cu ochiul meu şi să pipăi cu mâna mea!

Şi telalul, fără a se tulbura, răspunse:

— Unde sunt cei patruzeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu? Şi unde-s ceilalţi o mie pe care mi-i făgăduieşti în mărinimia ta?

Şi beizadea Ali răspunse:

— Sunt la hanul cel mare al neguţătorilor, unde am tras împreună cu robul meu! Şi am să merg acolo cu tine ca să ţi-i număr, de îndată ce am să văd şi am să pipăi!

Iar telalul răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei! Ci hanul cel mare este cam departe, şi avem să ajungem mai repede la el duşi de preşul meu decât de picioarele noastre!

Şi întorcându-se înspre stăpânul prăvăliei îi spuse:
— Cu îngăduinţa ta!
Şi se duse în fundul prăvăliei şi, aşternând covorul, îl rugă pe beizadea să se aşeze pe el. Şi aşezându-se şi el alături, spuse:
— O, doamne al meu, rosteşte în gând dorinţa de a fi dus la hanul tău, în chiar odaia ta!
Şi beizadea Ali rosti în cugetul său dorinţa. Şi mai înainte de-a avea vreme să-şi ia ziua-bună de la stăpânul prăvăliei, care îl primise atâta de frumos, se şi văzu dus în iatacul lui, fără de nicio zguduitură şi fără de nicio supărare, chiar în odaia în care şedea, şi fără a putea să-şi dea seama dacă străbătuse văzduhul ori dacă lunecase pe pământ. Iar telalul se afla tot lângă el, zâmbind şi mulţumit. Iar robul şi venise fuga dinainte-i, spre-a asculta poruncile.
Dobândind astfel încredinţarea despre puterea cea năzdrăvană a covorului, beizadea Ali îi spuse robului:
— Numără pe dată omului acesta binecuvântat patruzeci de pungi cu câte o mie de dinari, şi dă-i în mâna cealaltă o pungă cu o mie de dinari!
Şi robul îndeplini porunca. Iar telalul, lăsând cuconului Ali covorul, spuse:
— Bună târguială, o, stăpâne al meu!
Şi plecă în calea lui.
Iar cuconul Ali, văzându-se stăpân pe covorul fermecat; fu până peste măsură de mulţumit şi de bucuros, gândind că găsise o minunăţie atât de nemaipomenită, chiar de cum sosise în cetatea şi în împărăţia Bişangarului. Şi strigă: „*Maşallah! Alhamdu lillah!* Iacătă că mi-am atins fără nicio caznă ţinta călătoriei; şi nu mă îndoiesc că i-am dovedit pe fraţii mei! Şi am să fiu soţul fiicei unchiului meu, domniţa Nurrennahar! Şi-apoi care n-o să fie bucuria părintelui meu, şi uluirea fraţilor mei, când am să le dau să vadă ce năzdrăvănie poate să facă preşul meu vrăjit! Căci nu e cu putinţă ca fraţii mei, oricât de prielnică le-ar fi soarta, să izbutească a găsi vreun lucru care să poate fi, mai de aproape ori mai de pe departe, asemuit cu acesta!” Şi, gândind aşa, îşi zise: „Da de fapt ce-ar fi dacă aş pleca numaidecât în ţara mea, acuma, când pentru mine depărtarea nu mai are însemnătate?” Apoi, după ce cugetă aşa, îşi aduse aminte de răstimpul de un an pe care îl hotărâse cu fraţii săi, şi îşi dete seama că, dacă ar pleca îndată, ar putea să-i aştepte prea mult la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul lor de întâlnire. Şi îşi zise: „Dacă-i pe aşteptate, apoi mai bine-i să-mi petrec vremea aici, decât în hanul pustiu de la cele trei drumuri. Aşa că am să mă

desfătez în ţara aceasta minunată, şi totodată am să pot cunoaşte lucruri pe care nu le cunosc!” Şi, de-a doua zi, porni iarăşi să bată sukurile şi să se preumble prin cetatea Bişangar.

Şi putu astfel să se minuneze de lucrurile cu adevărat de minunare din ţara de la Ind. Printre alte lucruri osebite, văzu, într-adevăr, o capişte de idoli, toată numai din aramă, cu boltă, şi aşezată pe o terasă înaltă de cincizeci de coţi, şi cioplită, şi zugrăvită cu trei rânduri de zugrăveli tare aprinse şi de o lucrătură gingaşă; şi toată capiştea era împodobită cu ciopleli în piatră, de o meşterie rară, şi cu înflorituri întretăiate; şi era aşezată în mijlocul unei grădini mari, pline cu trandafiri şi cu alte flori frumoase, bune de mirosit şi de privit. Dar lucrul care alcătuia ispita cea mai de seamă a capiştei de idoli – zdrobiţi şi sfărâmaţi să fie ei! – era un idol de aur greu, mare de un stat de om, cu ochii făcuţi din două rubine mişcătoare şi puse cu atâta meşteşug că păreau ochi vii, şi care se uita la cel ce se afla dinaintea lui, scrutându-i fiece mişcare.

Şi, dimineaţa şi seara, preoţii idolilor slujeau în capişte slujbele legii lor păgâneşti, după care urmau tot felul de jocuri, de cântări din alăute, de ghiduşii de măscărici, de cântece de almee, de danţuri de dănţuitoare, şi de petreceri. Şi preoţii aceia, de altminteri, nu trăiau decât din milele pe care mulţimea de hagii li le aduceau mereu din afundul ţărilor celor mai depărtate.

Şi cuconul Ali, în timpul şederii lui la Bişangar, putu să fie de faţă la o mare sărbătoare ce avea loc în fiecare an în ţara aceea, şi la care veneau valiii din toate vilaietele, şi căpeteniile de oşti, şi brahmii, care sunt preoţi ai idolilor şi căpetenii ale credinţei celei păgâneşti, şi o mulţime fără număr de norod. Şi toată adunarea se ţinea într-o câmpie largă, în care se ridica o zidire de o înălţime ameţitoare, care îi adăpostea pe sultan şi pe musaipii lui; şi zidirea se sprijinea pe douăzeci şi patru de pilaştri, şi era zugrăvită pe dinafară cu privelişti, cu jivine, cu păsări, cu gângănii, ba şi cu muşte şi musculiţe, şi toate parcă erau vii. Şi, lângă zidirea aceea mare, se aflau vreo trei sau patru podine, de o întindere uluitoare, pe care şedeau gloatele. Şi toate acele minunăţii aveau o însuşire nemaipomenită, anume de a fi mişcătoare şi de a se roti de la ceas la ceas, schimbându-şi faţa şi podoabele.

Şi petrecerile se începură cu o întrecere de panglicari, până peste poate de iscusiţi, şi cu jocuri de pehlivani, şi cu danţuri de fachiri. Apoi se văzură venind în şiruri de bătălie, rânduiţi strâns unii după alţii, o mie de elefanţi împodobiţi falnic, şi purtând fiecare în spinare câte un turn pătrat, de lemn aurit, cu măscărici şi cu cântăreţi din alăute în fiecare turn. Şi nasul elefanţilor şi urechile lor erau zugrăvite cu chinovar şi cu cinabru, colţii erau auriţi întru totul, iar pe năsoaie aveau zugrăvite în culori aprinse nişte chipuri scălâmbe, cu o sumedenie de picioare şi de mâini, în răsucituri înfricoşate sau strâmbe. Şi când turma cumplită ajunse dinaintea privitorilor, doi elefanţi, care nu erau încărcaţi cu turnuri şi care erau cei mai mari dintre toţi o mie, ieşiră din rând şi veniră până în mijlocul ocolului pe care îl alcătuiau podinele. Şi unul dintre ei, în zvoana de lăute, începu să dănţuiască ridicându-se când pe cele două picioare, când pe cele două mâini ale lui. Apoi se căţără sprinten până în vârful unui stâlp şi, punându-şi pe vârful stâlpului picioarele şi mâinile totodată, începu să mestece vântul cu nasul lui cel lung, şi să-şi facă urechile să joace şi capul să i se sucească în toate părţile, în bătaia alăutelor, pe când elefantul celălalt, cocoţat la capătul unei bârne sprijinite drept la mijlocul ei pe un căprior, şi cu greutatea

cumpănită cu o piatră peste măsură de mare, aşezată la capătul dimpotrivă, se tot legăna ba ridicându-se, ba coborând, în vreme ce cu capul bătea măsura cântecului.

Şi beizadea Ali rămase uluit de toate, şi de încă multe alte lucruri. Încât se apucă tot mai pătimaş să cerceteze obiceiurile indienilor, cei atâta de osebiţi de oamenii din ţara lui, şi îşi urmă preumblările şi ospeţiile pe la neguţătorii şi pe la mai-marii din împărăţie. Ci în curând, cum era chinuit necontenit de dragostea pentru verişoara sa Nurrennahar, şi măcar că anul încă nu se scursese, nu putu să stea mai mult departe de ţara sa, şi se hotărî să lase India spre a porni înspre steaua gândurilor lui, încredinţat că are să fie mai fericit când n-o să se mai simtă despărţit de ea cu o depărtare atâta de mare. Şi după ce robul său încheie cu portarul de la han socoteala odăii, se aşezară amândoi pe covorul fermecat, apoi se cufundă în sineşi, dorindu-şi în gând să fie duşi la hanul de la răscrucea celor trei drumuri. Şi pe când deschidea ochii pe care îi închisese o clipă ca să cugete, văzu că şi ajunsese la han. Şi se sculă de pe covor, şi intră în han, îmbrăcat în hainele lui de neguţător, şi începu să aştepte colo liniştit întoarcerea fraţilor lui. Şi-atâta cu el!

Estimp, domnişorul Hassan, cel de al doilea dintre cei trei fraţi, iacătă!

De îndată ce porni la drum, întâlni o caravană care mergea în Persia. Şi se alipi şi el la caravană, şi după o călătorie lungă prin şesuri şi munţi, prin pustietăţi şi câmpii, ajunse împreună cu ea în cetatea de scaun a împărăţiei persieneşti, care era cetatea Şiraz. Şi descălecă, după povaţa neguţătorilor din caravană, cu care legase prietenie, la hanul cel mare al cetăţii. Şi, de-a doua zi de la sosire, în vreme ce tovarăşii săi de drum îşi desfăceau boclucurile şi îşi înşirau mărfurile, nu mai zăbovi să iasă în cetate ca să vadă ceea ce avea de văzut. Şi căută să se ducă la suk, care în ţara aceea se cheamă bazistan, şi unde se vindeau giuvaieruri, nestemate, atlazuri, ţesături frumoase de mătase, pânzeturi subţiri şt toate mărfurile cele scumpe. Şi începu să se preumble prin bazistan, minunându-se de grămezile cele multe de mândreţuri pe care le vedea prin prăvălii. Şi peste tot întâlnea misiţi şi telali care foiau în toate părţile, îmbiindu-te cu ţesături frumoase, cu chilimuri rare şi cu alte lucruri scumpe ce se strigă la mezat.

Or, printre toţi oamenii aceia atâta de zoriţi, beizadea Hassan văzu unul care ţinea în mână un fel de ţeavă de fildeş, lungă cam de un picior şi groasă ca de un deget. Şi omul acela, în loc să aibă o înfăţişare lacomă şi grăbită ca toţi ceilalţi telali şi misiţi, călca încet şi apăsat, ţinând ţeava de fildeş

întocmai cum îşi ţine un sultan schiptrul împărăţiei sale, ba încă şi mai fălos…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute noua noapte

Spuse:

Şi omul acela, în loc să aibă o înfăţişare lacomă şi grăbită ca toţi ceilalţi telali şi misiţi, călca încet şi apăsat ţinând ţeava de fildeş întocmai cum îşi ţine un sultan schiptrul împărăţiei sale, ba încă şi mai fălos. Iar cuconul Hassan îşi zise: „Iacătă un telal care îmi dă încredere în el!” Şi se şi pregătea să se îndrepte înspre el, ca să-l roage să-i arate ţeava pe care o ţinea într-un chip atâta de fudul, când îl auzi strigând cu un glas plin de mare mândrie şi de o făloşenie împărătească:

— O, cumpărătorilor! cine va cumpăra nu are să păgubească! Pe treizeci de mii de dinari de aur – ţeava aceasta de fildeş! Acela care a făcut-o e mort, şi niciodată nu are să se mai arate! Ia ţeava de fildeş! Cu ea poţi să vezi tot ce vrei să vezi! Cine va cumpăra nu are să păgubească! Cine vrea să vadă, va putea să vadă! Cu ea poţi să vezi tot ce vrei să vezi! Ia ţeava de fildeş!

Auzind strigarea, beizadea Hassan, care şi făcuse un pas înainte, se trase îndărăt de uimire şi, întorcându-se înspre negustorul de a cărui dugheană şezuse rezemat cu spatele, îi spuse:

— Allah fie asupra-ţi! O, stăpâne al meu, spune-mi dacă omul care strigă spre vânzare ţeava de fildeş, la un preţ atâta de uluitor, este întreg la minte, ori şi-a pierdut orice bună-cuviinţă, ori face aşa numai ca să se joace?

Iar stăpânul prăvăliei răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, pot să-ţi adeveresc că omul acela este cel mai cinstit şi cel mai cuminte dintre toţi telalii noştri; şi cel mai adesea de el se folosesc negustorii noştri; dată fiind încrederea pe care o au în el, şi pentru că este cel mai vechi în meserie. Iar eu răspund de buna lui cuviinţă, afară doar de nu şi-o fi pierdut-o în dimineaţa aceasta; da n-aş crede! Aşa că pesemne ţeava preţuieşte cei treizeci de mii de dinari şi chiar mai mult, dacă el o strigă la un asemenea preţ! Şi pesemne că-i merită prin ceva ce nu se vede! De altminteri, dacă doreşti, pot să-l chem; şi ai să-l întrebi tu însuţi! Te rog, dară, să urci şi să stai în prăvălia mea, şi să te odihneşti o clipă.

Şi cuconul Hassan primi poftirea cea îndatoritoare a negustorului; şi, de îndată ce şezu jos, telalul se apropie de prăvălie, fiind strigat pe nume. Iar neguţătorul îi spuse:
— O, telalule *Cutare*, domnia sa neguţătorul de colea este tare nedumerit auzindu-te că strigi la trei mii de pungi ţeviţa aceea de fildeş; şi eu însumi aş fi tot atâta de nedumerit, de nu te-aş cunoaşte ca pe un om dăruit cu o cinste nepătată. Răspunde-i, dar, domniei sale, ca să nu mai aibă faţă de tine vreo prepunere rea!
Şi telalul se întoarse înspre beizadea Hassan şi îi spuse:
— Într-adevăr, o, stăpâne al meu, îndoiala îi este îngăduită acelui care n-a văzut! Da când ai să vezi, nu ai să te mai îndoieşti! Iar în ce priveşte preţul ţevii, apoi nu-i de treizeci de mii de dinari, care-i numai preţul pentru punerea în vânzare, ci de patruzeci de mii. Şi am poruncă să nu o las pe mai puţin, şi să nu o dau decât aceluia care o va plăti peşin!
Iar crăişorul Hassan spuse:
— Binevoiesc să te cred pe cuvânt, o, telalule, ci încă tot trebuie să aflu şi eu pentru ce însuşire i se cade ţevii atâta preţuire, şi pentru care ciudăţenie s-ar învrednici ea de vreo luare-aminte!
Iar telalul spuse:
— Află, o, stăpâne al meu, că dacă te uiţi în ţeava aceasta prin capătul care este împodobit cu cleştarul acesta, orice-ar fi să-ţi doreşti tu a vedea, vei fi mulţumit pe dată şi vei vedea!
Iar beizadea Hassan spuse:
— Dacă este adevărat, o, telalule al binecuvântării, nu numai că am să-ţi plătesc preţul pe care îl ceri, ci încă o mie de dinari, ca misitie pentru tine!
Şi adăugă:
— Grăbeşte de-mi arată capătul de care trebuie să-mi lipesc ochiul!
Şi telalul i-l arătă. Iar crăişorul se uită prin el, dorindu-şi s-o vadă pe domniţa Nurrennahar. Şi deodată o văzu, în scăldătoarea de la hammamul ei, între mâinile roabelor care o scăldau. Şi domniţa râdea, jucându-se cu apa, şi se privea în oglindă. Şi, dacă o văzu atâta de frumoasă şi atâta de aproape de el, beizadea Hassan, până peste poate de tulburat, nu se putu opri să nu dea un ţipăt mare, şi era să scape ţeava din mână.
Şi după ce căpătă astfel dovada că ţeava era lucrul cel mai minunat de pe lume, nu mai şovăi nicio clipită s-o cumpere, încredinţat că nu are să mai găsească nicicând o asemenea minunăţie, vrednică de adus din drumeţia lui, de-ar fi să ţină drumeţia şi zece ani şi de-ar fi să străbată lumea toată. Şi îi

făcu semn telalului să vină după el. Şi după ce îşi luă rămas-bun de la negustor, se duse la hanul la care stătea şi îl puse pe robul său să-i numere telalului cele patruzeci de pungi, mai adăugând una peste misitie. Şi ajunse stăpânul ţevii de fildeş.

Şi după ce făcu acea târguială de preţ, beizadea Hassan nu mai avu nicio îndoială despre întâietatea lui asupra fraţilor săi, şi despre izbânda lui asupra lor, şi despre dobândirea verişoarei sale Nurrennahar. Şi, plin de bucurie, se gândi, cum avea destul timp înainte, să afle şi el obiceiurile şi datinile persienilor, şi să vadă minunăţiile din cetatea Şiraz. Şi îşi petrecu zilele plimbându-se, privind şi ascultând. Şi întrucât avea mintea bine dăruită şi sufletul simţitor, legă prieteşug cu oamenii învăţaţi şi cu poeţii, şi învăţă pe dinafară stihurile persieneşti cele mai frumoase. Şi-atunci numai se hotărî să se întoarcă înspre ţara sa; şi prilejuindu-se de plecarea tot a caravanei cu care venise, se alipi şi el neguţătorilor care o alcătuiau şi porni la drum. Şi Allah îi scrise bună pace şi ajunse fără de supărare la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul de întâlnire. Şi îl găsi acolo pe fratele său beizadea Ali. Şi rămase cu el acolo, să aştepte întoarcerea celui de al treilea frate al lor. Şi-atâta cu el!

Ci în ceea ce îl priveşte pe cuconul Hossein, care era cel mai mic dintre cei trei, mă rog, ţie, o, norocitule doamne, să-ţi pleci înspre mine urechea, întrucât iacătă!

După o călătorie lungă, care chiar că nu avu nimica neobişnuit, ajunse într-o cetate despre care i se spuse că este Samarkand. Şi era într-adevăr Samarkand al-Ajam, chiar cetatea unde domneşte acuma falnicul tău frate Şahzaman, o, doamne al vremilor. Şi a doua zi după sosirea sa, beizadea Hossein se duse la suk, care pe limba acelei ţări se cheamă bazar. Şi găsi că bazarul acela era tare frumos. Şi cum beizadeaua era tare doritor să se preumble pe acolo privind în toate părţile cu amândoi ochii, deodată, la doi paşi înaintea lui, văzu un telal care ţinea în mână un măr. Şi mărul acela era atât de minunat, roşu pe-o parte şi auriu pe cealaltă, şi mare cât un harbuz, încât prinţul Hossein dori numaidecât să-l cumpere, şi îl întrebă pe cel care îl purta:

— Cât ceri pe măr, o, telalule?

Şi telalul spuse:

— Treizeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu, ca început de preţ. Ci am poruncă să nu-l dau decât cu patruzeci de mii, şi cu bani peşin!

Iar beizadea strigă:
— Pe Allah, bre omule, mărul este tare frumos şi nu am mai văzut unul asemenea în viaţa mea! Da fără de nicio îndoială că vrei să râzi când îmi ceri un preţ atâta de uluitor.
Şi telalul răspunse:
— Nu, pe Allah! o, doamne al meu, preţul pe care îl cer nu este nimic pe lângă preţul adevărat al mărului că, oricât de frumos şi de minunat este el la vedere, o, stăpâne al meu, nu e nimic fată cu mireasma lui. Iar mireasma lui o, stăpâne al meu, oricât de bună şi de plăcută ar fi, nu este nimic faţă cu puterile ei! Iar puterile ei, o, cunună a capului meu, o, doamne al meu preafrumos, oricât de minunate ar fi, nu sunt nimic faţă cu urmările şi cu foloasele ce se dobândesc de la ele spre binele oamenilor.
Iar crăişorul Hossein spuse:
— O, telalule, grăbeşte de-mi dă mai întâi să miros, dacă-i aşa, mireasma lui. Şi ai să-mi spui pe urmă care îi sunt puterile, foloasele şi urmările!
Şi telalul, întinzând mâna, puse mărul sub nasul cuconului, care îl mirosi. Şi i se păru mireasma mărului atâta de tare şi de dulce, încât strigă:
— Ya Allah! toată osteneala mea de la drum am uitat-o, şi-i de parcă acuma aş fi ieşit din pântecele maicii mele!
Ah, ce mireasmă de nespus!
Iar telalul zise:
— Ei bine, doamne, de vreme ce, sorbind mireasma acestui măr, tocmai ai încercat pe tine însuţi nişte urmări atâta de neaşteptate, află că mărul meu nu este măr ca toate merele, ci este lucrat de mână de om; şi nu-i rod al unui pom orb şi nesimţitor, ci-i rodul trudelor şi al veghilor unui mare învăţat, ale unui filosof foarte vestit, care şi-a petrecut viaţa toată în căutări şi în cercetări asupra puterilor ierburilor şi pietrelor. Şi a izbutit să ajungă la întocmirea acestui măr, care închide în el chintesenţa tuturor buruienilor de leac, a tuturor ierburilor folositoare şi a tuturor pietrelor tămăduitoare, într-adevăr, nu se află bolnav lovit de orice pacoste ar fi, fie ciumă, fie tifos, fie lepră, care, chiar şi-n pragul morţii, să nu-şi capete iarăşi sănătatea, numai amirosindu-l. Şi, de altminteri iacătă că tu ai şi simţit oleacă din puterea lui, întrucât ostenelile drumului s-au şi spulberat la mirosirea lui. Ci, pentru ca lucrul să fie şi mai bine adeverit, vreau ca un bolnav atins de vreo boală fără de leac să fie tămăduit dinaintea ochilor tăi, ca să fii şi tu lămurit asupra puterilor şi a însuşirilor lui aşa cum sunt toţi locuitorii din cetatea aceasta. Nu ai, aşadar, decât să-i întrebi pe neguţătorii care sunt strânşi aici, şi cei

mai mulţi dintre ei au să-ţi spună că, dacă se mai află în viaţă, faptu-i numai datorită mărului pe care îl vezi!

Or, în vreme ce telalul vorbea astfel, mai mulţi inşi se opriseră şi îl înconjuraseră, zicând:

— Aşa-i, pe Allah! totu-i adevărat! Mărul acesta este sultanul merelor, şi-i cel mai minunat dintre toate leacurile! Şi-i face să se zviduiască până şi pe bolnavii cei mai deznădăjduiţi de la porţile morţii!

Şi, ca spre a adeveri tot binele pe care îl spuneau despre măr, un biet om orb şi olog tocmai trecea pe acolo, dus într-un coş pe spatele unuia care îl purta. Şi telalul merse repede la el şi îi puse mărul sub nas. Şi deodată beteagul se ridică în coş şi, sărind ca un motan tânăr peste capul celui ce îl ducea, îşi slobozi picioarele în vânt, deschizând nişte ochi ca nişte tăciuni. Şi toată lumea îl văzu şi puse mărturie.

Atunci cuconul Hossein, încredinţat de puterile mărului minunat, spuse telalului:

— O, chip de bunăvestire, pofteşte să mă urmezi până la hanul meu!

Şi îl duse la hanul unde stătea, şi îi plăti patruzeci de mii de dinari, şi îi dete o pungă de o mie de dinari, ca bacşiş pentru misitie. Şi, intrând în stăpânirea mărului cel minunat, aşteptă răbduriu plecarea vreunei caravane, spre a se întoarce în ţara lui. Întrucât era încredinţat că acuma, cu mărul acela, îi va dovedi lesne pe cei doi fraţi ai săi, şi va ajunge soţul domniţei Nurrennahar. Şi când caravana fu gata, plecă din Samarkand şi, în ciuda ostenelilor unei călătorii lungi, ajunse, cu îngăduinţa lui Allah, în bună pace la hanul de la răscrucea celor trei drumuri, unde îl aşteptau cei doi fraţi ai săi, Ali şi Hassan.

Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag şi se firitisiră unul pe altul, pentru bun-întâlnişul lor…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute zecea noapte

Spuse:

…Şi cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag şi se firitisiră unul pe altul pentru bun-întâlnişul lor, şezură să mănânce laolaltă. Şi după ce mâncară, beizadea Ali, care era cel mai mare, luă cuvântul şi spuse:

— O, fraţii mei, avem înaintea noastră toată viaţa să tot tăifăsuim despre minunăţiile călătoriilor noastre. Acuma însă-i vorba să ne arătăm între noi

lucrul târguit, şi care-i rostul şi rodul ostenelii noastre, spre a putea să ne dăm seama dintru început şi să vedem, cât de cât, cui are să-i fie sultanul, părintele nostru, binevoitor, în ce priveşte verişoara noastră, domniţa Nurrennahar!

Şi tăcu o clipă, apoi adăugă:

— În ce mă priveşte, întrucât sunt cel mai mare dintre voi, am să vă arăt ce am adus. Aflaţi, dar, că drumeţia mea m-a purtat pe ţărmurile indieneşti, în ţara Bişangar. Şi tot ce am adus de acolo este preşul de rugăciune pe care mă vedeţi stând acuma, şi care este făcut dintr-o lână de rând, şi are o înfăţişare fără strălucire. Da cu preşul acesta nădăjduiesc eu s-o dobândesc pe verişoara noastră!

Şi le istorisi fraţilor săi toată întâmplarea cu chilimul cel zburător, şi despre puterile chilimului, şi cum se slujise de el spre a veni acolo, la han, într-o clipire de ochi, din împărăţia Bişangar. Şi spre a da mai mult temei vorbelor sale, îi rugă pe fraţii lui să şadă jos pe chilim lângă el, şi îi luă să facă prin văzduh o călătorie care ţinu cât o clipire de ochi, da pentru care, cu alte mijloace de drumeţit, ar fi fost de trebuinţă luni în şir spre a o duce la capăt. Pe urmă adăugă:

— Acuma aştept să aflu de la voi dacă ceea ce aţi adus poate să fie asemuit cu covorul meu!

Şi, sfârşind astfel de lăudat virtuţile minunăţiei pe care o dobândise, tăcu.

Iar domnişorul Hassan, la rându-i, luă cuvântul şi spuse:

— Într-adevăr, o, fratele meu, covorul tău zburător este un lucru uluitor, iar eu în viaţa mea nu am mai văzut ceva asemuitor. Ci oricât de-a mirărilea ar fi el, aveţi să vă învoiţi amândoi cu mine că pe lume se află şi alte lucruri vrednice de luare-aminte şi, ca să vă dau dovada, iacătă ţeava aceasta de fildeş, care la întâia vedere nu s-ar părea cine ştie ce minunăţie. Fiţi însă încredinţaţi că m-a costat ce m-a costat, şi că, în pofida înfăţişării ei şterse, este un lucru întru totul minunat. Şi nu o să şovăiţi a mă crede, după ce aveţi să vă lipiţi ochiul la capătul la care vedeţi cleştarul acesta. Poftiţi! faceţi aşa cum am să vă arăt!

Şi îşi lipi ţeava de fildeş de ochiul său drept, închizând ochiul stâng, şi rostind:

— O, ţeavă de fildeş, fă s-o văd numaidecât pe domnita Nurrennahar!

Şi se uită prin cleştar. Iar cei doi fraţi ai săi, care şedeau cu ochii pe el, rămaseră până peste măsură de uimiţi când îl văzură cum se schimbă dintr-

odată la chip şi cum se face galben de tot la faţă, ca sub o lovitură de grea durere. Şi până să aibă ei vreme să-l întrebe, cuconul strigă:

— Nu este putere şi mântuire decât întru Allah! O, fraţii mei, degeaba am mai făcut noi tustrei o călătorie atât de grea, cu nădejdea fericirii! Vai, peste câteva clipite, verişoara noastră nu are să mai fie în viaţă, întrucât tocmai am văzut-o în patul ei, înconjurată de slujnicele plângând şi de hadâmbii deznădăjduiţi. De altminteri, aveţi să judecaţi voi înşivă starea jalnică în care se află ea acuma, o, păcatele noastre!

Şi grăind acestea, dete crăişorului Ali ţeava de fildeş şi îi spuse să rostească în gând dorinţa de a o vedea pe domniţă. Şi beizadea Ali se uită prin cleştar, şi se trase îndărăt tot atâta de tulburat ca şi fratele său. Iar beizadea Hossein luă şi el ţeava în mâini, şi văzu tot aceeaşi privelişte întristătoare. Ci, departe de a se arăta tulburat, ca fraţii săi, începu să râdă şi spuse:

— O, fraţii mei, înseninaţi-vă ochii şi liniştiţi-vă sufletul, întrucât, măcar că boala verişoarei noastre este de mare primejdie, după cum ni se arată, tot nu are să poată birui puterile mărului de colea, şi care numai cu mireasma lui poate să întoarcă şi morţii din afundul mormintelor lor!

Şi le povesti, în puţine cuvinte, istoria mărului şi puterile lui, şi urmările puterilor lui, şi îi încredinţă că are s-o vindece fără de abatere pe verişoara lor.

Auzind vorbele acestea, cuconul Ali strigă:

— Dacă-i aşa, o, fratele meu, nu avem decât să pornim în toată graba spre palatul nostru, cu ajutorul preşului meu. Şi tu să-ţi încerci pe mult-iubita noastră verişoară puterea cea mântuitoare a mărului.

Şi cei trei cuconi dădură poruncă robilor lor să vină după ei călare, şi îi lăsară. Apoi, aşezându-se pe chilim, rostiră laolaltă dorinţa de a fi duşi în odaia domniţei Nurrennahar. Şi într-o clipire de ochi se şi văzură jos, pe covor, în mijlocul odăii domniţei.

Şi-aşa, când femeile şi hadâmbii domniţei Nurrennahar îi zăriră deodată pe cei trei cuconi în odaie, fără a pricepe cum de ajunseseră ei acolo, fură cuprinşi de spaimă şi de uluire. Şi hadâmbii, necunoscându-i dintru-ntâi, şi socotindu-i niscaiva străini, erau gata să se arunce asupra-le, când se dezmeticiră din uluiala lor. Iar cei trei fraţi se ridicară numaidecât de pe covor; şi beizade Hossein se duse repede la patul pe care sta întinsă domniţa Nurrennahar dându-şi sufletul, şi îi puse sub nas mărul cel făcător de minuni. Şi domniţa deschise ochii, întoarse privirile într-o parte şi în

cealaltă, uitându-se cu nişte ochi nedumeriţi la toţi cei care o înconjurau, şi se ridică în capu'oaselor. Şi zâmbi înspre verişorii ei, şi le dete mâna s-o sărute, urându-le bun venit, şi îi întrebă cum le-a fost călătoria. Iar ei îi spuseră cât de fericiţi erau că sosiseră destul de la timp spre a-i aduce vindecarea, cu ajutorul lui Allah. Iar femeile îi spuseră cum veniseră ei, şi cum domnişorul Hossein o întorsese la viaţă, dându-i să adulmece mireasma mărului. Şi Nurrennahar le mulţumi la tustrei, şi cuconului Hossein mai cu osebire. Pe urmă, cum ea ceru să se îmbrace, verişorii săi îşi luară ziua-bună de la ea, făcându-i urări de viaţă lungă, şi ieşiră.

Şi lăsând-o pe verişoara lor în grija femeilor, cei trei fraţi se duseră să cadă la picioarele sultanului, părintele lor, şi să i se închine cu toată cinstirea. Şi sultanul, pe care hadâmbii îl şi vestiseră de sosirea lor şi de vindecarea domniţei, îi ridică şi îi sărută, şi se bucură cu ei că-i vedea întorşi bine sănătoşi. Şi după ce îşi revărsară astfel dragostea, cei trei cuconi îi înfăţişară sultanului minunăţia pe care fiecare o adusese. Şi după ce lămuriră ceea ce aveau de lămurit în această privinţă, îl rugară să le spună părerea lui şi să se mărturisească de partea cui e.

După ce auzi tot ce feciorii săi ţinură să-i înfăţişeze, fiecare spre folosul lui, despre ceea ce aduseseră, şi după ce, fără a-i opri, ascultă tot ce îi povestiră şi despre vindecarea verişoarei lor, sultanul rămase o bucată de vreme tăcut, chibzuind adânc. După care ridică fruntea şi le spuse:

— O, fiii mei, treaba este tare încurcată, ba încă-i şi mai încurcată decât înainte de plecarea voastră. Căci pe de o parte găsesc că minunăţiile pe care le-aţi adus sunt, după dreptate, toate deopotrivă; şi pe de altă parte ele au ajutat, fiecare cu puterea sa, la vindecarea verişoarei voastre, întrucât ţeava de fildeş este cea care dintru-ntâi v-a luminat asupra stării domniţei; iar covorul v-a adus în toată graba lângă ea; iar mărul a vindecat-o. Ci acest sfârşit minunat nu s-ar fi putut înfăptui, cu îngăduinţa lui Allah, dacă vreuna dintre cele trei minunăţii ar fi lipsit. Încât acum îl vedeţi pe tatăl vostru încă şi mai încurcat decât înainte, fără a şti cum să facă alegerea. Şi voi înşivă, dăruiţi cu simţul dreptăţii cum sunteţi, trebuie să fiţi tot atât de încurcaţi şi tot atât de nedumeriţi ca şi mine!

Şi după ce vorbi astfel, cu înţelepciune şi nepărtinire, sultanul se puse să cugete la încurcătura aceea. Şi peste un ceas de vreme strigă:

— O, fiii mei, vedeţi şi voi, soarta s-a rostit! Măcar a ieşi din încurcătură. Şi am să vi-o arăt. Iacătă, o, copiii mei. Întrucât mai aveţi destul timp până la noapte, luaţi fiecare câte un arc şi o săgeată şi ieşiţi dincolo de zidurile

cetăţii, pe meidanul ce slujeşte la întrecerile vitejeşti, şi am să vin şi eu cu voi. Şi vă încredinţez că am s-o dau de soţie pe domniţa Nurrennahar aceluia dintre voi care va arunca cel mai departe săgeata!

Şi cei trei cuconi răspunseră că ascultă şi că se supun. Şi cu toţii laolaltă, urmaţi de o mulţime de musaipi de la sarai, se duseră pe meidan.

Şi beizadea Ali, fiind cel mai mare, îşi luă arcul şi săgeata şi trase cel dintâi; iar cuconul Hassan trase al doilea, şi săgeata lui căzu mai departe decât cea a lui nene-său; iar cel de al treilea care trase fu crăişorul Hossein; ci niciunul dintre musaipii aşezaţi din loc în loc, pe o depărtare foarte mare, nu văzu coborând săgeata, care străbătu văzduhurile drept, şi se pierdu în depărtare. Şi fugiră după ea şi o căutară; da cu toate căutările şi oricâtă luare-aminte se puse, nu fu cu putinţă să se mai găsească.

Atunci sultanul, de faţă cu toţi musaipii strânşi, spuse celor trei cuconi:

— O, fiii mei, vedeţi şi voi, soarta s-a rostit! Măcar că s-ar părea că tu, o, Hossein, ai tras cel mai departe, nu tu eşti biruitor, întrucât este de nevoie ca săgeata să fie găsită, spre a face biruinţa vădită şi neîndoielnică. Şi mă văd îndatorat să-l numesc biruitor pe cel de al doilea fecior al meu, pe Hassan, a cărui săgeată a căzut mai departe decât cea a lui nene-său. Aşadar, o, fiul meu Hassan, tu, fără de tăgadă, ai să fii soţul fiicei, moşului tău, domniţa Nurrennahar. Întrucât aceasta ţi-a fost ursită!

Şi după ce hotărî astfel, sultanul porunci numaidecât să se facă pregătirile şi slujbele de nuntă ale fiului său Hassan cu domniţa Nurrennahar. Şi peste puţine zile se sărbători şi nunta, cu mare strălucire. Şi-atâta cu beizadea Hassan şi cu soţia lui, Nurrennahar!

Ci beizadea Ali, vârstnicul, nu vroi să fie de faţă la sărbătorirea căsătoriei şi, întrucât dragostea lui pentru verişoară-sa era tare aprinsă, iar de aci înainte fără de nădejdi, nu se putu îndupleca să trăiască la sarai, şi, în divan obştesc, se lepădă cu deplina lui voie de moştenirea scaunului domnesc al tătâne-său. Şi se îmbrăcă în straie de derviş, şi se duse să se pună sub oblăduirea sufletească a unui şeic vestit pentru sfinţenia, pentru înţelepciunea şi pentru viaţa lui pilduitoare, în afundul celei mai adânci schivnicii. Şi-atâta cu el!

Da în ceea ce îl priveşte pe crăişorul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute unsprezecea noapte

Spuse:

…În ceea ce îl priveşte pe cuconul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă! La fel cum fratele său Ali se lipsise a fi de faţă la nunta cuconului Hassan şi a domniţei Nurrennahar, tot aşa şi el se lipsi a lua parte. Da el nu îmbrăcă straie de derviş şi, departe de a se lepăda de viaţa lumească, se hotărî să dovedească precum că fusese furat de bunul său şi, drept aceea, porni să caute săgeata pe care nu o socotea pierdută pe totdeauna. Şi fără a mai zăbovi, în vreme ce petrecerile se urmau la sarai cu prilejul nunţii, se furişă printre slugile lui şi se duse pe meidan, la locul unde avusese loc întrecerea. Şi acolo începu să meargă drept înaintea lui, pe drumul urmat de săgeată, privind cu băgare de seamă şi în dreapta şi în stânga, la fiecare pas. Şi ajunse astfel tare departe, fără să găsească nimic. Ci, în loc de a deznădăjdui, merse înainte încă şi încă, mereu drept înainte, până ce ajunse la un şir de stânci care astupau cu totul zarea. Şi îşi zise că dacă săgeata trebuia să se afle pe undeva, nu putea fi altundeva decât acolo, dat fiind că nu ar fi putut să străbată peretele de stânci. Şi nici nu apucă bine să-şi rostească în sineşi gândul acesta, că şi văzu pe jos, aşezată cu vârful înainte, şi nu înfiptă în pământ, săgeata cea însemnată cu numele său, chiar aceea pe care o slobozise cu chiar mâna lui. Şi îşi zise: „O, ce minune! Uallahi! nici eu, şi nici nimeni de pe lume nu am fi putut, numai cu puterile noastre, să zvârlim o săgeată atâta de departe. Şi ia uite că nu numai că a ajuns la depărtarea aceasta nemaipomenită, da încă trebuie să se fi izbit cu tărie de stâncă, dacă a fost întoarsă aşa de tăria stâncii. Iacătă un lucru tare anapoda! Şi cine ştie ce taină o mai fi în toate astea!”

Şi după ce îşi ridică de jos săgeata, cuconul Hossein, cum se tot învârtea ba să măsoare din ochi, ba să se minuneze de stânca de care se izbise săgeata, băgă de seamă în stânca aceea o scorbură cioplită în chip de uşă. Şi se apropie şi văzu că era cu adevărat o uşă tăinuită, fără de lacăte şi fără de zăvor, cioplită chiar în piatră, şi care nu se putea vedea decât la despărţitura subţirică de pe laturile ei. Şi cu o mişcare întru totul firească într-o împrejurare ca aceea, crăişorul împinse uşa, fără a prea nădăjdui că s-ar deschide la împingerea lui. Şi rămase tare uimit când văzu că uşa se mişcă sub mâna lui şi se răsuceşte, întocmai ca şi cum s-ar fi sprijinit pe nişte balamale proaspăt unse. Şi fără a gândi prea mult la ce face, intră, cu săgeata în mână, în bolta care cobora lin dincolo de uşa aceea. Ci de cum trecu pragul, uşa, ca împinsă de la sine, se întoarse la loc şi închise cu totul

intrarea în boltă. Şi cuconul se pomeni într-o negură deasă. Şi degeaba se mai căzni el să deschidă iar uşa, că nu izbuti decât să-şi julească mâinile şi să-şi zdrelească unghiile.

Atunci, întrucât nu mai avea cum gândi la ieşire, şi întrucât era dăruit cu o inimă vitează, nu pregetă să se afunde înainte prin beznă, urmând coborâşul dulce al boltei. Şi în curând văzu mijind o lumină, înspre care grăbi; şi se pomeni la ieşirea din boltă. Şi se trezi deodată sub cerul gol, în faţa unei câmpii verzi în mijlocul căreia se ridica un palat strălucitor. Şi mai înainte de-a avea el răgaz să se minuneze de mândreţea acelui palat, ieşi de acolo o domniţă care porni înspre el, înconjurată de un alai de alte domniţe peste care, nu încăpea nicio îndoială, ea era stăpână, judecând numai după frumuseţea-i nefirească şi după mersul ei împărătesc. Şi era îmbrăcată cu nişte haine care nu mai aveau nimica pământesc, iar păru-i despletit unduia până la picioare. Şi veni înspre el cu un mers uşor, până la intrarea în boltă şi, întinzând mâna cu o mişcare plină de bunăvoinţă, spuse:

— Fii binevenit aici, o, beizadea Hossein!

Şi cuconul, care se plecase adânc când o zărise, fu încă peste măsură de uimit când îşi auzi numele rostit de o domniţă pe care nu o mai văzuse vreodată, şi care trăia într-un loc de care el nu auzise niciodată să se fi pomenit, măcar că locul acela era atâta de aproape de cetatea de scaun a împărăţiei lor! Şi cum îşi şi deschidea gura spre a-şi mărturisi uimirea, fetişcana cea minunată îi spuse:

— Să nu mă întrebi nimic! Am să-ţi împlinesc eu însămi dorinţa firească de a afla totul, atunci când avem să fim în saraiul meu!

Şi, zâmbitoare, îl luă de mână şi îl duse pe nişte alei înspre sala de primire ce se deschidea cu un portic de marmură către grădină. Şi îl pofti să stea lângă ea pe sofa, în mijlocul sălii aceleia strălucite. Şi ţinându-i mâna între mâinile ei, îi spuse:

— O, preadulce beizadea Hossein, uimirea ta are să contenească atunci când ai să afli că te cunosc de când te-ai născut şi că am zâmbit peste leagănul tău. Căci sunt o domniţă gennie, fiica sultanului ginnilor. Şi ursita mea-i scrisă asupra-ţi. Şi eu am orânduit să vi se vândă la Samarkand mărul cel năzdrăvan pe care l-ai cumpărat tu, şi la Bişangar covorul de rugăciune pe care l-a adus fratele tău Ali, şi la Şiraz ţeava de fildeş, pe care a găsit-o fratele tău Hassan. Şi atâta este de-ajuns ca să te facă să pricepi că ştiu totul în ceea ce te priveşte. Şi am socotit, întrucât scrisa mea este legată de a ta, că erai vrednic de o fericire mai mare decât aceea de a fi soţul verişoarei

tale Nurrennahar. Şi pentru aceea ţi-am făcut săgeata să piară şi am adus-o până aici, spre a te călăuzi şi pe tine. Şi-acum nu mai ţine decât de tine ca să nu laşi norocul să-ţi scape printre degete!

Şi, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, cu un glas pătruns de o mare iubire, frumoasa domniţă gennie îşi lăsă ochii în jos, înroşindu-se toată. Iar frumuseţea ei cea tinerească se făcu şi mai mândră. Iar crăişorul Hossein, care ştia bine că verişoara sa Nurrennahar nu mai avea cum să fie a lui, şi văzând cu cât îi era domniţa gennie mai presus, ca frumuseţe, ca nuri, ca farmec, ca minte şi ca străluciri, măcar după atâta cât putea să presupună din ceea ce izbutea să zărească şi după fălnicia palatului în care se afla, nu putu decât să-şi binecuvânteze ursita care îl adusese, parcă ţinându-l de mână, până în locurile acelea atâta de apropiate şi atâta de tainice; şi, temenindu-se dinaintea frumoasei gennie, îi spuse:

— O, domniţă a ginnilor, o, sultană a frumuseţii, o, împărătiţo! că fericirea de a fi robul ochilor tăi, şi că înlănţuirea desăvârşirilor tale mi-au venit fără de nicio vrednicie din partea mea, iacătă nişte lucruri anume rânduite spre a vrăji mintea unei făpturi omeneşti cum sunt eu! Ah, cum ar putea o fată de ginni să-şi arunce privirile înspre un adamit de rând, şi să-i dea întâietate asupra crailor nevăzuţi care domnesc peste ţările văzduhului şi peste împărăţiile de sub pământ? Da poate că, o, domniţă, te-ai fi supărat pe părinţii tăi şi ai fi venit de ciudă, să locuieşti în palatul acesta, în care poate că m-ai primit fără de îngăduinţa sultanului ginnilor, părintele tău, şi a sultanei ginnilor, mama ta, şi a celorlalte rude ale tale? Şi poate că, dacă-i aşa, aş putea să fiu pentru tine o pricină de necazuri şi un izvor de încurcături şi de necazuri!

Şi, vorbind aşa, beizadea Hossein se temeni până la pământ şi sărută poala rochiei acelei gennie domniţe, care îi spuse, ridicându-l şi luându-l de mână:

— Află, o, beizadea Hossein, că eu îmi sunt singură stăpână şi că totdeauna nu fac decât ce îmi place, neîndurând niciodată ca nimenea dintre ginni să se amestece în ceea ce fac sau vreau eu să fac. Aşa că poţi să fii liniştit în privinţa aceasta; şi nimic nu are să ni se întâmple, afară de fericire!

Şi adăugă:

— Vrei să fii soţul meu şi să mă iubeşti mult?

Iar beizadea Hossein strigă:

— Ya Allah! dacă vreau! Păi eu mi-aş da viaţa toată ca să petrec o zi cu tine, nu numai ca soţ al tău, ci ca robul tău cel mai de pe urmă.

Şi după ce vorbi astfel, se aruncă la picioarele frumoasei gennie, care îl ridică şi îi spuse:

— De vreme ce-i aşa, te primesc ca soţ, şi de aci înainte sunt soţia ta!

Şi adăugă:

— Şi acuma, întrucât pesemne că îţi este foame, haide să mâncăm amândoi cea dintâi masă a noastră!

Şi îl duse în cea de a doua sală, încă şi mai strălucită decât cea dintâi, luminată de nişte lumânări fără de număr, înmiresmate cu ambră şi aşezate într-o rânduială de-ţi era drag să te tot uiţi la ele. Şi se aşeză cu el dinaintea unei tablale minunate, plină cu bucate de o înfăţişare ispititoare pentru inimă. Şi numaidecât se auzi, într-o zvoană dulce de lăute, un cântec de glasuri de femei ce părea coborâtor chiar din ceruri. Şi gennia cea frumoasă începu să-i dea să mănânce cu chiar mâinile sale proaspătului ei sot, îmbiindu-l cu dumicaturile cele mai bune din felurile pe care ea i le numea rând pe rând. Şi crăişorului i se păreau alese toate bunătăţurile acelea, de care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, ca şi vinurile, ca şi poamele, ca şi plăcintele şi dulceţurile, tot lucruri din care nu mai gustase ceva asemănător pe la ospeţele şi pe la nunţile făpturilor omeneşti.

Şi când masa se sfârşi, frumoasa gennie domniţa şi soţul ei se duseră să şadă în cea de a treia sală, zidită ca o boltă, şi încă mai frumoasă decât cea dintâi. Şi şedeau cu spatele sprijinit pe nişte perne de mătase cu înflorituri mari de felurite culori, lucrate din ac, de o gingăşie minunată. Şi îndată un stol de dănţuitoare, fete de ginni, intrară în sală şi dănţuiră într-un pas răpitor, cu o uşurătate ca de păsări. Şi totodată o cântare se auzea, fără seamăn de limpede, şi venind din văzduhuri. Şi danţul se urmă până ce frumoasa gennie se ridică, laolaltă cu soţul ei. Şi dănţuitoarele, într-o legănare de paşi uşori, ieşiră din sală ca o adiere de văluri, şi merseră înaintea tinerilor însurăţei până la uşa iatacului în care era aşternut patul de nuntă. Şi se orânduiră în şir, pentru ca ei să intre, şi pe urmă pieriră, lăsându-i slobozi să se culce ori să doarmă.

Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute douăsprezecea noapte

Spuse:

…Şi cei doi soţi tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, şi nu ca să doarmă, ci spre a se veseli. Iar beizadea Hossein putu să deguste şi să asemuiască. Şi găsi în acea gennie fecioară o desăvârşire până la care nu s-au ridicat vreodată, fie mai de-aproape, fie mai de pe departe, nici cele mai minunate copile fiice de oameni. Şi când vroi să guste iar din nurii ei cei fără de asemuire, găsi locul tot atâta de nevătămat ca şi cum nici n-ar fi fost atins. Şi pricepu atunci că fecioria la fiicele de ginni înfloreşte la loc, pe măsură ce te bucuri de ea. Şi se desfătă de bucuria aceea, până peste marginile desfătării. Şi se firitisi în sineşi, iar şi iar, că ursita îl călăuzise de mână până la istorioara aceea nenădăjduită. Şi îşi petrecu noaptea toată, şi încă multe alte nopţi şi zile, în huzururile celor meniţi aşa din ceruri. Şi dragostea lui, departe de a se domoli după atâta răsfăţ, nu făcea decât să sporească de tot ceea ce fără de contenire găsea necunoscut la frumoasa lui gennie domniţă, atât în farmecele minţii ei, cât şi în desăvârşirile-i trupeşti.

Or, după şase luni de viaţă fericită ca aceea, beizadea Hossein, care totdeauna nutrise o mare dragoste firească faţă de tatăl său, cugetă că pesemne lipsa lui l-o fi cufundat pe sultan într-o durere fără de margini, mai cu seamă că plecarea nu-i fusese vestită, şi pe crăişor îl cuprinse un dor fierbinte de a-l vedea iarăşi. Şi îşi dezvălui fără de şovăială sufletul faţă de soţia sa gennia, care dintru-ntâi se arătă tare speriată de hotărârea lui, atâta de mult se temea să nu care cumva să fie numai o născocire spre a o părăsi. Ci beizadea Hossein îi dase, şi îi dete mai departe, atâtea dovezi de credinţă şi atâtea semne de dragoste pătimaşă, şi îi vorbi despre bătrânul lui tată cu atâta duioşie şi cu atâta iscusinţă, încât ea nu vroi să se pună în calea dragostei lui de fiu. Şi îi spuse, sărutându-l:

— O, preaiubitul meu, hotărât! dacă nu aş asculta decât de inima mea, nu m-aş putea îndupleca să te văd cum pleci din saraiurile noastre, fie şi măcar pentru o zi, ori chiar pentru şi mai puţin. Da acuma atâta sunt de încredinţată de iubirea ta faţă de mine, şi atâta încredere am în statornicia dragostei tale şi în adevărul vorbelor tale, încât nu vreau să te lipsesc de îngăduinţa de a te duce să-l vezi pe părintele tău sultanul. Ci numai dacă îmi făgăduieşti că lipsa ta nu are să fie de lungă vreme, şi numai dacă mi te juruieşti că aşa vei face, ca să mă linişteşti!

Şi craiul Hossein se aruncă la picioarele soţiei sale gennia spre a-i dovedi cât de pătruns era de datorinţa pe care o avea faţă de bunătatea ei şi îi spuse:

— O, împărătiţa mea, o, sultană a frumuseţii, cunosc tot preţul bunăvrerii pe care mi-o arăţi şi, orice-aş putea să-ţi spun eu spre a-ţi mulţumi, tu să fii

încredinţată că este încă şi mai mult ceea ce simţesc. Şi mă juruiesc ţie, pe capul meu, că lipsa mea are să fie de scurtă vreme. Şi de altminteri cum aş putea, când te-am îndrăgit aşa cum te îndrăgesc, să zăbovesc peste răstimpul cât mi-e de trebuinţă numai cât să mă duc până la părintele meu şi să mă întorc? Linişteşte-ţi, dar, sufletul şi înseninează-ţi ochii, căci toată vremea am să mă gândesc la tine; şi nimica rău nu are să mi se întâmple. Inşallah!

Şi vorbele lui Hossein izbutiră să liniştească pe deplin tulburarea preafrumoasei gennie, care, sărutându-l iarăşi pe soţul ei, răspunse:

— Du-te, dar, o, mult-iubitul meu, sub pavăza lui Allah, şi întoarce-te iar la mine bine sănătos. Ci, mai înainte, te rog să nu care cumva să socoţi greşit dacă îţi dau câteva poveţe despre felul cum să te porţi în vremea cât ai să fii plecat la palatul tatălui tău. Şi, dintru-ntâi, socot că trebuie să te fereşti cu grijă a pomeni ceva despre căsătoria noastră sultanului, părintele tău, ori fraţilor tăi, şi nici despre obârşia mea de fiică a sultanului ginnilor, nici despre locul saraiurilor noastre, nici despre drumul care duce aici. Ci la toţi să le spui să se mulţumească numai a te şti pe deplin fericit, că toate dorinţele îţi sunt împlinite, că nu râvneşti nimica mai mult decât să trăieşti în fericirea în care trăieşti, şi că singura pricină care te aduce la ei este numai aceea de a pune capăt îngrijorării în care s-ar fi putut afla ei în privinţa sorţii tale!

Şi, după ce vorbi astfel, gennia îi dete soţului său douăzeci de ginni călăreţi, bine înarmaţi, bine întocmiţi şi bine îmbrăcaţi, şi porunci ca lui să i se aducă un cal atâta de frumos cum nimenea de la saraiul şi din împărăţia tatălui său nu avea vreunul asemenea. Şi beizadea Hossein, când totul fu gata, îşi luă rămas-bun de la soţia sa gennia domniţă, sărutând-o şi înnoindu-şi încă o dată făgăduiala pe care i-o făcuse de a se întoarce fără de zăbavă. Pe urmă se apropie de calul cel frumos şi iabraş, îl mângâie cu palma, îi vorbi la ureche, îl sărută şi sări cilibiu în şa. Iar soţia lui îl privea şi îl sorbea din ochi.

Şi după ce îşi spuseră cel de pe urmă rămas-bun, prinţul porni în fruntea călăreţilor săi.

Şi cum drumul care ducea la cetatea de scaun a părintelui său nu era lung, beizadea Hossein nu avu mult până ce să ajungă la porţile cetăţii. Şi norodul, care îl cunoscu, fu bucuros că-l vedea iarăşi şi îl întâmpină cu urale şi îl însoţi cu strigăte de voioşie până la saraiul sultanului. Şi tătâne-său, când îl zări, se umplu de bucurie şi îl primi cu braţele deschise, plângând, şi

plângându-se, în dragostea lui de tată, de durerea şi de mâhnirea în care îl aruncase o lipsă atâta de lungă şi atâta de peste putinţă de înţeles. Şi îi spuse:

— Ah, fiul meu, nu credeam să mai am mângâierea de a te vedea! Ba chiar aveam tot temeiul să socot că din pricina hotărârii ursitei, date în folosul fratelui tău Hassan, te-i fi lăsat dus de vreun gând de deznădejde!

Iar beizadea Hossein spuse:

— De bună seamă, o, părinte al meu, mi-a fost crudă pierderea domniţei Nurrennahar, verişoara mea, a cărei dobândire fusese singura ţintă a dorurilor mele. Iar iubirea este o patimă de care nu te scuturi când vrei, mai ales dacă este o simţire care te cuprinde, te stăpâneşte şi nu-ţi dă răgaz să asculţi sfaturile minţii. Ci, o, părinte al meu, de bună seamă nu ai uitat că atunci când am slobozit săgeata, la întrecerea de pe meidan cu fraţii mei, s-a întâmplat lucrul acela ciudat şi de neînţeles, că săgeata mea, slobozită într-un câmp şes şi larg, de faţă cu tine şi de faţă cu toţi cei ce erau acolo, nu a mai putut să fie găsită, în pofida tuturor căutărilor noastre. Or, eu, învins astfel de o ursită potrivnică, nu am vroit nicicum să-mi pierd vremea cu bocete, până a nu-mi stâmpăra pe deplin sufletul tulburat de întâmplarea aceea pe care nu o pricepeam. Şi am plecat, în toiul petrecerilor de nuntă ale fratelui meu, fără ca nimeni să mă vadă, şi m-am întors singur pe meidan, ca să încerc să-mi găsesc săgeata. Şi am început s-o caut mergând drept, înspre partea în care presupuneam că s-a dus, şi mă uitam ba ici, ba colo, ba la dreapta, ba la stânga. Ci toate căutările mele erau zadarnice, da fără să mă biruie. Şi mi-am urmat drumul înainte, tot aruncându-mi ochii şi într-o parte şi în cealaltă, şi străduindu-mă să scrutez şi să cercetez până şi cel mai mărunt lucru care mai de aproape ori mai de pe departe putea să se asemuie cu săgeata mea. Şi am străbătut aşa o depărtare foarte mare, şi până la urmă m-am gândit că o săgeată, de-ar fi fost ea trasă chiar şi cu un braţ de mii de ori mai tare decât al meu, nu era cu putinţă să ajungă atâta de departe, şi mă întrebam de nu cumva mi-oi fi pierdut şi minţile odată cu săgeata. Şi tocmai eram pe cale să mă las de căutarea aceea, mai ales când am văzut că ajunsesem la un brâu de stânci care astupau cu totul zarea, când deodată, la piciorul uneia dintre stâncile acelea, am zărit chiar săgeata mea, nicidecum înfiptă cu vârful în pământ, ci culcată la o oarecare depărtare de locul unde lovise. Şi faptul m-a aruncat într-o mare nedumerire, în loc să mă bucure. Căci, judecând bine, nu puteam să-mi închipui că aş fi fost în stare să arunc atâta de departe o săgeată. Şi acolo, atunci, o, părinte al meu, am dobândit

lămurirea tainei aceleia şi a tot ce mi s-a întâmplat în călătoria mea din Samarkand. Ci este o taină pe care nu pot, vai! să ţi-o dezvăluiesc fără a-mi încălca jurământul. Şi tot ce pot să-ţi spun, o, părinte al meu, este că din ceasul acela am uitat-o şi pe verişoara mea, şi înfrângerea şi toate necazurile mele, şi că am purces pe calea cea netedă a fericirii. Şi, pentru mine, a început o viaţă de desfătare, pe care nu mi-o tulburau decât depărtarea în care mă aflu de un părinte care mi-e mai drag decât orice pe lume, şi simţământul pe care îl aveam că el de bună seamă era îngrijorat din pricina mea. Şi-am socotit atunci de datoria mea de fiu să vin să te văd şi să te liniştesc. Şi-aceasta-i, o, părinte al meu, toată pricina venirii mele!

Când auzi vorbele fiului său şi când pricepu astfel că fiul său dobândise fericirea şi nimic alta, sultanul răspunse:

— O, fiul meu, ce poate să dorească mai mult pentru copilul lui un tată iubitor? De bună seamă, mi-ar fi plăcut mai mult să te văd şi eu cum trăieşti, în fericirea aceea, în preajma mea, la anii mei bătrâni, mai degrabă decât într-un loc despre care nu ştiu unde se află şi nici măcar dacă se află. Da măcar, fiul meu, nu-mi poţi arăta unde să dau de ştire, de acuma înainte, când aş vrea să am de la tine ştiri mai dese, şi să nu mai fiu în starea de îngrijorare în care mă cufundase lipsa ta?

Şi beizadea Hossein răspunse:

— În ce priveşte liniştea ta, o, părinte al meu, să ştii că am să veghez eu însumi, abătându-mă atâta de des pe la tine, încât mi-e frică să nu încep a te sastisi. Însă în ce priveşte a-ţi arăta locul de unde ai putea să capeţi ştiri despre mine, te rog fierbinte să mă ierţi a nu-ţi dezvălui nimic, întrucât aceasta-i o taină de credinţă pe care am jurat şi un legământ pe care ţin să-l ţin.

Şi sultanul, nevroind să stăruie mai mult, îi spuse craiului Hossein:

— O, fiul meu, ferească-mă Allah să pătrund mai departe, împotriva voinţei tale, în taina aceasta. Poţi oricând vei vroi să te întorci la saraiul acela de desfătare unde locuieşti. Vreau numai să-ţi cer a-mi face şi mie, părintele tău, o făgăduială, tot aşa, şi anume că ai să vii să mă vezi o dată pe lună, fără teama că m-ai sastisi, cum zici tu, ori că m-ai stânjeni. Căci ce îndeletnicire mai scumpă poate avea un tată iubitor, dacă nu aceea de a-şi încălzi inima în preajma copiilor lui, şi de a-şi răcori sufletul la răsuflarea lor, şi de a-şi bucura ochii la vederea lor?

Iar cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcând juruinţa cerută, rămase la sarai trei zile întregi, după care îşi luă ziua-bună de la

tătâne-său, şi în dimineaţa celei de a patra zile plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute treisprezecea noapte

Spuse:

…cuconul Hossein răspunse că ascultă şi că se supune şi, făcând juruinţa cerută, rămase la sarai trei zile întregi, după care îşi luă ziua bună de la tătâne-său, şi în dimineaţa celei de a patra zile plecă de cu zori, în fruntea călăreţilor săi, fiii de ginni, aşa cum venise.

Iar soţia lui, gennia cea frumoasă, îl primi cu o bucurie fără de margini şi cu un dor cu atâta mai cald cu cât nu se aşteptase să-l vadă întors aşa de grabnic. Şi sărbătoriră împreună întoarcerea aceea fericită, drăgostindu-se îndelung, în cele mai desfătate şi în cele mai felurite chipuri.

Şi frumoasa gennie nu precupeţi nimic, începând din ziua aceea, spre a-i face soţului ei cât mai ispititoare cu putinţă şederea în saraiul fermecat. Şi se sluji pentru aceasta de necontenite schimbări în felul ei de a răsufla, de a se plimba, de a mânca, de a bea, de a se veseli, de a privi cum dănţuiau dănţuitoarele, de a asculta cântecele almeelor şi dulceaţa lăutelor, de a spune stihuri, de a mirosi mireasma trandafirilor, de a se împodobi cu florile grădinii, de a culege chiar de pe ramuri poamele coapte, şi de a juca neasemuitul joc al celor ce se au dragi, care-i jocul de şah în pat, luând seama la toate chichiţele cele iscusite la care duce jocul acesta gingaş.

Şi după o lună de zile de viaţă dulce ca aceea, beizadea Hossein, care o prevestise dintru început pe soţia sa despre făgăduiala ce-i făcuse sultanului, părintele său, fu nevoit să curme şirul desfătărilor şi să-şi ia rămas-bun de la gennia cea întristată. Şi îmbrăcat şi împodobit încă şi mai falnic decât întâia oară, încălecă pe calul lui cel frumos şi porni în fruntea fiilor de ginni, călăreţii săi, ca să se ducă în ospeţie la tătâne-său sultanul.

Or, în vremea lipsei lui, după ce plecase întâia dată din palatul tatălui său, sfetnicii de taină ai sultanului, care preţuiseră puterea prinţului Hossein şi bogăţiile lui necunoscute după dovezile pe care le dăduse în vileag în răstimpul celor trei zile pe care le petrecuse la sarai, nu pregetară să se folosească de îngăduinţa pe care le-o dase sultanul de a-i vorbi, şi de înrâurirea pe care o dobândiseră asupra cugetului său, spre a încerca să-i işte în suflet anumite presupusuri împotriva lui fiu-său şi să-l facă să creadă

că domnişorul îi purta pică. Şi îi zugrăviră că grija cea mai de rând îi poruncea să cerceteze măcar în ce loc se află adăpostul fiului său, şi de unde scoate el tot aurul trebuitor pentru nişte cheltuieli cumu-s acelea pe care le-a făcut cât a stat acolo, şi pentru fala cu care i-a plăcut să se împăuneze anume numai, ziceau ei, ca să-l înfrunte pe tătâne-său şi ca să arate că nu are trebuinţă de milele ori de bunăvoia lui spre a trăi ca un fecior de sultan. Şi îi spuseră că tare mai era de temut să nu care cumva să se facă îndrăgit de gloate şi să-i răzvrătească pe supuşi împotriva domnului lor, spre a-l da jos pe sultan din scaunul de domnie şi spre a-i lua locul.

Ci sultanul, măcar că vorbele lor l-au cam tulburat oleacă, nu a vrut nicidecum să creadă că Hossein, fiul său cel mai drag, ar fi în stare să uneltească împotriva lui, punând la cale o hainie atâta de ticăloasă ca aceea. Şi le răspunsese sfetnicilor săi de taină:

— O, voi, care cu limba voastră plămădiţi neîncrederea şi presupunerile, au voi nu ştiţi că fiul meu Hossein ţine la mine şi că eu sunt cu atâta mai încredinţat de dragostea şi de credinţa lui cu cât nu i-am dat vreodată nici cel mai mic prilej de a fi nemulţumit de mine?

Dar cel mai ascultat dintre sfetnici o întoarse:

— O, doamne al vremilor, da-ţi-ar viaţă lungă Allah! Şi crezi tu că beizadea Hossein a uitat aşa de repede ceea ce el socoate a fi o nedreptate din partea ta, în ce priveşte hotărârea norocului lui cu domniţa Nurrennahar? Şi nu pricepi tu, din ceea ce se vădeşte limpede, că beizadea Hossein s-a dovedit tare iscusit când a primit cu supunere hotărârea sorţii, în loc să se ia după pilda fratelui mai mare, care, mai degrabă decât să se răzvrătească împotriva a ce a fost scris, s-a dus şi a îmbrăcat haina de derviş şi s-a pus sub oblăduirea sufletească a unui sfânt şeic, meşter la cunoaşterea *Cărţii celei Sfinte?* Şi-apoi, o, stăpâne al nostru, au nu şi tu ai băgat de seamă, înaintea noastră, că, atunci când a venit beizadea Hossein, şi el şi oamenii lui erau curaţi, iar hainele şi podoabele şi tacâmurile cailor erau strălucite de parcă de-abia ar fi ieşit din mâna meşterului? Şi n-ai luat seama că până şi caii aveau părul uscat şi lucios şi nu erau mai osteniţi decât dacă s-ar fi întors de la o preumblare scurtă? Or, toate astea, o, doamne al vremilor, sunt numai spre a-ţi dovedi că beizadea Hossein şi-a aşezat tabăra lui cea tainică foarte aproape de cetatea ta de scaun, spre a-i fi cât mai la îndemână să-şi înfăptuiască gândurile cele pidosnice, şi să stârnească tulburări în norod, şi să se dedea la hainlâcurile lui cele negre. Noi, dar, am fi lipsit să ne îndeplinim datoria, o, doamne preamărit, dacă nu ne-am fi luat

asupra-ne cruda îndatorire de a trezi luarea-ţi aminte asupra unei trebi care-i tot atâta de anevoioasă pe cât este de temeinică şi de grea, spre a te hotărî să veghezi la paza ta şi la binele supuşilor tăi cei credincioşi!

Iar când sfetnicul îşi încheie ţesătura lui de răutăţi şi de scorneli, sultanul îi spuse:

— Chiar că nici nu mai ştiu ce se cade să cred ori să nu cred din lucrurile acestea uluitoare. Oricum, vă rămân îndatorat tuturora pentru sfaturile voastre, şi pe viitor am să-mi deschid ochii mai bine!

Şi îi lăsă să plece, fără a le arăta prea mult cât era de tulburat şi de îngrijorat în sufletul său de vorbele lor. Şi, spre a putea într-o zi fie să-i nimicească, fie să le mulţumească pentru sfatul lor de bine, se hotărî să vegheze la faptele şi la umbletele fiului său Hossein, chiar de la întoarcerea următoare a acestuia.

Or, cuconul Hossein nu zăbovi mult până ce să sosească, după cum făgăduise. Şi sultanul, tătâne-său, îl primi tot cu bucuria şi tot cu mulţumirea de întâia oară, ferindu-se cu grijă să-i dezvăluie crăişorului bănuielile pe care i le stârniseră în minte vizirii cei dornici să-l piardă. Ci a doua zi chemă o babă, vestită în tot saraiul pentru vrăjitoriile şi răutăţile ei, şi care era în stare să descurce, fără a le rupe, până şi firele dintr-o pânză de păianjen. Şi când baba se înfăţişă dinainte-i, sultanul îi spuse:

— O, bătrână a binecuvântării, iacătă ziua în care să-ţi dovedeşti credinţa faţă de nevoile sultanului tău. Află, dar, că, de când l-am găsit pe fiul meu Hossein, nu am putut a-l face să-mi spună în ce loc s-a aciuat. Şi nu am vrut, ca să nu-l umilesc, să mă slujesc de puterea mea şi să-i cer fără de voia lui să-mi dezvăluie taina. Aşa că te-am chemat, o, sultană a vrăjitoarelor, întrucât te socot de-ajuns de iscusită ca să faci în aşa fel încât dorinţa mea să fie împlinită fără ca nici fiul meu, nici nimeni din sarai să nu poată să afle ceva. Aşa că îţi cer să te foloseşti de toată dibăcia şi deşteptăciunea ta, care-s fără de asemuire, spre a lua seama la tot ce va face fiul meu după plecarea sa, care va avea loc mâine dimineaţă în zori. Ori poate că ai face şi mai bine să te duci chiar de astăzi, fără a mai tărăgăna, la locul unde şi-a găsit săgeata, lângă brâul de stânci ce închide câmpia dinspre apus. Întrucât acolo, odată cu săgeata, şi-a găsit el ursita!

Iar hârca cea bătrână răspunse că ascultă şi că se supune, şi ieşi să se ducă la stânci şi să se pitească acolo, în aşa fel încât să vadă tot fără a fi văzută.

Or, a doua zi beizadea Hossein plecă de la sarai, cu călăreţii lui, din revărsat de ziuă, spre a nu trezi luarea-aminte a musaipilor şi a trecătorilor.

Şi când ajunse la borta în care se afla uşa de piatră, pieri dincolo de ea dimpreună cu toţi cei care îl însoţeau. Şi baba vrăjitoare văzu totul, şi rămase uluită până peste marginile uluirii.

Şi când îşi veni în fire din turburarea ei, ieşi din ascunzătoare şi se duse drept la ungherul în care văzuse cum pieriseră şi oamenii şi caii. Ci cu toate străduinţele şi oricât căută ea în toate părţile, rotindu-se întruna peste tot, nu zări nicio deschizătură şi nicio intrare. Întrucât uşa de piatră, care pentru beizadea Hossein se lăsase văzută încă de la întâia lui sosire acolo, nu se ivea decât numai pentru anume oameni, care erau pe placul prea-frumoasei gennie, da niciodată şi nicidecum uşa nu era de văzut pentru nişte muieri, şi mai cu seamă pentru babele cele urâte şi greţoase la privit. Şi în tulbarea ei de a nu-şi putea duce mai departe iscodelile, baba nu se putu uşura altfel decât slobozind o vântuitură care făcu să sară pietrele din loc şi ridică în văzduh un nor de pulbere. Şi, cu nasul alungit până la picioare, se întoarse la sultan şi îi dete seama despre tot ce văzuse, adăugând:

— O, doamne al vremilor, am toată nădejdea să izbutesc mai bine data viitoare. Şi nu-ţi cer decât să mă îndatorezi cu oleacă de răbdare şi să nu întrebi nimic despre căile de care am de gând să mă slujesc!

Şi sultanul, care şi aşa era destul de mulţumit de izbânda aceea dintâi, îi răspunse bătrânei:

— Ai toată slobozenia să faci cum te-i pricepe! Du-te, sub ocrotirea lui Allah, iar eu am să aştept aici răbduriu izbânda făgăduielilor tale!

Şi ca îndemn să lucreze bine, îi dărui un diamant minunat, şi îi spuse:

— Primeşte diamantul, ca pe un semn al mulţumirii mele! Da să ştii că el nu este nimic faţă cu ceea ce gândesc eu să-ţi răsplătesc izbânda!

Şi bătrâna sărută pământul dintre mâinile sultanului şi se duse în calea ei.

Or, la o lună de la întâmplarea aceasta, beizadea Hossein ieşi ca şi cea din urmă oară pe uşa de piatră, cu alaiul lui de douăzeci de călăreţi îmbrăcaţi falnic. Şi mergând de-a lungul stâncilor, dete cu ochii de o biată bătrână care zăcea jos pe pământ şi gemea într-un chip jalnic, ca o făptură lovită de vreo suferinţă grea. Şi era îmbrăcată în zdrenţe, şi plângea. Şi crăişorul Hossein, cuprins de milă, îşi opri calul şi o întrebă cu duioşie pe bătrână ce o doare şi ce putea să facă el spre a-i uşura suferinţa. Şi baba cea prefăcută, care anume venise să se aştearnă acolo spre a răzbate la ţinta ce şi-o urma, răspunse, fără a ridica fruntea, cu un glas întretăiat de gemete, şi cu gâfâituri:

— O, mântuitoare doamne al meu, Allah anume te-a trimis ca să-mi sapi mormântul, întrucât am să mor! Of, sufletul meu se duce! O, doamne al meu, am plecat din satul meu să mă duc la cetate şi, pe drum, m-a cuprins o fierbinţeală grea, care m-a doborât aici fără de puteri, departe de orice făptură omenească şi fără de nădejdea vreunui ajutor!
Şi cuconul Hossein, care avea inima miloasă, îi spuse bătrânei:
— Mătuşă a mea bună, îngăduie ca doi oameni de-ai mei să te ridice şi să te ducă la locul unde am să mă întorc şi eu, ca să ţi se dea îngrijire!
Şi făcu semn la doi dintre oamenii lui s-o ridice pe babă. Iar ei aşa făcură; şi pe urmă unul dintre ei o sui pe spinarea calului, în spatele său. Şi domnişorul făcu cale întoarsă şi ajunse cu călăreţii săi la uşa de piatră, care se deschise şi îi lăsă să intre…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute paisprezecea noapte

Spuse:

…Şi domnişorul făcu cale întoarsă şi ajunse cu călăreţii săi la uşa de piatră, care se deschise şi îi lăsă să intre.
Şi domniţa gennia, când îi văzu pe toţi că vin aşa îndărăt, şi nedându-i prin cap care să fie pricina ce-i silise să se întoarcă, dete fuga înaintea crăişorului Hossein, soţul ei care, fără să descalece de pe cal, i-o arătă cu degetul pe baba ce se făcea că moare şi pe care doi călăreţi tocmai o puneau jos pe pământ, sprijinind-o pe după subsuori, şi îi spuse:
— O, sultană a mea, această biată bătrână, în starea jalnică în care o vezi, ne-a fost scoasă în cale de Allah, şi se cuvine să-i purtăm de grijă şi să-i dăm ajutor. O încredinţez, aşadar, milei tale, rugându-te să pui să i se dea toate îngrijirile pe care le vei socoti de trebuinţă!
Şi gennia domniţă, care sta cu privirile pironite pe babă, le porunci slujnicelor sale s-o ia din mâinile călăreţilor şi s-o ducă într-un iatac aparte, şi să se poarte faţă de prefăcută cu tot atâta cinstire şi cu tot atâta luare-aminte cât ar avea faţă de ea însăşi. Şi după ce femeile se îndepărtară cu bătrâna, preafrumoasa gennia îi spuse soţului său, scoborând glasul:
— Allah să-ţi răsplătească mila, care porneşte dintr-un suflet bun! Ci de acum încolo poţi să fii liniştit în privinţa bătrânei, întrucât ea nu e mai bolnavă decât ochiul meu, şi ştiu care-i pricina ce-o aduce aici, şi cine sunt cei care au mânat-o, şi care este ţinta chibzuită de ea când s-a aşternut în

drumul tău. Ci să fii fără de nicio teamă şi să fii bine încredinţat că orice s-ar unelti împotriva ta, cu gândul de a te urgisi şi de a-ţi căşuna necazuri, am să ştiu eu cum să te apăr, făcând zadarnice toate capcanele ce se vor pune împotriva ta!

Şi, după ce îl mai sărută o dată, îi spuse:

— Du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Şi beizadea Hossein, deprins de mult să nu-i mai ceară lămuriri soţiei sale gennia, îşi luă rămas-bun de la ea şi porni iar la drum înspre cetatea de scaun a părintelui său, unde nu peste mult ajunse cu întregu-i alai. Şi sultanul îl primi ca de obicei, nelăsând să se vadă nimic, nici dinaintea lui, nici dinaintea sfetnicilor, din simţămintele care îl zbuciumau.

Estimp, aşadar, cele două slujnice ale preafrumoasei gennia o duseră pe hârca de vrăjitoare într-un iatac mândru şi o ajutară să se culce pe un pat cu saltele de satin, chindisit cu horbote şi cu un polog de mătase subţire, cu perdele de zarafir. Şi una dintre ele îi dete să bea o ceaşcă plină cu apă de la Fântâna Leilor, spunându-i:

— Iacătă o ceaşcă de apă de la Fântâna Leilor, care vindecă până şi bolile cele mai zăcaşe, şi dă sănătate până şi celor ce se află în pragul morţii!

Şi baba sorbi ceaşca şi, peste puţine clipe, strigă:

— O, ce licoare minunată! Iacătă-mă-s tămăduită, de parcă mi s-ar fi scos răul cu un cleşte! Faceţi-mi binele de a mă călăuzi degrabă până la stăpâna voastră, ca să-i mulţumesc pentru bunătatea ei şi ca să-i arăt îndatorinţa mea!

Şi se ridică în capu'oaselor, prefăcându-se că s-ar fi zviduit de un rău de care nici nu suferise. Şi cele două slujnice o călăuziră printr-un şir de iatacuri care de care mai strălucit, până în sala în care se afla stăpâna lor.

Or, preafrumoasa gennia şedea pe un jeţ de aur greu, împodobit cu nestemate, împresurată de o mulţime de domniţe de-ale ei care toate erau la fel de minunate şi îmbrăcate într-un chip tot atâta de strălucit ca şi stăpâna lor. Iar baba vrăjitoare, uluită de tot ce vedea, se ploconi la picioarele jeţului, îngăimând nişte mulţumiri. Şi gennia îi spuse:

— Sunt tare bucuroasă, o, preabună femeie, că te-ai vindecat. Şi-acuma eşti slobodă să rămâi la saraiul meu câtă vreme vei vrea. Iar femeile mele au să stea la poruncile tale, spre a-ţi arăta saraiul!

Şi baba, după ce mai sărută o dată pământul, se ridică şi se lăsă dusă de două tinerele, care porniră să-i arate palatul până în toate minunatele lui amănunte. Şi când sfârşiră de umblat, baba îşi zise că ar fi mai bine pentru

ea să se cărăbănească acuma, când văzuse ce vrusese să vadă. Şi îşi mărturisi dorinţa faţă de cele două tinerele, după ce le mulţumi pentru bunăvoinţa lor. Iar ele o scoaseră prin uşa de piatră, urându-i drum bun. Şi, de cum ajunse dincolo de stânci, baba se întoarse ca să ia seama mai bine la uşă şi ca să poată să ţină minte locul; şi întrucât uşa nu era de văzut pentru o muiere de teapa ei, degeaba se tot uită ea; şi fu nevoită să plece fără a izbuti să dibăcească uşa.

Iar când ajunse dinaintea sultanului, îi dete seama de toate câte le făcuse, toate câte le văzuse, şi de neputinţa în care se afla de a mai găsi intrarea la saraiul vrăjit. Şi sultanul, destul de mulţumit de lămuririle ei, îşi chemă la sfat şi vizirii şi sfetnicii şi le povesti cumu-i treaba, cerându-le sfatul. Şi unii îl sfătuiră să-l dea morţii pe cuconul Hossein, ponegrindu-l că urzeşte împotriva domniei; iar alţii socotiră că poate ar fi mai bine să-l zeberească şi să-l întemniţeze pentru tot restul zilelor lui. Iar sultanul se întoarse înspre babă şi o întrebă:

— Dar tu ce socoti?

Ea spuse:

— O, doamne al vremilor, eu socot că-i mai bine să te slujeşti de legăturile pe care fiul tău le are cu gennia, spre a-l pune să ceară şi să dobândească de la ea minunăţii ca acelea care se află în saraiul ei. Iar dacă el nu are să vrea, ori dacă ea nu are să-i dea, numai atunci urmează să cugeţi la mijlocul cel crunt pe care ţi-l înfăţişează vizirii!

Şi sultanul zise:

— Nu este nimica împotrivă!

Şi trimise după fiul său şi îi spuse:

— O, fiul meu, întrucât iacătă-ne ajuns mai bogat şi mai puternic decât tatăl tău, oare nu ai putea să-mi aduci, data viitoare, vreun lucru care să-mi facă bucurie, de pildă vreun cort frumos, care să-mi poată sluji la vânătoare ori la război?

Şi crăişorul Hossein dete răspunsul de cuviinţă, încredinţându-l pe tătâne-său de bucuria pe care o are de a-l mulţumi.

Şi când ajunse îndărăt la soţia lui gennia, îi spuse dorinţa tatălui său; iar ea răspunse:

— Pe Allah! lucrul pe care ni-l cere sultanul este un fleac!

Şi îl chemă pe vistiernicul ei şi îi spuse:

— Du-te şi ia cortul cel mai mare care se află în haznaua mea! Şi spune-i străjerului vostru Şaiibar să ni-l aducă!

Şi vistiernicul grăbi să îndeplinească porunca. Şi peste puţine clipe se întoarse însoţit de străjerul haznalei, care era un ginn dintr-un soi cu totul aparte. Întrucât era înalt de un picior şi jumătate, avea o barbă de trei picioare, o mustaţă deasă şi suflecată până la urechi, şi nişte ochi ca ochii de porc, înfundaţi adânc în capul lui care era tot atâta de gros cât şi trupul; şi ducea pe umăr o dreavă de fier mai grea de cinci ori decât el, iar în mâna cealaltă ducea o legăturică împăturită. Şi gennia îi spuse:

— O, Şaiibar, ai să-l însoţeşti numaidecât pe soţul meu, beizadea Hossein, până la sultan, părintele său. Şi să faci ceea ce eşti dator să faci!

Iar Şaiibar răspunse că ascultă şi că se supune; şi întrebă:

— Şi, o, stăpâna mea, trebuie să duc şi cortul pe care îl am în mână?

Ea spuse:

— De bună seamă! Ci, mai întâi, întinde-l aici, pentru ca beizadea Hossein să poată să-l vadă!

Şi Şaiibar trecu în grădină şi desfăcu legăturica pe care o adusese. Şi se văzu un cort care, întins cu totul, putea să adăpostească o oştire întreagă, şi care avea însuşirea că se mărea şi se micşora, pe măsura a ce trebuia să cuprindă. Şi după ce îl desfăşură, îl strânse la loc şi îl făcu o legăturică pe care o ţinea în podul palmei. Şi îi spuse crăişorului Hossein:

— Să mergem la sultan!

Or, când beizadea Hossein, cu Şaiibar mergând pe jos înainte-i, ajunse în cetatea de scaun a părintelui său, toţi trecătorii, cuprinşi de spaimă la vederea ginnului cel pitic, care venea cu bârna lui de fier pe umăr, o luară la fugă să se ascundă prin case şi prin prăvălii, zăvorind degrabă uşile. Iar când ajunseră la palat, portarii, hadâmbii şi străjerii îşi luară tălpile la spinare, scoţând ţipete de spaimă. Şi amândoi intrară în palat şi se înfăţişară dinaintea sultanului, care se afla înconjurat de vizirii şi de sfetnicii lui şi tăifăsuiau cu hoaşca de vrăjitoare. Iar Şaiibar, înaintând până la picioarele jeţului domnesc, aşteptă până ce beizadea Hossein se temeni dinaintea tătâne-său, după care spuse:

— O, doamne al vremilor! ţi-am adus cortul.

Şi întinse cortul în mijlocul sălii, şi începu să-l mărească şi să-l micşoreze, stând la oarecare depărtare. Pe urmă deodată ridică bârna de fier şi o slobozi drept în capul vizirului, şi îl făcu terci, dintr-o lovitură. Pe urmă îi terciui în acelaşi chip şi pe ceilalţi viziri, şi pe sfetnici, pe când ei, înţepeniţi de spaimă, nu aveau putere nici măcar să ridice mâna ca să se apere. Şi o terciui apoi şi pe hoaşca de vrăjitoare, spunându-i:

— Asta-i ca să te învăţ cum să te mai prefaci că eşti pe moarte!

Şi după ce nimici astfel toată liota, puse dreava de fier pe umăr şi îi spuse sultanului:

— I-am nimicit spre a-i pedepsi pentru sfaturile lor cele rele! În ce te priveşte, o, Măria Ta, întrucât ai mintea slabă şi întrucât nu te-ai gândit să-l ucizi ori să-l otrăveşti pe craiul Hossein decât din pricină că te-au îndemnat aceştia, te cruţ de o soartă ca a lor. Da te mazilesc din domnie. Şi dacă vreunul din cetate cutează să cârtească, îl nimicesc! Şi nimicesc cetatea toată, dacă nu va vroi să-l primească pe crăişorul Hossein de sultan! Şi-acuma dă-te jos şi pleacă, ori te sfărâm!

Iar sultanul zori să se supună şi, coborând din scaunul de domnie, ieşi din palat şi se duse să trăiască în pustnicie, lângă fiul său Ali, sub călăuza dervişului cel sfânt.

Iar în ce-i priveşte pe beizadea Hassan şi pe soţia sa Nurrennahar, întrucât nu luaseră parte în niciun fel la uneltire, crai Hossein, ajungând sultan, le dărui ca huzmet ţara cea mai frumoasă din împărăţie şi rămase mai departe în cele mai bune legături cu ei. Iar crai Hossein trăi cu soţia lui, preafrumoasa gennia, în desfătare şi huzur. Şi lăsară amândoi un şir lung de urmaşi, care domni după moartea lor, vreme de ani şi ani. Ci mai ştiutor este Allah!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa povestea aceasta, tăcu. Iar sora ei Doniazada îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci, şi ce miezoase, şi ce desfătătoare sunt vorbele tale!

Iar Şeherezada zâmbi şi spuse:

— Da ce sunt acestea pe lângă ceea ce am să mai povestesc, dacă sultanul îmi îngăduie!

Şi sultanul Şahriar îşi zise: „Ce poate ea să-mi mai povestească, iar eu să nu ştiu?” Şi îi zise Şeherezadei:

— Ai îngăduinţa!

Iar Şeherezada îi povesti sultanului Şahriar:

POVESTEA CU DULCEA CHITĂ-DE-MĂRGĂRINTE

Se află istorisit, în letopiseţele învăţaţilor şi în cărţile trecutului, că emirul drept-credincioşilor Al Motazid Bi'llah, cel de al şaselea calif din neamul lui Abbas, nepotul lui Al-Motavakkil, nepotul lui Harun Al-Raşid, era un domnitor dăruit cu suflet ales, cu inimă bărbată şi cu simţăminte înalte, plin de vrajă şi de evghenie, de filotimie şi de gingăşie, de vitejie şi de cutezanţă, de măreţie şi deşteptăciune, puternic şi neînfricat ca leii şi, pe lângă toate, cu un har la stihuire atâta de desăvârşit, încât era socotit ca poetul cel mai de seamă de pe vremurile lui. Şi avea la Bagdad, cetatea sa de scaun, spre a-l ajuta să chivernisească treburile împărăţiei lui fără de margini, şaizeci de viziri plini de râvnă neostenită, care vegheau treburile norodului cu neodihnită osârdie, întocmai ca şi domnul lor. Fapt care făcea ca nimica, nici măcar întâmplarea ce-ar fi părut fără de nicio însemnătate, să nu-i rămână ascuns din tot ce se petrecea sub domnia lui, în ţările care se întindeau de la pustiul Şamului până la hotarele Maghrebului şi de la munţii Khorassanului şi marea apusului până la marginile cele mai afunde ale Indiei şi ale Afganistanului.

Or, într-o zi, pe când se plimba cu povestitorul Ahmad Ibn-Hamdun, prietenul şi tovarăşul său de pahar cel mai drag, chiar acela căruia îi datorăm că ne-a lăsat atâtea istorisiri frumoase de povestit şi atâtea stihuri minunate de-ale moşilor noştri de demult, ajunse dinaintea unei case cu înfăţişare domnească, ascunsă dulce în inima unei grădini, şi care, cu zidurile-i ispitite, mărturisea gusturile stăpânului ei, cu mult mai multă iscusinţă decât ar fi făcut-o chiar limba cea mai măiestrită. Căci pentru cel ce avea ochi simţitori şi suflet luător-aminte, aşa cum avea califul, casa aceea era însăşi măiestria graiului.

Şi cum se aşezaseră amândoi pe laviţa de marmură ce se afla în faţa casei şi se odihneau de preumblarea lor, bucurându-se de reveneala care adia înspre ei îmbălsămată de mireasma crinilor şi a iasomiilor, văzură ivindu-se dinainte-le, ieşiţi din umbra grădinii, doi tinerei frumoşi ca luna în cea de a patrusprezecea zi a sa. Şi vorbeau între ei, fără a-i fi băgat de seamă pe cei

doi călători care şedeau pe laviţa de marmură. Şi unul dintre cei doi tinerei îi spunea tovarăşului său:

— Deie Allah, o, prietene al meu, ca în ziua aceasta de strălucire nişte oaspeţi aduşi de întâmplare să se abată pe la stăpânul nostru, care-i mohorât că a sosit ceasul de masă fără ca nimenea să se fi arătat spre a-i ţine tovărăşie, pe când de obicei are totdeauna în preajma sa niscaiva prieteni ori niscaiva călători pe care să-i cinstească cu bunătăţuri şi pe care să-i găzduiască măreţ!

Iar celălalt răspunse:

— Hotărât! e întâia dată când se întâmplă aşa şi când stăpânul nostru se află singur în sala de oaspeţi. Tare-i ciudat că, cu toată dulceaţa acestei zile de primăvară, niciun trecător nu şi-a ales ca loc de odihnă grădinile noastre cele atâta de frumoase, pe care de obicei vin să le vadă oameni tocmai din afundurile împărăţiei.

Auzind vorbele celor doi flăcăi, Al-Motazid fu până peste măsură de uluit să afle nu numai că în cetatea sa de scaun trăieşte un om de vază de-a cărui casă nu ştia nimic, ci şi că acel om ducea o viaţă destul de osebită şi că nu-i plăcea să şadă singur la masă. Şi gândi: „Pe Allah! Mie, care sunt calif, adeseori îmi place să stau singur singurel, numai cu mine, şi aş muri în cel mai scurt răstimp dacă ar fi să simt mereu o suflare străină lângă a mea! Întrucât singurătatea este de nepreţuit, uneori!” Pe urmă îi spuse credinciosului său tovarăş de ospeţe:

— O, Ibn-Hamdun, o, povestitorule cu limbă de miere, tu, cel care cunoşti toate poveştile de demult şi nu ai scăpat nimic din întâmplările vremurilor de-acum, ştii ceva despre insul care e stăpânul acestui sarai? Şi nu crezi că ar fi de sârg să ne cunoaştem cu unul dintre supuşii noştri care duce o viaţă atât de deosebită de viaţa celorlalţi oameni, şi-atâta de uluitoare în bogăţia-i singuratică? Şi-apoi lucrul acesta nu mi-ar da oare prilejul să dovedesc faţă de unul dintre supuşii mei de viţă aleasă o dărnicie care aş vrea să fie încă şi mai strălucită decât aceea pe care o va fi arătând pesemne el faţă de oaspeţii săi aduşi de întâmplare?

Iar povestitorul Ibn-Hamdun răspunse:

— De bună seamă că emirul drept-credincioşilor nu ar avea de ce să se căiască mergând la navabul acesta pe care nu-l cunoaştem. Aşa că, de vreme ce asta-i dorinţa stăpânului meu, am să-i strig pe cei doi flăcăi chipeşi şi am să le dau de ştire că vrem să mergem la stăpânul saraiului!

Şi se ridică de pe laviţă, dimpreună cu Al-Motazid, care, după obiceiul lui, era străvestit în neguţător. Şi se înfăţişă dinaintea celor doi băieţi chipeşi şi le spuse:

— Duceţi-vă, Allah fie cu voi amândoi, şi daţi de ştire stăpânului vostru că la poarta lui doi neguţători străini cer intrare în casă, şi năzuiesc la cinstea de a se înfăţişa dinainte-i.

Iar cei doi tinerei, de cum auziră vorbele acelea, zburară voioşi spre casă, şi nu peste mult se ivi în prag însuşi stăpânul locului. Şi era un bărbat cu faţa luminată, cu trăsături alese şi gingaşe, cu înfăţişarea zarifă şi cu purtarea plină de bunăvoinţă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute cincisprezecea noapte

Spuse:

Şi era un bărbat cu faţa luminată, cu trăsături alese şi gingaşe, cu înfăţişarea zarifă şi cu purtarea plină de bunăvoinţă. Şi era îmbrăcat cu o haină de mătase de Nişabur, avea pe umeri o mantie de catifea cu ciucuri de aur, iar pe deget un inel cu piatră de rubin. Şi veni în calea lor, cu un zâmbet de bun venit pe buze şi cu mâna stângă pe inimă, şi le spuse:

— Salamaleikum şi prietenie domniilor voastre binevoitoare, care ne cinstesc cu o cinstire fără de seamăn venind la noi!

Iar ei intrară în casă şi, dacă văzură rânduiala cea minunată de acolo, li se păru casa chiar ca un colţ de rai, întrucât frumuseţea ei de dinlăuntru întrecea, şi încă cu mult, frumuseţea de dinafară şi, fără de nicio îndoială, l-ar fi făcut până şi pe un îndrăgostit deznădăjduit să-şi uite dorul de iubita lui.

Iar în odaia de taifas, o grădiniţă se oglindea în havuzul de alabastru, în care cânta şuvoiul de diamant, şi, prin chiar micimea ei, era ca o reveneală proaspătă şi ca o vrăjire. Căci dacă grădina cea mare, cu toate florile şi cu toate frunzişurile care împodobesc pământul lui Allah, închipuia un brâu împrejurul casei, şi dacă, prin strălucirea ei, era ca o nebunie de ierburi, fără de nicio îndoială că grădina cea mică era ca însăşi înţelepciunea lor. Iar ierburile ce-o alcătuiau erau patru flori, da, într-adevăr, numai patru flori, însă nişte flori cum ochiul omului nu va mai fi văzut decât în zilele dintâi ale pământului.

Or, floarea cea dintâi era un trandafir, aplecat pe firul lui şi, în totului tot, nu un trandafir ca toţi trandafirii, ci chiar trandafirul cel dintâi, al cărui frate a înflorit în rai, înainte de prăbuşirea cea năprasnică a îngerului. Şi floarea aceea, luminată de ea însăşi, era o flacără de aur roşu, un foc de bucurie stârnit din sineşi, un zori de zi strălucitor, viu, stacojiu, catifelat, proaspăt, fecioresc, neprihănit, îmbătător. Iar în bobocul lui cuprindea atâta purpură câtă s-ar fi cerut pentru haina unui sultan. Iar mireasma lui, făcând să se deschidă dintr-o suflare canaturile inimii, grăia sufletului: „Îmbată-te"; şi, punând aripi trupului, îi spunea: „Zboară!"

Iar floarea cea de-a doua era o lalea, dreaptă pe firul ei şi, în totului tot, nu o lalea din vreo grădină împărătească, ci laleaua străbună, cea adăpată cu sânge de balaun, şi al cărei neam stins înflorea în Iram-cel-cu-Pilaştri, şi a cărei culoare spunea cupei pline cu vin bătrân: „Eu îmbăt fără să fiu atinsă cu buzele!", iar jarului fierbinte îi spunea: „Eu ard fără să mă mistui!"

Iar cea de a treia floare era o zambilă, dreaptă pe firul ei şi, în totului tot, nu zambila de prin grădini, ci zambila mamă a crinilor, cea numai safi de albă, zambila cea gingaşă, şi înmiresmată, şi plăpândă, şi neprihănită, care îi spune lebedei ce iese din apă: „Eu sunt mai albă decât tine!"

Iar floarea cea de a patra, stând plecată pe firul ei, era întru totului tot, nu, o, nu garoafa cea de pe terasele pe care seara le stropesc fetişcanele, ci un gogoloi aprins, o bucată din soarele prăvălit spre apus, un şip de mireasmă închizând sufletul cel zburatic al piperului, era însăşi garoafa pe a cărei soră sultanul ginnilor i-a dat-o lui Soliman ca să împodobească cu ea părul frumoasei Balkis, şi din care acela a scos Elixirul de viaţă lungă, Balsamul înţelepciunii, Al-caliul împărătesc şi Teriacul.

Iar apa din havuz, numai atingând acele patru flori, fie şi doar umbra lor, era străbătută, chiar şi după ce zvonul cântecului se stingea şi ploaia de diamante se sfârşea, de un şir de fiori de tulburare. Iar cele patru flori, ştiindu-se atâta de frumoase, se temeneau zâmbitoare pe tulpinele lor şi se priveau îndelung.

Şi nimic nu mai împodobea sala aceea de marmură albă şi răcoroasă, în afară de cele patru flori de la havuz. Iar privirea se odihnea asupra lor, răpită, fără a cere nimic mai mult.

Şi, după ce califul şi soţul său şezură pe divanul aşternut cu chilimuri de Khorassan, gazda îi pofti, după alt rând de urări de bun venit, să împartă cu el masa alcătuită din bucate alese, pe care tocmai i-o aduceau pe tăvi de aur slugile, şi pe care o aşterneau pe nişte sofrale de bambus. Şi masa se petrecu

în dragostea de care se slujesc prietenii faţă de prietenii lor, şi fu înveselită, la un semn al gazdei, de intrarea a patru fetişcane cu chipurile ca luna, şi care erau: cea dintâi o cântăreaţă din alăută, cea de a doua o cântăreată din ţimbal, cea de a treia o cântăreaţă din gură, iar cea de a patra o dănţuitoare. Şi în vreme ce cu alăutele, cu cântarea şi cu frumuseţea danţului ele desăvârşeau, tuspatru, strălucirea acelei săli şi vrăjeau împrejurul, gazda şi cei doi oaspeţi degustau vinul din cupe şi se dedulceau cu poamele culese cu crengile lor cu tot, aşa de frumoase că nu se puteau să fi fost aduse decât din livezile raiului.

Şi povestaşul Ibn-Hamdun, măcar că era deprins să fie cinstit din belşug de către stăpânul său, îşi simţi sufletul atâta de aprins de vinurile marmanzii şi de tot acel noian de frumuseţi strânse laolaltă, încât se întoarse cu nişte ochi plini de lumină înspre calif şi, cu cupa în mână, rosti nişte stihuri ce înfloreau în el la amintirea răscolită a unui tânăr prieten al său. Şi, cu glasul lui frumos legănat, spuse:

O, tu, cu trandafirii ca de jar
De pe obraji-ţi limpezi ca lumina,
Cei plămădiţi după dreptul tipar
Al unui idol proslăvit în China,
O, copilandre cu ochi de gagat,
Cu trup zarif ca de hurie sfântă,
Hai, lasă-ţi visu-n lene alintat,
Încinge-ţi brâul, şi cu veche-orândă
Să gâlgâie fă vinul înspumat,
Aprinsul vin precum laleaua blândă,
Că sunt şi ceasuri de înţelepciune,
Precum şi ceasuri sunt de nebunii.
Acuma-n cupă toarnă-mi vin-minune!
Să-l sorb cu mare sete, că tu ştii
Ce mult îmi place, vinul, dacă este
Ca sângele ce-l gâlgâie aşa,
Din gâturi groase, olurile-aceste,
Ah, vinu-aprins precum inima ta!
Şi să nu-mi spui că dulcea lui lucoare
Vicleană e – căci nu-i adevărat!
Şi-apoi ce rău mai e beţia, oare,

Pentru acela ce s-a născut beat?
Azi gândurile mele-s o vâltoare,
Precum zulufii-n păru-ţi revărsat!
Să nu-mi spui mie cum că, iată, vinul
Poeţilor le e dăunător.
Cât timp îşi pune cerul baldachinul,
Ca azi, albastru, cât în verde zbor
Se-nvăluie pământul – lasă-mi chinul
Să-l sting în vis, să beau până-am să mor!

Iar tinerii cei cu obraz de jar,
Când vor veni să-mi caute mormântul,
Mireasma dulce-a vinului amar,
Din groapa mea, îmbălsămând pământul,
S-o simtă cum răzbeşte în afar',
Şi-n preajma lor, când o întoarce vântul,
Beţia mea să-i prindă iar şi iar,
Şi să-i îmbete şi pe ei de-a rândul.

Şi, sfârşind de ticluit stihurile acestea, povestaşul Ibn-Hamdun ridică ochii înspre calif, ca să judece după chipul lui cum îi plăcuse cântarea. Ci în loc de mulţumirea pe care se aştepta s-o vadă, dete cu ochii de o înfăţişare atâta de acrită şi de o mânie atâta de aprigă, încât scăpă din mână cupa plină cu vin. Şi se cutremură în sufletul său, şi s-ar fi şi crezut pierit fără de izbavă, dacă nu ar fi băgat tot atunci de seamă că emirul drept-credincioşilor nu părea nici măcar să-i fi auzit stihurile rostite, şi dacă nu i-ar fi văzut ochii tulburi şi parcă pierduţi în cercetarea unui lucru de nedesluşit. Şi îşi zise: „Pe Allah! acum o clipă avea chipul visător, şi-acuma iacătă-l negru de supărare şi cum niciodată nu i l-am mai văzut aşa de furtunos. Şi cât sunt eu de deprins a-i citi gândurile după înfăţişarea chipului şi să-l ghicesc ce simte, iacătă că acuma habar nu am de unde i se trage schimbarea asta neaşteptată! Izgoni-l-ar Allah pe cel viclean şi apere-ne de rele!”

Şi cum îşi storcea astfel minţile, spre a ajunge să înţeleagă pricina acelei mânii, califul deodată aruncă înspre gazdă o privire plină de îndoinţă şi, împotriva tuturor datinilor ospeţiei, şi în pofida obiceiului care cere ca niciodată gazda şi musafirul să nu se întrebe de nume şi de rosturi, îl întrebă pe stăpânul casei, cu un glas ce se străduia să nu izbucnească:

— Cine eşti tu, bre?

Iar gazda, la întrebarea lui, schimbându-se de tot la chip şi speriat până peste fire, nu vroi să zăbovească a-i da răspunsul, ci zise:

— Mi se spune îndeobşte Abu’l Hassan Ali-ben-Ahmad Al-Khorassani.

Şi califul urmă:

— Da tu ştii cine sunt eu?

Iar gazda răspunse, încă şi mai galben:

— Nu, pe Allah! nu am avut cinstea, o, stăpâne al meu!

Atunci Ibn-Hamdun, simţind că împrejurarea se făcea tot mai încurcată, se ridică şi îi spuse tânărului:

— O, gazdă a noastră, te afli de faţă cu emirul drept-credincioşilor, califul Al-Motazid Bi’llah, nepotul lui Al-Motavakkil Alallah.

Când auzi vorbele acestea, stăpânul casei se ridică la rându-i, tulburat până peste poate, şi sărută tremurând pământul dintre mâinile califului, şi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, mă închin ţie, pe harurile preacuvioşilor şi preacredincioşilor tăi strămoşi, să-i ierţi robului tău greşalele pe care va fi putut să le săvârşească, fără de voia lui, faţă de Măria Ta, ori lipsa de cuviinţă de care o fi putut să se facă vinovat, ori lipsa de preacinstire, ori lipsa de dărnicie, fără de nicio îndoială!

Şi califul răspunse:
— Bre, omule, nu am să te cert pentru nicio astfel de lipsă. Ai dovedit, dimpotrivă, faţă de noi, o risipă de care te-ar pizmui până şi sultanii cei mai darnici. Ci dacă te-am întrebat ce te-am întrebat, am făcut-o întrucât, din câte-mi pare, o pricină tare grea m-a stârnit deodată, când nu mă gândeam decât să-ţi mulţumesc pentru tot ce văzusem atâta de frumos în casa ta!
Şi gazda, năucită, spuse:
— O, stăpâne şi doamne al meu, fie-ţi milă! nu lăsa mânia să cadă asupra robului tău, până a nu-l fi încredinţat şi pe el de nelegiuirea lui!
Iar califul spuse:
— Am băgat dintr-odată de seamă, bre omule, că tot ce se află în casa ta, de la lucruri până la hainele pe care le ai pe tine, poartă numele bunicului meu, Al-Motavakkil Ala'allah! Or, poţi tu să-mi lămureşti un fapt atâta de ciudat? Şi nu care cumva se cade să mă gândesc la vreun furtişag nedovedit din saraiul strămoşilor mei preacucernici? Vorbeşte fără de ocolişuri, ori te-aşteaptă moartea pe dată!
Şi gazda, în loc să se tulbure, îşi dobândi la loc chipul cel îndatoritor şi zâmbetul şi, cu glasul lui cel mai liniştit, spuse:
— Milele şi pavăza Celui-Atotputernic fie asupra ta, o, doamne al meu! Hotărât, vorbesc fără de ocolişuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, şi nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaisprezecea noapte

Spuse:

…Hotărât, vorbesc fără de ocolişuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, şi nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta.
Iar califul îi spuse:
— Dacă-i aşa, şezi jos şi zi-i!
Şi Abu'l Hassan, la un semn al califului, şezu jos pe locul lui şi spuse:
— Află, dar, o, emire al drept-credincioşilor – dare-ar Allah să-ţi duci mai departe biruinţele şi noroacele! – că eu nu sunt, precum s-ar putea presupune, nici fiu de sultan, nici de emir, nici fecior de vizir, nici nimic ce s-ar putea asemui mai de aproape ori mai de pe departe cu vreo spiţă de os

domnesc. Da povestea mea-i o poveste atâta de ciudată, încât de-ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învăţământ aceluia care ar citi-o cu preţuire şi cu luare-aminte. Întrucât măcar că nu sunt nicidecum os domnesc, nici de viţă aleasă, nici din vreun neam de vază, socot că pot, fără a minţi, să-i mărturisesc stăpânului meu că, de binevoieşte să-şi plece înspre mine urechea, povestea mea are să-l mulţumească şi are să facă să-i piară mânia adunată împotriva robului care îi vorbeşte.

Şi Abu'l Hassan se opri o clipită din vorbă, îşi adună amintirile, le orândui în mintea lui şi urmă astfel:

— Eu, o, emire al drept-credincioşilor, m-am născut la Bagdad, ca fiu al unui tată şi al unei mame care nu mai aveau altă odraslă în afară de mine. Iar tatăl meu era un neguţător oarecare din suk. Dreptu-i, totodată, că era cel mai bogat şi cel mai preţuit dintre toţi negustorii. Şi nu era negustor numai într-un suk, ci în toate sukurile avea câte o prăvălie, care era cea mai frumoasă, atât în sukul zarafilor cât şi în cel al neguţătorilor de leacuri ori în cel al postăvarilor. Şi în fiecare prăvălie avea câte un om al lui, priceput la treburile de vânzare şi de cumpărare. Şi mai avea, lângă odaia din fund a prăvăliei, şi câte un iatac lăturalnic, unde putea, ferit de cei ce intrau ori ieşeau din prăvălie, să se întindă în voie, la vreme de arşiţă, şi să-şi facă tabietul, pe când, spre a-l răcori în răstimpul somnului, un rob avea slujba de a-i face vânt cu un vânturar, vânturându-i cu bună-cuviinţă mai ales boaşele. Căci taică-meu avea boaşele simţitoare la căldură, şi nimic nu le făcea atâta bine cât răcoreala vânturarului. Or, cum altă odraslă în afară de mine nu mai avea, mă iubea din toată inima, nu mă lăsa să duc lipsă de nimic şi nu precupeţea nicio cheltuială pentru învăţătura mea. Şi de altminteri bogăţiile lui sporeau an de an, datorită binecuvântării cerului, şi se făceau tot mai anevoie de socotit. Şi-atunci, venindu-i ceasul sorocului, muri – îndura-s-ar Allah să-l copere cu mila lui, să-l primească în tihna lui şi să dealungească, cu zilele pe care le-a pierdut răposatul, viaţa emirului drept-credincioşilor.

Iar eu, moştenind averi nenumărate de la părintele meu, am urmat a mă ţine, ca şi pe vremea când trăia el, de negustoriile sukului. Şi de altminteri nu mă lipseam de nimica, mâncam, beam şi mă veseleam cât puteam cu prietenii care îmi erau dragi. Şi mi se părea că viaţa-i minunată şi mă străduiam să le-o fac şi celorlalţi tot atâta de dulce cât îmi era mie. Drept care fericirea îmi era fără de căinţe şi fără de amaruri şi nu râvneam la nimic mai bun decât viaţa mea de fiecare zi. Întrucât şi ceea ce oamenii

numesc ambiţie, şi ceea ce înfumuraţii numesc slavă, şi ceea ce săracii cu duhul numesc faimă, şi mai-măririle, şi zarva, toate astea îmi erau un simţământ de neîndurat. Şi mă socoteam mai presus de ele. Iar mai presus de desfătările din afară puneam liniştea traiului meu, iar mai presus de măririle cele înşelătoare puneam fericirea mea de rând, tăinuită în mijlocul prietenilor mei cu chip dulce. Ci, o, doamne al meu, o viaţă, cât de cuminte şi de curată ar fi ea, nu este niciodată ferită de belele. Şi trebuia şi eu, după pilda semenilor mei, să mă încredinţez de aceasta în curând. Şi beleaua veni sub chipul cel mai vrăjit în viaţa mea. Întrucât, pe Allah! oare se află pe pământ vreo vrajă ce s-ar putea asemui cu frumuseţea, atunci când frumuseţea îşi alege, spre a se vădi, chipul şi legănările unei copilandre de paisprezece ani? Şi se află oare, o, doamne al meu, copilandră mai dulce decât aceea pe care nu o aştepţi, atunci când, ca să ne ardă inima, ia chipul şi legănările unei copilandre de paisprezece ani? Căci sub înfăţişarea aceasta, şi nu sub alta, mi se ivi, o, emire al drept-credincioşilor, aceea care avea să-mi pecetluiască pe totdeauna minţile cu pecetea atotputerii ei. Că iacătă, stam într-o zi pe laviţa de dinaintea prăvăliei mele, şi tăifasuiam ba de una, ba de alta, cu prietenii mei obişnuiţi, când văzui că se opreşte dinaintea mea o tinerică legănându-se şi zâmbind, împodobită cu doi ochi de babiloneancă, şi care îmi aruncă o privire, numai o privire, şi nimic mai mult. Iar eu, ca sub săgetătura unei săgeţi agerite, tresării în cugetul şi în trupul meu, şi îmi simţii întreaga fiinţă cuprinsă de tulburare, ca dinaintea chiar a năzăririi fericirii mele. Şi fetişcana, după o clipă, veni înspre mine şi îmi spuse:

— Oare aici este prăvălia domniei sale Abu'l Hassan Ali Ibn-Ahmad Al-Khorassani?

Şi întrebarea aceea, o, doamne al meu, mi-o puse cu un glas ca de izvor, şi şedea, înaltă şi subţire, dinaintea mea, şi mlădie în gingăşia-i dulce; iar gura-i de copil neprihănit, sub iaşmacul de moselină, era un bobocel de purpură ce se deschidea peste două şiruri lucii de boabe de grindină. Iar eu răspunsei, ridicându-mă în cinstea ei:

— Da, o, stăpână a mea, aceasta-i prăvălia robului tău.

Iar prietenii mei, din bună-cuviinţă, se ridicară toţi şi plecară. Atunci fetişcana intră în prăvălie, o, emire al drept-credincioşilor, târându-mi minţile după ea. Şi şezu ca o domniţă pe divan şi mă întrebă:

— Şi unde-i el?

Eu răspunsei, da bâlbâindu-mă de tot, aşa de tare mi se înnodase limba de tulburare:

— Chiar eu sunt, ya setti!

Şi ea zâmbi, cu zâmbetul gurii ei, şi grăi:

— Spune-i atunci slujbaşului tău de colea să-mi dea trei sute de dinari de aur!

Iar eu, într-o clipită, mă întorsei înspre căpetenia băieţilor mei de prăvălie şi îi poruncii să cântărească trei sute de dinari şi să-i dea domniţei aceleia nepământene! Şi ea luă punga cu aur pe care i-o înfăţişă slujbaşul meu, şi, ridicându-se, plecă fără o vorbă de mulţumire, fără un semn de rămas-bun. Şi, hotărât! o, emire al drept-credincioşilor, minţile mele nu putură să facă altceva decât s-o urmeze mai departe, lipite de paşii ei.

Or, când pieri din vedere, băiatul meu de prăvălie îmi spuse cu bună-cuviinţă:

— O, stăpâne al meu, pe numele cui trebuie să scriu banii aceştia arvuniţi?

Eu răspunsei:

— Eh, de unde să ştiu, bre? Şi-apoi de când însemnează oamenii în cărţile lor de socoteli numele huriilor? Dacă vrei, scrie: „Trei sute de dinari dati arvună Hoţoaicei de Inimi”.

Când tejghetarul meu auzi vorbele acestea, îşi zise: „Pe Allah! stăpânul meu, care de felul lui este atâta de chibzuit, nu a făcut lucrul acesta decât ca să pună la încercare iscusinţa şi priceperea mea. Aşa că am să dau fuga după necunoscuta aceea şi am s-o întreb cum o cheamă!” Şi, fără a-mi cere sfatul, se repezi plin de sârg afară din prăvălie şi o luă la fugă după fetişcana care de mult nu se mai vedea. Şi, după un timp, se întoarse la prăvălie, da ţinându-şi mâna peste ochiul stâng şi cu faţa scăldată în lacrimi. Şi, cu capul plecat, se duse să-şi ia iarăşi locul la tejghea, ştergându-se pe obraji.

Iar eu îl întrebai:

— Ce-ai păţit?

El îmi răspunse:

— Izgonit fie Cel-Viclean, o, stăpâne al meu! Socoteam că fac bine, cu gândul s-o întreb cum o cheamă, când m-am luat după copilandra care a fost aici. Da ea, de cum m-a simţit în urma ei, s-a răsucit dintr-odată înspre mine şi mi-a alduit peste ochiul stâng un pumn de era să-mi crape capul. Şi iacătă-mă acuma cu ochiul zdrobit de un pumn mai vârtos decât pumnul unui fierar.

Şi-aşa! Or, o, doamne al meu, mărire lui Allah cel carele ascunde atâta putere în mâinile gazelelor, şi pune atâta repeziciune în mişcările lor! Iar eu şezui toată ziua cu minţile prinse în lanţul amintirii ochilor aceia ucigaşi de oameni, şi cu sufletul chinuit şi răcorit totodată de trecerea celei ce îmi răpise judecăţile.

Or, a doua zi, tot la ceasul acela, pe când mă pierdeam în dorul de ea, o văzui pe vrăjitoriţă stând dinaintea prăvăliei mele, uitându-se la mine şi zâmbind. Şi, la vederea ei, bruma de minte care îmi mai rămăsese fu mai-mai să-şi ia zborul de bucurie. Şi cum tocmai deschideam gura spre a-i ura bun venit, fata îmi spuse:

— Nu-i aşa, ya Abu'l Hassan, că ţi-ai zis pesemne în mintea ta, gândindu-te la mine: „Ce fel de hoaţă o mai fi şi aia care mi-a răpit ceea ce mi-a răpit, şi pe urmă şi-a luat tălpăşiţa?"

Ci eu răspunsei:

— Numele lui Allah fie asupra-ţi şi împrejurul tău, o, sultană a mea! Nu ai făcut altceva decât să iei ceea ce este al tău, întrucât tot ce-i aici este bunul tău, şi pe dinafară şi pe dinăuntru! Iar sufletul robului tău nu mai este al lui de când te-ai ivit tu, şi se află laolaltă cu toată zestrea de bunuri lipsite de preţ, din prăvălia aceasta!

Şi copilandra, când auzi aşa, îşi săltă iaşmacuţul de pe faţă şi se aplecă, trandafir pe un fir de crin, şi şezu jos râzând, cu un susur de brăţări şi de mătăsării. Şi odată cu ea intră în prăvălie mireasma îmbălsămată a tuturor grădinilor. Pe urmă îmi spuse:

— Dacă-i aşa, ya Abu'l Hassan, numără-mi cinci sute de dinari!

Şi eu răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Şi poruncind să i se cântărească cinci sute de dinari, i-i detei. Iar ea îi luă şi plecă. Şi-atâta tot.

Iar eu, ca şi în ajun, mă simţeam mai departe încătuşat de nurii ei, şi rob al frumuseţii sale. Şi neştiind ce vrăjitorie mă lăsase atâta de cu totul lipsit şi de minţi şi de judecată, nu izbuteam să mă înduplec a lua vreo hotărâre, ori a face vreo încercare să ies din starea de pieire în care mă cufundasem. Ci în ziua următoare, pe când eram mai şofrănit şi mai toropit ca oricând, fata se ivi iar înaintea mea, cu ochii ei cei lungi, de flacără şi de neguri, şi cu zâmbetul ei pierzător de minţi. Şi, de data aceasta, fără a rosti o vorbă, îşi puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agăţate nişte giuvaieruri scumpe, şi numai îşi spori zâmbetul…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute şaptesprezecea noapte

Spuse:

…fără a rosti o vorbă, îşi puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agăţate nişte giuvaieruri scumpe, şi numai îşi spori zâmbetul. Iar eu, pe dată, o, emire al drept-credincioşilor, luai bucata de catifea, o împăturii cu tot ce se afla în ea, şi i-o dădui vrăjitoarei, care o luă şi se duse, fără altceva nimic.

Or, de data aceasta, când o văzui că se duce, nu mai fusei în stare să stau mai departe nemişcat şi, înfrângându-mi sfiala ce mă făcea să mă tem de un necaz asemenea cu cel pe care îl păţise băiatul meu de la tejghea, mă ridicai şi plecai pe urmele ei. Şi ajunsei, astfel, mergând în urma ei, pe ţărmul Tigrului, unde o văzui cum se suie într-un caic, care lopătând spornic ajunse la saraiul de marmură al emirului drept-credincioşilor Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu. Iar eu dacă văzui aşa, mă simţii cuprins de o îngrijorare până peste poate şi gândii în cugetul meu: „Iacătă-te acuma, ya Abu'l Hassan, băgat în grele belele şi târât în vârtejul încurcăturilor!” Şi mă gândeam, fără de voia mea, la spusa poetului:

Braţul alb şi-atât de dulce
Al iubitei, braţul care
Ca să-ţi rezemi pe el fruntea
Puf de lebădă îţi pare,
Cercetează-l şi ia seama
Că te duce la pierzare.

Şi am stat multă vreme pe gânduri, privind, fără s-o văd, apa râului; şi toată viaţa mea cea fără de necazuri şi cea atâta de otova în dulceaţa trecutului ei mi se prefiră pe dinaintea ochilor, în nişte luntrii plutind una după alta şi toate la fel, pe firul acelei ape. Şi deodată, dinaintea ochilor mei, caicul se ivi iarăşi, aşternut cu purpură, cu fata aceea stând în el, tras acuma la capătul de jos al scării de marmură, şi fără niciun vâslaş. Şi mă minunai cu glas tare: „Hei, pe Allah! au nu ţi-e ruşine de viaţa ta lâncedă, ya Abu'l Hassan? Şi cum de stai tu să şovăieşti între viaţa aceea şi viaţa de

foc pe care o duc cei care nu se tem de niciun fel de încurcături! Şi au nu cunoşti tu şi ceastălaltă spusă a poetului:

Prietene, hai, scoală
Din lunga-ţi toropeală.
Că trandafirul fericirii sfânt
Nu înfloreşte-n somn nicicând.
Nu mai lăsa să treacă
Prin viaţa ta săracă
Atâtea clipe fără să te-aprinzi
La jarul mare-al marilor dorinţi.

Că veacuri vei avea de-ajuns
Să dormi în somnul nepătruns.”

Şi, înviorat de stihurile acestea şi de amintirea fetei tulburătoare, mă hotărâi, acum când ştiam unde sălăşluieşte, să nu mă abat de la nimic spre a ajunge la ea. Şi, plin de atare gând, mă dusei acasă şi intrai în iatacul mamei mele, care mă iubea cu toată suflarea ei, şi îi povestii, fără a-i ascunde nimic, tot ce se întâmplase în viaţa mea. Iar maică-mea, înfricoşată, mă strânse la inima ei şi îmi spuse:

— Mântui-te-ar Allah, o, copilul meu, şi ferească-ţi sufletul de vreo belea! Of, fiul meu, Abu’l Hassan, tu, singura mea temelie de viaţă, unde vrei tu să primejduieşti şi tihna ta şi pe a mea? Dacă fata aceea şade în saraiul emirului drept-credincioşilor, cum poţi tu să te îndârjeşti a dori s-o vezi? Au tu nu bagi de seamă prăpastia înspre care alergi, când te încumeţi, măcar şi cu gândul numai, să porneşti înspre saraiul stăpânului nostru califul? O, fiul meu, mă rog ţie pe cele nouă luni cât ţi-am încălzit viaţa, leapădă-te de gândul de-a o mai vedea pe fata aceea, şi de-a lăsa să se sape în inima ta o patimă amarnică!

Iar eu răspunsei că ce-o fi o fi. Şi că ce-i scris trebuie să se întâmple. Şi că Allah este mai presus de toate! Şi a doua zi, ducându-mă la prăvălia mea din sukul giuvaiergiilor, veni să mă vadă omul meu care se îngrijea de neguţătoriile de la prăvălia mea din sukul negustorilor de sulimanuri. Şi era un om bătrân, în care răposatul taică-meu avea o încredere fără de margini şi de la care cerea sfat la orice neguţătorie mai anevoioasă ori mai încurcată. Şi, după salamalecurile şi urările îndătinate, îmi spuse:

— Ya sidi, ce-i cu schimbarea pe care o văd în înfăţişarea ta, şi ce-i cu gălbeneala de pe chipul tău, şi ce-i cu îngrijorarea aceasta? Ferească-ne Allah de neguţătoria păguboasă şi de muşteriii de rea-credinţă! Da oricare o fi necazul pe care îl vei fi păţit, nu poate să fie fără de izbavă, de vreme ce eşti bine sănătos!
Iar eu îi spusei:
— Nu, pe Allah, o, preacinstite taică, nu am făcut nicio neguţătorie proastă, şi nu am fost înşelat de reaua credinţă a nimănui. Numai că viaţa mea s-a schimbat la chip, atâta. Şi belelile au intrat în casa mea, odată cu trecerea unei copilandre de paisprezece ani.
Şi îi povestii ce mi se întâmplase. Şi i-o zugrăvii de parcă acolo de faţă s-ar fi aflat chiar răpitoarea inimii mele. Şi preacinstitul şeic, după ce cugetă o vreme, îmi spuse:
— Hotărât! treaba-i încurcată. Da nu-i mai presus de isteţia bătrânului tău rob, o, stăpâne al meu. Căci chiar că am printre cunoscuţii mei un om care locuieşte la saraiurile califului Al-Motavakkil, întrucât este croitorul slujbaşilor şi al hadâmbilor de acolo. Aşa că am să te duc la el; şi ai să-i dai să-ţi lucreze vreo haină, pe care să i-o plăteşti gras. Iar el, atunci, are să-ţi fie de mare folos!
Şi fără a mai zăbovi mă duse la sarai şi intră cu mine la croitorul care ne primi cu dragoste. Iar eu, spre a face începutul şirului de haine pe care aveam să-i dau să mi le lucreze, îi arătai un buzunar de la surtucul meu, pe care avusesem grijă să-l descos, pe drum, şi îl rugai să mi-l coasă la loc numaidecât. Şi croitorul mi-l cusu cu multă bunăvoie. Iar eu, spre a-i plăti lucrul, îi strecurai în mână zece dinari de aur, cerându-mi iertăciune că era atât de puţin şi făgăduindu-i că am să-l despăgubesc din belşug la cel de al doilea prilej. Şi croitorul nu mai ştiu ce să creadă de felul meu de a mă purta; ci uitându-se la mine cu uimire, îmi spuse:
— O, doamne al meu, eşti îmbrăcat ca un neguţător, da eşti departe de-a te purta ca neguţătorii. De obicei un neguţător ia seama la ce cheltuie şi nu scoate o drahmă până ce nu este încredinţat că are să câştige zece. Da tu, pentru un lucru de nimic, îmi dai un preţ cât pentru un caftan de calif!
Pe urmă adăugă:
— Numai îndrăgostiţii-s aşa de darnici! Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu cumva eşti îndrăgostit?
Eu răspunsei, lăsând ochii în jos:
— Cum să nu fiu, după ce am văzut ce-am văzut?

El mă întrebă:
— Şi cine-i pricina dorurilor tale? E vreun căprior ori vreo gazelă?
Eu răspunsei:
— O gazelă!
El îmi zise:
— Nu este nimica împotrivă. Şi, o, stăpâne al meu, iacătă-mă-s gata să-ţi slujesc de călăuză, dacă lăcaşul ei este saraiul nostru, de vreme ce-i o gazelă şi de vreme ce aici se află cele mai frumoase soiuri din neamul acesta!
Eu spusei:
— Da, aici şade!
El spuse:
— Şi care-i numele ei?
Eu spusei:
— Numai unul Allah îl ştie! Şi poate că şi tu!
El spuse:
— Zugrăveşte-mi-o, atunci.
Şi i-o zugrăvii, pe cât putui mai bine; iar el strigă:
— He, pe Allah! asta-i stăpâna noastră Chită-de-Mărgărinte, alăutista emirului drept-credincioşilor Al-Motavakkil Al’allah!
Şi adăugă:
— Ia te uită că chiar hadâmbul ei tocmai vine înspre noi! Tu, stăpâne al meu, să nu laşi să-ţi scape prilejul de a ţi-l face apropiat, spre a-ţi fi călăuză înspre stăpâna lui, Chită-de-Mărgărinte!
Şi într-adevăr, o, emire al drept-credincioşilor, văzui că intră în croitorie un rob alb, tare tinerel, frumos ca luna la vreme de Ramadan. Şi după ce ne dete bineţe cu gingăşie, îi spuse croitorului, arătându-i o vestuţă de zarafir:
— Cât costă vestuţa aceasta de zarafir, o, şeic Ali? Tocmai mi-ar trebui una, când o însoţesc la preumblările ei pe stăpâna mea Chită-de-Mărgărinte!
Iar eu numaidecât luai haina din locul unde se afla şi i-o dădui, spunându-i:
— Este plătită, şi-i a ta!
Iar copilul mă privi cu un zâmbet dintr-o parte, întocmai ca şi stăpâna lui, şi îmi spuse, luându-mă de mână şi trăgându-mă într-un ungher:
— Tu eşti fără de nicio îndoială Abu’l Hassan ibn-Ahmad-Al Khorassani.
Iar eu, până peste poate de uluit văzând atâta isteciune la un copil şi auzindu-mă numit pe nume, îi pusei pe deget un inel scump, pe care îl scosei de pe degetul meu şi răspunsei:

— Aşa-i precum spui, o, copilandre preadrăguţ. Da de unde ştii tu numele meu?

El grăi:

— Pe Allah, cum să nu-l ştiu, dacă stăpâna mea îl rosteşte de-atâtea ori pe zi faţă cu mine, de când este îndrăgostită de Abu'l Hassan Ali, preastrălucitul meu stăpân? Pe harurile Profetului – asupra-i fie milele şi binecuvântările! – dacă şi tu eşti tot atâta de îndrăgostit de stăpâna mea pe cât este ea de tine, iacătă-mă-s gata numaidecât să te călăuzesc până la ea!

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minţilor de stăpâna lui şi că de bună seamă că am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Şi copilaşul hadâmb îmi spuse…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute optsprezecea noapte

Spuse:

Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minţilor de stăpâna lui şi că de bună seamă că am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Şi copilaşul hadâmb îmi spuse:

— Dacă-i aşa, o, stăpâne al meu Abu'l Hassan, sunt al tău cu totul. Şi nu vreau să mai tărăgănesc a te ajuta să ai o vedere cu stăpâna mea!

Şi plecă spunându-mi:

— Am să mă întorc într-o clipită.

Şi chiar că nu zăbovi mult până ce să vină iar la mine la croitorie. Şi aducea o legăturică pe care o desfăcu şi scoase o cămaşă înflorată cu zarafir şi o mantie care era chiar una din mantiile califului, cum am putut să bag de seamă din semnele cu care era însemnată şi din numele scris în urzeala ţesăturii, cu litere de aur, şi care era numele lui Al-Motavakkil Al'allah. Şi hadâmbul cel micuţ îmi spuse:

— Ţi-am adus, o, stăpâne al meu, Abu'l Hassan, hainele cu care se îmbracă emirul drept-credincioşilor când se duce seara în harem.

Şi mă îndemnă să mă îmbrac cu ele şi îmi spuse:

— Odată ce ai să ajungi pe sala cea lungă dinlăuntru, unde sunt iatacurile cadânelor, să ai o mare grijă, când treci, să iei din şipuleţul acesta, pe care ţi l-am adus, câte un bob de mosc, şi să-l pui în farfuriuţa de dinaintea uşii de

la fiecare iatac; întrucât acesta-i obiceiul califului, în fiecare seară, când trece pe la harem. Şi odată ce vei ajunge dinaintea unei uşi cu pragul de marmură albastră, s-o deschizi fără să baţi şi vei fi în braţele stăpânei tale!

Pe urmă adăugă:

— În ce priveşte ieşirea de acolo, după întâlnire, Allah are să vadă!

Şi după ce îmi dete aceste îndrumări, mă lăsă urându-mi noroc şi pieri. Eu atunci, o, doamne al meu, măcar că nu eram dedat cu asemenea soiuri de isprăvi, şi măcar că aceasta era începutul meu pe calea belelilor, nu pregetai să mă îmbrac cu hainele califului şi, ca şi cum aş fi sălăşluit toată viaţa mea în saraiul lui şi m-aş fi născut acolo, pornii la drum vitejeşte de-a lungul curţilor şi al sălilor şi ajunsei în latura saraiului cu iatacurile hărăzite haremului. Şi numaidecât scosei din buzunar şipul plin cu boabe de mosc şi, aşa cum mă învăţase hadâmbul cel micuţ, nu pregetai, când treceam prin dreptul uşilor cadânelor, să pun câte un bob de mosc pe farfuriuţa care anume se afla acolo. Şi ajunsei astfel dinaintea uşii cu prag de marmură albastră. Şi mă pregăteam s-o împing spre a intra la cea atâta de dorită, firitisindu-mă în sinea mea că nu fusesem cunoscut de nimeni până acolo, când deodată auzii o zarvă şi tot atunci văzui şi lumina de la o sumedenie de făclii. Or, era chiar califul Al-Motavakkil, înconjurat de puhoiul lui de curteni şi de alaiul său. Şi nu mai avusei decât răgazul de a mă întoarce pe unde venisem, cu inima pierită de spaimă. Şi, în fuga mea de-a lungul sălii, auzeam glasurile cadânelor care, dinlăuntru, se minunau spunând:

— Pe Allah! ce lucru ciudat! iacătă că emirul drept-credincioşilor mai trece o dată pe sală. Hotărât că tot el a trecut şi-acum o clipă, punând în fiecare farfurioară bobul de mosc cel rânduit. Şi-apoi l-am mai cunoscut şi după mireasma hainelor sale!

Iar eu fugeam înainte pierdut, da fusei nevoit în curând să mă opresc, neavând cum merge mai departe pe sală fără a mă primejdui să trezesc luarea-aminte. Ci auzeam întruna zarva alaiului şi vedeam cum vin înspre mine luminile. Atunci, nevroind să fiu prins în starea aceea, şi străvestit cum eram, împinsei, chiar cu primejdia de a muri, cea dintâi uşă ce-mi căzu sub mână, şi dădui buzna înlăuntru, uitând că eram străvestit în hainele califului şi uitând şi tot ce-ar fi putut urma. Şi mă pomenii dinaintea unei fetişcane cu ochii lungi şi speriaţi, care, ridicându-se dintr-o săritură de pe chilimurile pe care şezuse tolănită, scoase un ţipăt mare de spaimă şi de buimăcire şi, cu o mişcare repede, îşi ridică poala rochiei de muselină şi îşi coperi faţa şi părul. Iar eu mă oprii acolo, dinaintea ei, năucit de tot, zăpăcit

de tot, şi dorindu-mi în sufletul meu, ca să scap din beleaua aceea, să se crape pământul sub picioarele mele şi să pier. Ah! asta-mi doream fierbinte, de bună seamă, şi, pe deasupra, afuriseam încrederea necugetată pe care o avusesem în hadâmbuţul acela al pierzaniei, care nu mai încăpea îndoială, avea să fie pricina morţii mele, fie în ştreang, fie în ţeapă. Şi ţinându-mi răsuflarea, aşteptam să văd ieşind din gura fetişcanei înspăimântate strigătele de chemare ce aveau să facă din mine un lucru de milă şi o pildă de osândă menită celor dornici de belele. Şi ia uite că buzele cele tinere se mişcară sub poalele de moselină, şi glasul care se auzi era dulce şi îmi spunea:

— Fii binevenit în iatacul meu, o, Abu'l Hassan, căci tu eşti cel pe care l-a îndrăgit sora mea Chită-de-Mărgărinte, şi pe care ai îndrăgit-o!

Iar eu, la vorbele acelea nenădăjduite, o, doamne al meu, mă aruncai cu fruntea la pământ dinaintea copilandrei, şi îi sărutai poalele hainei, şi îmi pusei pe cap vălul ocrotirii ei. Şi ea îmi zise:

— Bun venit şi viaţă lungă oamenilor mărinimoşi, ya Abu'l Hassan! Ce strălucit te-ai purtat faţă de sora mea Chită-de-Mărgărinte! Şi ce câştigat ai ieşit din încercările la care te-a supus! Încât nu mai conteneşte să-mi tot vorbească de tine şi de dragostea pe care te-ai priceput să i-o stârneşti. Aşa că poţi să-ţi binecuvântezi norocul care te-a adus la mine, când ar fi putut să te călăuzească la pieirea ta, străvestit cum eşti în hainele califului. Şi poţi să fii liniştit, întrucât am să orânduiesc eu totul în aşa fel ca nimic alta să nu se întâmple în afară de ceea ce-i pecetluit cu pecetea norocului!

Iar eu, neştiind cum să-i mulţumesc, îi sărutam mai departe, tăcut, pulpana hainei. Şi ea adăugă:

— Numai că, ya Abu'l Hassan, până a începe să lucrez în folosul tău, aş vrea să fiu bine dumirită în ce priveşte gândurile tale faţă de sora mea. Întrucât nu trebuie să dăinuie nicio neînţelegere în privinţa aceasta!

Iar eu răspunsei, ridicând mâinile:

— Allah să te apere şi să te ţie pe calea cea dreaptă, o, stăpâna mea cea mântuitoare! Eh, pe viaţa ta! cum ar putea să fie gândurile mele altfel decât curate şi cinstite? Nu râvnesc, cu adevărat, decât un lucru, şi anume s-o mai văd o dată pe luminoasa ta soră Chită-de-Mărgărinte, numai pentru ca ochii mei să se bucure de vederea ei şi inima mea tânjitoare să se întoarcă la viaţă. Atâta numai, şi nimic mai mult! Şi Allah Atoatevăzătorul este martor pentru spusele mele şi ştie tot ce am în gânduri!

Ea atunci îmi spuse:

— Dacă-i aşa, ya Abu'l Hassan, nu am să precupeţesc nimica spre a te face să ajungi la ţinta leguită a dorurilor tale!

Şi, rostind acestea, bătu din palme şi spuse unei roabe micuţe ce veni pe fugă la chemarea aceea:

— Du-te după stăpâna ta Chită-de-Mărgărinte şi spune-i: „Sora ta Şerbet-de-Migdale îţi trimite salamalecurile ei şi te pofteşte la ea fără de zăbavă, întrucât în noaptea aceasta îşi simte pieptul apăsat şi numai tu ai putea să i-l uşurezi. Şi, pe deasupra, este între tine şi ea o taină!"

Şi roaba dete fuga să îndeplinească porunca. Şi numaidecât, o, doamne al meu, o văzui pe Chită-de-Mărgărinte ivindu-se în toată frumuseţea, cu toată gingăşia ei întreagă. Şi drept orice veşmânt era învăluită cu un izar lung de mătase albastră; şi era cu picioarele goale şi cu pletele desfăcute. Or, nu mă văzu dintru început, şi îi spuse surorii sale, Şerbet-de-Migdale:

— Iacătă-mă, surioară. Veneam de la hammam, şi încă nu am avut vreme să mă îmbrac. Ci spune-mi iute ce taină-i între mine şi tine!

Şi, drept orice răspuns, ocrotitoarea mea mă arătă Chitei-de-Mărgărinte cu degetul, făcându-mi semn să mă apropii. Iar eu ieşii din umbra în care şezusem. Când mă văzu, mult-iubita mea nu se arătă nici ruşinată, nici încurcată, ci veni la mine, albă şi tulburătoare, şi se aruncă în braţele mele, ca un copil în braţele mamei sale. Iar mie mi se părea că ţin la piept toate huriile raiului. Şi nu ştiam, o, doamne al meu, atâta de dulce şi de mierie era, dacă nu cumva-i o bucată de unt ales ori un şerbet de migdale. Binecuvântat fie acela carele a închipuit-o! Mâinile mele nici nu cutezau să se sprijine pe acel trup de copil. Şi o viaţă nouă de o sută de ani coborî în mine odată cu sărutarea ei. Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu câtă vreme. Căci tare sunt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a opt sute nouăsprezecea noapte

Spuse:

…Şi şezurăm, înlănţuiţi aşa, nici nu mai ştiu câtă vreme. Căci tare sunt încredinţat că pesemne oi fi căzut în vreo stare de vrajă, ori altceva de soiul acesta. Ci, când îmi mai venii oleacă în fire, vrusei să povestesc tot ce îndurasem pentru ea, când auzirăm de pe sală un murmur ce creştea. Şi era chiar califul, care venea s-o vadă pe Şerbet-de-Migdale, cadâna lui, sora

Chitei-de-Mărgărinte. Şi nu mai avusei decât răstimpul cât să mă ridic şi să sar într-o ladă mare, pe care ele o închiseră peste mine, ca şi cum nimic nu ar fi fost înlăuntru. Şi califul Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu, intră în iatacul cadânei lui şi, zărind-o pe Chită-de-Mărgărinte, îi spuse:

— Pe viaţa mea, o, Chită-de-Mărgărinte, mă bucur că te găsesc astăzi la sora ta Şerbet-de-Migdale. Unde-ai fost toate zilele acestea din urmă, de când nu te-am mai văzut nicăieri în sarai, şi de când nu am mai auzit glasul tău care îmi place atâta?

Şi adăugă, fără a aştepta răspunsul:

— Ia degrabă lăuta pe care ai dat-o uitării şi cântă-mi ceva pătimaş, însoţindu-te cu strunele!

Şi Chită-de-Mărgărinte, care îl ştia pe calif îndrăgostit până peste poate de o roabă tânără, pe numele ei Benga, nu avu prea mult de căutat până să dea de cântecul potrivit; întrucât, fiind şi ea îndrăgostită, se lăsă numai dusă de firul simţămintelor ei şi, strunindu-şi lăuta, se plecă dinaintea califului şi cântă:

Obrazul pe care-l iubesc – of of!
De care mi-e sufletul plin – of, noapte!
Mai dulce-i ca roua pe crinul domnesc – of, ochii!
Obrazul pe care-l iubesc – of, noapte!
De care mi-e sufletul plin – of, of
Ca floarea-nflorită-i, când mugurii cresc – of, noapte!
Şi-n ochii-i, vrăjiţi, s-ar pierde de chin – of! of!
Toţi ai Babilonului domni pe deplin – of, noapte!
Căci privirile-acelea vrăjesc – of, ochii!
De care mi-e sufletul plin – of! of!
Obrazul pe care-l iubesc!

După ce ascultă cântecul, califul Al-Motavakkil rămase până peste poate de mişcat şi, întorcându-se înspre Chită-de-Mărgărinte, spuse:

— O, copilă binecuvântată, o, gură de filomelă, spre a-ţi da o dovadă de mulţumirea mea, vreau să-mi mărturiseşti o dorinţă de-a ta. Şi – mă juruiesc pe volniciile străbunilor mei preaslăviţi şi preavrednici! – de-mi vei cere chiar şi jumătate din împărăţie, ţi-o voi da!

Iar Chită-de-Mărgărinte, lăsând ochii în jos, răspunse:

— Allah lungească viaţa stăpânului nostru! da eu nu-mi doresc alta decât să am parte pe mai departe de milele emirului drept-credincioşilor, asupra

capului meu şi asupra capului surorii mele Şerbet-de-Migdale!
Iar califul spuse:
— Chită-de-Mărgărinte, trebuie să-mi ceri ceva!
Atunci ea zise:
— Întrucât stăpânul nostru îmi porunceşte, am să-i cer să-mi dăruiască slobozenia şi să-mi lase, drept orice bun, toate lucrurile din iatacul acesta!
Iar califul spuse:
— Eşti stăpână pe ele, o, Chită-de-Mărgărinte! Iar Şerbet-de-Migdale, sora ta, va avea de azi înainte, ca iatac al ei, chioşcul cel mai frumos din sarai. Şi de vreme ce eşti slobodă, poţi să rămâi aici ori să pleci!
Şi, ridicându-se, ieşi din odaia cadânei, spre a se duce la tânăra Benga, pe care o avea dragă atunci. Or, de cum plecă el, iubita mea îl trimise pe hadâmbuţ să cheme nişte hamali şi nişte oameni pricepuţi la mutarea lucrurilor din casă, şi îi puse să ridice tot ce se afla în iatac, şi haine şi lăzi şi pături. Iar lada în care mă aflam eu închis porni cea dintâi, în spinarea unui hamal, şi ajunse fără de niciun necaz – mulţumită grijii lui Allah – în casa mea. Şi chiar în ziua aceea, o, emire al drept-credincioşilor, mă însurai cu Chită-de-Mărgărinte, dinaintea cadiului şi a martorilor. Iar ce-a mai fost este taina credinţei musulmane! Şi aceasta-i, o, doamne al meu, povestea lucrurilor pe care le vezi aici şi a acestor chilimuri şi haine însemnate cu numele slăvitului tău bunic, califul Al-Motavakkil Ala'llah! Şi – mă jur pe capul meu! — nu am înflorit povestea cu o vorbă, şi nici nu am sărăcit-o cu o vorbă. Şi emirul drept-credincioşilor este izvorul tuturor dărniciilor şi comoara tuturor facerilor de bine!
Şi după ce rosti acestea, Abu'l Hassan tăcu. Iar califul Al-Motazid Bi'llah strigă:
— Limba ta a rodit miere, o, gazdă a noastră, iar povestea ta-i o poveste de-a mirările! Încât, spre a-ţi dovedi bucuria pe care o trăiesc, te rog să-mi aduci un calam şi o foaie de hârtie!
Şi după ce Abu'l Hassan aduse calamul şi hârtia, califul le dete povestaşului Ibn-Hamdun şi îi zise:
— Scrie ce am să-ţi spun!
Şi îi spuse:
— „În numele lui Allah cel Atoateiertător şi Atoatedătător! Cu firmanul acesta, semnat de mâna noastră şi pecetluit cu pecetea noastră, îl iertăm de toate dăjdiile, cât va trăi, pe preasupusul nostru credincios Abu'l Hassan Ali ben-Ahmad Al-Khorassani. Şi îl căftănim căpetenie peste cămăraşii noştri!"

Şi după ce pecetlui firmanul, i-l înmână şi adăugă:
— Şi-aş dori să te văd în saraiul meu, ca mesean de credinţă şi ca prieten al meu!
Şi de-atunci Abu'l Hassan rămase tovarăş nedespărţit al califului al-Motazid Bi'llah. Şi trăiră cu toţii în huzururi, până la despărţirea cea fără de izbavă care îi face să se mute în morminte până şi pe cei care au trăit în saraiurile cele mai frumoase. Slavă Celui Preaînalt, carele şade într-un sarai mai presus de toate înălţimile!

Iar Şeherezada, după ce istorisi aşa, nu vroi să lase a trece noaptea aceea fără să înceapă *Povestea cu cele două vieţi ale sultanului Mahmud.*

Notes

[←1]

La M. A. Salie: *Povestea despre Kamar-az-Zaman şi soţia giuvaiergiului.*

[←2]

La M. A. Salie: *Kaukab-as-Sabah*.

[←3]

La M. A. Salie: *Kamar-az-Saman.*

[←4]

La M. A. Salie: „...cum bine a zis cel ce a zis:

Te temi de mine însumi, de tine chiar – săvai!
De clipa care fuge, de locu-n care stai.
În ochii-mi de-aş fi-n stare închis să mi te ţin,
Mi s-ar părea că şi-aşa îmi este prea puţin,
Până la Judecata de-Apoi dacă-am trăi,
De tine niciodată eu nu m-aş despărţi.”

[←5]

Sau, cu alte cuvinte:

Eu îl întreb anume:
„Cum îţi zice pe nume?”
El răspunde: „Mărgăritar!”
Eu strig: „Vino la mine, aşadar!”
Ci el răspunde-aşa:
„Iaca ba! Iaca ba!”

Versuri întemeiate pe un joc de cuvinte: *lu*-*lu* care înseamnă „mărgăritar”, *li*-*li* - „la mine, la mine” şi *la*-*la* - „nu, nu”.

[←6]

La M. A. Salie, versurile sunt traduse astfel:

Nu pot să uit piciorul gol ivit,
Ca de mărgăritar preastrălucit.
Părea a fi ca-n Ziua învierii
Când gol piciorul va luci vederii.

Ele sunt însoţite de o notă în care se spune că ultimele două versuri se raportează la un citat uşor schimbat din *Coran* (cap. XXVIII, verset. 42): *„În ziua în care se va dezveli piciorul”* - adică, după cum explică interpreţii *Coranului,* ziua când se va dezlănţui groaznica Judecată a necredincioşilor.

[←7]

La M. A. Salie, versurile sună altfel:

Toţi cei frumoşi – bărbaţi, femei – îmi plac:
Nu-i judec cine sunt şi nici ce fac.
Ard când îi văd, ca de-un adânc jăratic.
Dar nu-i sunt neam lui Lot, nici muieratic.*

*Cei din neamul lui Lot din *Biblie*, fiul lui Avraam, erau vestiţi pentru pederastismul lor.